

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Libellvs De Angelo Cvstode R. P. Francisci Albertini Soc.
Iesv Theologi**

Albertini, Francesco

Coloniae Agrippinae, M.D.C.XIV

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46785](#)

Th. 2764.

J. III
T.

Collegi Socii iega parabone.

Liber domus probationis sollicitatis IESV

LIBELLVS
DE ANGELO
CVSTODE,

R. P. FRANCISCI ALBERTINI
SOC. IESV THÈOLOGI;
BENEFICIA, APPARITIONES,
Miracula SS. Angelorum continens
IN GRATIAM SODALITATIS AN-
gelicæ latine ex Italico editus.

*Editio secunda recognita, Litanijs & orationibus ad
SS. Angelos aucta.*

Accedit seorsim officium S. Angeli custodis, mandato
S. D. N. P A V L I Papæ V. à sacra rituum congrega-
tione recognitum ac emendatum.

COLONIAE AGRIPPINÆ,
Apud IOAN. KINCKIV M sub Monocerote.
ANNO M. D C. XIV.

P S A L . X C.

*Angelis suis mandauit de te, vt custodiant te
in omnibus vijs tuis.*

In manibus portabunt te, &c.

S. Bern. super eundem Psal.

*In quouis diuersorio, in quouis angulo, nec au-
deas illo praesente, quod me vidente non auderes.*

INTERPRETIS
AD ANGELICAM
SODALITATEM
PRAEFATIO.

VANQVM ea est ex vnâ par-
te cœlestium spirituum potestas
ac dignitas, vt nullis (humanæ
dicam? an etiam Angelicæ?) e-
loquentiæ viribus explicari queat, ideoque
tacitâ admiratione potius, quâm tenui sermo-
ne veneranda esset, cum ineffabilibus mysteri-
is, inquit Gregorius nulla res magis quadret,
quâm silentium: Quia tamen eorundem, quæ
in mortales collocant, beneficia, contrariâ
methodo celebrari postulant; & quo fideliùs
prædicantur, hoc de die in diem sensibiliùs in-
crebrescunt; non inanem operam me positurū
credidi, si præsentem libellum, id est medul-
lām selectorum aliquot concionum R. P.
Francisci Albertini, quas de Angelis con-
fecit ex peregrinâ in Latinam linguam con-
uerterem.

Tantò autem ad huiusmodi lucubrationem
paratius accessi, quantò sanctior eluxit zelus
hinc quidem Beatissimi Pontificis nostri Pauli

(:) 3 V. qui

P R A E F A T I O.

V. qui nuper proprio instituto officio ac Mis-
sa Kalendis Octobr. annuè celebrandâ Angelî
Custodis memoriam fœlicissimè renouauit:
Inde verò Angelicæ congregationis vestræ,
quæ compluribus abhinc annis simile Enchi-
ridion idcirco requisiuit, ne tenera ado-
lescentiorum ingenia, quorum inexplebilis
cupido est cœlestium mentium conditiones
resciscendi, cogerentur mare Scripturarum
adire, adeoq; angusti oris vascula, vt cum Fa-
bio Quintiliano loquar, superfusa humoris
copia obruerentur.

Ac sanè si in sacri Codicis lectione virorū
etiam literatorum ingenia deficiunt, quis iuuen-
culis hisce suadeat, vt Custodum suorū natu-
ram inuestigare volétes inaccessibilē Scriptu-
ræ montē tentent; ac non iustius exēplo Moy-
sis imbecillitati eorum per humanæ interpre-
tationis methodū condescendat? Si diuinæ Li-
teræ ab ipso earū Authore solidi panis voca-
bulo designari solent, num quis illas, priusquā
fregerit molueritq; lactentib⁹ adhuc paruulis
Christi apponat? Nemo suspicor, nisi desipit.

Hæc igitur ratio, cur præsentem tractatulū
stylo nec elato nec fucato, luculento tamen,
& quantum fieri potuit ad Christianam sim-
plicitatem composito ex Italicâ lingua Latine
trans-

P R A E F A T I O.

transcripserim, de fructu adeo non sollicitus,
ut pollicear mihi deinceps pusillos quoq; Re-
ligionis nostrę tyrunculos intellecturos, quid
Angel⁹ custos sit; in terrena videlicet peregrin-
atione iucundum vehiculum, & obfessæ ani-
mæ inexpugnabile munimentū; socius in la-
bore, refrigerium in calore; succursus in pe-
riculo, leuamen in lapsu, illuminator mentis,
protector corporis, minister iustitiae, & dispé-
sator gratiæ; supernarumque omnium benedi-
ctionum distributor munificentissimus. Pro-
inde recenti eum timore ac dilectione cultu-
ros, atque interim illius etiam conserui sui
memores fore, qui totū sese Angelicæ cōgre-
gationis obsequio mancipauit. Valete.

Coloniæ Vbiorum, ipsa decolla-
tionis S. Ioannis Bapt.

1612.

(:) 4 CARMEN

CARMEN AD
ANGELVM CVSTODEM.

ANGELINI GAZAEI BELGAE
E SOCIETATE IESV.

Angele mi, bone dux animæ, bone mentis:
Achate,
Quo sine non possum vivere; nolo mori,
Ausim ego Progenies lutea, & mera pulueris verna:
Tecum natura cælite, paucaloqui?
Tu mihi cum primum vita iubar editus hausi,
Atistes vita iussus es esse meæ..
Iussus es infante, puerum iuuenemq; virumq;
Atque senem, cura non abeunite, sequi.
Dum fleui in cunis dum sedi in tris in vulnis:
Sensi te lacrymas deminuisse meas..
Dum cœpi genibus niti, dum verba creare:
Non satis experto dimidiata sono,
Per te molle genu cœpit solidescere nodo,
Per te lingua suis est animate rotis..
Sæpe fui sorbendus aquis, sæpe igne vorandus;
Sel timuere tuas ignis & vndamanus.
Sæpe sui incutis nutricibus extinguendum,
Me tua surripuit prouida cura mei..
Esto: dies abeant, menses moriantur & anni,
Anne putas simili lege peribit amor?

Vivit

*Viuit amor longum, longum comes optime viuet,
Qui semper tibi me, te mihi iunxit amor.
Angele mi, bone dux animæ, bone mentis Achate
Quo sine non possum viuere, nolo mori,
Fac viuam cœlo gratissimus, utilis orbi,
Contentus paruo, despiciensq; mei.
Dumq; preces fundo, calatho bonus excipe fusas,
Ex his Angelica confice ferta manu,
Et porta in cœlum, & cœlo partitor in omnes,
Prima Deo, superis dona secunda ferens.
Si fors & precibus lacrymas interpluo paucas,
Fac placeant paucæ pumicis hæ lacrymae.
Si Sophia, si theologos tentaro recessus,
Largire ingenij paucula frusta tur.
Si bona pangendis in versibus otia fallam,
Præcipe ut è vena diuinitore fluant.
Dum loquor, arte meas sic interiungito voces,
Neladant superos, terrigenasque grauent.
Dum taceo, moresq; mei vultusq; loquuntur,
Daq; legi in media fronte, modestus homo est.
Angele mi, bone dux animæ, bone mentis Achate,
Quo sine non possum viuere, nolo mori,
Si comedo nunquam plenus conviuia recedam,
Vt citd pulsæ, citd sit revocanda famæ.
Si bibo, per siccias ita dent se pocula venas,
Vt nullam menti vim males anaferant.
O caue ne titubem & videam per inane geri res,
Deliretq; suis ebria lingua vijs.*

(:) 5

Silusū

Si lusu vires renotto, curasq; leuasso,
Fac ludus metæ prosperioris eat.
Velle aurem, si transgrediar data tempora lusu,
Corripe, transfiliam si sine more modum.
Si, quæ prætereo, vult tegula linquere tectum,
Dic, sistat, dum me præteriisse scias.
Si cœlum terræ iratum sua fulmina vibret,
Excipe, nam maior fulmine dextra tibi est.
Si mare conscendo, mare formidabile rautis,
Fac ut pacifica net mihi linter aqua.
Angele mi, bone dux animæ, bone mentis Achate
Quo sine non possum viuere, nolo mori,
Fac hostem me delicijs, fac hororibus hostem,
Ne plus hæc rerum tenuia stultus anem.
Fac ut diuitias nolim preponere cœlo,
Ne pro tam certis tam male certa velim.
Non sim de tetricis, non sim de magna professis,
Non cupiam, de me prædicet orbis, Hic est.
Pone meas, si fortè volunt vlciscier iras;
Semper sim placide, cultor amicitiae.
Si me luctus edet putrem illi deiçce dentem,
Et prohibe ut curas, vlcera mentis, alam.
Dum laſſifuerint anni, dum in fronte senectus
Describet rugas, inficietq; comas.
Sit mihi mens sceleris pura, et ſæcunda bonorum.
Nec doleam irreducet præteriisse dies.
Tum velut è ſpecula (ſi fors malus afforet hostis,
Si fors occultas cuderet inſidias)

Ange-

Angele mi, bone dux animæ, bone mentis Achate,
Quo sine non possum viuere, nolo mori,
Suppetias affer, fraudes expunge malignas,
Quas in cœlitum dedecus ille creat.
Si mala mors paret exitum, nondumq; parato
Immineat, juris insidiosa meis;
Punge aurem mihi, conclama, Gazæe parator,
Post aliquot soles mors tibi dicet, obi.
Tūc ego præcipites lacrymas rupto aggere fundā,
Tersuras nostræ criminæ pigritia,
Tersuras, si vel tenuis puluis culus adsit.
Qui fieret Magnis nausea cœlitibus.
Tum Satanæ dices, I longum perdite prædo,
Præda modò non est vnguius ista tuis.
Infernī Lupus ille, siti sitentior ipsa,
Circumeat frustra, disperatque siti.
Indignans fremat, & dentem sub dente fatigans,
Deuoret inuidia præmia digna suæ.
Reddam nature, communis debitor eris,
Ultima; in arvitrium fleibile mortis iens.
Tum duce te, nihil aut minimum dekebim⁹ igni,
Fas erit extemplo dicere, Transimus.
Iungetur Superis Animus, magis aureus auro,
Hausurus pleno gutture delicias.
Angele mi, bone dux animæ, bone mētis Achate,
Te sine non possum viuere, nolo mori,
Da vocemq; oculūq; animumq; manūq; volabo,
Et mox ad Superoste comitante ferar.

PRIVILEGIUM.

CV M ex mandato Sacræ Cæsaræ Maiestatis, omnibus & singulis Typographis Bibliopolis, ac alijs quamcumq; librariam negotiationem exercentibus, serio firmiterq; inhibetur, ne quisquam libros vlos à Societatis nostra Patribus hactenus editos, aut in posterum edendos intra sacri Imperij regnorum & dominiorum sue Cæs. Maiest. hæreditariorum fines simili, aliquo charactere, aut forma, siue in toto, siue in parte recudere, vel alio recudendos mittere, aut alibi etiam impressos adducere, vēdere & distrahere, clam seu patē citra supradictorum Patrum consensum, ac testimoniu audeat, vel præsumat: Ego HENRICVS SCHERENVS Societatis Iesu per Rheni Prouinciam Prouincialis; Cōcedo IOANNI KINCKE facultatem excudendi Tractatū de Angelo Custode, lucubrationib^o R.P. Francisci Albertini Soc. nostra Theologi per Soc. Neap. in lucem ex Italicis latinè editum. In quorum fidem hoc ei testimonium manu nostra subscriptum, & sigillo munitum dare voluimus. die 8. Ian. Anno 163.

Henricus Scherenus.

TRA-

TRACTATVS
DE ANGELO
CVSTODE.

CAPVT PRIMVM.

QVO PACTO HOMINES
defendantur & custodiantur
ab Angelis.

VT dignum aliquid de Angelis efferam^o, lingua opus foret Angelica, non tantum propter nobilitatem & excellentiam naturae ipsorum, quae longis quod aiunt parafangis humanae essentiae & intelligentiae humilitatem antecellit; verum etiam, quia tot tantaque existunt beneficia & fauores, quae ipsis mediantibus per diuinam nobis munificentiam perpetuo communicantur, minime ut humanae linguae illis enarrandis aut describendis sufficient. Atque ita affirmare licet, non alia viâ de-

A

uenisse

2 DE ANGELO

uenisse nos in cognitionem Angelorum, quam per beneficia, quæ ab ipsis accepta Fideles tanquam manu apprehensos ad eorundem notitiam deduxerūt, quia in diuinis paginis non inducitur mentio sanctorum Angelorum, nisi occasione aliquius nobis præstigi beneficij; Tanta autem huius veritatis certitudo est, mortales scilicet Angelorum ministerio, è multiplicibus malis ac periculis liberari, ut doctores communiter recipient eam quasi propositionem de fide, quâ de re nemini dubium esse potest, si testimonia scripturæ hoc spectantia, probè considerarit: Angeli erant, qui Loth hospitem suum eripuerunt ex incendio Sodomæ: Angelus Raphael sanavit Tobiam, & liberauit Sarah filij coniugem à dœmonio. Petrum Apostolorum principem, cum ab Herode in cœcum carcerem detrusus esset, eductum legimus manu Angelica. Propheta Regius totum noſagesimum nonum Psalmum, ad spem ac solatium afflitorum

Gen. 19.

Tob. 12.

A& 12.

CUSTODE. CAP. I. 3

Etorum composuit, atq; vt plenior
rem fiduciam illis ingerat, quoniā,
inquit, Angelis suis mandauit de te,
vt custodiat te in omnibus vijs tuis,
in manibus portabunt te, nē forte of-
fendas ad lapidem pedem tuum. Quae
verba ad spem & amorem excitan-
dum efficaciora excogites? & quan-
to animo hominē vel in grauiſſimā
tribulatione ac discriminē eſte con-
uenit, qui talē tutorem & custodem
iuxta ſe habet, cui iuſſu Dei incum-
bit, die noctuque pro ſalute com-
mendat& ſibi animæ excubare? Præ-
clarissimum huius rei exemplum
ſuppetit. Cum Propheta Elisæus Exemplum
Elisæi.
exercitu Regis Syriæ circūdaretur,
Giezi diſcipulus, vt Bernardo pla-
cet, aut aliis quispiam ministrorum 4. Reg. 9.
Bernar.
ipſius, vehementer pauere & animo Serm. 34.
in Canticis.
cōſternari cepit: Propheta animad-
uersā pueri trepidatione, Noli ti-
mere, inquit, plures enim nobiscū ſunt
quā cum illis, cōtinuò igitur iſ oculi
diuina dispēſatione illuminatis,
montē plenum curuū & equoruī in-
circuitu Elisæi conspicatus eſt; le-

A z giones

4 DE ANGELO

giones nimirum cælestium Angelorum, qui ad defensionē ipsorum desuper aduolarant. Itaque tam fidia societate, & potenti Dei exercitu cincta anima nostra secura confidere, nec quicquam formidare potest; & horum explicat D. Bernardus textum Cantici Canticorum,

*EQUITATUI MEO IN CURRIBUS PHARAONIS
ASSIMILAVI TE AMICA MEA. ANIMA, IN-
QUIIT IPSE, NUSQUAM EST SINE ANGELORUM
CUSTODIA, & NE DIXERIS IN CORDE TUO,
VBI SUNT? QVIS EOS VIDIT? VIDIT EOS PRO-
PHETA ELIJÆUS, & FECIT, ORANDO, VT VI-
DERET ETIAM GIEZI: TU NON VIDES, QUA
NON ES PROPHETA, NEC PUER PROPHETA.*

Vidit Patriarcha Iacob, & ait, Ca-

stra Dei sunt hæc. Vidit & Doctor

gentium, qui dicebat, Nonne omnes

administratorij spiritus. Ergo Ange-

licis suffulta ministerijs, & super-

no stipata agmine sponsa incedens,

similis est equitatu domini. Et San-

ctus Gregorius Nyssenus in expla-

Gregor. natione eiusdem capit. Canticorum

NYSS. O- dum proponit primā difficul-

RAT. 3. IN TATEM, UT, QUO PACTO SPONSÀ CÓPA-

CAMP. rari

C Y S T O D E . C A P . I . 5
rari potuerit equitatui Dei contra
currus & exercitum Pharaonis, cū
certum sit, Deū oppressisse Aegyp-
tios, non turmis equitum, sed flu-
ctibus maris rubri, docet, factum
id fuisse virtute inuisibili, quā eius-
modi miracula in aquis edidit, ut
Israēlitis elabētibus, hostes inuo-
uerentur: explicans porrō, quānam
inuisibilis hæc virtus fuerit, nomi-
nat ingentem exercitum Angelorū.

Hanc autem, subiungit, non nisi An- ^{Abac. 3.}
gelorum exercitū esse arbitramur, de
quo vates ille inquit, Ascendens in e-
quos tuos & equitatus tuus salus est.
Et D. Hieronymus verba prophetici-
ca Esaiæ. Adducent fratres vestros de ^{Isa. 66.}
cunctis gentibus in equis, & in qua-
drigis & in lecticis ad monte sanctum
mem, exponit de Angelis dicens,
diuersi generis vehicula, ministeria
intelliguntur Angelica. His equis
& curribus Elias raptus est, & Eli-
saeus se seruari, nescienti puerο de-
monstrauit. Et Zacharias vidit in
nocte equos rufos, nigros, varios &
albos, & dixit, qui sunt isti Domine

A 30. ^{mit}

6 DE ANGELO

mi? & ait Angelus, isti sunt quos misit Dominus ut perambulent terram. Exercitus hic equorum, & multitudo curuum (inquit angelus ad Zachariam) sunt cœlestes spiritus, qui in omnem orbis partem à Deo emittuntur. Eosdem Ioannes Apost. in Apocalypsi vidit discurrere per totam terram. Sic igitur ex dictis manifestè concluditur, quod initio posueramus, homines in necessitatibus suis per bonos Angelos iuuari ac propugnari. Imò omnes apparitiones Dei, quæ in sacris literis commemorantur, factas fuisse operâ Angelorum, qui eum repræsentabant, nō eâ ratione solùm, quâ pictor imaginem à se pingendam adumbrat peniculo; sed assumptione corporum, ut iudicât sacri Doctores Dionysius, Hieróymus, Augustinus, & Gregorius, & declaratur ab ipsa Scriptura: cum enim in Exodo dicatur, Deum apparuisset Moysi, Stephanus in Actis Apostolorum, ut cuius vultus præ se ferebat splendorem Angelicum, quo popu-

Omnes
apparitiones Dei
factæ mi-
nisteria
Angelo
rum.

Dion.ca.
4.hier.
æcl.

Hiero. ad
ézabat. 3.

Aug 3.
de Trin.

cap. vlt.

Greg.in
præfat.

mor.c.1.

Aet 7.

Exod. 15.

CvSTODE. CAP. II. 7

populum ad deuotionem eiusdem
Angeli excitaret, eum qui Moysi ap- *Exod. 20*
paruerat, dicit fuisse Angelum, qui
maiestatē Dei repræsentabat. quasi
hortaretur illos, ut erga Angelum
hunc grātos se præberent, cuius mi-
nisterio legem receperant. Tali ta-
men differentia, quod repræsentans
(Angelus) maiestatem Dei, aut per-
sonam aliorum sanctorum, induit
similiter speciem conformem qua-
litati personæ repræsentatæ: quan-
do autem non comparet vice alte-
rius, formam innenis assumit ut
colligere est ex Hierarchia cœlesti
S. Dionysij Areopagitæ, & appari- *Cap. 13.*
tione ipsius Angeli.

C A P V T II.

OMNIBVS PROVINCIIS,
regnis ac regionibus præcipuis vniuer-
si orbis, assignantur à Deo ad eorun-
dem custodiā certi
Angeli.

Quemadmodū in ordinato re-
gimine particularib. officijs
A 4 pecu-

8 DE ANGELO

peculiares identidem personæ præficiuntur, ut cuilibet facilius sit, impositam sibi prouinciam sustinere pariter sapientissimo Deo placuit Mundum hunc gubernari per Angelos, & elementis, corporibus, animalibus, prouincijs, exercitibus, ciuitatibus, regionibus, templis, sacris locis, & familiis Angelos protectores attribuit.

Atque vt à primo exordium fiat, Angelos

præsidere quatuor elementis, terræ, aquæ, aeri, & igni, ex Apocalypsi constat, *Angelus exiuit, qui*

Apoc. 14. habebat potestatem supra ignem, &

Aug 3 de alibi : Audiui Angelum aquarum,

Trin c. 4. quod pleriq; Doctores interpretan-

Orig bo. tur ad hoc propositum, de concessâ

13 in NA. illi potestate aquas continendi aut

Nazian. effundandi. Et summatim ne singu-

erat 2 la enumeremus, sententia Augustin.

de Theol. Origenis, Nazianz. Thomæ Aqui-

nat. & aliorum patrum est, res om-

art. 2. nes corporales gubernari manibus

Et lib 3 Angelorum.

son gent. De animalibus insuper Angelis

6 ap 83. cura est: cum enim iuxta doctrinam

supra-

CUSTODE. CAP. II. ♀

supradicti Thomæ rebus natura- vid. Mo-
diuersis, diuersi quoq; vt eas dirigant lin. par
Angeli præficiantur, quælibet ani- quest. 110
malium species proprium postu at art. 1.
Angelum, cuius opera ab interitu
præseruetur.

De Prouincijs quod docemus cla- Angelis
rissimum est, & sentiunt cōmuniter custodes
S. Patres, deputari ad gubernationē prouincias
illarum particulares Angelos, qua- rum.
si Principes quosdam, vt egregiē de- Vid. Pe-
monstrat S. Basil. lib. 3. cont. Euno- rer. e. 23.
mum, vbi in hæc verba loquitur. Maldon.
Quod verò rursus sint quidam An- cap. 18.
geli vniuersarum gentium Præpo- Matth.
siti, Moyses nos per canticum docuit, Ians. e.
quando diuidebat Altissimus gentes, 71. Con-
quando separabat filios Adam, consti- cord. Eu-
tuuit terminos populorum suorū iux- ang. Bas-
ta numerum Angelorum suorum, sic fil. 10m. A.
quippe legit, quod exprimitur in
altera lectione, filiorum Dei. Et sa-
piēs Daniel, subiungit, in visione An-
geli audiuit ipsū dicentem, quoniam
Princeps Regni Persarū restitit mihi
& ecce Michael unus de Principibus
primis venit in adiutorium meum, &

A S

ego

B DE ANGELO

ego remansi ibi iuxta Regem Persarum, & alibi, Princeps Græcorū veniebat. Et Angelos, qui ad defensionem Iacob domum suam repetētis præstò erant, Castra Dei sunt hæc, Hebræi tenēt, quemadmodum Totatus & Lyranus referūt, fuisse Angelos custodes regionis Syriæ, & Canaan quam Iacob peragrabat, ut ne discriminem aliquod, in terra cui ipsi præsidebant, incurreret. Neque verò prouincijs duntaxat Angelii assignati sunt verum etiā exercitibus, ciuitatibus ac castellis, hoc sensu explicat Totatus locū Esaiæ,

Ezai. 62. Super muros tuos Hierusalem consti-tui custodes, tota die & nocte perpe-tuò non tacebunt.

Exemplū. Supersunt etiam huius custodiæ effectus & exēpla clarissima, & inter cætera narratur in historijs Ecclesiast. Card. Baron. cū Gaina impius tyrannus magnā militū manū emisisset ad succendū Palatium Constantinopolit. hiq; vt mandato parerent, in viā se dedissent, cōspe-ctū fuisse numerosam aciē hominū aspe-

Baron.

tom. 5.

ann. 400.

Socrat.

l. 13. c. 6.

CYSTODE. CAP. II. 11

aspectu nō minus formidabili, quā
statura grandi; vnde cōterriti re in-
fecta regressi sunt. Omniū verò
sententia isti Angeli custodes erant.

Balduino Regi, cum exercitus ip-
sius angustijs viarū conclusus adeo-
que in periculo esset, nè deprehensi
ab hostibus internecioni darentur,
ducem quendam incognitum ei ap-
paruisse scribunt, qui apprehenso
vexillo per aliam viam vniuersum
agmen deduxit Hierosolymā. Hinc
conijce, quanta deuotione Reges ac
Duces recurrere deceat ad Angelū
custodē, maximē hora plij, & quan-
do cum inimicis terrestri aut mari-
timo certamine cōgrediuntur. Eodē Exemplū.
spectat, quod in libris Mach. scribi-
tur, vbi cum Lysias Iudæorū hostis
contra populū Dei bellū moliretur,
Machabæus re intellecta pariter cū 2. Mach.
alijs militibus Deū multis lacrymis 11.
orare cœpit, vt Angelum bonū ipsis
auxiliatorem submitteret, arreptis-
que armis, vbi militū animos gene-
rosa exhortatione ad prēliū inflam-
masset, inimicis instructa acie obuiā

A 6 pro-

12 DE ANGELO

progressus est; mox igitur apparuit
procedens eos eques in veste candi-
da, armis aureis, qui in signum vi-
ctoriae hastam vibrabat; quo con-
specto, omnes laudare potestatem
inuincibilis Dei, & confirmatis a-
nimis illustrem ab aduersarijs vi-
ctoriam reportarunt.

Exemplum. Neque verò exempla hodiernæ
Maffæus etatis defunt. Memoriæ proditū est
lib. 1. hist. in historijs Indicis, Inuictissimum
Indie.

Emanuelem Portugalliae Regē pri-
mariæ nauis suæ, quæ ad Indias no-
num subactura orbē destinabatur,
nomen dedisse **G A B R I E L I S**

Archangeli; idque ut exercitus qui

illa vehebatur ad expugnationem

Quid de- memoratæ Indiæ, non tam domi-
ceat face nandi cupiditate, quam desiderio
re milites seminandi Euangelium, protectio-
reportan ne & custodia Archageli illius frui
ses victo- posset, qui primus Euangelicæ re-
riam per- nouationis nuntiū inueterato mū-
acto præ- do inuexit. Præterea, si contingat

Exemplū milites potiri victoriā, gratias illi
Zudith. reddere meminerint, cuius fauore

833. de hostibus triumpharunt. Talem

gratitu-

CUSTODE. CAP. II 13

gratitudinem generosa castissima-
que Iudith testata est, quae obtrun-
cato Holoferne, cum viatrix ex ho-
stilib. castris regrederetur gratias
coram omni populo, occinuit sancto
Angelo, tanquam gloriosæ victoriæ
auctori, dicens, *Vixit ipse Dominus,*
quoniam custodivit me Angelus eius &
hinc euntem, & ibi commorantem,
& inde huc reuertentem & reuoca-
uit me Dominus gaudentem in victo-
ria sua in euasione mea, & liberatio-
ne vestra.

Longè iustius deinde peculiares *Angeli*
Angeli ad gubernationem sacrorum *custodes*
Iocorum & Ecclesiarum destinati *Tēplorū.*
fuerunt. Quocirca docent Ioseph⁹, *Ioseph.l.*
Nicephorus & S. Hieronymus, pau- *2. e. 12.*
lo prius, quam Hierosolyma sub- *Nicep. l. 3.*
uerteretur, auditæ fuisse voces An- *hīst c. 4.*
gelorum, qui ad custodiā Templi *Hier. q.*
adhibiti erant, dicentium: *Migre-*
mus hinc. *8 ad He-*
di.

Notum est præterea factum S. *Exempl.*
Michaelis in mōte Gargano, ex quo *Bren.*
cum taurus pastoris cuiusdā in spe- *Rom. 81.*
luncam fugisset, isque ut illum con- *Maij.*

A 7 fige-

14 DE ANGELO

figeret, sagittam emisisset; sagitta
retorta in ipsum recidit sagittari-
um: & huius rei occasione didice-
runt ab Episcopo loci, Sipontini
incolæ, specum illam spectare sin-
gulariter ad custodiā S.Michaelis.

*Vigo B.
Geltrud.
Lansperg.
l. 4.c. 61.*

Refert Ioannes Lanspergius, Gel-
trudam Virginem conspexisse ali-
quot numero formosissimos Ange-
los, protectores templi cuiusdam.

*Angeli
custodes
Monaste-
riorum
& Colle-
giorum.
S. Tho. I.
P. q. 113.
ar. 2. ad
primum.
Molina
I. p. q. 1. 3.*

Atq; hinc deducitur, quanta mo-
destia ac veneratione in Ecclesia cō-
sistēdum sit; & quâ exequitate Paulus
Apostolus fœminas hortat' fuerit,
vt ad reuerētiam Angelorum in tē-
plo præsentium capita obuelarent.

Ad hæc cuilibet monasterio siue
Collegio Angelº aliquis custos tri-
buitur, qui religiosæ istius familiæ
curam gerat, iuxta sententiam Diui
Thomæ, aliorumq; Doctoru. Imo
etiam arbitratur Tolstatus, singulis
familijs, maximè si caput ipsarum
persona iusta sit, præsidere singulos
Angelos; ac subiicit, Angelum illū,
qui reduxit aliquando ancillam A-
gar ad domum Abrahæ, vnde pro-
fugie-

CUSTODE. CAP. II. 15
fugiebat, fuisse Angelum Custodem
eiusdem domus.

Ex ijs igitur quæ præsentí capite
relata sunt, non obscurè perspicies,
in quacunq; corporali necessitate
recurrendū esse ad Angelos, vt sub-
fidia vite, quibus in mortali hac pe-
regrinatione carere non possumus,
suppeditent; & in quotidianis peri-
culis pedes nostros à lapsu, & ani-
mas à morte præseruent, cuius rei
duo manifestissima signa deprehē-
das in Apocal. Ioan. Vedit imprimis *Visio S.*
Apostolus Angelos coercere vétos, *Ioannis*
ne nocumentum afferrent terre: de- *Apoc. 7o*
inde audiuit aliū Angelū clamantē
quatuor Angelis, vt nec in terrā nec
in mare vtricem manum extende-
rent. *Vidi, inquit, quatuor Angelos*
stantes super 4. angulos terræ tenentes
quatuor vétos terræ, nè flare; & pau-
lò pōst, *Vidi alterum Angelum ascē-*
dentē ab ortu solis habente signum Dei
viri, & clamauit voce magna qua-
tuor Angelis, quibus datum est nocere
terræ & mari dicens, *Nolite nocere*
terræ & mari, neque arboribus, &c.

CAP.

CAPUT III.

VNICVIQUE NOSTRVM
assignatur ad custodiam aliquis Angelus.

Vide P.

Lud. de

Ponte

Med 34.

part 6.

De Ange

bis custo-

dibus.

Basili 3.

circa Bas-

wom.

Hier. in

c. 18 Mat

Naz orat

in S. Ioā.

Bapt.

Chrys hō

60 in

Matth.

Theod.

orat. 10.

Gr. Nyss.

l. de vita

Moyss.

CUSTODE. CAP. III. 17

quam diceret; de scandalis ac dam-
nis, quæ pauperes à potentibus su-
stinent, proprij ipsorum Angeli
coram tribunal diuinæ Iustitiæ cō-
queruntur. Recepta autem fuit hæc
veritas vñque ab exordio primiti-
uæ Ecclesiæ, nam in Actis Apo-
stolorum legimus, S Petrum post-
quā liberatus fuisset è carcere; tetē-
disse ad domum Mariæ matris Mar-
ci, vbi cæteri Apostoli ac discipuli
Christi congregati vacabāt oratio-
ni, & pulsato ostio dixisse se Petrū
esse. At non credentes verbis ipsius
discipulos, vt qui probè nouerant
quām solidis cæenis in carcere cō-
stringeretur, dixisse ad inuicem
Angelus eius est. Quid de gentilibus
referam, qui effectus quosdam for-
tuitos, dictos à philosophis casus
contingentes, considerantes, cuia
naturalem eorem rationem inuesti-
gare non possent, Angelis illos tri-
buebant, quos profano vocabulo
nominare consueuerant Lares, id
est Deos particulares domorū; &
Geniosi. protectores personarum
sua-

18. 12.

Senec. E. suarum. Et Seneca in Epistola qua-
 pist 3. dam docet, vnicuique homini assi-
Hier. in stere Deum suum Pœdagogum, ab
 sap. 18. eoque illum in omnibus actionibus
Matth. erudiri. Vnde non sine graui cau-
 sa exclamat Diuus Hieronymus,
 dicens, Vide ô homo, quanta sit
 dignitas animæ, & quanti eam æ-
 stimet ipse Deus, qui à momento
 natuitatis tue assignatum tibi de
 cælo voluit custodem Angelum, &
 hunc tantæ potentiarum, ut citius iectu
 oculi possit vniuersum Mundum
Apost. 19. inuertere. tantæ maiestatis, ut San-
 ctus Iohannes tametsi cum Christo
 met familiariter conuersari sole-
 ret, ad conspectum Angeli prouo-
 lueretur in terram, eum adoratu-
 rus, tam inexplicabili scilicet vul-
 tus ipsius dignitate & claritudine
 coruscabat. Et tamen ô homo, hic
 Angelus tam potens, tam splendi-
 dus ac venerandus, abs Deo tibi in
Basil. loc. tutorem adiungitur. Amplius di-
 cam cum Sancto Basilio, adiunctus
 est tanquam pœdagogus; imò vero
 cum Apostolo ut loquatur, velut
 mini-

minister, Omnes, inquit ille, *ad-*
ministratorij spiritus, Hinc ansam *Bernar.*
sumit exclamandi Sanctus Bernar. *Psal. 99.*
dus in explanatione sequentis ver-
siculari Psalmin nonagesimi noni, *An-*
gelis suis mandauit de te. Mira di-
gnatio, & verè magna dilectio cha-
ritatis, quis enim, quibus, de quo, quid
mandauit? ac si diceret: destina-
uit nobilissimam creaturam ad ser-
uiendum homini terreno forma-
to ex luto: fidelissimum amicum
ad custodiendum hostem; poten-
tissimum defensorem ad protegen-
dam imbecillitatem Naturæ hu-
manæ. Neque in dubium reuocari *De Ange-*
potest, utrum tot numero Ange-
lorum nu-
li sint, ut ad singulorum hominum mero.
custodiam sufficient; nam mul-
titudo Angelorum adeò numero-
sa est, ut multis partibus excedat
numerum rerum corporearum.
Si enim tanta multitudo (ita *In 2. se*
brie ratiocinatur) creaturarū cor-
tent,
poralium requiritur, ut distantiam
impleat, quæ inter vilissimam crea-
turam & hominē, omniū corpora-
lium

20 DE ANGELO

lium creaturarum nobilissimum,
interiacet; quanto numero opus e-
rit ut repleatur interuum, quod
porrigitur ab insimo Angelo usque
S.Bern. ad ipsum Deum? Vnde concludit
tom. 4. S. Bernardinus Senensis, Angelos
serm. 49. numero superare stellas cœli, are-
nam maris, puluerem terræ, & quid-
quid corporeum hoc uniuersum
complectitur.

S.Thom. S. THOMAS colligit multitu-
1 p q. 50. dinem Angelorum ex proportione
art. 3. corporum superiorum. Atque ita
Vide Cla- sicut in corporibus, inquit, vide-
nium in mus, quanto unum altero superius
Sphera. est, tanto, & quasi incomparabiliter maius esse, id quod in igne liquet
qui aere superior ideoque maior est,
& secundum aliquos quidem, quod
difficulter tamen crediderim, decuplo: hoc enim colligi posse pu-
tant ex Aristotele, ubi affirmat ex
una parte aquæ confici decem par-
tes aëris: nec non in cœlo Lunæ quod
amplius est sphæra ignis; cœlo Mer-
curij, quod orbem Lunæ intra se con-
tinet; sicque deinceps usque ad ultimum

CvSTODE. CAP. III. 28

mum cælum, quod quantò cæteris
eminet tantò eorum vastitatem ex-
cedit. Ita proportionaliter sentien-
dum de creaturis spiritualibus; cum
altitudo loci in corporibus assimi-
letur sublimitati essentia in spiriti-
bus, & excessui molis corporeæ re-
spondeat magnitudo numeri. Hinc
infertur, cum Angeli animabus no-
stris quoad gradum superiores sint,
vel illos tantum, qui in infimo or-
dine collocati sunt, plures esse nu-
mero omnib. animabus totius mū-
di, quotquot ab exordio illius usq;
ad finem extiterint; Archangelos
consequenter numerosiores Ange-
lis, & sic deinceps. Id quod insinua-
re videtur scriptura, quæ de multi-
tudine cælestium spirituum loquens,
Millia milliū, inquit, ministrabat ei, *Dan. 7.*
& decies centena millia assistebant ei,
qui numerus determinatus cōple-
ctitur, sententia Doctorum, multi-
tudinem cælestium spirituum quo-
dammodo infinitam. Confirmatur
autem, quod docui, à quibusdā per
reuelationem, quæ fauore Deiparæ
Virgi-

22 DE ANGELO

Virginis Sanctæ Brigidæ facta legitur : hæc namque numerum Angelorum decuplo maiorem esse numero omnium hominum, constantissime affirmat subiectis verbis: *Si computarentur omnes homines qui nati sunt ab Adam, vsque ad nouissimum, qui nasciturus ejt in fine mundi, plus quam decem Angeli innenirentur pro unoquoque homine.* Nec sanè authoritas huius Sanctæ repudiari potest ; Quia Bonifacius Papa Nonus in Bulla Canonizationis ipsius pro certo affirmit, beatissimam hanc mulierem plurima spiritu Prophetico prænuntiasse. Conformiter hucusque dictis assertuerunt alij, cuilibet Angelo respondere decem Archangelos, & sic deinceps: quibus adjici possunt, quæ scribuntur à Beato Hilario, Cyrillo, & alijs, Angelos scilicet

Hilaro.
13. in Mat.
Cyrill.
Catech.
Iij.

nonaginta nouem partibus superare homines: *Ouis una, inquit Hilarius in explanatione Parabolæ, de oue perdita: homo intelligendus est, & sub homine uno vniuersitas*

tas

CUSTODE. CAP. III. 23

tas sentienda est, sed in huius Adæ errore omne humanum genus aber- rauit, ergo nonaginta nouem non errantes, multitudo Angelorum cœ- lestium opinanda est, quibus in cœ- lo est lætitia, & cura salutis huma- næ.

Hinc deducunt Doctores, san- *S.Thom.*
ctus Thomas, Antoninus, & alij, v- *I.p.q. 13.*
num Angelum non præsidere pluri- *a.2.*
bus hominibus successuè, sed di- *Antonius.*
uersis hominibus custodes quoque *3.p tit.31.*
assignari diuersos. Et facilè aestima- *c.6. f. 4.*
ri potest, quanta sit cura ac vigilan- *Vnus an-*
tia, qua singuli Angeli singulos ho- *gelus non*
mines sibi cōmendatos custodiunt. *præsidet*
Tametsi eam erga nos exercet beni- *successuè*
gnitatem amantissimus Deus, vt *pluribus*
submittat aliquando maximè pro *hominib.*
defensione Iustorum complures *Vnde Ri-*
Angelos, vt fecisse legitur Patriar- *ber ad e.*
chæ acob., Prophetæ Elisæo,
alijsque quod infrà decla-
raturus sum ca-
pite 17.

CAP.

CAPUT IV.

*Alenſ. p.**3. q. 45.**memb.**4. a. 1.**S. Th 1.**P. q. 103.**a 4.**Bon. in 2.**d. 11. q. 2.**Angelus**sufficiens as-**signans**Adams**etiam in**statu**gratiae.**Confirmata**in gra-**tia Angelo**custode**indigent.**S. Th. in**2. dist 11.**q. 1 a. 3.**Abulensi.**q. 59 in**cap. 18**Mariib.*

VNICVLOVE IVSTO QVANTU
MIS extraordinaris dotibus ac
gratia pradito, assignari An-
gelum custodem.

NE MO vtique tam præclaris
 fauoribus à Deo cumulatur,
 quin egeat peculiari custodia ac
 sollicitudine cœlestis Angeli. Dum
 enim homo in transitorio hoc sœ-
 culo peregrinatur, ductore opus
 habet, qui eum præeundo, dirigen-
 doq; promoueat. Manifestum est, vt
 loquuntur sacri Doctores Alex. A-
 lés. S. Thomas, Bonauentura & alij,
 prothoparenti Adæ, vtcunque do-
 tato iustitia Originali, quæ infe-
 riore ac sensualē partem, superiori
 seu rationali subiiciebat, attributū
 fuisse à Deo Angelum custodem, vt
 bonis illius inspirationib⁹ excitat⁹
 innocentiam propugnaret ac tue-
 retur. Quin eos, qui confirmātur in
 gratiâ & sanctificātur in utero ma-
 tris, indigere custodia Angli scribit
 S. Thomas cum Ambulensi, & ratio-

lucu-

CUSTODE. CAP. IV. 25

Iculenta est, cum quia in progressu posteri
multifariam retardari possunt: tum Adæ et-
quia magis magisq; ad opera virtu- iam si illi
tis accendi; tum denique quod plu- non pec-
rimis periculis si custode ac tutore casset, ha-
destituti essent, eorum corpora in- buiſſent
uoluerentur. Ac præterea hæredes tamen
Adæ, quanquā ipse non perpetrasset Angelum
peccatum, necesse tamen habuissent custodem.
custodiri ab Angelo; partim quia in Aug. l. 1.
doctrina præfati doctoris Angelici Retract.
& S. Augustini, non fuissent confir- S Th. I.
mati in gratia (quis enim æquum p. q. 100.
diceret, maiorem gratiam concedi t. 2.
filijs, quam parenti?) partim quia Ansel l.
tametsi iuxta Gregorium & Ansel cur Deus
mū confirmati fuissent custodia An- homo. c. 38
gelorum nihilominus, vt ex capiti- Greg 4.
bus supradictis liquet, accidisset ip- Mor.
sis multò vtilissima. Atque vt finem
faciā, ipsa Virgo & Dei Mater Ma-
ria, peculiari priuilegio ab omni
peccati maculâ præseruata, & uni-
uersis exculta virtutibus, ipsa inquā B. V. non
Angelorū Regina Angelum custodē caruit
habuit, quod de ea Christiani dō- Angelo
cōstores cōmuniciter testātur. Neq; in- custode.

B decens

decens videri potest, eam quæ An-
 gelorum perfectionem longè maxi-
 mè antecellit, ipsorumq; Regina, &
 Dei mater effecta est, opus habuisse
 est. c. 191.
 Et 192.
 D. Tho. 1.
 p. q. 112.
 D. Anto-
 nin. 3. p.
 5. 31. c. 6.
 5. 4.
 Abul. q.
 60. inc.
 28. Matt.
 B. Amb.
 l. 2. de
 Virgin.
 8. Amb.

Angelo à quo ptegeretur; Nam ipse
 Filius Matrem hanc suam commen-
 dauit dilectissimo discipulo Ioan-
 ni. Vnde Petrus Damianus assimi-
 lat Gabrielem Angelum & Ioan-
 nem Euangelistam duobus leonibus,
 quorum alter Angelus nimirū, col-
 locatus fuit ad dextrā Virginis pro-
 custodiā animę ipsius; aliter Ioānes
 appositus sinistrā ad custodiā virgi-
 hei eiusdem corporis. Neq; defue-
 rūt ministeria & obsequiā, quæ An-
 gelus Virginī huic, Dominæ ac Re-
 ginæ suæ impenderet. Nam primò
 Angelus qui crebrius sacratissimam
 Virginem inuisebat, visitatione sua
 vt Ambrosi scribit eam consolaba-
 tur, & animabat exterius. Secundò,
 quāquam nō experiretur illa rebel-
 lionem aliquā carnis contra spiritū:
 potuit tamē. Dōmō obijcere impedi-
 menta quædam externa; ideoq; con-
 ueniens fuit, obstacula hæc ab An-
 gelo

CUSTODE. CAP. IV. 27

gelo tolli, & audaciam diabolici
tentatoris retundi. Quid autem in-
decentiae committitur, ubi Impera-
tor a propriis militibus propug-
natur? Tertio, tametsi in matrem
Deielecta esset, nihilominus neces-
se habuit erudiri ab Angelo tan-
quam consiliaro ac nuntio suo di-
recto ab ipso Deo. Hic reuelauit
ipsi mystrium incarnationis; hic
consuluit non tantum Iosepho
sponso eius fugam in Aegyptum,
& redditum in Iudeam, verum etiam *Abul.*
ut Tostat⁹ afferit, ipsi Virgini. Quar- *Matt. 2.*
tò, quot pericula euasit beatissima
Virgo in itinere ac creditu ex Aegyp- *Pet. Dā.*
to? quot Herodes illi machinabatur *orat. 1. de*
insidias? quot quantaque reliquo vi- *denatius.*
e cursu discrimina & tribulationes *Virg.*
sustinuit? Conueniebat igitur eam *Tostat.*
ab Angelo defendi & custodiri. *c 18. q.*
Nec credibile est, astitisse illi ad *60 in*
custodiam unum duntaxat Ange- *Matth.*
lum, id est, quemadmodum Petrus *Ulterius*
Damianus & alij grauissimi docto- *apud*
res tradunt, solum Archangelum *Carth. in*
Gabrielem, sed tanquam Reginam *2. d. 21.*

B 2 cæli

Damasc. celi, & Dominam Angelorum, multe circundatam fuisse, maximè quipio.

And Crē- tensis sententia recipitur, in beatissimâ morte, qui eam ab inimicorum
tens. erat insultibus præseruaret. Summo illi
de B. V.

facerdoti quem Zacharias vidit, astitisse legim' ad defensionem quā frequentissimos Angelos. Similiter Elisæ', & Patriarcha Iacob custoditos se testari possunt ab integris Angelorum agminibus. Quid mirandū igitur, multitudinē Angelorū quodammodo infinitam ad Reginę suę protectionem concurrisse? hoc certè spōsus in Canto Salomonis non obscurè aperuit, ubi de dilectissima spōsa loquitur, *Quid vides in Sunamite, nisi choros castrorum?* meritò *choros castrorum* nominat, qui accelerabant, & tanquam armatæ legiones, ut eam defenderent; & tanquam dulcicanentes chori, ut inuictissimā imperatricē cælestib. iubilis exhalide Maria rarent. Hi Angeli fuerunt, qui secū in templo dūm opinionem Gregorij Nicomedensis, vna cum Archangelo Gabriele

Cant. 7.

Oratione
de Maria
oblata.

CUSTODE. CAP. IV. 29

briele concinuerunt in nativitate
Redemptoris Christi canticum lau-
dis, Facta est multitudo militiae cele- Cant. 3.
stis, exercitus canentium Gloria in
altissimis Deo, Idem hoc Angelorum
erga Matrem Dei obsequium per le-
tulum Salomonis circundatū sexa-
ginta viris omniā totius Israliticæ
nationis fortissimis, figuratur.

Vnus Christus Dominus & caput
nostrum Angelum custodem nō ha- Christus
non ha-
buit an-
gelum eu-
stodem.
buit. Cū quia non tantum, vt Theo-
logi loquuntur, viator, verum etiam
comprehensor erat, vt qui faciem
æterni Patris perpetuo contempla-
batur : tum quia non egit, quia
plenus erat scientia & gratia, &
quomodo scriptura ait, Thesauri
sapientiae & scientiae Dei in illo ab-
scondebantur. Et Sanctus Ioannes
appellat plenū gratiæ & veritatis.
Partim etiam quia Sanctissima illa
humanitas regebatur a verbo, vti
pars nostra inferior gubernari de-
bet a Superiore. Atque ita angelum
custodem eradiungere, non aliud
fuisse, quam tribuere Philosopho

B 3 cui-

30 DE ANGELO
cuipiam ab omni scientia instructissimo loco magistri signarum puerulum. Vnde ut ex Matthæo colligitur in duello illo inter Christum & Satanam, Angelis recesserunt, ut ostenderetur Christum ad obtinendam victoriam eorum succursi aut præsidio neutquam eguisse: duello autem exacto, Accesserunt Angelis et ministabant ei. Neque his contradicit, quod alibi de Christo legitur, eum in extrema agonia quasi sensit in oratione horti confortatum fuisse ab Angelis; Nam ut Ioannes Damascenus alijq; grauissimi Doctores, eruditissimorant non potuit Angelus propone Christo ratione aliquâ, quæ illic lateret; sed tantum familiaris allocutio habita fuit, dum is ei quidquid gerebatur rerum repræsentaret. Proinde adiunctos habuit sibi Christus Angelos non velut Consiliarios aut defensores, sed tantum quasi ministros ac famulos: Et specialiter in mysterio Incarnationis suæ adhibuit Archangelum Gabrielem ut Nuntium, eiusq; opera prædictum Beatis.

Matt. 4

Damasc.

I. 3. de fide

cap. 3

V. i. Suar.

T. 2. Et

scit. 2. Et

diq. 39.

scit. 4.

CUSTODE. CAP. V.

tiss. Virg. ipsā hanc incarnationem.
Iosepho consuluit fugam Aegyptia-
cam; & Pastoribus fœlicissimam
natiuitatem Saluatoris aperuit.

CAPUT. V.

AD QUAM HIERARCHIAM
pertineant Angeli, qui destinantur
ad custodiam hominum.

QUANDO quæstio hæc non
minus difficilis, quam elegas
ac iucunda est, subterfugiemus in
quantum possibile erit, subtilitates
scholasticas, hoc solum proponen-
do, quod affectum moueat, & pal-
cat non tam perspicax lectoris in-
genium, quam deuotissimam volū-
tatem. Principio igitur sciendum v-
niuersum Angelorum spirituum
Exercitum diuidi in tres numero-
fissimas legiones, siue, ut Græco vo-
cabulo vtamur, Hierarchias, id est
propriè loquendo sacros Princi- Decla-
patus: & quamlibet Hierarchiam ratus His-
similiter in tres alias ordines siue erarchias
choros; quia congruū est in amplis celesto
simā hæc Republicā vniuersi, cuius per

B. 4

ille

Proportionē regni terreni benē ordinati. ille solus Monarcha est, qui eam *scit de nihilo*, inueniri formam gubernationis aliquanto inferiorem, cuius intuitu creaturæ perfectiores ac nobiliores, minus perfectis nobilibusque anteeant. Cæterum per mirabilem hunc Angelorum ordinem iuxta Guilielmum Parisiensem designare videtur voluisse æternus Deus terrenum regnum bene ordinatum & multitudinem aulicorum. Qui. n. continuo adfistunt Regi, in triplici ordine sunt, inquit ille; in primo ij, qui regem contingunt vel propinquitate sanguinis, vel antiquitate amicitiae: in secundo personæ commendatæ à sapientia: in tertio magistratus publici. Post triplicem hunc personarum gradum, primum ad Reges locum possidere solent Principes ipsorum Feudatarij: proximè his Præsides & gubernatores Prouinciarum; tum sequuntur duces generales ac tribuni Exercitus: quorum aliqui præter supremum ducem & similes belli Præfectos, priuata generositate poti^o, quam publi-

publico munere illustres sunt, quia de periculisssimis prælijs cū victoria redierūt: alij ex officio incessanter discurrunt per ciuitates ac tentoria Regia, vt varios euentus ac necessitates denuntient: alij demum Feciales, ita dicti, quod belli aut pacis faciendæ potestas ipsis committatur. Taliter Parisiensis cælestem etiam Monarcham aulam suam ornasse & ordinasse indicat, assimilans Seraphinos amicis Regis, Cherubinos sapientibus & imperialibus synedris; Thronos Magistratibus: Et in secundo Choro Dominationes Baronibus; Principatus Gubernatoribus Prouinciarum, Potestates Praefectis ac ducibus: Et in vltimâ Hierarchiâ Virtutes, Archangelos & Angelos militibus, ac nuntijs rerum cum particulariū, tū communium quæ generalē Diuinæ Monarchiæ gubernationē cōcernūt. Quin ipse Apostolus, vt à D. Hieronymo obseruatur, vocabula hęc do-

*Hier. Ep-**pist. ad.**Ephes.**cap. 4.*

minationum, Potestatum, ac virtutū collegit ex libro Numerorū & Re-

B 5 gum,

bus corporeis vnum ex Principa-
tibus; Dœmonibus Potestatem & Secunda
consequenter Michaelem, Gabrie- sententia.
lem, & Raphaelem non spectare
ad quatuor primos ordines: Imò
verò affirmat Aegidius cum cele- Ad li. 2.
berrimis aliquot Doctoribus, con-
stitui eos in infimâ Hierarchiâ se- dist d. 10.
cundi ordinis Archangelorum. Se- Gen. c. 19.
cunda aliorum sententia est, ex om-
nibus Hierarchijs, vniuersisque or-
dinibus etiam prioribus quatuor
Angelos ad nos transmittii; sed dif-
ferenter tamen, ita ut superiores
mittantur ad exercenda ministeria
extraordinaria, cum inferiores ex
officio deputentur solùm ad no-
stram custodiam, quod exemplis a-
liquot diuinæ Scripturæ probant.
Et verò duos Angelos illos, vt hinc
exordium sumatur, qui in Gene-
si humana formâ accelerarunt ad
destruendum Sodomitam & Gomor-
ram, non est vero simile (inqui-
unt) pertiuisse ad infimam Hier-
archiam, cum soli ipsi à Deo, quem
repræsentabat tertius ille Angelus.

B 2 ad o.

36 DE ANGELO

adoratus ab Abrahā, in negotio sū-
mi ponderis, id est, impiarum ciui-
tatum destructione quasi comites e-
lecti fuerint.

*Durā. in
2. d. 10.
q. 1.
Molin.
in 1. p. ad
q. 113.* Præterea, alterum Angelum qui
Saluatorem Christum ad passionem
hortatus est & confortauit, quando-
is in agonia vultum æterni patris
deprecabatur, probabile est, & nō-
nulli Doctores sentiunt fuisse unum
ex ardentiſſimis Seraphinis, quod
ipſum de alio dici potest, cui cura
imposita fuit seruendi Christo ad-
huc puerō, ita ut prouideret impri-
mis honori ipſius, Iosephum com-
monendo, ne Mariam desereret; tum
etiam vitæ, persuadendo eidem Iosepho
ut cōuasata supellectili cum
familia sua fugeret in Agyptum, ut
non obſcurè declarauit Eſaias di-
cens, *Volauit ad me vnuſ de Sera-
phin.* Reuera autem Seraphinum ex-
titiffe, præterquā quod Diuus Hie-
ronymus hoc loco cum alijs Do-
ctoribus indicant, ex contextu fer-
monis euinci potest: nam paulò pri-
in eodem capite meminerat Sera-
phino-

*Eſaias. 6.
Hier ib.
Rober. in
c. 1 Epist.
ad Hebr.
Aluar.
c. 6. q.
slig.*

phinorum, accuratè illos descri-
bendo in hunc modum, Seraphin
stabant super illud, sex alæ vni & sex
alæ alteri: duabus velabant faciem
eius, & duabus velabant pedes eius,
& duabus volabant. His adiiciunt,
collocasse Deum ubi primos paren-
tes nostros Paradyso pepulerat,
ante iucundissimum illum hortum
voluptatis Cherubim, Angelum vi-
delicet secundi ordinis: quia con-
ueniens erat, Angelum illius chori
cui summa scientia tribuitur, poni
ad custodiam eius loci unde extrudi-
meruerunt, qui immoderato appe-
tu ad scientiam anhelabant. Neque
aliud horum sententiâ credendum
est, quam Michaelem, cui primo sy-
nagoga, deinde vniuersalis Ecclesia
in custodiam data fuit, vnum esse de
supremis Angelis. Quis enim Rex Apocal.
tam peruerso iudicio sit, vt opulen-
tissimum thesaurum suum alteri
quam nobilissimo charissimoque a-
mico aut ministro suo concreden-
dum existimet? Adde quod Ioannes
Euangelista narrat, Factum est pre-

*Catho-
rin. c. 3.
Genes.*

*Vid. An-
dre. Vict.
l i de cu-
stod. An
gel.*

*Viegi. in
c. 12.*

B 7 lium

38 DE ANGELO

nis? Et quisnam beatorum spiritu-
um non vehementissimè cuperet sa-
luti hominum cooperari, postquam
amore illorum ipse vnigenitus Pa-
tris de gloriæ solio in terram de-
scendit? Imo verò tantam ratio-
nem hominis habent Angeli post
incarnationem verbi, ut hac de cau-
sa existiment aliqui non voluisse a-
dorari eum qui in Apocalypsi Ioan-
nis loquitur, *Vide nè feceritis conser-
nus tuus sum.* Verum videlicet est? ut
cunque hoc dubium explanetur,
semper consecuturum iuxta doctri-
nam Apostoli, quod *omnes sunt ad-
ministratorij spiritus in ministerium
mihi propter eos, qui hæreditatem
capiunt salutis.* Nam missio hæc spi-
rituum cælestium ad nostram cu-

S. Thom
1. p. q. 113.
*cum Tho-
misticis.*

Magister
in 2. dist.
10.

Bonau.

& Scot.

ibid.

stodium omnibus competit, quan-
doquidem superiores reuelant de-
creta Dei inferioribus, hi iterum
inferioribus, atq; ita deinceps usq;
ad postremos choros, qui secundum
visitatissimam Theologorum sente-
tiam illuminant, custodiuntque no-
stras animas;

Nos

CUSTODE. CAP. VI 39.

Nos igitur qui à Rege & Patre
cœlesti adoptati in filios, & hære-
des interminabilis Regni declarati
suimus, perquām arctè sanctissimis
hīscē tutoribus nostris obligamur,
vt à quib⁹ dum in mortali vita tan-
quam parvuli fluctamus, regimur
dirigimurque ad summum bonum,
donec ad stabilem illam ætatem vi-
tæ futuræ, *In virum perfectum, in*
mensuram etatis plenitudinis Chri-
sti. evadamus.

CAPUT. VI.

QVINAM MAIORA AVXI-
lia, & locupletiorem gratiam ab
Angelo custode percipi-
piant?

QUANQVAM charitas Ange-
li erga personam custodi-
tam maximè iustam inexplic-
abilis sit, vt postmodum doctu-
rus sum, negari tamen haud po-
test, quanto virtus custoditi illu-
strior, tanto etiam illam notabilio-
ribus incrementis augeri. Quatuor
ergo

vide p. 44.

num, demonstrando (inquit Cyril-
lus & Nanzianenus) se vnum esse
de supremis spiritibus, deque illis
qui per dignitatem & singularem
prærogatiuam immortalem Deum
vicinius contemplantur. Neque as-
signatus fuit Tobiæ Raphael in cu-
stodem quoad præsentem diu taxat
casum, sed usque à principio eius-
dem nativitatis, ut ita nemini in
dubium reuocare liceat, aliquos et-
iam ex supremis spiritibus ad pro-
tectionem mortalium deputari.
Præterea quando Filius Dei ipse et-
iam verus Deus propter salutem no-
stram à Patre in hunc mundum ab-
legatus fuit, quali comitatu credi-
bile est eum apparuisse? Quis Rex
profecturus è ciuitate sua urgentiū
negotiorum causā in exteram re-
gionem non adducit secum sapien-
tissimos & potentissimos quosque
optimates, qui in Regia & provin-
cijs suis versantur? si itaque primæ
& secundæ Hierarchiæ Angeli po-
tentiores sapientioresque sunt An-
gelis tertiaris, nō fatidum est, Cœlo-
rum

Tertia
ratio.

CUSTODE. CAP. III. 41

rum Regem conformiter maiestati
ac gloriæ suæ supremorum sibi spi-
rituum satellitum elegisse. Neque
dixeris; Filium Dei splendorem hu-
manitatis velo diuinitatis coope-
riendo descendisse ad nos habitu in-
cognito ut passim contemneretur,
ideoq; rationabiliter pomposum il-
lum Angelorum comitatum sepo-
suisse: quia aduentus ipsius nihil a-
liud fuit, quam assumptio naturæ
humanæ absque eo quod diuina vi-
latenus diminueretur: vnde omnes
spiritualis militiæ legiones non a-
liter eum reuerebantur circumuen-
tem in sacco mortalitatis, quam re-
sidentem in solio diuinæ æternita-
tis. Præterea, (adiungunt ijdem) *Quarta*
quis omnium Hierarcharum Cho-
rus, & quis vtcunque excelsi ordi-
nis Angelus liber per Deum factus
esse censeri potest ab eo pondere,
quod ipsum Dei filium ja mortem
depressit? Sic Deus dilexit mundum,
vt Filium suum unigenitum daret,
& non dedisset nobis præ eadem
hac dilectione aliquem ex Seraphi-
nis

ratio.

vide p. 32.

lum magnum in celo, Michael & Angelus eius, vnde etiam discitur, quemadmodum draco erat magnus serpens antiquus, qui vocatur diabolus & Sathanas, qui seduct vniuersum erbum, sic Michaelem si non primum in ordine beatorum spirituum, aduersarium illius, qui primus omnium Angelorum damnatus fuit, sicutem unum de sublimioribus esse, ut quod Maldon. Daniel appellat magnum Principem, & unum de principibus primis.

Salmos. Angelum Gabrielem destinatum à Deo ad regelandū Beatissimæ Virginis mysterium incarnationis Christi, asserunt plerique doctores positum esse in suprema Hierarchia & confirmant sententiam hanc suam dicto B. Gregorij, *Ad hoc ministerū summum Angelum venire dignū fuerat, qui summum omnium nunciabat.* Alijs placet ab Angelis infimi chori custodiri homines qui vitam priuatam transigunt, ab Archangelis eos, qui versantur in dignitatib. & officijs publicis, uti Principes, Episcopos, & similes personas; à Principatibus

ribus Reges, Imperatores, ac sum-
 mos Pontifices, tametsi Theodore-
 tus velit, curam Regnorum spectare *in c. 10.*
 singulariter ad Archangelos. Ut ut *Dan 5.*
 fit verissimè scripsit Basilius, sicut *Bas. l. 3.*
 regnum maius est homine, ita An-
 gelum præsidentem alicui regno
 maiorem pariter esse opertere An-
 gelo gubernante personam homi-
 nis. Alij demum coniiciunt, ex om-
 nibus ordinibus deputari ad cu-
 stodiā nostrā certos Angelos, quod
 secundum ipsos deduci videtur ex
 Dino Paulo: nam alioquin non pro-
 baret Apostol⁹ excellentiam Chri-
 sti tanquam Filij Dei naturalis su-
 pra omnes Angelos, qui ministri
 sunt, dicendo. *Nanne omnes sunt*
administratorij spiritus in ministe-
rium missi propter eos, qui here-
ditatem capiunt salutis? Idem ex-
 exemplis quibusdam persuadent de-
 riuitatis ex fronte sacrarum littera-
 rum. Angelus, qui emissus fuit ad
 sanandum Tobiam taliter de se-
 ipso loquitur: *Ego sum Raphael unus* *Tob. 12.*
ex septem, qui astamus Ante Domi- *vita p. 40.*
num.

44 DE ANGÉLO

ergo hominum classes sunt, quibus Angelim maximè se addictos demonstrant. Prima virginum, & castorum, secunda eleemosynariorum, Tertia Religiosorum, & quotquot pereuntis sæculi illecebras aspernantur. Quarta eorum qui miserias & calamitates amore Dei, patienter perferunt. Et verò non irrationaliter peculiaris Angelorum fauor hisce personis exhibetur; quia longius quam cæteri à vilitate & inquinamentis Mundi diffagiunt; primi scilicet à delicijs carnis & sanguinis; secundi ab opibus; tertij à parentibus & amicis; ultimi à seipsis; atque adeò dum Angelis in vita & conuersatione, quantum conditio mortalis patitur, assimilantur, digniores capacioresque fæse eorum donis constituunt. Ordiamur à primis.

*QVOMODO VIRGINES ET
castæ personæ singulariter ab
Angelis gubernentur.*

*Iusta Dei dispensatione Angeli
maio.*

maiore vigilantia ac diligentia cul-
stodiunt Virgines, aliosque casti-
moniæ studiosos homines; quia hi
propinquius ad naturam ipsorum
accedunt dicente scripturâ, *sunt sic-*
ut Angli Dei, qui neque nubent, ne-

Mat. 19.

que nubentur. Quis autem nescit
similitudinem esse fontem mutuæ
dilectionis? Cæcilia in hæc verba *S. Cæci-*
de Angelo custode locuta legitur, lia.

Habeo custodem corporis mei Ange-
lum Domini, qui nimio zelo custodit
corpus meum. Narratur & de Theo- *Theo-*
phila virgine in annalibus Ecclesia- *phila.*
sticis Cardinalis Baronij, quod ap- *Baron. 19.*
propinquibus, ut eam pollue- *z. pag.*
rent, impijs Ministris Maximiniani. *677.*

subitò apparuit defensor Angelus
incredendæ pulchritudinis ac splé-
doris, ita ut ex oculis illius viuæ
flammeæ quasi totidem ignita iacu-
la euolarent: quod vtique terribile
spectaculum cum nefarij satellites
perferre non possent, intactâ virgi-
ne, quam Angelus deinde ad Eccle-
siam reduxit, in fugam conuersi
sunt. Notum est illustre factum san-
cti

*q. Thom.
eyuin.* Et Thomæ cognomento Doctoris Angelici, qui adhuc adolescens in Religione Nouitius impudicam meretricem titione dispulit, quæ animi generositas tantopere oculos Angelorum affecit, ut illico duo ex illis accurrerent, unus ipsius, alter foeminæ fugatæ custos, & cum peracta oratione indormiuisset, lumbos eius cingulo, id est signo edomitæ iam concupiscentiæ carnalis constringerent.

*Iacob.
Gen.*

Legimus præterea in nocturnâ illâ colluctatione Patriarchæ Iacob, vnde magna ipsius cum Deo familiaritas elucet, Angelum tetigisse ueruum femoris eius & statim emarcuisse, quasi quoad castitatem eum sibi voluisset assimilari. Deinde non videtur caruisse misterio, quod Deus castigauit Sodomitas manibus.

Angelorum; quia enim turpitudo illa potissimum repugnauit Naturæ Angelicæ, Angelos decuit gladium vindictæ in desperatissimas ciuitates ab te exerere

*Exemplū de Ado- bescēte per eussa ab
Angelo.* Non præteribo impræsentiarum, quin

CUSTODE. CAP. VI. 47

qui commemorem ad cautelam
iuenium exemplum adolescentis
cuiusdam deuoti erga custodem
Angelum, nec minus, modestia, pu-
dicitia, cæterisque virtutibus orna-
tissimi. Hic cum literarum gratia
versaretur in diæcesi Ultraiectensi,
nescio quo casu aliquando accidit,
ut coniugeret sese iuenibus dis-
colis & lasciuia deditis, qui malo
exemplo & astu impudicæ mulie-
ris, ad quam ille præter omnem o-
pinionem suam deductus erat, eo-
usque eum pellicere, parum ut ab-
esset, quin cum puritate mentis, flo-
rem virginitatis hactenus diuina
gratia & protectione Angeli con-
seruatum & illæsum, conculcaret.
At desertis tadem socijs (nox quip-
pe inguebat) cum domum repe-
tens, etiam atque etiam expende-
ret secum, & admiraretur pericu-
lum, in quod irreparabilem pudici-
tæ thesaurum coniecerat, ecce ob-
uiam illi iuenem inusitati decoris
& claritatis, qui accedens alapam
ei

*Vide spe-
cul. Ex-
empl.
dist. 10.
Exempl. 9.*

ei inflxit tanto impetu, vt in terram consideret, dic. ns, vel tandem disce peruersas societas diffugere; & repente disparuit. Adolescens attonitus rei nouitate paulò post in pedes se erexit, & reflectens animum ad ea, quæ sibi acciderant, manifeste agnouit, iuuenem illum Angelum custodem fuisse, eiusque beneficio tantum se èa die discrimen castimoniæ enasisse, didicisseq; imposterum peccandi occasiones vigilans ius deuitare. Vnde incredibili perfusis gaudeo pro duplici favore Deo & custodi Angelo gratias reddidit cautior in conuersatione effectus per admonitionem illius à quo alapam sustinuerat, vt caro castigata ab Angelo erudiret spiritum, quemadmodum Sanctus Gregorius loquitur explicans figuram illam a finæ Balaam, quæ ab Angelo territa Dominum suum à maledictione detinuit.

In Pasto
rali.

QVIBVS

QVIBVS FAVORIBVS AV-
geantur ab Angelis eleemo-
synarij?

Secunda classis eorum, qui An-
gelis præ cæteris gratiore*s* sunt, e-
leemosynarios continet, de quibus
multa similiter exempla suppetunt
in diuinis literis: Primum Abrahæ, *Angelus*
qui eximiam charitatem impendē*s* *apparet*
pauperibus maximè peregrinis, *Abrahæ*.
præclarā illam visionem Angelo- *Gen. 18*
rum meruit, cuius scriptura memi-
nit: Cumque eleuasset oculos, ap-
paruerunt ei tres viri prope eum,
quos cum vidisset, occurrit in oc-
cursum eorum de ostio tabernaculi
sui, & adorauit in terram. Secundò,
seruus Abrahæ, qui ex promptitu-
dine puellæ offerentis aquam agno-
uit, ipsam Isaac à Domino in spon-
sam præparatam esse, ab Angelo in-
structus fuit, attestante scripturâ:
Dominus &c. ipse mittet Ange-
lum suum corā te, & accipies in-
de uxorem filio meo. Tertiò. Exem-

C

pluma

50 DE ANGELO

plum Tobiæ incidit, qui ob paternum affectum erga pauperes curari meruit ab infirmitate sua per Angelum. Atque hoc consilium filio reliquit, nè unquam pauperibus eleemosynam iuxta facultates suas enlargiri prætermitteret, si *exiguum habes, exiguum da.* Et Iob panem suum diuisisse legimus cum pauperibus. Sicubi autem commoditas corporaliter illis opitulandi desciat, dimitendi tamen non sunt, nisi recitato primum pro necessitate eorum (vt Doctor ille consulit) Ave Maria. Alius inter occulta diuitum peccata numerat omissionem eleemosynæ. Ut ita merito credendum sit, Angelum magis quam ullis alijs, fauere eleemosynarijs, & iusto titulo succurrere, quia ipsi etiam erga alios viscera benignitatis suæ effundunt.

Exemplū Tom. 7. Celeberrimum huius rei exemplum legas in Cardinali Baronio, quod Alexandriæ contigit, ubi nobilis puella, cum in viridario suo recreationi fortè fortuna intenta esset,

Tobias
Tob. 1.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

CvSTODE. CAP. VI.

effet, conspicabatur virū quendam
arbori capistrum innectentem, ut
inferto deinde collo sese suspende-
ret; confessim igitur illa aduolare,
& querere, quis illi dolor, quānam
calamitas tam diabolicum cōsilium
suggessisset: & responso accepto,
ideo se ad mortē properare, nē mil-
lies quotidie moriatur in carcere,
in quem breui se à creditoribus
compingēdum suspicabatur, vt cu-
ius debita multis partibus eiusdem
substantiam & egestatem supera-
bant, præ commiseratione omnes
facultates suas homini obərato ob-
tulit. Deinde verò cum alijs me-
dijs alimenta se conquirere posse
diffideret, dupli agitata stimulo
corpus suum prostituit lucri causâ,
atque in hac peccandi libidine lon-
go tempore perseuerauit, donec
tandem infirmata inter acerrimos
propinquæ mortis dolores illumina-
retur à Deo, peccatum abhorre-
ret, proponeret pœnitentiam, & e-
mendationem vitæ, nec quidquam
ardentius, quèm fidem & Christia-

C 2 num

DE ANGELO

num Baptisma expeteret. Sed quia per foedissimam conuersationem omnibus exosa erat, ita ut nemo eam è sacro fonte suscipere dignaretur, dum intrinseco dolore ac mœrore conficitur, ecce tibi iuuenis præstò est illummet repræsentans, quem ipsa ab impio proposito bonorum suorum erogatione retraxerat, & percontatus tristitiae cansam, bono animo eam esse iussit, se nimis iustissimis eius desiderijs locupletissimè satisfacturū. Discedēs itaq; ad modicum temporis interuallū, mox reuersus est, ac duobus longè pulcherrimis adolescentibus stipabatur, qui assumptā formā duorum consulū ciuitatis, ad Ecclesiā illam deducentes è baptisme suscepérunt. A vicinis autem rogatae quinā in expectati isti patrini essent, cum neutrum se illorum nosse constantissimè affirmaret, res ad Episcopum loci delata fuit, qui accitis Clericis, qui eam salutari fonte expiauerant, seriò interrogauit, verè, nec nè duo illi ciuitatis proceres

fömi-

fœminam è Baptismate suscepis-
sent, & respondentibus Clericis, il-
los ipsos fuisse, seq; authoritate eo-
rum catechuminam Baptizasse: Ma-
gistratu autem è contrario assue-
rante, nihil proorsus sibi de ijs, quæ
gesta ferebantur, constare, facile
cognouit, diuinam manum huic o-
peri adfuisse. Proinde visitata mu-
liere, (grauiter quippe decumbe-
bat) sciscitari ex ea cœpit, cuius-
modi bona opera in vita sua exer-
euisset.

Baptizata autem, ecquod bonum
opus, inquit, à fœmina nasci potuit,
cuius hucusque actiones & cogita-
tiones in turpitudine diffuxerant.
Demum tamen confessa est, se ad-
huc puellam virginem totum pa-
trimonium suum præ commiserati-
one tradidisse obērato cuidam ho-
mini, ut ne is, quod designauerat, la-
queo sese ad vitandam creditorum
importunitatem, suspenderet, eoq;
dicto animam creatori reddidit.
Porrò qui hoc exēplum literis con-
signarunt, duos illos iuuenes com-

54 DE ANGELO

muni cōfensi putant fuisse Angelos custodes, vnū foeminæ, alterum hominis, quam à suspendio reuocarat. Credi etiam piē potest, adiunctum fuisse mulieri secundum Angelū custodem propter liberalissimam eleemosynam. Nam simile quiddam refert i oan. Diacon. de S. Gregorio in vita ipsius, qui cum pro duodecim pauperibus instruxisset conuiuum, Angelum inter eos accumbere conspicatus est, qui ad Gregorium, scito, inquit, usque adeò placere Deo benignam hanc voluntatem tuam erga pauperes, ut eius iruitu elegerit te in Pastorem vniuersalem totius Ecclesiæ Christianæ, & ecce me, qui missus sum, ut animam tuam usque ad ultimum vitæ halitum custodiā, pollicarque, omnia tē me mediatore abs Deo consecuturum esse, quæ cor & anima tuâ poscerint.

*Quā chari
ri sint
Angelis
qui salu-
ti proxī-
morum
student.*

Neque illi solum qui eleemosynas corporales largiuntur Angelis; charisunt, verum etiam, imò char-

CUSTODE. CAP. VI. 55

chariores, qui impendunt eleemosynas spirituales, subleuando miseras & necessitates animæ, quæ infinitis partibus, (vt cum Diuo Thomâloquar) corporis conditionem præcellit. Adiungit Sanctus Chrysostomus, retrahere proximum à peccato, siue obstat, quo minus veteribus noua adjiccat, excellentius opus esse toto visibili mundo, qui ad beneficium hominum creatus fit. Vnde quamquam effunderes in eleemosynas maximam auri vim, non præstares tam nobile opus, quam si curam gereres de salute vnius animæ. Atque hinc infert Beatus Laurentius Iustinianis Patriarcha Venetus, multo rigidus iudicatum iri eos, qui intermittunt opera misericordiæ spiritualia, quam qui corporalia, & subiicit: Quisquis haec legit, oculos aperiat animæ, & obseruet. E contrario autem miris modis iuuabitur, corona biturque, qui vel unicam animam ad viam coelestis vitæ rediuerxerit. Vnde idem sanctus Chrysostomus

s. Tho. I.

^{4 cont.}

gēt. c. 55.

Chrysost.

or. 4. cōt.

Iuda.

Lauren.

Iustin. II.

de humi.

Chrys.

hom. 55

cōt. Ind.

C 4

Stomus

36 DE ANGELO

stomus multoties accidere scribit,
vt Deus pro reductione alicuius a-
nimæ , innumerabilium errorum
pondus à nobis tollat, & bonum il-
lud opus acceptet in iudicio suo
pro pretio redemptionis, & salutis
nostræ propriæ , idque , quia opus
misericordiæ , quò anima proximi
premonetur, multa nobis auxilia
abs Deo impetrat, quibus ad opera
poenitentiæ accendamur, dummo-
do velimus obsequi, & postquam
iustificati fuerimus, diuersa media
iustitiam conseruandi , & virtutes
angendi recipere. Atque ad huius-
modi opera spiritualia Angeli quasi
atrestates quam grata sibi acciderent,
frequentissimè etiā visibiliter con-
currenūt, qua ratione de S. Ambro-
sio legitur, prædicanti ei adstitisse
Angelū, qui verba suggereret. Simi-
lia exempla de alijs proferri pos-
sent, sed studeamus bre-
uitati.

RELI-

CUSTODE. CAP. III. 59

RELIGIOSI, ET QVI MUN-
dum despiciunt, singularibus An-
gelorum auxilijs & præsidijis
custodiuntur.

Tertium hominum genus, qui præ-
ceteris ab Angelis amantur, eos
complectitur, qui renuntiant mun-
do amore Dei, ut carnem suam mor-
tificent, vnde Angelus ad Danielem,
Noli, inquit, *metuere Daniel*, quia *apparet*
ex die prima, quo posuisti cor tuum *Angelus*
ad intelligendum, ut te affligeres in *Danieli*
conspictu Dei tui, exaudita sunt ver- c. 10.
bat tua, & ego veni propter sermones
tuos. Pariter Patriarchæ Iacob, post- Jacob Pa-
quam reliquisset domum paternam, triarcha..
& Esau fratri sui iracundiam decli- Gen. 32.
nasset, ostendit Deus præclaram il-
lam visionem scalæ, quā ascenden-
tes & descendentes Angeli frequen-
tabat, quasi dicens: Quia tu deserta
amore mei paterna domo & terra
natiuitatis tuæ, accinxisti te ad to-
lerantium persecutionum & cala-
mitatum, quæ tibi fatēnâ Esau in-
uidiâ inferuntur, ecce ego habita-

C 5; culum

33 DE ANGELO

culum demōstro, quod tibi in compensationem terrestris exilij præparatur: Et multitudinem Angelorum, qui multo copiosius consolabuntur & propugnabunt te, quam omnes illi consanguinei & facultates quas respuisti.

Mona-

cho infir-
mo mini-
Strat An-
gelus.

Vid. spe-
culi exēp-
dit. 2.

Exempl.
us.

Ad hoc propositum in libro do-
ctrinæ Patrum scribitur, Monachū
quendam, vbi aliquantis per vitam
solitariam eremitarum more sepa-
ratus ab alijs transegisset, tandem
infirmatum, conspexisse ad se ve-
nientem Angelum custodem, vt de-
cumbenti sibi famularetur; postea-
quam autem nonnullas septimanas
Monachus in ægritudine suâ & An-
gelus in copta seruendi cōfuetudi-
ne perdurassent, accesserunt visita-
rum illum alij Monachi, & Angelus
qui intus versabatur, mox pulsato
ostio cellæ disparuit. Ingressis ita-
que hospitibus, abite, insit afflictus
Eremita, abite amabo fratres mei,
quia vobis superuenientibus Ange-
lus custos meus, à quo visibiliter
præsente solatium & plenissimum
obs-

obsequium hucusque habui, repente dilapsus est. Vix prolati hisce verbis anima discessit è corpore assūpta ut creditur ac Deo restituta per eundē custodē Angelum qui primus eam in custodiam suā receperat.

Nec quoad corpus duntaxat Angelicum custodem Religioso preeesse legimus, verum etiam, imò amplius in his quæ concernunt spiritum & animam, idque cum frequentibus exemplis doceri potest, tum ipsa ratione; quia custodia Angelorū specialiter à Deo assignata fuit animæ, cuius Angelus tantam curam gerit, *Angelus* ut omnes Religiosi viri passus ob-*describit* seruet, vt postmodum præsentare *omnes* eum possit cum illo amoris fructu *Religio*, à quo ad perfectissimā Dei seruitutē *orum*, adgebatur. Vnde in eodem libro doctrinæ sanctorū Patrum de quodam Monacho legitur, qui aquā ad cellam suam usq; à duodecim miliaribus apportabat; quando autem diuturni laboris eum tñdere cōpit, Angelum custodem suum conspiciens est, qui omnes ipsius passus accu-

C 6 ratissi-

CO DE ANGELO

tatissimè designarat: itaque exhilariatus Monachus, de die in diem solertia factus est, & usitatum iter quò senior eò alacrior continuauit. Atque hic liber (ut ita loquar) memoriae, cui Angelus minimam quamque actionem amore Dei susceptam inscribit, ille fortassis est, de quo, ut populum ad obseruatiā mandatorum incitet, ratiocinatur Propheta Malachias, Attendit Dominus & audiuit, & scriptus est liber monumenti coram eo timentibus Dominum, vbi Hebreus legit,

Malac. 3.

Angelis custodis cum Religioso familiaritate.

Exemplū Githlaci, quem Angelus visitat.

Surius

Ms. April.

liber memorie & recordationis. Deinde magna huic Angelo consuetudo ac familiaritas est cum Religioso, quem crebrius consolatur, & visitat subinde sensibiliter: & horum pertinet, quod commemoratur de Githlaco quodam, qui vehementer aliquando rogatus ab una è discipulis suis, uti reuelare vellet, quisnam esset, quocum indies tractare & colloqui videbatur, respōdit. Quandoquidē finis vitae meæ in propinquo est, Fili mi, non conuenit,

C V S T O D E . C A P . I I 61

uenit, me diutius secretum hoc
fraternitati tuae abscondere: scito
igitur, me ab ea hora, qua eremiti-
cam solitudinem primum auspica-
tus sum, quotidie manè & vesperi
frui solitum presentia Angeli, à quo
cælestibus solatus in omni tribula-
tione & agusti recreabar: hic præ-
dicere mihi futura, reuelare absen-
tia, referare arcana spiritualia; sed
amabo, nè cuiquā dixeris, priusquā
anima mea è corporeo hoc ergastu-
lo emigrarit.

Incitat præterea custos Angelus *Angelus*
Religiosum sibi commendatum, ubi *ad perfe-
ctionem.*
occasio prouocat, ad maiorem per-
fectionē; ideoque Sanctus Paphnu-
tius (vti Surius scribit) per Angelū *incitat.*
manu apprehensus, & supernis ra-
tionibus commotus fuit ad marty-
rium; ita ut disparente Angelo, ple-
nus supernis inspirationibus solati-
isque vltro sese Arriano Iudici ex- *Exemplū.*
hiberet dicens: Ego Paphnutius no- *Abbat.*
mine Catholicus sum, & Tibi me si- *Paph-*
tes con- *nuij.*
sto, vt tormentis carnificum tuorum *Sur. 28.*
promouear ad coronam martyrij. *April.*
V aci illan-
fimat.

C 7

Et

Exemplum Et si quis fortè Religiosus in voca-
Raffardi tione suâ vacillet, à custode hoc iu-
Vinc. in uatur & confortatur. Refert Bea-
Pec. hift. tus Vincentius Germanum quen-
dam Monachum Ciuitatis Colo-
niensis, Kaffardum nomine, conuer-
sum, cum curam aliquantis per ha-
buisset clauis cænobij in quo habi-
tabat, in senectute tandem tentatum
fuisse à dœmone peccato superbiæ,
ut diceret intra se: Ego iam conse-
nui, & quāquam nobilibus parenti-
bus oriundus sim, conficiar tamen
in claustro hoc laboribus monasti-
cis, & alijs inferuio, qui alioquin
frui possem iuxta libitum meū ser-
uitio aliorū: Ibo poti⁹, & vel in gra-
ui senio toleratas hucusque molesti-
as extra monasterium compensa-
bo. Dum igitur nocte quadam ex-
perrectus decerneret mox illuscen-
te aurora cœnobio egredi, venerādi
aspectus virum vidit, qui nutu suo
hortari eū videbatur, surgeret, seque-
anteē sequeretur; quare induitis
vestibus eum prosecutus est vsq; ad
portam Ecclesie, & hinc ad ostium
camini-

cæmiterij quæ vltro ipfis aperta sive:
Hic Laffardus obstupefieri; & mul-
tò magis vehementiusq; vbi Cæmi-
terium ingressus, sensit aperiri se-
pulchra, & iuxta vnum eorum hu-
iusmodi sibi verba ab Angelico du-
ctore dici: Viden Laffarde hunc ho-
minem? propediē talis & ipse eris;
dic fodes relicta claustrali requie
quorū tendis? cum autem ad alia
quoq; contemplanda cadauera An-
gelus eum ducere niteretur, Laffar-
dus secundum omnia viscera atto-
nitus & cōturbatus exclamare cœ-
pit: dimitte me, Domine obsecro,
dimitte me, infirmior sum, quam
vt diutius oculis meis tantam spur-
citiem ac foeditatem usurpem. Mox
poenitenita ductus, quod Monaste-
rio egredi deliberasset, portas Tē-
pli ac cæmiterij claudi vedit, & An-
gelus eo ad dormitorium reducto
disparuit.

Caveat itaque Religiosus, nē tam ^{Angeles} tam ^{propter} fauorablem Angeli Societatē pec-
catis suis despiciat, cū sēpē cōtingat ^{magnis} beneficiis
ut occasione leuitatis aut locutio- ^{abstinet}
nis

nis fortè minùs circumspectæ & otiosæ præclaris ipsius beneficijs priuemur. Vnde legemus in vitis SS.

Vid. Pra.
sum. l. 1.
Exempla
rum,
Exem-
plo. 4.

Patrum, Senem quendam ac sanctum virum cōspexisse, Angelos hilari ac sereno vultu adstantes, sicubi Monachi sermonem miscebant de rebus spiritualibus; si autem de reb⁹ vanis & inutilibus loquerentur, recedentes, indignatesq; & succeden-tes in locum ipsorum atros dœmones, qui sub specie spurcorum animalium circumeunt, impuras cogitationes eorum mentibus adhalabant: Rursus quam primum resumere mentionem Dei & sanctorum virtutum, reuerti solitos custodes Angelos, & profugatis immundis spiritibus, abluere Angelica manu omnes maculas, quas incauti fratres ex commertio infernalium bestiarum conceperant. His porrò vīlis sanctus senex altissimè nec sine lacrymis per Monasteriū vocifera-batur: Canete dilectissimi mei, ca- uete à multiloquio, fugite sermones vanos, otiosos, & infructuosos: cu-

sto-

CUSTODE. CAP. VI. 65

dite linguam, cuius iniquo usu euacuatur anima, & spoliatur fauore Dei: fugantur cælestes Angeli, & accessuntur infernales diaboli, qui animam vestram abominabili impietate contaminant.

QUAM ANGELIS CHARI
sint, qui graue aliquid patiuntur amore Dei.

In quarta classe hominum, qui peculiari custodia ab Angelis muniuntur, ijs sunt, qui patiuntur amore illius qui tantum pro ipsis passus est: de inusitato autem erga hos Angelorum fauore omnes scripturæ & historiæ loquiuntur: ideoque enumerabimus exempla aliquot, & primū de pueris Hebreis projectis per Nabuchodonosorem in fornacem ardentem; hi quippe liberati fuerunt de violentia flamarum, per Angelos, quie eo tempore in gratiam ipso- Apparatus
tio An-
geli in
fornace
Babylon-
nica.
Dan. 3.
Vide Pe-
xum sex miracula perpetrarunt. Nā rer. ibid.
primò lucebat ignis, at minimè eos sex mi-
combussit: secundò deuorauit mini-
stros Regis qui fornacem succende-
bant: raculosa
beneficia.

*Angeli erga pueros in for-
nare Ba-
bylon.* bāt: Tertiō, non lēsis puerorum vē-
stibus, absūmō sit vincula, quib. ijdē
antequam iniacerentur ligati erant.
Quarto in medio flammarum respi-
rabant, loquebantur, & exaltabant
Deum: & quod miraculosius omnes
easdem sententias & verba eadem
pronunciabant. Quintō, ipse Angel⁹
humanam præ se ferēs speciem cum
ipsis densissimas inter flamas gra-
diebatur. Et omniū quidē opinione
iā redactos in cinerē, sed superstites
recreabat, sextō vice ignis excitauit
ventū roris suauissimū, quo est⁹ illi⁹
amœnissimū in modū tēperaretur.

Et hinc fortassis fiduciā concepit
B Agatha, quando freta fortitudine
Angeli custodis, Tyrannū qui igni-
bus illam cruciare decreuerat, irri-
sit dicens: *si ignem adhīreas, rōrem
mīhi salūficū de cālo ministrabunt
Angeli.* imò beneficia, quę ab Ange-
lis in eos conferuntur, qui afflīctio-
nem aliquam propter Deū sustinent
debentur illis quodammodo titulo
iustitiae: hoc. n. sensu de seipso dicit
Daniel in lacu Leonum constitutus,

Misit

*S. Aga-
tha
Vi Breu.
Rom.*

CUSTODE. CAP. VII. 67

Misit Deus Angelum suum qui con- cap. 6.
clusit ora leonum, quia coram eo ini-
stitia inuenta non est in me.

CAPUT. VII.

AN GELVS, ETSI NON
deserat nos ubi delinquimus, libera-
lior tamen est erga iustos
quam peccatores.

QUOD potissimum ad Ange-
lorū nos amorem inflāmāre
debet; amat etiam inimicos suos, &
homines defendunt ubi hi ab eorum
tutelā diffugiunt. Næ fidos amicos
quorum amor odijs nostris nec ex-
tinguitur, nec refrigeratur: cādidos
defensores, q̄ salutem nostrā solli-
citiūs q̄ nos ipsi, p̄curant, & quan-
do nos eam in periculo constituim⁹
per peccatū, illi interiūs illuminan-
do, & iratum Domīnū ad clementiā
flectendo conseruant. Sic legimus in
Zachariā Angelum defēdisse sacer-
dotē illū à Dōemone, qui ob perpe-
trata scelera grauibus eum modis
excrucia-

*Zach. 3.**Basil.**conc. 9.**in Ps. 33.*

excruciabat, Et ostendit mihi Dominus Iesum Sacerdotem magnum stantem coram Angelo Domini. Atq; haec veritas, quod homo tametsi peccet ab Angelo custode non deseratur, communiter à Doctoribus recepta est. Et quanquam peccatum, inquit Basili⁹, instar fumi sit, quo apes dissipantur, & mali odoris, quem columbae refugiunt, vnde iustissimo risulo ab Angelo derelinqui posses, ut qui tam incultum hospitium ei præparare non metuis: nihilominus non deserit te: imò sumus peccatorum tuorum viuas lacrymas ex oculis eius elicit: tali quippe metaphora explicat Scriptura displicentiam, quam de tuis sceleribus experitur, dicens, *Angeli pacis amare flebant*. Notandum interim, et si ab Angelo post peccatum non penitus deseraris, non tamen adeo beneficium illum se tibi præbere, vt antea.

*diferimen
inter cu-
stodiām
duplex*

Differentia enim inter utrāque custodiā ante & post peccatum duplex est: Prima: quod Angelus antea assistebat dexterā tuā tamquam loco

loco honoratiori digniorique : post Angelum.
 peccatum autem Angelo discedente *cā homi-*
succedit in vices ipsius Diabolus, & nis Iusti
possessionem animæ apprehendit, & pec-
quemadmodum in Zacharia infœ-
lici illi sacerdoti evenisse legim⁹,
quē à dextris positus Sathanas gra-
nissimè accusabat. Considera nunc
ingrate peccator, quām iniquis mo-
dis custodi tuo Angelico relūteris:
pudetias, inquam, atque erubescere,
qui tantam ipsius benignitatem cer-
nis, ut malit maledicto dœmoni lo-
co digniore cedere, quam prorsus
tui sese cura exonerare. Et hæc con-
sideratio tantum apud plerosque
momentum obtinet, ut sufficere ip-
sis videatur ad emolliendum cor in
malo obstinatissimum. Secunda in-
ter custodiam Angelicam Iusti & *Angelus*
peccatoris differentia in hoc versa- *benigni-*
or erga
tur: quod Angelus, tametsi non om- *Iustum.*
nino peccatorē deserat: recedit ni-
hilominis secundum aliquampar-
*te, & multum de pristinobenefaci- *Basil. hō.**
*ēdi more remittit, ut grauib⁹ verbis *io. Ps. 37.**
docuit aliquando S. Basilius ad ver-

fici-

70 DE ANGELO

siculum Psalmi erigesimi septimi,
Amici mei & proximi mei aduersum
me appropinquauerunt & steterunt.
Qui prius, inquit ille, amici & omni
tempore familiares fuerunt, de lon-
gè steterunt, mecum vivere nolen-
tes, eminus flentes; Isti Angeli sunt
boni & ministri Dei, & iuxta pec-
cata ipsius David ad tempus recesser-
unt aduersantes, non tamen ipsum
penitus reliquerunt, eminus flentes
ait enim, Aduersum me appropinquau-
erunt, & steterunt. Quoniam An-

gelo, ut ita loquar, vires suæ per pec-
catum tuum diminuuntur: sic Chry-
 sostomus, sic cæteri Doctores intel-

Terem 51. ligunt locum Ieremias, ubi inter se
colloquuntur Angeli, Curauius Ba-
bylonem, & non est sanata, relinquam
eum. Et quando Deus put in Esaiâ

legitur, interminat⁹ est Ierusalem,
se in ultionem peccatorū, quæ inibi

¶ 71. cō. perpetrata fuerat, sublatorū sepem,

Euang. Afferā sepē &c. custodiam Angelo-

Bann. 1. p rū intellectus, & merito, inquit Glo-
q. 113. a. 2 ffa, quia Prudentia diuina maior

apparet ac peculiaris erga iustos, ve-
lut

I CVSTODE. CAP. VII. 71

ut Theophila&tus & alij scribunt, Toffet.
cum ea quæ chariora nobis sunt, q. 66. 3. ¶
màiore identidem diligentia custo- 12 in
diantur. Vnde qua ratione à pecca- *Matt. 18*
tore proprius Angelus, custos refu-
git; ita è contrario præter pro-
prium Angelum alij quoque, vt do-
ctoribus quibusdam placet, ad cu-
stodiam viri iusti concurrunt; si-
ue ut ei in arduo aliquo negotio ad-
iumento sint; siue vt in pericu-
lo constitutum præsentius tuean-
tur.

Atque hoc idem Angelus promi-
fit Sacerdoti illi, vt in Zacharia le-
gimus: *Si in vijs meis ambulaueris, &* *Riber. e.*
custodiā meā custodieris dabo ti- *3. Zach.*
bi ambulantes de ijs, qui nunc assi-
stunt; id quod experimento didice- *Variae*
runt sibi euenisse Iacob & Elysæus, *apparitio-*
qui ipsi ad defensionem suam inte- *nes An-*
gra Angelorum agmina properare gelor.
conspicati sunt.

Libro secundo Machabœo-
rum legitur, duos Angelos medi-
um tenuisse Iudam, & plurima
in hostes ipsius iacula contorsisse.

Vnde

72 DE ANGELO

Vnde non absque causa cecinit Regius Psalmista de iusto, *Montes in*

Ps. 124. Aug. ib. circuitu eius: Montes, id est, Angelii.

S. Tho. 1. Sic Augustinus. Sanctus Nicolaus

p. q. 113. a. 2. quoque vicinus morti vidit ad pro-

ttectionem suam complures Angelos

Bann. ib. delabi de celo. Imò etiā sentit Do-

Tostat. q. 66. in gradum gloriæ destinati sunt, siue ut

a. 18. Mat. alij loquuntur, constituti in maiore

gratia assignari ad custodiam Angelos

eiudem hierarchiæ excellentissimos. Quocirca animaduertendum,

cum in quolibet Angelorum ordine

iuxta doctrinam Dionysij Areopagytæ supremi, medijs, & infimi sint,

hos taliter inter se differre, ut unus

semper maioris sit excellentiæ quam

alter; cui oportunè adjicit Sanctus

Ber. Senensis, secundum Angelum decuplo excellentiorem esse

primo, & tertium decuplo digniorem secundo, & sic deinceps.

In eiusd. Ber. Senensis. To. 4. ser. 19

vita. Vnde de sancta Francisca Roma-

na commemorari solet, custodi-

tam fuisse à quodam Archangelo, ab

eoque nullo temporis momento de-

relictam

CUSTODE. CAP. VII. 73

relictam, sed tanquam magistro uti
illo consueuisse, qui ut piè creditur,
cælestib' mysterijs imbuebat. Præ-
ter hunc porro alium quoq; Angelū
habuit sancta vidua, quarti chori,
raræ pulchritudinis, conformem
primo, qui continuo splendore vul-
tum illi' mirificè illustrabat, & re-
creabat. Quomodo autē primū or-
dinariè cernebat manus complican-
tem in formam crucis, ita alterum
manibus ferentem triplicem palme-
ramum deauratum, & ambos oculis
in cælum sublati, capillis aureis, &
facie multo clarissima; ex quo col-
ligere est, quantum meritorum cu-
mulum sancta hæc Francisca co-
ceruarit.

CAPVT. VIII.

GENTILIBVS, PAGANIS,
& cuiuscunque religionis aut super-
stitionis cultoribus singulis assigna-
ri à Deo ad custodiam ali-
quem Age'um.

LIBERALITAS hæc Dei assi-
gnantis vnicuique proprium
D Custo-

74 DE ANGELO

Custodem Angelum non utique Catholicæ & Christianæ Religio-
nis terminis constringenda, sed vi-
terius extendenda est ad Ethnicos
& Hæreticos, quos similiter diuina
Misericordia voluit, per proprios
Angelos defendi & custodiri. Quin

S. Th. i ipse AntiChristus, ut S. Thomæ &
p. q. 113. Alensi placet, munietur custode An-
gelo, qui impedimento erit, quo mi-
ten. d. II. nus ad maiora mala manum exten-
Al. s. 1. 2. dat. Quod autem Gentiles, Idolola-
q. 41. m. træ, & consequenter cæteri Angelis
4. a. a. custodibus stipati sint, perspicuè te-
Ægypt. in statur Propheta Daniel. Cū enim tri-
2. d. 11 q. b' septimanis in cōtinuo prope plā-
1 a. 3. Rich. & Etu ac ieunio decubuisse, Deo sup-
alij ibid. plicans, ut populum suum è captiu-
itate Babylonicâ liberaret, Angelus
ipsi apparuit, & quidem si Cassia-
no alijsque Doctoribus creditur,
Dñ. c. 10. Gabriel, dicens. *Noli metuere Da-*
Cass. col. *niel, quia ex die primo, quo posuisti*
8. c. 13. *Perer. ib. cor tuū ad intelligendū, vt te afflige-*
res in conspectu Dei tui, exaudita sunt
verba tua & ego veni propter sermo-
nes tuos: Princeps aut regni Persarū
mihi restitit. Quis Princeps Regni

CUSTODE. CAP. IX. 75

Persarum? inquit Greg. Angelus bo- Gr. l. 17.
nus q̄ præsidebat Persiæ tametsi hæc mor c. 8.
hominibus sceleratis & idololatris Theo in
redundaret. Cæterum Angelus hic c. 10. Dā.
Persiæ, restitit Archang. Gabrieli, q̄ 2 V. D. Th.
Deus voluntatem suam nondum ex- a. 1 q. 113
presserat. Vn° liberationē populi I- Sancta
raelis vrgebat, tum quia piculum contentio
erat, nè quidā illorū malo idola- inter An-
trarū exēplo cultū veri Dei desere- gelū Per-
rēt tū quia multorū innocētia & sā- fiae, &
etitas huiusmodi supplicium mini- Angelum
mē promerebatur. Alter nimirū An- Populi
gel° Persiæ retardabat, q̄a moribus Hebræa
& cōuersatione sancti illi° populi V. Perer.
multi Persiæ alioquin infideles & I- e. 10. Dā.
dololatre ad verā fidē cōuertebātur. Virg. ad
Atq; ita precib° & oratione suâ à Deo c. 12. A-
obtinuit, vt liberatio Hebrei populi ment. 1.
vigin. & vno dieb° procarstinaretur. sect. 17.

CAP VI. IX.

QVAM NECESSARIA NO-
BIS sit custodta Angelorum.

Vsq; adeò natura p̄ peccatū de-
bilitata est, vt nisi Creator De°
peculiarī eā auxilio subleuasset, pr-
sus defecisset, nunquā finē consecu-

D 2 tura

tura, propter quem Deus ad imaginem suam illam condiderat. Quare si prolixo discursu interiorem hanc debilitatem nostram, & externam inferorum hostium resistentiam completi vellem, nullum dicendi finem assequerer. Tantum igitur per paucis quibusdam similitudinibus declarabo, quanta nobis infirmitas ex peccato acciderit; quia hac intellecta facillimè cognoscetur, quam necesse habeamus auxilijs diuinis, inter quæ non in infimo gradu reponendum est ministerium Angelorum.

*Miseriæ
hominis
post pec-
catum.*

Alexander Alensis septem miseras ad nos defluxisse ex peccato notat ex morali commentario Beati Gregorij in Iob cap. I: *Homo, inquit ille, per peccatum cecidit in septem miseras quæ sunt stultitia, hebetudo, Præcipitatio, timor, ignorantia, duritia, superbia. His debilitatæ sunt potentiæ motiua & cognitiua.* Quamquam verò multi alij Sancti considerando infoelicissimam humanæ Naturæ conditionem post peccatum,

mille

mille alias miserias obseruarint; 6-
nes tamē aut certe maximā earū par-
tem ad septem antedictas quasi ad
caput & fontē cæterarū reducunt.

Atque ut à primā initiū sumatur,
quæ stultitia excogitari potest enor- *Prima*
mior nostra sensualitate? nā lenissi- *miseria*
mi cuiusq; doloris, aut difficultatis *stultitia,*
vitandæ causā, mox vbi ab obiectis
apparenter tantum desiderabilibus
se se inuitari sentit, sensibus deditur,
& quā præcipitantia est, in manife-
stissimam ruinā ipsam pariter Prin- *comps-*
cipem Rationem deuoluit. Ideoque *ratio ele-*
non immerito comparari potest cū *gans,*
equo teneri morsus, qui prius gene-
roso bellatori in prælio obsequens,
si deinde ab hostibus intercipiatur,
non secus ab his, quām ante à Do-
mino suo circumagit in omnem
partem, ita ut qui illi insidet, mise-
rabiliter in medias hostium acies
inferatur.

Altera
Altera miseria est debilitas quæ- *miseria*
dam siue obscuritas intellectus; ali- *obscuritas*
quādo enim, scribit Gregorius, dum *intel-*
sublimia intelligendo in elatione se dūs.

D 3 animus

animus erigit, in rebus imis & vili-
b^o graui hebetudine pigrescit. Quā
obrem ex naturali siti, q̄ omnes in
nobis experimur sciendi & intelli-
gendi, puenit; vt dū animū ad altissi-
morum fidei mysteriorū contem-
plationē maximē erigimus, eosq;
sēp̄ ppter intelligētiq; imbecillita-
tē in lutū sēfū prolabamur, meritō
vt exclamare liceat cum Propheta,
Adhæsit pauimēto anima mea.

Tertia

imbecilli-

tas partis

inferioris

ris.

Comparati-

cumsum

pta ab æ-

dificio.

Altera, nimirura infirmitudo
partis inferioris, tertio loco inter
miserias nostras à S. Gregorio con-
numerata omnino similes reddit
mortales Domui, quæ spectabi-
li artificio intus forisque ædifica-
ta, fundamentis tamen caret, vt il-
la quam Dominus in Euangelio con-
structam fuisse ait super aream:
Vnde rotæ quidem æstate consistere
poterit, quando & pluviæ rariores
sunt, & flumina placidioribus labū-
tur vndis, & venti mitescunt: Ap-
propinquante autem hyeme, eru-
pente tempestate ventorum & im-
briū, exundantibus fluuijs, ecce tibi
male

CvSTODE. CAP. IX.79

malè fundatum ædificium rimas
ducit, & continuò in irreparabilem
ruinam dissoluitur. Talia sunt ædifi-
cia conscientiarum nostrarum, quæ
tamsie varijs virtutibus ornatae sint;
nihilominus, quia fundantur supra
debilitatem partis inferioris, quæ
perpetuae commotioni obnoxia
semper ad ruinam propendet, hinc
deplorando sæpè casu colliditur.
Atque hoc significasse videtur Job,
cum diceret, Ecce qui ei seruitTob. 4.
non sunt stabiles. & in Angelis suis re-
perit prauitatem, quanto magis hi
qui habitant domos luteas: qui ter-
renum habent fundamentum, con-
sumuntur velut à tinea? vbi S. Gre-
gori⁹, postquam diseruisset de naturâ
Angelica in seipsa mutabili, subij-
cit: Luteas; quippe domos habitamus
qui in corporibus terrenis subsistimus.
Quæ bene Paulus considerans ait, ha-
bemus thesaurum istum in vasis ficti-
libus, & rursum, Scimus quia si ter-
restris domus nostra huius habitatio-
nis dissoluatur, quodædificationem ex
Deo habemus domum non manufactā.

D. 4

Terra-

Greg 5.
mor. c. 27

Terrenum quoque fundamentum est
Substantia carnis, quod in se sollicitè
Psalmista conspexerat cū dicebat: Nō
est occultatum os meum à te, quod fe-
cisti in occulto, & substantia mea in
inferioribus terræ.

Quarta strarū est superfluus timor. Quinta
superflu- Ignorantia. Per illam comparamus
us timor. equo meticuloſo: per hāc equiti in-
ter hostes inermi. Equus si meticu-
loſus est, arma fessori militi parum
aut verius nihil pſunt, quia iſ calca-
ribus incitatus tamdiu huc illucque
refugit, donec frēno excusso, equi-
tem in terram prostrarit: Idē si vmb-
raticus, ad primum ſonitū tubæ
bellicæ, ad primum armorū ſtrepitū,
ad primum pugnæ impetū, illico re-
trocedit, nec vllis aculeis pmoueri
potest, vt antrorsū pcurrat. **Quid.** n.
aliud eſt animale noſtrum in nobis ſine
caro, quam equus vmbriticus adeò,
reformidans aſpera, quæ pati nō cōſue-
uit, vt pro illis euadendis nulla diſcri-
mina expauescat, imò ad illa plerūq;
tanquam ad tuta refugia confugiat;

inter-

interdum etiam quæ aspera non sunt,
Et quæ omnino nihil habent periculi,
expauescit præ insania, Et nec verbe-
ribus nec stimulis, vt illis propinquet,
induci potest. Hoc est quod legitur in
Psalmo, Trepidauerunt timore, vbi
non erat timor. Quid autem spiritus
in nobis aut mens, nisi sessor huius equi
insidens, Et plenam coercionem ipsius
omnino non habens? Ab altera parte
si eques inermis, tametsi equus peri-
fissima manu instruct⁹ sit; nihil pro-
ficitur. Imaginemur nunc sessorem
à vertice ad plantam usque prorsus
inermem supra eorum meticulosū
sive umbraticum. Tales profecto *quinta*
nos ipsi sumus propter infœlicem *ignorantia*
copulationem, miseriæ, timoris, & tia.
ignorantiæ: Illa ad singulos passus
animam nostram timoris vanitate
retardat. hæc (nimirum ignorantia)
inabilem reddit, quo minus se ad-
uersus insidias inuisibilis inimici
præmunit, qui mille stratagemati-
bus dolisque tam frauduléter subin-
de intercipit nos, citius, vt circum-
ueti & victi quam prouocati videa-
mur.

D s Sexta

32 DE ANGELO

Sexta
durius
cordis.

Simili-
tudo.

Guil. Pt.
wissens.de
Resist. &
uestig.

Sexta miseria reputatur à S. Greg. stoliditas quædam ac duritia cordis nostri, præ qua propriam salutem quasi studiose negligimus & aspernamur, similes equis duri & callosi oris, qui asperitatem iniecti sibi fræni non sentiunt; ideoq; si contingat eos aliquando exerceri in campo, tanquam à freno ac lupato liberi, effusissime & manifesto periculo fessoris excurrunt: Ex hac enim peruersitate inquit Guilielm⁹ Episc. Parisiensis, laborat animale nostrum, sicut & omnibus peruersitatibus vitætorum equorum, dum enim freno disciplinæ auerti non potest à concupiscentijs & alijs periculis, ipsum sessorem spiritum dat in medios hostes. Sessor enim insidens equo oris duri, quasi captus est: cum enim freno non parreat, vt auertatur à periculo, & seipsum & sessorem suum dat in hostium captionem. Quidam enim adè tardi sunt declinare à periculis, vt prius quam velint mouere pedem à loco discriminis præda hostium fiant. Propter hoc legitur Ecclesia-

stici

Sicut tertio, Qui amat periculum, in illo peribit.

Non iniuria igitur appellares hominem quoad effectum erga res sensibiles equo teneri oris similē, ut superius probatum est; quoad curam verò propriæ salutis, durum corde, nec d similem equo callosi oris & obstinato.

Septima denique prædictis omnib grauior damnosiorq; est maledicta superbia, vnicum illud infinitarum perturbationum & periculorum animæ humanæ principium. Hac inflamur & intumescimus supra nos ipsos; hæc in conuersatione intræstablem grauitatem ostentare docet, & in colloquis seueritatem, quæ conditioni nostræ non congruit: hæc dissoluit & incitat ad mille leuitates, omniaque talibus personis quales nos sumus licere persuadet: suggerit conceptus ac verba quibus facta & virtutes proprias celebrantes, celemus vitia: & sicubi ignomia nostra detigitur; vehementissimum timorem incutit, nè aliquid

D de

*Septima
superbia*

de estimationis integritate perda-
mus. Hæc denique suscitat intra nos
ipsos subinde partem irascibilem,
aliquando concupiscibilem aduer-
sus rationem, & inter commotas
passiones, mille rixas ac contentio-
nes disseminat.

Hæc igitur sunt miseriæ, in quas
homo post peccatum perpetratum
prolapsus est, adeò singulæ secundū
se graues & intolerādæ, ut vnaquæq;
hominem miserabilē possit reddere,
& Angelicæ custodiæ expetēdæ ne-
cessitatem illi imponere. Cæterum
quo sensu simus, quando supra di-
ctas, & innumeræ alias miserias
quæ prætermittendæ fuerunt, seriò
contemplamur?

*Similitu-
do expli-
cans mi-
seriā hu-
manam.*

Imaginetur quæso vnuquisque,
videre se in periculofo statu pos-
tum Regem aut ducem aliquem, cir-
cumuentum rebellibus ac sediosis
subditis, totum inermem, nec ve-
stitus nisi lineo & subtili indusio,
insidentem equo aut valdè deli-
cato ac facili, aut nimirū duro, um-
bratico, meticulofo, & obstinato;

& in

& in campo quidem palustri ac luhbrico. Quo pacto hic sperare præsumeret, se de manibus circumfrentium inimicorum, nisi cælica solius Dei ope, ereptum iri? Et tamen omnes pro dolor, ad huiusmodi angustias redacti sumus, ut qui à stultâ, cæcâ, præcipiti, timidâ, ignorante, effræni & rebelli sensuallitate, non tantum crebro ac periculose seducimur, verum etiam prodimuri copioſiſſimo exercitui externorum hostium, qui natura non minus ferox quam fortis, nisi potentiore dextra refrænaretur, (tantam usque ab exordio Mundi aduersus nos indignationem concepit) vniuersam hominum progeniem ad infernum detraheret

Alia eo-

Eundem hunc statum multò miſerrimum ad viuum delineauit Padiensiſſis alia comparatione sumpta à Regno aut ciuitate obſeffa à numeroſo exercitu, & intus plenā factionibus, conſpirationibusq; contra personam Regis, nec defensâ niſi à debilib. & faucijs militibus, ijsque

D 7 pau-

paucissimis: Talis quippe ciuitas minimè conseruari posset, nisi implorata potentissimi Regis ope: cui sponte sc̄e, vt perpetuo tributariam subiugaret. Et perspicuè tamen liquet, animam nostram potissimum exercitu cinctam esse, & infatigabiliter impugnari. Non habemus (inquit Apostolus) collectationem aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus Mundi Rectores tenebrarum harum. Verum est præterea, hostes hosce intra ciuitatem animæ fouere proditores suos, vnde Pau-

ad Gal. 5. Ius Caro concupiscit aduersus spiritum. Verum tertio, Partem nostram rationalem valde debilem esse, vt superius demonstratum: quæ cum ita sint, sequitur custodiam Angelorum plus quam necessariam nobis esse, ijsque incomparabiles agendas gratias, vtpote sapientissimis & potētissimis protectoribus nostris, qui ignorantiam & imbecillitatem humanam cœlesti illuminatione & virtute compensant.

Neque

Neque hoc solum, sed insuper
præ veteri malignorum spirituum
odio cum ijsdem congregiuntur,
quandoquidem lex Charitatis præ-
cipit, pauperi ac debili succurri à
diuite & robusto, & debita rerum
dispositio exigit teste Ecclesiastico,
ut sit *contra malum bonum*. Hor-
sum interpretatur sanctus Hiero-

Abac. 3.

*xisti in mari equos tuos conturban-
tes aquas multas (ita videlicet sep-
tuaginta legint, quod in vulgari
versione habetur, viam fecisti in ma-
ri equis tuis in luto aquarum multa-
rum) designans nomine equorum
Angelos ac virtutes cœlestes, per
mare verò, præsentem mundum, &
per aquas dœmonē cū toto qui re-
liquis est infernalium potestatum
exercitu. Porrò multi Patres de de-
fensione hac Angelica intelligi vo-
lunt locum Apostol. Ioan. in Apoc.*

Apoc. 12.

*Factum est prælium magnū in cœlo,
Michael & Angeli eius præliabantur
cum dracone, & draco pugnabat,
& Angeli eius, cuius rei notabile*

exem-

Exéplum suppeditat nobis Sophronius Patriarcha Hierosolymitanus in Prato spirituali (qui liber apud Concilium Nicænum secundum in maxima æstimatione fuit) de Abba-

Theodo-
sius Ab-
bas pu-
gnā init
cum dæ-
mone.

Prat. spi-
ritual. c.
66.

Lippom.
in præfa.
ad Prat.
spiritual.

Secund.
Synod.
act. 4.

te Theodosio , qui de se testabatur. Antequam ordirer vitam solitariam, raptus fui die quadam in Ecastafin, & vidi hominem mira specie, cuius claritas multis partibus candorem solis exuperabat: hic dextrâ me apprehendens , veni inquit, quia in aream tibi descendendum int̄roduxit me in Theatrum immensæ amplitudinis, quo circumspecto, vidi ab una parte multitudinem hominum qui albis induiti erant, ab altera exercitum non minorem , vestitum nigris, & int̄erea vir quidam inusitatæ magnitudinis procurrit; cuius horrendus vertex nubes penetrabat. Mox iuuenis, siue Angelus custos (hunc quippe fuisse crediderim) qui principio apparuerat. Age Theodosi, inquit, hoc cum Antagonista in præsens tibi pugnandū est;

Ego

Ego igitur quem vel aspectus terribilis gigantis exanimasset, paucre ac trepidare, & clarissimum iuuenem, à quo in palæstram illam deductus fueram talibus verbis flectere & exorare aggressus sum. Quis quæso mortali circundatus infirmitate cum eiusmodi Aduersario configere præsumat? si omnium hominum vires in vnum conflarentur, leuissimum nec quidem illius ictum eluderent. Imò verò respondit inuictus Angelus pugnare te volo & iubeo, quo circa præsto sis, & spē concipe, quia mōx ad pugnæ initium succurram tibi, ac demum confecto prælio, & partā victoriā, caput tuum præparato cœlesti diadematè coronabo. Ut primum igitur certamen auspicatus fui, nobilissimus contentionis nostræ iudex ante me stetit, & coronam imposuit. Tunc vniuersa illa atrorum spectatorum acies fremendo & vullando disparuit, remanente solum alborum cætu, qui infinitas laudes Protectori meo pro cœlesti succursu & victo-

Moyses

Abbas

vehemē-

tissimam

tentatio

nē vin-

cit.

Paratum

Exēpl. 6.

Iob. 40.

victoria ipsius auxilio reportata
occinuit. At maiorem audaciam ac
fortitudinem exercuit idem diabo-
lus contra Abbatem Moysen, qui
multis annis in eremo s' nctissimè
transactis, semel tandem in spiri-
tuali pugna tam acriter ab eo tenta-
tus fuit (de cuius incredenda auda-
ciā non immeritò scribit B. Iob, Ec-
ce absorbebit fluum, & non mirabi-
tur, & habet fiduciam, quod influat
Iordanis in os eius) vt ei se
reluctari posse vir sanctus diffide-
ret, vnde de momento in momen-
tu metuens, nē infatigabili Tar-
tarei hostis impetu frāgeretur, quasi
desperabundus per solitudinem di-
scursabat, donec diuinā prouiden-
tia incideret in cællam Abbatis Isi-
dori, cui non sine lachrymis ape-
ruit violentiam temptationis suæ , &
quam omnis consilij expers esset,
quo fortissimum tentatorem repre-
meret. Ad hæc Isidorus in preces
se sedare, & Deum flectere , vt
seruum suum, à tam potenti ac per-
tinaci

CUSTODE. CAP. IX. 91
tinaci aduersario liberaret; cum i-
gitur bono temporis spatio oratio-
nem perpetua esset, erigens se, præ-
cepit Moysi, tectum cellæ con-
scenderet, & oculos coniceret in
occidentem: paret ille, & ecce ti-
bi infinitam multitudinem dia-
bolorum, qui omnes implicabi-
li succensi ira, ignita in eum ia-
cu'a contorquebant: quare horren-
do spectaculo conturbari cœpit, &
altissima voce ad Deum exclamare
pro diuino auxilio, quia impossibi-
le sibi iudicabat lethifera nequissi-
morum spirituum tela eludere. Sed
Isidorus Abbas confortans eum, nè
timueris inquit, Frater mi, propter
ea quæ in Occidente conspicatus
es, sed deinceps ad Orientem re-
spice: quamobrem Moyses vertit
faciem, & vastissimum exercitum
Angelorum confexit, qui sole
splendidiores ad hoc solum arma-
ti apparebant, ut milites C H R I-
S T I in spiritualibus prælijs tue-
rentur. Simillima profectio, vi-
so alteri illi Prophetæ Elisei, qui
ad de-

92 DE ANGELO

ad defensionem suam contra Re-
gem Soriæ, qui dæmonem denotat,
accelerare vidit de monte equos &
currus igneos. Præfato itaque spe-
ctaculo recreatus Moyses Abbas ad
Cellam suam reuersus est, & omnē
ab illa hora temptationem vtiq; An-
gelorum quos viderat præsidio ful-
tus, generosissime superauit. Vnde
rationabiliter cum Doctore quo-
dam affirmare possumus terram a-
bundare remedijs, quia plena est la-
queis, alludēdo scilicet ad frequen-
tiam Angelorum, qui in custodiâ
hominum, tot hostibus & laqueis
expositorum iucessibiliter occu-
pantur.

CAPVT X.

DE VIRIBVS AC DESIDE-
rio que Angeli homines custodiunt,
& quam conueniens sit eos vita
nostræ & actionibus præ-
fidere.

PRAEMISSO capite sermo-
nem habuimus de miserijs na-
tis ex radice peccati, ex quibus
doce-

docebam euidenter concludi, custodiam Angelorum nobis plus quam necessariam esse. Nunc operæ prætium me facturum puto, si tractatum instituam de eorundem viribus, quibus sese ad subleuandas necessitates nostras accingunt. Et profectò potentissimos, promptissimos, celerrimos, sapientissimosq; *Quatuor perfecti* & maximè salutis nostræ amantes *enes Angelorum procurā.* esse oportet, alioquin enim qua ratione humanam debilitatem, & ignorantium subleuarent? Ergo de *tium sat* quatuor hisce Angelorum perfectionibus, id est, potentia velocitate, sapientia & ardentissima voluntate mortales adiuandi, breuiter ac dilucide agemus in præsenti capite.

Angelo
Quoad primam, Angelos scili- rum potest mille modis ac medijs nos cū tentia stodire, & in necessitatibus iuuare, posse nemini dubium oborietur, qui quidē intellexerit quanta sit virtus & potentia eorum naturalis, tanta nimirum, (paucis efferam) ut strages

ges populorum rebellium, destru-
ctiones urbium, transportationes
montium ab uno loco ad alterum,
commotiones terræ, detentio sphæ-
rarum coelestium aut factæ legan-
eūr, aut fieri potuissent citra ullam
S.Tho.1. gelis. Tantum, docet Diuus Tho-
p.q.110. mas, unus Angelus potest, ut gubernare sufficiat omnes Creaturas cor-
art.1. poreas ac marteriales totius Mundi
idque per motum localem dunta-
xat tanquam omnium motuum ali-
orum perfectissimum, operando ma-
xime in illis effectus, qui excedant
vires naturales, & communiter mi-
raculosi reputantur, nunc per re-
motionem vel debilitationem con-
trarij, & noxij, nunc per aggregatio-
nem rerum conformium ac simili-
lum, atque ita multifariam Crea-
turas iuxta voluntatem Dei subin-
dit, aliquando defendit. Sic
in Genesi legimus tres angelos
de ruxisse ciuitatem Sodomæ, &
alii i; manu unius Angeli conci-

sum

sum fuisse vnicâ nocte totum exer- 2 Par. 23
citum Regis Assyriorum Sennacha-
ribus. Possunt pariter Angeli qua-
litate aliquâ venenosa ac mortife-
ra quasi instrumento vtendo, sine
per separationem localem aut dis-
continuationem membrorum diui-
dere animam humanam à corpo-
re, id quod dæmonibus minimè
abs Deo concessum est, vt appareat
in personâ Iob, *Veruntamen ani-* Job. 1.
mam illius serua, quia, quod merito
credi debet, manus ipsis ligantur
ab Angelis custodibus, nè nobis
pro libitu suo officiant. Testis hu-
ius rei sit Tobias iunior, quem cum Tab. 3.
omnes existimarent ab Asmodæo
ipsâ nuptiarum nocte quemadmo-
dum & septem alij mariti ante i-
psum, suffocatum iri, nihil tamen
Iæsus est, quia Angelus contraiuit
dæmoni, quem deinde etiam in
solitudine irresolubili vinculo al-
ligauit. Testis præterea sacer-
dos ille conspectus à Zachariâ,
quem diabolus tam fœdè affixe- Zach. 4.
rat, vt similis videretur atro carbo-
ni, nec

96 DE ANGELO
ni, nec tamen, cessabat accusare
& opprimere, quoisque redige-
retur in cinerem, nisi Angelus
Domini in illius auxilium prope-
raffet.

*Angelo-
rum ve-
locitas.*

*Tertull.
in Apol.
c, 22.*

*Dionys.
de cœlest.
bier. cap.
vlt.*

Cæterum hæc & similia tam mi-
randa & vſitata facinora quis cre-
deret, quanta celeritate Angeli ex-
equantur? (ea secunda illorum per-
fectio est, sine quâ impossibile foret
necessitatibus hominum oportunè
succurri) quis inquam imaginetur,
quanta sit pernicitas volatus Ange-
lici? volare quippe cœlestes illas le-
giones dixerunt sancti ut quadante-
nus subuenirent imaginationi no-
stræ, vnde etiam vt Tertullianus
notat, attribuerunt ipsis pennas &
alas. Et volavit ad me unus de Seraphin, inquit Esaias, qui paulo prius
scriperat duos se vidisse, & vtrum-
que ornatum sex alis. Quocirca S.
Dionysius Areopagita, non conten-
tus communī conceptū hominum,
qui Angelos in mente fingunt simi-
les pulcherrimis iuuenibus ijsque
alatis, alas quoque ascribit illorum
pedi-

CvSTODE. CAP. X. 97

pedibus, velut antiqui Ethnici ad-
umbrabant olim fabulosum illum
Nuntium Deorum Mercurium. Re-
uera enim omnem imaginationis
nostræ vim celeritas Angelici mo-
rus superat, adeoque nobis, qui ad-
miramur velocitatem falconis in
aere, pardi in nemore, delphini in
mari, pernicitatem sagittæ & ful-
minis, nobis qui deficimus in consi-
deratione circumvolutionis firma-
menti, quod intra tempus unius ho-
ræ secundum aliquos tantum spa-
cium conficit, quantum homo, si
singulis diebus quadraginta millia-
ria decurrentis, bis mille, nongentis
& quatuor annis in continuo itine-
re perseveraret: aut iuxta aliorum
calculationem tatum, quantum fo-
ret, si circulus æquinoctialis orbis
terræ millies, octingenties, octoge-
sies quater reduplicaretur. Nobis
inquam, qui expauescim⁹ auditâ ce-
leritate dictorum mutuum, quita-
men Angelorum velocitate longif-
simè exceduntur, non supersit ex-
emplum aut similitudo aliqua per-

E

quam

quam intelligamus breuitatem motus, quo Angelus ad auxilium nostrum usque à cœlo empyreo, inter ualio videlicet propè infinito delabitur. Quamuis autem multiplices circa memoratam velocitatem opiniones in scholis exortæ sint, omnes tamen Thomistæ cum ipso Angelico Doctore in hoc consentiunt,

S. Tho. I.

p. q. 53.

quod Angelus discedens à spatio siue sphæra, quam virtute naturali occupat, ut transferat sese ad aliud spatum longe ab illo dissitum, tanquam ab vnâ prouinciâ admodum remotâ ad aliam, ab Oriente in Occidentem, & summatim de terra ad summum cœlum, mutationem hanc

S. Hierō.

localem perficit tempore multò breuissimo. Vnde S. Hieronymus in explanatione verborum, sequuntur agnum quocuq; ierit, non immerito dicere ausus est (tametsi hyperbolice) Angelos praesentes esse cuique loco, quia profecto tanta est celeritas eorum motus, ut quanquam uno eodemque instanti non nisi uno in

loco

CUSTODE. CAP. X. 99

loco versari queant, possint tamen
minimo temporis spatio realiter &
præsentissimè omnes Mundi partes
percurrere. Tali celeritate credibi-
le est, Prophetam Abacuc (nisi for-
tè membrorum illius quantitas mo- *Dan. 3.*
ram aliquam Angelo pepererit)
translatum fuisse ex Iudæâ in Baby-
loñem, ut Danielem in lacu Leonum *Angelus*
positum prandio, quod alioquin *transfere*
messoribus suis præparauerat, refo- *Prophetæ*
cillaret, tam velociter quippe eo *Abacuc.*
portatus, indidem reuersus est, vt
messiores diceſſum ipsius minimè
notarint, id quod ſcriptura in narra-
tione huius facti luculenter expri-
mit dicens, *Posuitque eum in Babylo-*
nem super lacum in impetu ſpiritus
fui. Neque verò rebus corporalibus *Angelus*
impediri poſſunt, quia ſpiritus ſunt. *minimè*
Imò cum ingrederetur Angelus *reb. cor-*
Domini in fornacem Babylonii *poralibus*
cam, cui tres Hebræi Principes inie- *impedi-*
eti erant, non tantum nihil à flāmis *tur.*
offensus fuit, sed produxit etiam in
medijs ardoribus ventum roris, qui
iuvenes contra ignis æſtum sua-

E 2 uiffimè

100 DE ANGELO

uissimè refrigeraret. Multò minus
impediuntur tenebris opacæ no-
ctis; nam qui noctu carcerem, in
quo Apostoli detinebatur, ingressus
est, eos liberauit, *Angelus autem Do-
mini (loquitur scriptura) per no-
ctem aperiens ianuas carceris, & edu-
cens eos, dixit, ite, & stantes loquimi-
ni in templo plebi omnia verba vita
huius.* Nec denique ullius generis
obstaculo eos retardari accidit, quia
quemadmodum in Actis Apostolo-
rum scribitur, idem Angelus intra-
uit ianuis clausis in carcerē, in quo
Petrus constrictus erat & portam
ferreā, propria vi nullo & sus instru-
mento aperuit. Hoc docere videtur
voluisse Propheta quando cecinit.
*Qui facit Angelos suos spiritus, quo
textu non tantum dicit, Angelos ad
instar ventorum velocissimos esse,
sed etiam Deum emittere ad auxili-
um hominis creaturas nobilissimas,
substantias nempe spirituales, quib;
à corporeis rebus resisti nequit: sed
tantummodo ab obstinata volunta-
te hominis, quæ inspirationibus &*

confi-

Act. 5.

Act. 12.

CvSTODE. CAP. X. eor
consilijs illorum impiè & perpetuò
reluctatur.

Neque dixeris, necessitates tuas *Angelo-*
minime ab illis cognosci, si enim *rum sa-*
cōsideremus Angelos quoad scien- *pientia.*
tiam suam, quæ tertia eorum perfe-
ctio est, naturaliter dotati sunt in-
tellectu tām p̄spicaci, & cognitione
tām profunda vniuersæ naturæ &
creaturarū omniū:nihil ut in Mun-
do cū materiā coniunctū, vel ab eā
separatum, incorruptibile aut cadu-
cum, tēpore finitum, aut sempiternū
sit, quin intimè ac secundūnū om̄pē
sui partem illud intelligant. Vnde
non absq; causeâ propter incredibilē
intelligendi perfectionem cōmuni-
ter nominantur puræ mētes, & sim-
plices intelligentiæ. Cognoscūt cer-
tissimè & euidentissimè omnia ob-
iecta necessaria, eorumq; essentias
ac proprietates, neq; originem vni-
uscuiusq; per effectus suos diuturna
follicitudine venari necesse habent, *Angeli*
sed quamcunq; in rem mentē diri- *cognoscēre*
gunt, mox totā eodem instanti per- *omnes a-*
fectissimè intuentur. Nec tantū per- *ctiones*
nostras.

E 3

spicitu

spicit Angelus obiecta necessaria,
verum etiam omnes actiones no-
stras, quæ imperio volūtatis extor-
sum prodeunt, & in intellectu ipsi
apparent tanquam in lucidissimo

Exod. 38 speculo; idcirkò enim crediderim

Assimilā tur specu- Angelos assimilari speculis illis,
quiæ in tabernaculo affixa erant non
tantum ad sacerdotum usum, sed et-

iam, ut quidquid in templo rerum
ageretur repræsentarent. Nihil o-
minus tamen, licet hucusque dicta
cum veritate consonent, nō fuissent
Angeli per naturam suam sufficien-
tes ad custodiā hominum, nisi di-
uina bonitas, quo certiores reddere
mur de salute nostrâ, abundantius
in illis suppleuisset, quod deerat. E-
nimirò carebant notitiâ humana-
rum cogitationum, quæ tamen, cum
indies machinentur nobis ruinam
spiritualē, ipsis tanquam ducibus ac
custodib⁹ nostris, ut securius per eos
ab omni periculo eripi & dirigi pos-
semus in viâ salutis, renelari debue-
runt, & modo quidā prorsus super-
naturali ac diuino: quia profectio a-

lias

C Y S T O D E . C A P . X . 103

lias neq; ex ipsorum, neq; ex nostra Non co-
parte illis manifestæ fuissent. Non gnoscent
ex conditione ipsorum, cum enim neque ex
Angeli sint creaturæ cōversabiles, parte sua
non conuenisset illis clara cognitio neque ex
cogitatū cordis nostri, aliquā sub nostra co-
latus fuisset cōiectus politicus, qui gitatio-
nē homi-
nū.
Subinde exigit hæc vel illa cōseruari
secreta. Idcirco Deus sibi solitam Vid. S.
gubernatori & vniuersorū Domino Tbo. I. p.
notitiam hanc cogitationū retinuit q. 53, a. 4.
iuxta communē sententiā Doctorum
& SS. PP. August. Ambr. Hieron. A-
thanasij, &c. Taliter David adhortās
Salomonē filiū, suū, vt veneraretur
verū atq; immortalē Deum, ex imo
corde, hac rāōe doctrinā suā illi per
suasit, Omnia n. corda scrutatur Do-
min⁹: & vniuersas mētiū cogitationes
intelligit. Sic Sapiens Salomon, vtiq;
paternorum pceptorū memor, vbi
Hierosolymit. tēpli ædificiū cōsum-
masset, in medio illi⁹ corā omni po-
pulo in geuna procidit, & adorās Do-
minū talib. verbis inter cetera vs⁹ est
Redde vnicuiq; secūdū vias suas quas 2. Paral.
nosti eū habere in corde suo, tu enim 6. cap.

E 4 solus

Solus nōsti corda filiorum hominum.

Sic & regius Psalmista duabus vi-

cibus cecinit, Scrutans corda & re-

nies Deus, ipse enim nouit abscondita

cordis. Idem salomon in libr. Sapi-

entiae, Quoniam rerum illius testis est

Deus, inquit, & cordis illius scrutator

est verus. Non dissimiliter Ieremias

Prophetiae sue capite vndecimo &

Hiere. II. vigesimo. Tu autē Domine Sabaoth,

qui iudicas iustē, & probas renes &

corda, & decimo septimo, Prauum

est cor hominis, & inscrutabile, quis

cognoscet illud? Ego Dominus scrutās

cor & probans renes, qui dō vnicuiq;

iuxta viam suam, & iuxta fructū

ad inuentionum suarū. Sunt etiam, ut

supra dixi, cogitationes nostræ na-

turaliter occultæ Angelis ex parte

nostri, id est: Nos durante hac vitâ

non habemus modum aliquē mani-

festandi Angelis, id quod mēte tra-

ctam⁹. Nam sublati ab homine vſu

vocis articulatæ, alijsq; gestib. cor-

poreis aut phantasmatis significan-

tibus determinatum conceptum (ex

quib⁹ non posunt Angeli apprehē-

dere

Psal. 7.

Sap. 1.

dere intentiones nostras nisi dubiè,
 & cum euidenti incertitudine)ani-
 ma nostra nuda ac sola remanebit in
 explicandis conceptibus suis , nec
 tantum differens ab Angelis, verum
 etiam omnino muta & impotēs, cū
 in tali statu exercere non possit a-
 ctionem aliquam quæ purè spiritua-
 lis sit, & independens à phantasma-
 tibus materialibus, quæ tamen ma-
 ximè necessaria ipsi esset , vt opera-
 tio illius à puro spiritu percipere-
 tur. Si itaq; Angeli naturaliter tām
 ex suā quām nostrā parte non sunt
 sufficentes ad comprehendendum
 cogitationes nostras, conueniēs er-
 gò fuit, diuinam sapientiam inueni-
 re mediū aliquid, quo clara & eui-
 dens earum cognitio illis commu-
 nicaretur, nempe reuelando diuinū
 verbum, in quo quasi in speculo o-
 mnia cogitationum nostrarum mo-
 menta cōsiderant. Atq; adeò quem-
 admodum sancti in Paradyso con-
 stituti, secundum opinionē D. Tho-
 mas, vident in Deo sine vlla obscu-
 ritatis aut incertitudinis nebulā, p. q. 12.

E s quid-

*Detegit
Deus An-
gelis co-
gitatio-
nes no-
stras.*

S. Tho. I.

quidquid in præsenti mundo effici-
tur, aut cogitatur pertinens ad sta-
tū suum; Pater enim intuetur omnes
cogitationes & actiones filij & a-
liorum qui titulo aliquo sibi con-
iuncti sunt: Institutor Religionis
cuiuspiam eodē modo oēs actiones
& cogitationes illorum, qui ordinē
suum colunt, & cæterorum qui pro-
gressui & conseruatione eius coope-
rantur: sic Angeli fixā in Deū mente
Vident in Verbo quidquid perso-
nas sibi speculariter commendatas
concernit.

*custodia
hominum
conueni
enter An.
gelis com
missa fuit.* Quæ cum ita sint, nimiriū veris-
sima, nihil cōuenientius fuit, quām
custodiā hanc & gubernationem
hominum committi Angelis, qui
yptotē sapientissimi, intelligunt o-
mnes defectus ac necessitates no-
stras, vt potentissimi in quibuscum-
que periculis nobis opitulari suffi-
ciunt, & vti spiritus, celerrimam o-
pem præbere possunt, citius scili-
cet, quam nos auxilij necessitatēm
præuideamus.

Solum Superest demonstrare ar-
dentif

dentissimum desiderium & effica- *Voluntas*
 cem illorum voluntatem nobis sub- *& deside-*
 ueniendi, quod quarto loco tractā- *rium eo-*
 dū proposueramus. Nec cui verò de *rum nobis*
 hac dubium relinquatur, auscultet *subueni-*
 Prophetā Dauid, qui affirmat Deum *endio.*
 constituisse Angelos custodes tuos
 tam ardentes armore salutis tuæ, ut
 comparari possint cum flammâ
 ignis, *Qui facit Angelos suos spiritus*
& ministros suos ignem vrentem. Ad
 idem propositum refertur clarissi- *Iacob sca-*
 ma illa visio, quam supra descripsi- *lā videt,*
 mus Patriarchæ Iacob videntis sca- *Gen. 28.*
 lam & in eâ ascendentibus ac descen-
 dentibus Angelos. Vbi notandū, pari
 velocitate & alacritate ascendisse
 eos sursum, vbi contemplabantur
 viuentem Deum, quâ properabant
 deorsum, vbi offendebant quiescen-
 tem Iacob, in quo ipsum Deum de
 semine Iacob aliquando nasciturū
 venerabatur. Cæterum eadem velo-
 citate ac prōptitudine ad nos dela-
 buntur, Nā vt Origenes notat, post
 quā Verbū assumpsit humanitatem,

amor & sollicitudo Angelorum erga homines admodum aucta fuit, & certatim ut ita loquar, ad obsequium generi nostro præstandum accelerarunt, quia accinctum videbat eodem fine ipsum Regem & Creatorem suum imò verò tanti æstima-re cæperunt hominem, vt quidam illorum post Incarnatum Verbum à sancto Ioanne noluerit adorari,

Apoc. 19. *Cave nè feceris, conseruus enim tuus sum,* Paratos igitur sese exhibent in omni loco, omni tempore, & in omni necessitate, vt nobis subueniant. Et nos tamen è contrario in omni loco ab illis recedimus, omni tempore beneficia eorum obliuioni damus, obluctamur consilijs & quod multo pessimum subsidia flagitare datâ operâ nolumus, quæ incredibili nobis promptitudine offeruntur. Sed prius, quam ad cætera veniam, dubitatio quædam enodanda est. Posset enim hoc loco obijci: Cur non sufficeret ad custodiā humanam sola potentia ac prouidentia Dei? nunquid non

Quesitio.

Cur Deus efficiat per Angelos quod solus per se potest?

CUSTODE. CAP. X. 109

non solus ipse potuisset insolentiam eius perpetuo refrænare? & quibuscumque discriminibus nostris tempestiuè efficaciterque succurrere? ut quid igitur occupat nostri caussa tantum numerum supernorum spirituum? Quare breuiter respondeo cum Diuo Banauentura, *caussa* ad defensionem hominum deputatam fuisse à Deo militiam cœlestem, *cur custodia homini* vt peculiare specimē daret suæ omnipotentiæ, quæ non contenta *num im-* gelicas illas acies throno Maiestatis *posita* *fuerit* *Angelis.* suæ adfistere, iussit ad euidentius diuinæ Magnificentia argumentū eas *Bonau.* in cæteris quoque creaturis inseruire; z.d., vt ita laudetur ac glorificetur Deus *vlt.* non tantum in seipso, verùm etiam in personis seruorum suorum. Neq; hoc indecens videri debet, *creat*uras nimirum adeo nobiles cum præjudicio aliquo statutus sui ministrare ignobilioribus. Nam licet in sententiâ Aeterni Verbi, *Maior sit qui recumbit,* quām qui ministrat, aliud tamen & ministerium quod cum seruitute & subiectione impeditur,

E 7 aliud

HO DE ANGELO

aliud quod connotat præsidentiam
& gubernationem quandam. Verba
autem Saluatoris referuntur ad pri-
mum ministerij gen^o, non ad secundū
quod custodibus nostris Angelicis
ppriè incubit. Et qua ratione in au-
lis principum Oeconomi prospici-
unt necessitatibus inferiorū seruo-
rum usque ad vilissima mācipia, nec
tamen ex simili seruitute detrimen-
tum aliquod honoris patiuntur, sed
omnia faciunt ad prescriptum Prin-
cipum, quibus ipsi pariter cū omni
familia sua inseruiūt: Sic Angelicu-
stodes dirigunt & iuvant nos, ac in
qualibet necessitate præsto sunt, præ
ardenti desiderio, quo tenetur, ple-
nissimè exequendi, illius volunta-
tē, cui omnes tām ipsorum, quām
hominum ordines famulantur.

II.

Manifestatur etiā hoc pacto cla-
rissimè potentia Dei infinita. Cū n.
infernalib^o castris de cælo resisti de-
beat, multò potentiorem se testatur
Deus, dū præcipit damnatorū super-
biam cōculcari ab Angelis q̄ si pro-
priā dexterā diuinæ Iustitiae mucro-
nem

CUSTODE. CAP. X. III

nem in eos vibraret. Neque interim
hac cura Angelis commendata, ho-
mines deserit, quod terrenis Regib.
vsumenit, qui percipuam sollicitudinis
parte in humeros officialum suorum
deuoluentes ipsi aut quiescunt, aut
alijs negotijs occupatur. Sed ipse e-
tiam immediate vniuersali & parti-
culari puidetia cuncta gubernat. Ac
pinde sicut omnes creaturas per conti-
nuam diuinam voluntatis suae operatio-
ne fouet ac vegetat; & nihilominus
non impedit aut diminuit illa in par-
te operatione causarum secundarum
quin tali ordine ac dependentia po-
tentias creatas connexuit, ut nec il-
lae philosophis superflue iudicen-
tur, nec supremi Motoris operatio-
imperfecta: Similiter censendum est
de custodia Angelorum.

Deinde ordo Infinitae sapientiae
omnino postulabat, custodiam hanc
humani generis committi Angelis
propter dona, quibus pollent, natura-
lia & gratuuta. Enimvero diuina
Lex communiter talem in operationi-
bus suis ordinem seruat, ut infimae

III.

res

112 DE ANGELO

res subleuentur ac perficiantur per medias, & mediæ per supremas. Inter Deum autem qui summus est & ultimus finis animarum nostrarum, & nos mortales, medij intercedunt Cœlestes Angeli, cum quia confirmati fuerunt in gratia, tum quod constent natura immortali, & substantia spirituali. Itaque necessarium erat, ut ad perfectam cum Deo unionem eueheremur auxilio Angelorum.

IV.

Addi potest hucusque dictis alia ratio, ut ita præsens capitulum concludatur; Quod Angeli priuilegium hoc hominibus præsidendi promoverunt, non tantum, quia ut supra docui natura admodum potentes ac sapientes sunt, sed particulariter etiam, quia in primo illo cōflictu cōtra Luciferum, habito diuinæ Maiestati fideles extiterunt, euīque usq; ad finem sæculi pari semper ardore in fauorem generis humani continuant. Vnde ad textum B. Iob, Male-

Gr. l. 4.

Mor. 6. 11.

dicant ei qui maledicunt diei. sequētia verba scribit S. Gregorius. Diem

se.

CUSTODE. CAP. XI. 113
sequippe iste superbiens spiritus ostendit etiam Euangelicis potestatibus voluit, cum se super ceteros quasi in potentia diuinitatis extollens tot post se ad interitum legiones traxit: sed binimirum qui in authore suo humili corde perstiterunt, cum errori eius noctem inesse conspicerent, diem claritatis illius de semetipsis humilia sentiendo calcauerunt, qui nunc nobis doli eius tenebras indicant, & quam sit illius dei cienda ficta claritas, demonstrant.

CAPUT. XI.

CUSTODIAM ANGELI
incipere in puncto nativitatis nostræ
& si vñquam alias, maxime
utilem esse in articulo mortis.

INCHOATVR Angelica hæc custodia, iuxta communem sententiam Doctorum ipso instanti Nativitatis nostræ, quando scilicet primos miseræ huius vitæ fructus degustantes mille periculis ærumnisq; expo-

exponimur. Prius autem quām na-

*Angeli
custodia
ab instāti
Natiuita
tis nostræ*
sceremur dictā custodiā minimē e-
guimus, tametsi alij contrarium
sentiant, quia dūm inclusi latere-
mus in vtero matris, partes illius

incipit. Angelo custodi: Secus postea quam

*Ægid. in
2. d. 11 q.* in lucem editi fuimus, tunc enim

1. a. 4. veluti personis separatis & viuen-
tibus vitâ propria non immerito

*Bonav.
¶ Gabr.
ibid.* prouidit clementissimus Deus de

Angelo custode identidem pro-
prio, qui perpetua nos tutela defen-
deret,

Hoc nimirum significare voluit
Propheta, quando loquens de cu-
stodia Angelorum, non restrinxit
eam ad vnam vel alteram diu taxat
necessitatem, sed generatim ad om-
nes, & totum vitæ nostræ cursum
extendit, *Quoniam Angelis suis*,
inquit, *mandauit de te, vt custodiant*
te in omnibus viis tuis. Et verò cum
alijs animalibus donauerit Deus
ad defensionem ipsorum dentes
& cornua, vngulas & aculeos, alia-
que id genus instrumenta, quæ

fin-

singulæ feræ mox ab ortu suo natu-
raliter sibi admata ostentant: Plantas
quoque armaverit spinis, corticibus
veneno, aut amaritudine, quibus
fese à tempestate aut animalium
violentia tueantur: quid conuenien-
tius erat, quam eiusmodi armorum
vice assignari homini qui alioquin
nudus & inermis egreditur, vsq; ab
instanti nativitatis suæ custodé An-
gelum, omni armaturā fortiorē, cu-
ius beneficio in p̄speris aduersisque
conseruaretur? De tali fauore gra-
tulabatur sibi Patriarcha Iacob, quē
supra nominauimus, quia videlicet
Angelum Domini comitem habuit,
Qui eripuit eum à cunctis malis. Et de
Sancto Onuphrio legitur in eiusdē ^{Exemplum}
vitā, cum deambularet in solitudine
comitem se illi adiuxisse Angelum
dixisseque, Ab horā nativitatis tuæ
duktor ac socius tuus extiti, & cum
eodem in visibili forma confecisse
sex integra millaria, vt hæsitan-
tem de itinere erudiret. In summâ,
quanto atrociora sunt in cursu vitæ
nostræ pericula, tanto manifestius

Ange-

*S. Onu.
p̄rij.*

116 DE ANGELO

Angelorum erga nos amor ac benignitas elucefecit.

Porrò Sanctissimus hic custos vt
quouis tempore ac momento saluti
nostre inuigilat, ita peculiariter sub
horam mortis, in qua tametsi omni
humano succursu destituimur, dese-
rimurque à parentibus & amicis so-
lus Angel⁹ nō derelinquit nos, quia
tunc diabolus acerrime in animam
nostram sequit, & omnib⁹ neruis ni-
titur, vt victoriā velex vltimo hoc
conflictu reportet, Teste Apostolo
in Apocalypsi: descendit ad nos Dia-
bolus habens iram magnam, sciens
quia modicum tempus habet. Ille
(Angelus) generofissimo pectore
tartareo hosti pro nobis contra-
stat, & si aduertat fortassis animam
curæ suę commissam peccato seduci
ad tenebras & umbrā mortis, acer-
bissimè contristatur, vt odium pec-
cati ab ea perpetrati explicet, pro
conuersione ipsius orando, donec
apprehensā poenitentiæ disciplina
diuinæ Maiestatis iracundiam miti-
garit. Atque hoc insinuare videtur

E-

Defensio
Angeli-
ca in ho-
rā mor-
tis.

Apoc. 12.

Quid fa-
ciat An-
gelus in
horā mo-
rtis cum
videt a-
nimam
aut in
peccato
confissu-
tam, aut
timentē
sibi à
morte?

CUSTODE CAP.V.XI. 117

Ecclesiasticus, Ibit homo in domum Eccl. 18.
eternitatis sue, & circuibunt in pla-
tea plagentes, quem locum grauis
quidam Doctor ex recentioribus ex- *Io Loris*
ponit de Angelis maximè fauente *ibid.*
lectione Chaldaicâ, in quâ habe-
tur, *Circundabunt Angeli inquisito-*
res iudicij tui lamētantes, &c. Quod
si afflictam conspicit nimio timore
mortis, consolatur & erigit, cuius
rei exemplum narratur à personis
fide dignis accidisse in Prouincia
Mexicanâ anno 1587. vbi cum infir- *Ex. An.*
mus quidam metu mortis vehemē- *Soc. Iesu.*
ter cōsternaretur, euenit, vt die qua- *1587.*
dam conspiceret pulcherrimum iu-
uenem, qui circundatus admiranda
luce illi appropinquare ac dœmon-
strare coepit, (quò amaritudo gra-
uissimæ ipsius tristitiae aliquantulū
leniretur,) montes aliquot opertos
auro ac margaritis, in quibus claris-
simis vestibus ac vultibus conspicui
innumeri homines mutuis sese ap-
plausibus ac solatijs recreabantur
iucundo allectum spectaculo singu-
la contemplari iussit, hunc quippe
Para-

MS DE ANGELO

Paradysum esse, & choros exultantium hominum designare eorum animas, qui sub insignibus Christianæ fidei sanctè viuentes fœliciter obijssent. Vnde iuuenis visione adstantibus recitatâ, tam flagranti beatissimi illius Regni desiderio accessus fuit, nihil ut promptius lætiusque tandem quam angustias corruptibilis huius vitæ deferit.

Quid faciat An-
gelus quā ter tempestates illas propinquæ
do animā mortis animam benè dispositam &
reperit quietam inueniunt, vtique læ-
benè di-
sposiam
ad mor-
tem De-
S. Io Ca-
nnon. Reg.
S. Nicol
Tolent.

E contrario autem si angelii in-
gelus quā ter tempestates illas propinquæ
do animā mortis animam benè dispositam &
reperit quietam inueniunt, vtique læ-
benè di-
sposiam
ad mor-
tem De-
S. Io Ca-
nnon. Reg.
S. Nicol
Tolent.
tatur, vnde scriptum extat de Sancto Ioanne Canonico regulari eum triduo ante mortem incredibilem accepisse consolationem ab Angelis, quos sublatis oculis detecto que capite amabiliter salutabat. Et Sanctus Nicolaus Tolentinus sex mensibus ante mortem suam audiuit concentum Angelorum, ex eoque voluptatem hausit longè maximam. Ex quibus omnibus collige, quanta me-

CYSTODE. CAP. XI. 119

meritò abste gratitudo pro cōtinua
hac Angeli custodia expectetur. Sa-
nè ad cuiusque actionis principium,
& quotiescumque domo exis aut re-
uerteris, cōmendare te illi deberes
gratias dicendo pro cura præterita;
Singulis quoque annis cum recurrit
dies nativitatis tuæ peculiari devo-
tione eū venerari, ac laudare, quod
eā die custodiam tui tā alriter in-
choarit, nec deinceps usque ad præ-
fens momentum discesserit à late-
re tuo, sed noctu & interdiu salu-
ti tuæ studiosissimè inuigilarit. I-
mò etiam æquum foret, te præ li-
cta die expiata conscientia, sump-
toq; Eucharistico Pane Angelorum
perpetuum illi seruitium polliceri,
tantæ nimirum celitudinis spiritui
qui non dignatus fuit, de summo
cælo in terram ad custodiam vi-
lliissimi homuncionis
descendere.

CAP.

120 DE ANGELO
CAPVT XII.

ANGELVM CVSTODEM
neq; post mortem hominem
deserere.

NON terminatur assistentia
benedicti custodis nostri in
fine vite, sed comitatur nos donec in
Paradiso altissime Majestatis oculis
presentarit; hic enim est fructus cu-
stodiæ illius, de quo non obscurè
meminit Deus in Exodo subiectis
Exod. 23. verbis: *Mittam Angelum meum qui
præcedat te, & custodiat in via, in-
troducat te in locum quem præpa-
raui.* Vnde si contingat mori homi-
nem in gratiâ Dei, posteaquam pro
peccatis suis plenariè satisfecit, in-
troducitur per eum anima illius nō
absque indicibili applausu in para-
disum, id quod luculenter exemplis
tâm Sacræ Scripturæ quam in historia-
rum Ecclesiæ probari potest. Anima
Luc. 16. Lazari, ut in diuo Luca scribitur,
portata fuit manibus Angelorum in
sinum Abrahæ, is namq; loc⁹ sanctis
animabus ante mortem & ascensio-
nem

nem Redemptoris Christi deputabatur. Nunc autem ad cælum eas euehunt, & præsentant quasi fructū sollicitudinis suæ viuenti Deo. At- Sur. 6.
que ad hoc propositum narrat Lau- April.
rentius Surius, Animam B. Guiliel- Anima
mi Abbatis visam fuisse à quodam B. Wil-
ipsius discipulo Gomundo eleuari helmi
per duos Angelos, quorum vnus si- Abbatis
nistram ipsius, alter dexteram tue- portantur
batur, ponè innumerabili diabolo- ab Ange-
rum turba subsecente ac vocife- lis ad pe-
rante: è quorum aliquot cū Gomun- radyj.
dus percontaretur, quò tenderent,
& quid negotij sibi cum Guilielmo
transigendum proposuissent? Respon- De S.
derunt, vt hominem in diuino iudicio accusemus. Sed propulsi à Paulor.
Custode Angelo, dicto citius dispa- Eremit.
ruerunt. Vedit & Sanctus Antonius V Baro.
inter Chors Angelorum ad Cælum an 1521.
ascendere animam B. Pauli primi E- S. Gr. in
remitæ. Per eosdem vedit Sanct. Be- vita S.
nedictus in monte Cassino, animam Bened.
S. Germani Episcopi Capuæ, ad cælū S. Germ.
transferri; quin etiam multò ante Sur. 16.
habitationem immortalitatis pro April.

F illa

122 DE ANGELO

illa per Angelos præparari; quemadmodum de S. Fulgentio scribit Surius, conspexisse eum portari per Angelos ad cœlum duos lectos superbissime adornatos, & voce magna quosdam è numero illorum exclamasse: In duobus hisce lectis requietescent magni duo viri Anselmus Archiepiscopus Cantariensis, & Agon, Abbas Cluniacensis, quos hodie merita sua ad Cœlum extollunt.

*De S. An-
selm &
Agone.*

*S.Th. in
4.d. 21.
q. 1.a.1.
Sot. in 4.
d. 41.
In Viga-
gr. c. 16.
6. 4.
S.Th. in
4.d. 43.*

Si tandem accidat, aliquem decedere quidem in gratia, absque eo tamen quod poenas peccatis suis debitam plenè exoluerit, huius animam, ut Sanctus Thomas loquitur, deferunt Angeli ad Purgatorium, ibique, si Dominico Soto aliquisque Doctoribus fides est, crebris visitationibus dulcissimè consolantur. Enimvero si iuxta sententiam Divi Thomæ Dœmones assistunt in Purgatorio beatis animab⁹ non ut eas ipsi affligat, sed ut aspectu formæ torū illorū rabiē suam exaturent; an non etiam rationi consentaneum,

vi

vt ab altera parte ijsdem spectan-
dos sese offerant Sancti Angeli, ac
de cælestis coronæ certitudine gra-
tulentur;

Nè quod autem eorum officium
intermittatur, de iudicij sententia
Sancti Thomæ, colligent cineres
humanorum corporum vbi cunque
terrarum dispersi fuerint. Neque
hoc impossibile videatur, nā vt ini-
tio libelli probatū est, Omnes crea-
turæ corporales Angelorum impe-
rio per motum localem subijciun-
tur.

Postremo tempore uniuersa-
lis resurrectionis separabunt iu-
stos ab impijs, Exibunt Angeli, in-
quit Euanglista, & separabunt
impios de medio iustorum. Valde
autem probabile est facturos hæc
Angelos Custodes, vt vltimo isto
actu officium quod hactenus exer-
cuerunt, circa personas sibi com-
mendatas concludant.

Ex quibus ò Anima Christiana
conijce, quot nominib' tenearis be-
nedicto huic Angelo gratias referre

F 2 qui

*In 4 diff.
21. q. I.*

Matt. 13.

24 DE ANGELO

qui nunquam excubare destitit pro
salute tuâ, & qua ratione Propheta
Sal. 90. loquitur, non tantū duxit ac direxit
te, virum etiam portauit in manibus
suis, vt nè in cælesti itinere in lapi-
dem desperationis impingeret.

CAPVT. XIII.

ANGELVS CVSTOS DE-
scendit de cælo, & nobiscum, vt solli-
citudinem suam demonstret,
versatur in terra.

TAMET SI Angelus per poté-
tiam ac scientiam, quib⁹ pol-
let, defendere & custodire posset
hominem, cōstitutus etiam in Cælo
Empyreo: nihilominus vt amor &
sollicitudo ipsius circa nos tanto
manifestius ostendatur, Cælum Em-
pyreum, locum inquam amœnissi-
mum, & Paradysum incessabilium
deliciarū deserit; ad quem quoties-
cunque redit, vt pfecto creberrimè,
redit, vt preces tuas Deo & glorio-
sissimæ illius Matri præsentet: Inte-
rim oculos non deflectit à personā

tu

C V S T O D E . C A P . X I I I 125

tuā, sed perpetuo vigilat, vt ad min-
imam quamq; necessitatem tibi opi-
tuletur. Atq; hoc designat mystica il-
scala Patriarchæ Iacob, per quam
Angeli, Deo orationes nostras obla-
turi, ascendebant; & ijdem descen-
debant, ad defensionem nostram, at-
que vt lœtis inde allatis nuntijs ac
cœlesti rore sitibū das animas opor-
tunè reficeret. Tali sensu exponit S.
Hier. textū Proverb *Aqua frigida a-*
vim& fitienti bonus nūtius. Quotidie, ^{Prov. 25.} Hier. ibi.
inquit ille, *Angeli de terra Lōginqua*
hoc est superna patria descendentes in
mundū, iustos vel inter tentationes spe
cœlestiū roberant, vel finitis tentatio-
nū certaminibus ad palmam perpetuae
retributionis inducunt. Quocirca ob-
seruandum Angelos quantumuis in
inferioribus hisce nobiscum agant,
vt accuratius Clientes suos custo-
diant, & nostri causā relinquant
Cœlum, non discedere tamen à bea-
tificâ cōtemplatione vultus Dei, qui
vbiq; pra sens est: *Mittuntur & assi- Deum*
sunt, quia per hoc quod circumscripti Greg in
sunt, exeunt, & per hoc quod intus e. 3 Iob.

F 3 quoq;

Angeli
tæsi cœ-
lum dese-
rant, vi-
dent ni-
bilominus

quoq; præsentes sunt, nunquam rece-
dūt: & facie ergo Patris semper videt
& tamē ad nos veniūt, quia & ad nos

spirituali præsentia semper exēnt, &

tamē ibi se vnde recesserāt, per inter-

nā contemplationē seruāt. Hinc occa-

sionē sumit D. Bern. explicando qua-

Ber. sup.
Psal. Qui
habitat.

les sint hæ viæ Angeli nunc ascendē-

tis nunc descendantis, Exclamandis

Audes illo præsente facere, quod vidē-

te me non auderes? quasi diceret: de-

scendit de cœlo Angelus, ut compa-

tiatur tibi & opē ferat: & tu nō me-

tuis in præsentia ipsius illud agere,

q; agredi timuisses in conspectu vi-

lissimi hominis? Aduerte ô homo,

inquit S. Greg. Angelum descendere

aliquando deorsum non præ com-

passione, sed vt de impudentia tuâ

vindictam sumat, atq; ita interpre-

tatur locum Genesis, Venite, descen-

damus, & confundamus ibi linguam

eorum, &c. Ascendunt Angeli, inquit

ille, in eo quod Creatorem conspiciunt;

descendūt Angeli in eo, quod Creaturā

sese in illicitis erigentem examine di-

strictio[n]is premunt.

CAP.

CAPUT XIV.

CONCLVDVNTR QVAE
in præcedentibus capitulis docta sunt,
duobus exemplis siue figuris ve-
teris Testamenti.

QUA E hactenus de Angelo
Custode & homine custodito
tradidi, manifestissimè expressa vi-
dentur in primis in Mysticâ visione.
Prophetæ Zachariæ, quam supraten- Zach. 3.
tigimus. Vedit hic Prophetæ sum-
mum Sacerdotem Iesu siue Iosue,
propter peccata sua sacerdotalibus
exutum indumentis & eorum vice- De Iosue
vestitum fôrdidissimo habitu, adeò summo
ut carbonibus assimilaretur, & ecce sacerdos
subiicit Prophetæ: vidi Angelum,
qui suscepit defensionem metiri il-
lius peccatoris, ac diabolo se op-
posuit, qui occupato dextero Rei
latere audacissimè eum de perpetra-
tis sceleribus accusabat. Deinde pre-
cepit Angelus bonus restitui illi
vestimenta Sacerdotalia munda; &
cidarim reponi super caput eius.

128 DE ANGELO

Vltimò exhortans eum ad obseruātiam diuinorum mandatorum ita conclusit: Hæc dicit Dominus exercituum. Si in vijs meis ambulaueris, & custodiam meam custodieris, non vnum duntaxat, sed plures Angelos tibi ad defensionē assignabo ex eorū numero, qui perpetuo coram throno meo assistunt,

Vides hic imprimis, quomodo Angel⁹ defendit Iosue, & impudētē audaciā Dœmonis eum accusantis repressit: se cundo, q̄ nulla ratione eū deserit, tāetsi culpabilē deprehendit & turpissimis sceleribus defoedatū. Adhæc q̄ dœmō post peccatū accipit possessionē partis dexteræ, vnde colligitur, Angelū custodē quasi vietū, quotiescūq; volūtas peccatoris cū virib⁹ inferni cōiungitur, dextrā, locum sc. honoratiōē quē prius occupabat relinquere: Nō tamē omnino deserere ipsum hominē; tanta est benignitas huius Angeli. Nā quē admodū legitur eodē Zachariæ loco, statuit sese Angelus corā Sacerdote eundem ab accusatione diaboli vindicandi.

CUSTODE. CAP. XIV. 129

vindicando ac defendendo. Vides
tādē quomodo is, qui gratiā Dei cō-
seruare studet, maiora recipit bene-
ficia ab Angelo; aut quia ad custodiā
hominis iusti plures angeli deputa-
ri solent, velut, colligere est ex præ-
senti loco, aut quia secundū doctrī-
nam superius traditā. & sententiā D.
Chrysostomi Angelus custodiēs vi-
rum iustum, maioris est excellentiæ
ac potestatis; aut demū quia prouī-
dentia & vigilantia eiusdē Angeli
custodis tāto magis erga personā illā
crescit, q̄ tuetur & erudit, quāto co-
piosior fruct⁹ hinc expectari potest,
& labor existit in seruitio Dei illam
cōtinēdi facilior. Angel⁹ quoq; Ra-
phael propter officia pietatis erga
senē & iuniorē Tobiā usurpata, ex-
pressus typ⁹ ac figura fuit eorū om-
niū quę circa nos in triplici vitę sta-
tu supramemorato ab Angelis cu-
stodib. exercētur; siue in primo, dum
cōtinemur adhuc materno utero; si-
ue in secūdo; id est à momēto nativitatis
usq; ad articulū mortis, quibus
termit nis stadiū humanæ vitæ con-

*Cap. 7.
Chrysost.
Matt. 8.*

*Figura
Angelis
Raphae-
lis.*

Tob. 5.

F 5 cludiur;

Vi eiusd. cluditur siue demum in tertio, id est
vitam, & post mortem invt deuotè in meditatione
P. Lud. quadam, B. Ludouic^o Gonzaga Socie-
de Ponte. tatis Iesu contemplatur.

p. 6. med. Quid ad primum statum legimus,
34. & seq antequam Iunior Tobias iussu senio-
nec non ris paternâ domo egrederetur, mi-
V. Brun. sisse Deum Archangelum Raphae-
p. 2. med. lem, humana velatum specie, qui in
2. longo illo itinere peregrinantem
Officium dirigeret. Similiter priusquā tu exi-
Angeli res de vulva matris, mandauit Deus
Cust. er. Angelo custodi ipsius, ut & tui curā-
ga homi- gereret, donec multiplicib^o pericu-
nem non lis, quibus tunc cingebaris, ereptus
dumna- ad Baptismi gratiam & sortem filio-
rum.

Erga
eundem
quam
diu vi-
cis.

Alterius deinde status postquam
in lucem editus es, idem Angelus
non obscure figuram præ se tulit.
Nam quo pacto Raphael exiēs cum
cum Tobia paternâ domo, promisi-
se sanum illum deducturū, quod &
continuo comitatu præstitit: Ita et-
iam ab exordio nativitatis tuæ usq;
ad mortem Angelus Custos de cælo
ad terram veniens, animam tuam

prote-

CUSTODE. CAP. XIV. 137

protegit; & sustinet te ac promouet
ad motâ manu quasi pusillum infan-
tulum, quia omnes in præsentî sœ-
culo, Paulo teste, quodammodo pueri
sumus, donec occurramus in virum *ad Gal.*
perfectum, & ætatem plenitudinis 4.
Christi. Cæterum comitatū hunc &
protectionem Angelicam constanti-
simè tibi pollicetur Psalmista ubi
ait: *In manibus portabunt te, ne for-
tè offendas ad lapidem pedem tuū.* Me-
rito autem Angelitancam de nobis
curam gerunt, quia quām efficaci-
b' verbis singulis imponitur ab ipso
Deo, *Esto vigilans & confirma, Vigil-
la (Custos Angele) contra dœmo-*
*nem, ictus ipsius infringe, vires de-
bilita, ut ne ei præualeat, quem sol-
licitudini tuæ defendendum cōmisi.*
Adeoq; *confirma hominem, aliquā-
do à peccati occasionib' remouēdo;*
subinde docendo modū, quo laque-
os tentationum præuideat: sapere et
iam spiritualiter corroborando, nè
tribulationum diuturnitate ac mo-
lestia consternetur.

Idem præterea Angel⁹ ad viuū ex- ^{quomodo} Je post.

F 6 primit

131 DE ANGELO

*mortem
nostram
babeat.*
primit tertium ac postremum vitæ nostræ statum qui , post mortem incepit. Quia qua ratione Tobiā variis subtraetū periculis, defensum à dæmonc, nec non dotatum vxore & omnibus socii sui bonis, diuitē incolumemq; domum reduxit: Pariter Angelus custos vbi animam tuam purgarit, ac despontarit tanquā cælicus Paranymphus, immortali spōso; multis præterea fauoribus ac donis diuinis excoluerit, ad Cælū subiunat Aeterni Patris conspectui presentandā, vt ex illius manibus preparatam sibi coronam immortalitatis recipiat.

Tractauimus usque huc de Angelo Custode, & persona custodita: item de tempore quo Angelicæ protectionis officium inchoatur. Postulat nunc necessitas, & ordo materiæ, vt speciatim enumeremus beneficia, quæ continuò nobis per custodis hujus munificentiam conferuntur, siue ad animam siue ad corpus spectent: tandem doceatur, quanta illi gratiudo exhibenda sit.

CAP.

CAPVT. XV.

DE ANGELI CVSTODIS
*in animam nostram benefi-
cijs spiritualibus.*

LICE omnia propè beneficia, *Lud de*
quæ à Deo nobis obtingunt, *Pont.*
per manus Angelorū recipia- *med. 34.*
mus, ut Diuus Thomas afferit, quia *Par. 6.*
nimirum Angelus Custos in senten-
tiā illius desiderat ac poscit ab eo,
quicquid salutis nostræ promotio-
nem concernit; enumerabimus ta-
men præsentī capite spiritualia
quædam beneficia ex præcipuis, ad
quæ cætera omnia, re subtiliter cō-
sideratâ, reducuntur.

PRIMVM BENEFICIVM
spirituale.

Quod itaque primi beneficij lo-
co ponipotest, offert Deo oratio-
nes, lacrymas, ieiunia, & pœni-
tentias nostras. Hoc sensu ad
Tobiam, *Quande orabas, inquit,*
*cum lacrymis, & sepeliebas mor-
tuos, & derelinquebas prandium, &*

F 7 mor-

mortuos abscondebas, per diem in domo tua, & nocte sepeliebas, ego obtuli orationem tuam Domino. Et in Apocalypsi scribitur, Ascendit fumus incensorum de manu Angeli; quem locum explicans Diuus Bernardus, Angeli, ait, nostros sudores, non suos, nostras non suas, lacrymas offerunt Deo, nobis quoque eius munera referunt.

Serm. I.
de Ange-
lis.

Soliloq.
cap. 7.

Non dissimiliter S. Augustinus pro tanto beneficio gratias Deo ages, dicit: *Gemitus nostros atque suspiria referunt a te Domine, ut impetrant nobis faciem tue benignitatis propitiationem.* Neq; beneficium hoc parui pendendum est, quandoquidem frequenter accedit, orationes nostras ut quæ in manibus nostris, multiplicibus culpis coquinantur, à purissimo Deo difficile acceptam. È contrario verò si offerantur per innocentes Angelos, diuinæ maiestati placent & maximo in honore sunt, non aliter quam cibas in foeda patina appositus nauseam generat, in cadenti autem disco oblectat oculos.

CASTODE. C^AP. XV. 138
eulos, & palatum inuitat. Ideoque
sancta Mater Ecclesie precatur in
Canone secreto Missie, sanctum sa-
crificium perferti in conspectum di-
uinæ Majestatis per manum Angeli:
ac tantum est memoratum benefici-
um, ut anima si cerneret, qua prompti-
tudine ac voluptate Angeli præ-
sto sint, dum homines orationi insi-
stimus, præ ardore deuotionis & a-
more liquefceret; vnde exclaims
S. Bonaventura: O anima si videre in soli-
posse, quanto gaudio Angeli assistunt loq an-
orantibus, intersunt militantibus me &
quanto studio in bono conseruant, corp. &c.
Q^c.

Non intermittam hoc loco ce-
lebre exemplum, quod euenisse tra-
dunt in Monasterio Sabinensi. Vixit Monachus
estate Serionis Abbatis Monachus quodam
quidam tam sanctæ conuersationis, celebrans
ut peragens aliquando officium sa- te ange-
crae Missæ dum recitaret illa ver- lus pre-
sentat i^e-
ba; Supplices te rogamus omnipotens Iustus Pa-
tens Deus, iube haec præferri per matrem tri-
hunc sancti Angeli tui in sublime altare. Hunc san-
ctum, conspexerit circum Altare cristi i^eg.
com.

complures Angelos, quorum unus
cæteris altior sacram hostiam Deo
tanquam ibidem visibiliter præ-
senti offerebat, & mox eadem su-
pra altare denuò collocatâ dispa-
ruit,

*SECVNDVM BENEFI-
cium spirituale.*

Alterum beneficium spirituale
est, quod Angeli, ut pote secundum
Psalmistam flammæ ignis prentis,
intellectum nostrum illuminant, &
voluntatem accendant, idque re-
præsentando intellectui humano,
non quidem immediatè proprios
conceptus suos, quorum homo, cu-
ius intellectio dependet à phantas-
matibus minimè capax est, sed ima-
gines rerum, aliorumque signorum
sensibilium. Ut enim excitent pro
arbitrio suo affectus animi, immu-
tant humores, & alterant spiritus
corporales, qui consequenter iux-
ta Philosophos varias sensibili-
um rerum species, prout aliter
atque aliter disponuntur, nobis in-
gene-

*Quomo-
do Ange-
lus intel-
lectū no-
strum il-
luminet.*

CUSTODE CAP. XV. 137

generant. Sic somniantibus accide-
re, testis est Aristotiles cap. quarto
eius libelli, quem scripsit de somno
& vigiliâ, nec non S. Thomas prima
parte, questionis undecimæ articu-
lo vitimo. Et verò hoc modo multi
homines sancti, & signanter Ioseph
sponsus Beatissimæ Virg. semel at-
que iterum ut Matthæus refert, An-
gelum conspicatus fuit. Inflammant *Quomo.*
adhuc, ut præmonuimus, volunta-
tem nostram nunc istâ, nunc alia ra-
tione, id est aut per inspirationes ac
persuasiones occultè eam mouen-
do, modo quo supra diximus, aut al-
terando ipsos humores & spiritus
organici corporei, ut ita appetit^o sen-
suum; erga hoc potius delectabile
objicit^{ur} quam erga aliud afficiatur.
His igitur similibusq; medijs Angel^o
Custos noster sapissime illuminat
animam, & coelestium bonorum
cupiditate inflamat; insuper eru-
diens in ijs omnibus, quæ officio i-
psius cōsentanea sunt, ad quod pro-
positum refertur in historia sancto-
rum FF. Prædicatorum, Ioannam
quan-

*do Ange-
lus vo-
luntatem
homiris
inflam-
met.*

Seraph. quandam Vrbuetanum Virginem
Razin tertij Ordinis Diui. Dominici ta-
lib. SS. metri trimula matre orbata fuisset,
Ord. Pre- & quinquennis Patre, conseruasse
dic. nihilominus innocentia Baptisma-
 lem, ad ultimum usq; vita diem be-
 neficio Angeli Custodis, ut ex propria
 ipso facto colligitur. Cū enim non
 nulla ex sodalibus suis ipsi diceret,

Ioanna Ioanna, numnā nescis te carere ma-
puerilla do- tre? Hæc ad Ecclesiam eā ducens, &
cetur ab demonstrans imaginem Angeli in
angelo muro pietam; Scito, respondit, hunc
 Angelum mihi in matrem esse, à quo
 adhuc paruula omnia pietatis ac Fi-
 dei documenta percepit.

Patet itaq; Angelicum Custodem
 nostrum nūc exēplis Christi ac San-
 ctorum tarditatem tuā excitare; nūc
 voluntatem cōfideratione Bonitatis
 Dei & innumerabilium eius benefi-
 ciōrum accēdere; quandoq; intellectū
 timore futuri iudicij, & infernaliū
 pœnarū illuminare, cui rei figura

Figura præcessit in factō Bala i Nū. 22. cap.
Balaam Hic n. cū admīledicēdū populū Dei
Max. 22. egressus peruenisset fortè fortuna ad
 viam

viam valdē angustum inter duos p-
rietas Angelus Dei stricto gladio se
illi opposuit, ita tñ, vt diuino consi-
lio nō videretur à Balaā, sed tantum
ab asinā, cui ille insidebat. Qūia igi-
tur iumētū cōsistere cœpit quasi nē
lato quidē vngue v̄teri⁹ progressu-
rū, Balaā cōmot⁹ animo calcarib. fu-
stibusq⁹ illud diuerbera evt antrōr-
sū incederet. Quare asina vt obstātē
sibi Angelū declinaret, muro vt po-
tuit vicinissimē sese iungens, sedētis
pedē attriuit, at ille iterū & multò q.
ante immitti⁹ eā cæcidit, donec ver-
berib. ac sedētis feroci impetu fati-
gata cōcideret. Hic itaq; Balaā pro-
pè in furorem agi, ac præ noua indi-
gnationis vehemētia(offensū quip-
pe pedē vlcisci meditabatur) asinam
cōfecisset, adeò nec prodigiosa qui-
dē eius locutione territ⁹ fuit, quæ de
iniquā Domini sui sœvitia quereba-
tur, nisi detinuisset illum species ar-
mati Angeli, q̄ ariolū deniq; illuminatū
corā se procidētem & adoran-
tem his verbis increpauit. Cur tertio
verberas asinam tuam? Ego veni vt
aduen-

*Aduersarer tibi, quia peruersa est
via tua mihiq^z contraria, & nisi ast-
na declinasset de via dans locum re-
sistenti te occidisset, & illa viueret.
Pari modo nobiscum Angelus Cu-
stos transit, quando iter malorum
arripim^z, & a i peccatorum. præ-
pitia properamus Principio enim
objicit sese nobis euaginato gladio,
rigorem diuinæ vindictæ repræsen-
tando, quæ scelera nostra intermi-
nabilibus corporis & animæ tor-
mentis castigat.*

*Secundò dedit nos habentia co-
gitationis ad augustum transitum
inevitabilis & propinquam mortis, à
quā nemini conceditur regredi,
quā anni præteriti nec diuinā qui-
dem dispensatione recurrunt: sed
neque ulterius procedi potest, quia
terminus vitæ præstitutus effluxit,
cui succedit tempus non amplius
operandi, sed recipiendi merce-
dem, quæ antea tis operibus iuxta
vniuersitatemque conditionem re-
pondeat.*

*Tertiò constringit intra duos pa-
rietes,*

CvSTODE CAP. XV. 148

rietes, iudicium videlicet & infernum, ambo inexplicabili timore & horrore digna, sed talia, ut vtraque vitari etiam ab homine iusto non queant. Consilia hæc & interminations Angelicæ sèpè causa esse solent, ut ab incepto peccatorum itinere deflectentes regrediamur ad viam quæ dicit ad Paradysum a deoque amarissimis deploremus lacrymis laborem, quem infructuosè suscepimus, paclus quos in tenebris errorum confecimus, & stulta desideria, quæ incomparabili animæ nostræ detimento prosecuti sumus.

Quod autem ordinariè operatur Angelus in occulto cordis nostri per media inuisibilia, id ipsum sensibiliter aliquando præstat, ut voce humana. Refertur in li. Iudic. Ange-
lū Domini visibiliter coram Israeli-
tis apparentem grauiter eos repre-
hendisse, exprobrasseque præterita
beneficia istis verbis: *Eduxi vos de
Aegypto, & introduxi in terram, pro
qua iurauipatibus vestris & pollici-
sus*

Iudic. 2.

tus sum, ut non facerem irritum pā-
etum meum vobiscum in sempiternū.
Et paulo post: Et noluitis audire,
voce mēam, cur hoc fecistis? Quam-
obrem nolui delere eos à facie vestra ut
babeatis hostes, & Dij eorum sint vo-
bis in ruinam. Ut autem discamus,
quid factō opus sit, quando per cu-
stodem Angelum tacitē increpamur
subiicit scriptura: Hac Angelo loquē-
te omnes Filij Isrāel eleuauerunt vo-
cēm suam & fleuerunt, immolare-
runtq; ibi hostias Domino, ut eum pla-
cent.

Cap. 16.

Legimus quoque in sacrā Genesi-
cum Sarai vxor Abrahæ, Agar an-
cillam suam seuerius castigaret, hāc
domo excessisse, quod factum quia
Angelo displicebat, spectandum se
præbuit, & acriter eam obiurgavit
dicens: Reuertere ad Dominam tuā,
& humiliare sub manib; illius. Non
dissimulabo hoc loco illustre exem-
plum, quod nostris temporibus ac-
cidisse cōmemorat viuens rei testis
Pater quidā ē Societ. Iesu hodie de-
gens in Indiā. Is. n. cum Cosentiam
prz.

Cystode. Cap. XV. 143

Principia Calabrię ciuitatē appulisset,
cōfessionem excepit viri cuiusdā de
totā vitā: quo interrogato, quāobrē
cā die potissimū tātā festinatiōne ac
desiderio peccata confiteretū: Au-
di, resondit ille, aliquantis per Pa-
termi, rē admiratione dignā aperiā.
Nudiustertius cōsiliū mihi ineunti
cū vno ex amicis meis, quo pacto cō
modiūs iniuriā mihi à quodā iro-
gatā vlciscerer, p̄suasit ille, vt ambo
codē yespere bōbardiā armati eū p-
sequeremur: ē vestigio itaque factō
proposito domū petij. Cū aut̄ arre-
ptā fistulā ferreā rotulas ac silices p-
pararē, vt nē in explosione fortassis
munere suo nō fungerētur, ecce tibi
speciosissimū iuuenē, cui⁹ nescio an
pulchritudo grauitati, an hæc pul-
chritudini poti⁹ ornamēto esset, qui
gestib. meis aliquādiu consideratis:
Quid meditaris, inquit, mi homo dic
sodes, quid negotij, quę te cura pre-
mit, q̄ tantā expolis solertia instru-
mēta mortis? Ego adhæc cōsiliū dis-
simulare. Rursū igitur ille vt appa-
rebat zelo & indignatiōe plen⁹ quor
sū ait mētem tuā nō detegis? numnā

144 DE ANGELO

latere me existimas, quæ hastenus
ad expeditiorem designati facino-
ris executionem attentaſti? atq; ita
protracto colloquio in memoriam
mihi reuocauit, quanta Deus coeli
& terræ pro abiectissimo homine
perpeſſus eſt: nec non ingratitudi-
nem & peccata mea, quæ pro tam
copioſa Redemptione illi retribui
exaggerauit mansuetudinem & len-
ganimitatem ipſius, qui ad hanc vi-
que horam pepercit mihi, tametsi
commeruifsem mille infernos, ma-
xime cum propositum haberem pa-
ri perpetuò malitia fcelera accumu-
lare. Cæterum hisce verbis tam ef-
ficaciter cor meum transuerbera-
tum fuit: tam vberes lachrymæ, ac-
censa ſpiria, & moesti mox singul-
tus totum me occuparunt, vt anima
corpore videretur velle excedere,
præ nimio pudore ſcilicet, quod ad-
uerteret ſe tot annis in abominabili
illo ergastulo delituiſſe. Sed quò a-
cerbius peccatorum memoria cru-
ciabat me, eò copioſius ille exagge-
rare beneficia & amorem Christi,

donec

donec tādem sermonem suum con-
cluderet seriā exhortatione ad exo-
mologesin peccatorum faciendam,
quam primum pater aliquis ē Socie-
tate Iesu hūc accessisset. Interim au-
diui vocem socij prouocantis me ut
verbis stare, alioquin mihi impu-
tandum, si quæsita aliquandiu vin-
dictæ occasio elaberetur: cum verò
minimè illi respondendū ducerem,
iūuenis aut verius Angelus Custos
(hunc quippe ex omnibus indicij
fuisse colligo) ut responderem im-
pulit. Quocirca, Actum est, inquam,
mi amice de conatu nostro, vela ver-
tenda sunt, nam ex hoc momento ad
propositam Choryntum tendere,
nisi cum manifesto propriæ salutis
detrimento non possumus. Hoc di-
cto, ad locum regresui sum, ubi bo-
num Correctorem qui iam tunc ex
oculis meis sublatus erat, reliquerā.
Itaq; repentinus quidem illius dis-
cessus contrastabat me sed præcedēs
alloquium tātam mihi consolatio-
nem infuderat, nullo ut dolore di-
minui eam posse existimarem. Quæ

G

cum

146. DE ANGELO

cum ita sint usque ab illo die expe-
ctauit aduentum paternitatis Veile
ut iussu Angelici Instructoris & p-
missioni meæ obsequerer.

Hom. 20. Cæterum aduertendum est, tanto
in ca. 25. grauiorem fore iuxta Orig. pœnam
Num. eorum, qui consilia & increpatio-
nes Angelorū respuunt, quanto am-
pli⁹ beneficiū reputari debet, q̄od
Deus cœlestes principes eorum in-
structores & custodes designat: si
homo (loquitur ille) non acquiescit
monitis Angelī, qui sibi deputatus est
ad salutē, auferetur maceria eius, &
erit in cōculcationē. Quod si princeps
meus, Angelum dico qui est mihi con-
signatus, commonoruit de bonis, & lo-
catus est in corde meo, sed ego contem-
ptis eius monitis & spredo conscientia
retinaculo præceps in peccata corrui,
duplicabiniur mihi pœna vel pro conté-
ptu monitoris, vel pro facinore cōmiso.

TERTIVM BENEFI-
cium corporale.

Tertij beneficij loco reponi po-
test, quod Angel⁹ Custos noster a-

cer-

cerimè reluctatur Sathanæ, ne homines peccatis obnoxios ante pœnitentiā & emendationē interimat. Quoties, credis, dæmon suffocasset te quando per peccatū iurisdictioni ipsius subiectus eras, nisi Angel⁹ ferocē illius tyrannidem coercuisset? Hoc ex figura Tobię collige dicētis, demonē ab uxore mea cōpescuit. Angeli ad instar murorum sunt, qui custodiunt nos, & diabolum ab animæ nostræ ingressu excludunt. Quoadmodū vrbium muri (scribit Basil.) in psalm. 33e circuitu vndequaq; hostium insultus arcent, sic et Angelus à tergo, & à frōte custodit, & neq; vtriusque lateris partes incustoditas relinquit: Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis, quoniam Angelis suis mandauit de te.

Et si diēti fotassis inimici excurrerent, sancti Angeli, vt idem docet, ijs contraeunt, & omnibus exutos viribus in fugam coniiciunt, Sancti Angeli videntes nos infestationem dæmonum pati, insurgunt & in eis aduersus eos, qui nos infestant, & lojue.

G 2 omnes

omnes eos post terga cædentes inter-
rimunt. Prinde non decet homi-
nem, si subinde à diabolo affligitur,
consternari animo, quia Angelum
custodē habet, qui eum quibuscunq;
in tribulationibus vberimè conso-
latur. Clarissimum huius rei exem-
plum narratur de S. Iacobo Germa-
no Ordinis S. Dominici, quem, se-
cundūm relationem Surij, diabo-
lus quidam, vt perpetuò diuexabat,
ita verberib^o onerare solebat, quo-
ties frequetaret orationem, sed ab-
scedente dœmone mox Angelus de
coelo præstò erat, qui eum suauissi-
mâ perfundebat consolatione atq;
ad perseverantiam hortabatur istis
verbis: *Serue Dei, esto fidelis usque*
ad mortem, expecta Dominum, viri-
liter age, & confortetur cor tuum, in-
gentia sunt enim, quæ tibi pro paru-
labore atque certamine præmia pro-
ponuntur.

QVARTVM BENEFI-
cium spirituale.

Quartum sit beneficium, quo

inuitamur per angelum Custodem *Exod. 29.*
 non sine spe promptissimæ remissi- *Exod. 37.*
 onis ad pœnitentiam. In huius rei
 figuram iussit Deus in veteri Test.
 construi Propitiatorium, & ad si-
 gnum reuerentie operiri per Ange-
 los, qui mutuò respicientes vul-
 tus in Propitiatoriū vertebant, qua-
 si oēs ad quærendam coram illo ve-
 niam peccatorū allicerent. Atq; ^{psal. 60.} *huc*
 allusit Propheta David dicens, *Su-*
scepimus Deus misericordiam tuam in
medio templi tui. Et si aliquis fortè
 initiationem non æstimat, manus
 extendunt, id est (vt S. Bern. exposi-
 tioni inhæreamus ad illa verba. *In*
manibus portabunt te) proponunt
 ab vnā partē breuitatē præsētis vitæ
 ac tribulationum sæculi quæ fini-
 strâ designantur, ab alterâ retribu-
 tionem mercedis æternæ significa-
 tam per dexteram, iuxta illud Apo-
 stoli: *Momentancum hoc & leue tri-* *2. ad Cor. 2.*
bulationis nostræ supra modum in sub-
limitate aeternum gloriae pondus ope-
ratur in nobis.

150 DE ANGELO

QVINTVM BENEFI-
cium spirituale.

Quintum beneficium in hoc con-
sistit, quod nobis monitis & amabi-
libus ipsius in uitamentis non ac-
quiescentibus, ut anteactam vitam
in melius commutemus, recurrat
tanquam Pædagogus noster (hoc
titulo Beatus Basilius Angelum Cu-
stodem nominat, ad flagellum se-
ueræ castigationis, immittendo in-
firmitatem, pauperiem aliudue
temporale incommodum, idque a-
more ac desiderio salutis nostræ, ut
quemadmodum supra diximus ca-
ro castigata eruditat spiritum. Sic
Gregorius, Proinde in ægritudine
alijsque molestijs corporalibus an-
te omnia Angelum placare decet,
debitam ad peccatorum expiatio-
nem promptitudinem demonstran-
do, & horum pertinet quod à Lau-
rentio Surio scribitur, Sanctum Pe-
trum Cælestinum acriter reprehen-
sum & castigatum fuisse ab Angelo

Greg. in
Pastor.

Laur.
Sur. 19.
Maij.

C ASTODE. CAP. XV. 151
ob nescio quas levitates & ineptias
pueriles.

SEXTVM BENEFI-
cium spirituale.

Sextum inde cognoscitur, quia
sæpè ignoramus, quænam sit volun-
tas Dei, cum multi, ut Sanctus Gre- In cap. 4.
gorius notat, specie boni decipian-
tur, & difficultimè vtrum id, quod
etiam bonâ intentione aggrediu-
tur, Deo sit acceptū percipiāt. Vnde
exclamabat Propheta, doce me fa-
cere voluntatem tuam. Si vero ad
Angelum Custodem recurreris, pro-
cul dubitatione docebit te, quid po-
tissimum ipse à personâ tuâ deside-
ret. Audi verba, quibus ad Danielem
vtitur; *Nunc egressus sum, ut docerem
te.*

SEPTIMVM BENIFI-
cium spirituale.

Septimum est, quod consolatur &
confirmat nos, quando aridi sumus
& mœrore conficimur in viâ coe-
lesti.

G 4

192 DE ANGELO

lesti. Taliter Heliæ accidisse constat, quando fugiens à facie maledictæ Iezabel fatigatus fuit, & calamitatibus vitæ suæ mederi desiderabat præsenti morte; statim enim Angelus Domini corroborauit eum dicens, *Surge grandis tibi restat via,* quod S. Bernardus more suo dulcissimis verbis explicat: Discurrit Angelus (inquit ille) quasi Mediator inter Deum & animam, huius desideria ac preces offert, ipsius beneficia ac fauores reportat; animam excitat, Deum conciliat. *Nunc ad dilectum,* quam cum tribulatam reperit, maximè sub principium cōuersationis (tunc enim ordinariè Deus periculum facit fidelitatis illius, & diabolus recenter sibi subtractam periculosisima tentatione adoratur) armat & animat: *Si moram fererit, expecta eum, quia veniet, & non tardabit.* Nunc ad dilectum, subuolando ad cœlum, & aeterno Patri sanctissimæ animæ desideria præsentando: *sicut desiderat certus ad fontes aquarum, ita desiderat anima*

Serm. 31.
in Cane.

CVSTODE CAP. XVI. 13.

anima eius ad te Deus: desiderauit te
in nocte, sed & spiritus tuus in præ-
cordijs eius; de manè vigilauit ad te
& iterum tota die expandit ad te,
manus suas: dimitte illam quia cla-
mat post te; conuertere aliquantu-
lum, & deprecabilis es tu super eam:
Respic de cœlo, & vide, & visita de-
solatam. Nunc ad dilectam, deserien-
do cœlum, & lætis nuntijs in terre-
stri exilio peregrinantem exhila-
rando: Delectare in Domino, & da-
bit tibi petitiones cordis tui. Nunc
ad dilectum, iterum ad cœlum pro-
perando, ut gratiarum actionem pro-
recenti visitatione factam recent-
seat: *Gratias ago tibi Domine, quia*
desiderium animæ eius tribuisti ei.
Fidelis Paronymphus, subiicit S. Ber-
nardus, qui mutui amoris conscius,
sed non inuidus, non suam querit, sed
Domini gloriam: discurrit medius
inter dilectum & dilectam vota offe-
rens, & referens dona, excitat istam,
placat illum: interdum quoque licet
raro representat eos pariter sibi siue

G 5

BANG

154 DE ANGELO

hanc rapiēs siue illum adducens; siquidem domesticus est, & notus in palatio nec reueretur repulsam; & quotidie videret faciem Patris. Ergo huiusmodi officijs Angelus animam consolatur ac roborat. Sed concludamus cum S. Augustino: *Angeli, inquit is, adiuuant laborantes, protegunt quiescentes, hortantur pugnantes, coronant vincentes, compatiuntur patientibus.*

Soliloquy.
6. 27.

CAPVT XVI.

OMNIA BENEFICIA SPI-
ritualia, que animabus per Ange-
los præstari solent, figuran-
tur in nouo Testa-
mento.

*Att. 12.
Gerson.
tract. 8
super Ma-
gnif. par.
33.*

SEPTEM hæc beneficia, quæ ve-
supra docuimus, Angelus in a-
nimam collocat, in nouo Testa-
mento præsignata ac figurata fuisse
docet Cancellarius Parisiensis per
liberationem Petri e carcere; se-
ptem

ptem enim actus ille in hominis visitatione exercet: *Adstat, fulget,*
pulsat, iubet surgere velociter, soluit à catenis, educit ex carcere, liberum relinquit. *Alstat,* ut probè consideremus & expendamus statu cogitationis, quis finis nobis propositus sit. *Fulget,* ut in transitoriæ huius vitæ carcere vnuſquisq; statum suum intelligat. *Pulsat,* incitando ad bonum, & à maligno aboli commercio, minis, & incommodis corporalibus quasi totidem vberibus coercendo. *Iubet surgere velociter.* quod fit, dum in animo nostro obseruantiam cœlestiū mādatorum proponimus. *Soluit à catenis,* liberando à vitijs, quibus non aliter quam inextricabilibus vinculis constringebamur. *Educit extra carcerem* aperiendo portam ferream poenitentiae, & ad pristinam nos iustitiam dirigendo per semitam satisfactionis. Postremò *liberos denerunt;* in quo statu dum anima quasi in se reuersa seipsam circunspicit, in gratiarum actionem & laudem

156 DE ANGELO

imprimis Dei tum Angeli tutoris
fui effunditur dicens, *Nunc scio verum
quia misit Deus Angelum suum &
ripuit me de manu Herodis, qui dæ-
monem designat, & de omni expe-
ctatione plebis Iudeorum.*

CAPUT. XVII.

DE BENEFICIIS ANGE-
lorum, concernentibus corpus,
& bona temporalia.

Lodi. de
Ponre.
med. 34.
par. 6.

Aug. de
Trin.

NON satis est cœlesti Custo-
di nostro anima illuminare,
& voluntatem accendere, ut
hucusque probatum fuit, nec non di-
uinis charismatibus per intercessio-
nem suam impetratis ditare: verum
etiam defendit atque à sexcéritis peri-
culis védicat corpus nostrum, quia,
quà ratione Augustinus docet, Cor-
poralia disponuntur à Deo per Crea-
turam Angelicam.

PRIMVM BENEFICI-
cium.

Primum itaque beneficium corpora-

le

statuatur, quod subtrahit hominē à
mille discriminibus, quæ saluti ip-
suis officerent. Vnde non absque
causa Patriarcha Iacob in benedi-
ctione nepotum suorum filiorum
Ioseph ita loquitur: *Angelus qui eri-* Gen. 48.
puit me de cunctis malis, benedicat pue-
ris istis. Et Iudith, quando trucidato
Holoferne victrix in Bethuliam pa-
triā suam regressa fuit, *Vivit Domi-* Iudit. 13.
nus, vociferabatur, quoniam custodi-
uit me Angelus eius, & hinc euntem,
& ibi commorantem, & inde huic
reuententem, ne barbaræ hostiū ma-
nus ancillam suam contaminarent.
Filijs Israël dum per desertum pere-
grinarentur, Angelus Domini de die
vmbrā præstítit, & noctu splendorē.
Atq; hoc beneficium est, quod Pro-
phetico carmine tam præclarè ex-
tollitur; Angelis suis Deus mandauit Psal. 90.
de te, ut custodiant te in omnibus vīs
tuis: In manibus portabunt te ne for-
tē offendas ad lapidem pedem tuum,
quæ verba singulatim & exactissimè
perpenduntur à D. Bernardo
codem loco.

G 7

A 3

158 DE ANGELO
ALTERVM BENEFICIVM
corporale.

In eo cernitur, quod his, quibus honestum coniugium propositum est, de tali sponso, aut sponsâ prouident, ut alter alterius conditioni & affectioni respondeat: sic ab Abrahâ docemur, qui seruum seniorem domus sue conturbatum videns, de inuenienda vxore qualē, Isaac filio familias querere iubebatur, desprantem. Non est, inquit, p̄ angaris animo; nā Deus, qui eripuit me de multis malis, ipse mittet Angelum suum, & accipies vxorem filio meo.

TERTIVM BENEFICIVM
corporale.

Quod si in familia & domestica gubernatione contentiones & rixæ surgant, idem pacem conciliat, & discordiarum inter cōiuges authorem diabolum supplātat. Huius rei elegantissima figura describitur in Tobiâ, vbi recensetur; vixisse in ciuitate quadam Mediorum fœminam

co.no-

CUSTODE. CAP. XVII. 159

cognomento Saram, filiam Raguelis
in cuius cōplexu dōemō Asmodæus
septē viros ipsa nuptiarū nocte oc-
ciderat. Cū vero Tobias cōfilio An-
geli ad eā ingressus esset, quanquā o-
mnes factō mane hūc quoq; cætero-
rū more præfocatū suspicabātur, p-
tectione tñ Angeli Raphaelis cōter-
uat⁹ fuit, ac dōemone in Aegypti sō-
litudine religato, ipse cū recenti vx-
ore in semine Abrahe benedictionē
pcepit. Obseruādū aut̄, q̄ Angel⁹ co-
rā illo testatus est, septē priorū ma-
ritorū mortē non aliūde puenisse, q̄
exprauo corūdē affectu, vt q̄ ita li-
bidini obsequebātur, vt Deū à mēte
suā pr̄sus excluderēt: Tu aut̄, subiū- *Quid fa-*
gitur, cum acceperis eam per tres dies ciendam
continēs esto ab ea, & nihil aliud, nisi *co iungi-*
bis, vt
orationibus, vacabis cū ea; atq; hac ra- *cum fru-*
tione fugabitur dēmoniū, & benedi- *ctu &*
ctionē consequeris, vt filij ex vobis *mutuo*
incolumes procreentur. *salatio f.*
uans.

QUARTVM BENEFICIVM mul vi-
corporale.

Et quoniā quod potissimē in ma-
trimonio desideratur, proles est,
hac

160 DE ANGELO

hac etiam in parte Angelum Custodem benevolum experiri licet; ad ipsum igitur pijs precibus votisque accurre. Numnam vxoris Manue obliuisci potes, cui prorsus sterili & infœcundæ Angelus apparuit dicés: *Concipes & paries filium, qui Samson appellatus fuit?*

*Abul.
Gen. 16.*

Comunis etiam sententia Hebræorum est, vt Abulensis notat, quando Agar castigata à Sarai herâ suâ domo excessit, Angelum in pœnam huius inobedientiæ peremisse filium quo grauidata erat; postquam autem denuo ad illam reuersa fuit, dictam sobolem eiusdem Angeli opera reuixisse.

*QVINTVM BENEFI-
cium corporale.*

Quisquis porrò optat, liberos suos probè ac fœliciter educari, commendet illos tutelæ & manibus Angelorum. Vnde narratur de Manue, eum multò instantissimè Deum precari consueuisse, vt Angelum suum de cælo

cælo mittere dignaretur, quatenus
ab eodem optimum modum educa-
tionis filij sui disceret, cuius bene-
ficio eum vxor suâ in sterilitate con-
cepérat.

Nè quis autem dubitet, Angelum
supplicium sumere de illis parenti-
bus, qui proles suas in timore & a-
more Dei non instruunt, Exodum
inspiciat, ubi Dominus, aut si Para-
phras Chaldaicę inhæremus, Ange-
lus Domini Moysi obuiam factus, & *Exod. 4.*
mortē interminatus fuit, eā de causā
solum, quod is prætermis̄set filium
suum circūcidere, ut clarius videre
licet eodem loco.

SEXTVM ET SEPTIMVM
beneficium corporale.

Sed ad alias huius vitæ molestias
ac necessitates trāsgrediamur. Nam
in omnibus (quod sexti beneficij lo-
cum habet) promptissimam nobis
opem Angelus Custos suppeditat. Si
quis igitur in carcere se constrictum
dolet, festinet ad Angelum, & in me-
moriā reuocet, qua potentia is Pe-
trum

162. DE ANGELO

trum de manu Herodis liberari, rumpendo catenas, referando portam ferream, & liberum illum ad coapostolos reducendo. Simile quidam Beato Fœlici Nolano & alijs contigit. Et quando populus Israeliticus in captiuitate tenebatur, non Angelus compluries Deum deprecatus est quatenus fideles suos eripere ac solari vellet omniaque totius temporis quo constricti erant, momenta signauit?

Septimum esto, quod in via aut itinere siccibi periculis inuidimur, per Angelici custodis protectionem salui euadimus, ut Tobias senior testari potest, cuius filius ad extrae regiones per eum ductus, & rursum ad patrios lares incolmis reductus fuit.

OCTAVVM BENEFICIVM
corporale.

Si que forte potentium ac Principum furor premit; securus se conuertat ad Angelos. Quis ignorat Angelum prohibuisse Balaam, ne populo Israel male-

*Sur. 14.
Januar.
Op. 14.
Maij.*

CUSTODE. CAP XVII. 163

malediceret? Jacob fugientem ira-
cundiam persecutoris Esau, vidisse,
ut in Genesi refertur, consurgere ad
defensionem suam Castra Dei, id est
Exercitum Cœlestium Angelorum?
Et simili defensione munitum fuisse,
de quo supra fuisus, Prophetam He-
lisæum? Quin imò officium Angelo-
rum est, de grauaminib⁹, quib⁹ pau-
peres & paruuli Christi per diuites
ac Magnates sœculi opprimuntur,
corām tribunali Iustitiae diuinæ cō-
queri, vt egregiè explicat S. Chryso-
stomus ad verba Matthæi; *Videte nè*
contennatis vnum ex pusillis istis; di-
co enim vobis, quia Angeli eorum in
Cœlis semper vident faciem patriæ
mei, qui in Cœlis est, tanquam dice-
ret, Angeli custodes non cessant
vindictam expetere contra poten-
tes, qui pusillos & humiles Christi
seruos iniquâ dominatione exagi-
tant.

Mat. 17.

NON VNM BENEFICIVM
corporale.

Sialius quispiā fame, siti, pauperie
aut simili defectu angustiatur, ac
ceie-

164 DE ANGELO

celeret ad Custodem Angelum, nec

Dan. 6.

subsilio carebit: hic certè cum Daniel in lacu Leonum conclusus esset per Prophetam Abacuc, capillis ad eundem lacū mirabiliter delatum; cibos quos hic pro messoribus suis apparauerat, illi trāsmisit. Et in Genesi legitur, quod aquâ deficiēt ancillæ Agar, quæ filiolum suum Ismael iam iam animam agentem in solitudine ad radices arboris cuiusdam abiecerat, ne eum siti videret consici, Angelus apparuit, & Agar vocata, ostendit illi puteum lymphae aquæ, qua moribundum filium in insupportabili calore reficeret. In

3. Reg. 19

historia Regum Angelus Domini refocillauit mœstum ac defessum Eliá pane sibcinericio, qui vtique tantæ efficacitatis fuit, vt in fortitudine

Aug. 1. 2.

c. 19 de illius ambularet quadraginta diebus mirabil. ac totidem noctibus usque ad mon-

S. Sc. siue

tem Dei Oreb. Ex quibus Sanctus aliis eius Augustinus cum alijs Doctoribus lib. autb. colligit, panem illum confectum

Lyran.

fuisse manibus Angelorum; Angelis etiam tribuendum esse, quod corui

bis

Cystode. Cap. XVII 169

bis quolibet die panem ipsi apportarent, docet Lyranus; hi quippe voraces illos alites, & cogebant ut ore apprehensum transferrent, & prohibebant, nè ederent. Et quis a-^{Gen. 30.}
mabo Patriarcham Iacob locuple-^{Abul. ib.}
tauit in domo Laban? nunquid non Cystos Angelus, qui priùs, quam ille cum socero suo de mercede seruitij sui pacifceretur, ut nimirum diuisio fieret pecorum & maculosa quidem sibi, reliqua vero Laban cederent, artem qua adhibita plurima maculosa gignerentur, eum edocuit? Hoc sensu Abulensis & alij interpretantur textum Genesis, *Lata oculos tuos & vide vniuersos masculos atq[ue] respersos.*

Manna denique, quo populus Dei in deserto recreatus fuit, alio nomine vix appellari solet, q[uod] panis Angelorum, vnde & Psalmista, *Panē Angelorum*, inquit, *manducauit homo*, ^{Psal. 77.} *Lyr. Ge-*
idcircō maximē, quia quemadmodū nebrard. Lyranus cum alijs Doctoribus ^{Iacob ac} serit, cibus hic compositus fuit *Valent.*
manu Angelica, & de celo inter-
ram

166 DE ANGELO
ram delapsus est beneficio Angelorum.

DECIMVM BENEFICIVM
corporale.

Quod porrò si ægritudo, aut alia corporis miseria pulset te ad Angelum confuge; statim enim percipies in corde tuo quod Tobiae aliquando per Raphaelem dictum & promissum fuit, *Forti esto animo, quia in proximo est, ut cureris.* Huc spectat quod in euangelio Ioannis legitur, quolibet anno, tametsi, ut Euthymius scribit diuersis temporibus, descendere consueisse de Cœlo in piscinam probaticam aut visibiliter, aut, quod verò similius inuisibiliter, Angelum, siue ille Michael, siue Raphael, siue quod communior tenet opinio, alius fuerit, illique supranaturalem, quandam, ad cuiusvis generis sanandas infirmitates, efficaciam conferre: tantam autem ægrotorum multitudinem ordinariè illuc confluisse, ut necesse esset quinque porticus aperire, nè quis per augustiam loci

Tob. 5.

Pāthaleō Maldona.

à tam præsentis remedij fruitione
excluderetur.

Tandem omnia hæc, quæ in cor-
pus collocari possunt, Angeli bene-
ficia, breuibus equidem, se pondero-
sis ac deuotis verbis Iunior Tobias
cano parèti suo explicare conat' fuit
in hūc modū: *Quam mercedem dabi-
musei, aut quid dignum poterit esse
beneficijs eius? Me duxit, & reduxit
sanū; pecuniam à Gabelo ipse recipits;
pxore ipse me habere fecit: & dæmo-
niū ab ea cōpescuit: gaudium parètib'
eius fecit; meipsum à deuoratione pif-
cis eripuit te quoq. videre fecit lumen
celi, & bonis omnibus per eum repleti Lib. Soli-
sumus. Quo circa S. Augustin. gratias loq. c. 27.*
CHRIS. o canit pro tot Angelorum
beneficijs, dum Mediatorum
more inter homines ac Deum dis-
currunt, nunc manum nobis porri-
gentes, vt lapsos erigant, nunc pre-
ces ac vota Regi suo offerentes, vt
iratum cōclicant: *Magna cura & vi-
gilanti studio adsunt nobis Angeli om-
nibus horis & locis succurrentes, &
prudentes necessitatibus nostris
& soli-*

168 DE ANGELO
& solliciti discurrentes inter nos & Te
Domine.

CAPUT. XVIII.

DE VARIIS ANGELORVM
*nominibus, quibus diuersa eorum
in nos beneficia expli-
cantur.*

Gen. 23.

TALM E T S I imbecillitate in-
telle&tus nostri non possumus
nomen Angeli asseQUI, vt idem An-
gelus rogatus de nomine suo à Pa-
triarcha Iacob non obscurè indicat,
*Cur queris nomen meum, quo d est mi-
rabile? ex parte nihilominus venire
licet in cognitionem illius per be-
neficia, quæ nobis cōmunicat. Om-
nia enim dona, quibus homo ab An-
gelo cumulatur (antè enumeraui-
mus) exprimuntur in diuinis literis
& monumentis Sanctorum Patrum
per varia nomina, propria ipsis An-
gelis; Nam in primis appellantur hi
Spiritus Angeli , quia Cælestis Res
eos veluti propugnatores nostros
ad terram transmittit , ac tali sensu
cecinis*

CvstoDE. CAP. XVIII. 167

cecinit Psalmista, *Qui facit angelos suos spiritus.*

Secundò flammæ vrentes quia per sanctas inspirationes ac salutis monita cor nostrum vitijs tepefactum, amore Dei inflammant. *Qui facit, loquitur idem Psalmista, ministros suos ignem vrentem.*

Tertiò vocantur Ministri nostri, quoniā in viâ salutis nobis adiumento sunt, ac de omnib⁹ medijs ad illā requisitis p̄spiciunt, omnes sunt administratorū Spirit⁹, inquit Apost.

Quartò Milites, quia pro nobis aduersus humanæ Naturæ inimicum Sathanam prælium ineunt, promittente Deo per Zachariam: *Circundabo te ex his, qui militant mihi, id est, quo pacto S. Hieronymus interpretatur, Angelis.*

Quinto oculi Christi, vndiq; vigilantissimè circumspicientes, nē quid seruus illi⁹ interrestri peregrinatione deficiat, ita ex Zacharia coligitur dicēte, *super lapidem oculis septem spiritus missi per omnem terrā.*

H

Sextò

Zach. 0 4
Hier. ib.

Zach. 30

168 DE ANGELO

Sexto eiusdem Prophetæ testimoniō fabri sunt; nam Angeli, inquit S. Hieron. arma cūdūt contra quatuor passiones nostras, quæ designantur per quatuor ferocissima animalia, de quibus Psalmo 90. Propheta Dauid. *Supè aspidem & Basiliscum ambulabis, & concubabis Leonē & Draconem, quoniam Angelis suis mandauit Deus de te, &c.*

Septimò Exercitus. Ac tali titulo usus est Patriarcha Iacob, cū innumerabiles ppè Angelos videret in auxilium suū contra persecutorem Esau accelerare. *Castra Dei sunt hac Cāticorū 7. appellantur Chori Castrorum: id est nō tantū castra ut impugnatos defendant, sed etiā Chori Musici, ut angustiatos spe victoriarū & interiori cōsolatione exhilarēt.*

Octauò Altitudo Dei, Altitudo manus suas leuauit. Angelus Altitudo dicitur, inquit S. Hieronym. propter potentiam ac scientiam.

Nec tantū Sacra Scriptura, verū etiā orthodoxi Patres Angelos varijs nominibus afficiunt, ad signifi-

Psal. 90.

Cant. 7.

Abac. 3.

CUSTODE. CAP. XVIII. 169

candum diversitatem multiplicium
quæ ab illis profiscuntur, benefi-
ciorum. Vnde (quod nonum eorum Aug. l. 19.
nomen est) indigitantur à D. Augu- Confess.
stino aquæ supra firmamentum, siue
quod flammarum diuinæ iustitiae me-
ritò cōtra scelera nostra succensam,
extinguant, siue quod gratiarum ac
fauorum superiorum copiam nobis
de cælo impertiant.

Decimum nomen, Sacerdotum
scilicet, adscribit illis S. Chrys. quia
Mediatores sunt inter Deum & ho-
mines.

Vndecimè appellantur ab Augu- Aug. 50.
l. 10 q. 27.
Tom. 9.
stino amici fideles, quia non p̄priam
sed nostrā querētes vtilitatē, nemí-
ni blandiātur, *Magnus* est inquit ille
affectus dilectionis eorū erga nos. Nec
deserunt nos constitutos in pericu-
lis, & pr̄sertim mortis; quia quan-
tum à terrâ cælum, tantum distat a
amicitia ipsorum ab amicitia homi-
nū, qui appropinquate horâ obitus
amicī sui, omnē p̄tinus humanā sol-
licitudinē & amorem dimitunt.

Duodecimè, vocantur à S. Hie-

H 2 rony-

170 DE ANGELO

Hieron.
Pren. 25.

ronymo consolatores nostri: de An-
gelis enim explicat illud puerbio-
rum cap. 25. *Aqua frigida animæ siti-
ti, nuntius bonus de terra longinqua.*
qua descendunt Angeli de Patria
cælesti in terram, vt consolentur
nos, & tanquam infusâ frigidâ siti-
bundos refrigeret. Defectibus quo-
que ac miserijs nostris compatiun-
tur, auxilium, quo liberi euadamus,
vltrò offerunt.

Decimotertiò Consiliarij, ac tu-
tores, quoniam, in dubijs consilium
nobis præstant; & in peregrinatione
viam cæli demonstrant. Vnde Orig.
Angeli, inquit, *velut procurationem*
animarum nostrarum tenent, quib. dū
adhuc paruuli sumus, veluti tutoribus
& actoribus committimur. Et S. Aug.
Attendunt Angeli nos peregrinos, &
iussu Domini auxiliantur nobis, vt ad
illam patriam communem aliquando
redeamus.

Decimoquartò Censores nostri,
Orig. hō. quâ de causâ scribit idē Orig. hō. 20.
20. in c. in cap. 25. Numerorū, *Adest ynicii*
25. Num. *que nostrum etiam Angelus Domini,*
qui

CUSTODE. CAP. XVIII. 171
qui regnat, qui moneat, qui gubernet,
qui pro actibus nostris corrigentis, &
miserationibus exposcendis quotidie
videat faciem Patris.

Decimoquinto, appellat etiam
Diuus Bernardus beatos hosce spi-
ritus Poedagogos nostros. Et San-
ctus Augustinus custodes, ut quo-
rum virtute ab omnibus liberamur
inimicis, & ubique locorum illu-
minamur & erudimur. Nonnemo
denique vocat Legatos, ac mediato-
res inter Deum & animam ut Ber-
nardus, Discurrunt mediij internos &
Deum, fidelissime partantes ad De-
um gemitus nostros, & ipsius gratian
referentes.

Hi igitur cæli Princeps, & alti-
tudines vniuersi Mundi à Deo ad te
mittuntur, ô homo, qui vermis es, vt
tibi ministrent ac seruant: Et tu ni-
hilominus consortium illius defu-
gis, adeoq; ingratus es, quæadmodū
Bern. scribit, q; a non exhibes illi quæ
deceret, honorē & reuerentiā, mut⁹
es, surdus es, inurbanus es, quia nec
roganti respondes, nec docente au-
scultas.

H 3

Tan-

Bern ser.
12 in Ps.

90.

Aug. 80.
litoq; 6.

20.

Serm. 20.

de natu,

Serm. I.

de Angel.

Hier. in
c. 30. Ierē
Basil.
Psal. 33.

Aug. So-
liloq. c.
27.

Tandē fact⁹ es per peccata tua, ve-
lut Sanctus Hieronymus & Basilius
sent iunt putrid⁹ & abiectus vermi-
culus, hostis Dei & amicus Diaboli,
ad cuius partes transgressus es, vt eo
exhilarato, Angelus tuus Custos cō-
tristaretur dicente Sancto Augusti-
no, *Quoties à bono deuiamus, Diabolū
latificamus; & Angelos suo gaudio de-
fraudamus.* Sed reuertere ad eū, nisi
omnīnō desipis, & considera, quām
iusto titulo tam nobilem Creatu-
ram & amēs & meruas.

CAPVT. XIX.

QVOT NOMINIBVS A N-
gelo Custodi obstricti simus, & praci-
puē, qua ratione mereatur non tan-
tum amari vt Custos, verum et-
iam timeri, vt minister
Diuinæ iustitiae?

DIXIMVS quanta ex parte
Angelorum beneficia expe-
ctari possint: seq̄tur nūc docendum
quid exigatur à nobis. Cum igitur
diuinæ

diuinæ literæ excitare velint in ani-
mis nostris duplícem erga eos affe-
ctum, timoris & amoris, vtuntur ad
hoc propositum duplici symbolo, v-
no iræ & vltionis, altero gratiæ ac
benignitatis; vnde imprimis Angel⁹
ille, qui apparuit Ezechieli, hinc
quidem gestasse legitur instrumentū *Ezech. 9.*
mortis, siue, vt Scriptura nominat,
Vas interfectionis, inde vero signatus
fuisse charactere Thau, quem illis
imprimeret, qui à dicto vase inter-
fectionis minimè lœdendi erant.

Secundò visus fuit amabili violē-
tia detinere brachium Abrahæ, nè
hic filium suū, quod iam iā facturus
erat, occideret, *Ne extendas manum*
tuam super puerū, nec facias illi quic-
quā. Et in memoriam clementissimi
huius facinoris existimant Doctores
aliqui, edificatum fuisse eodem loco
Templum Salomonis. Interim tamē
negari non potest, posuisse Deum
in terrestri Paradiſo Cherubim ar-
matum rutilantigladio, vt primos
parentes nostros ab arbore vitæ
prohiberet.

H 4 Tertiꝝ

Tertiò conspicatus est S. Ioannes Angelum, cuius caput Iride (ecce symbolum pacis) circumfusum erat tibiæ autem assimilabantur columnis igneis, quæ iuxta sententiam Andreæ Cretensis iram ac Iustitiam diuinam denotant. Ad hæc in eodem lapide quo Christus signifi-

Zach. 3. qatur, Zacharias vidit septem oculos, Ioannes septem cornua, sed tali differentia, ut illi nos benignè aspi-
Apoc. 5. cerent, ista secundum rigorem iusti-
tiae existarent.

Lyr. ibid. Quartò. Non defitterunt, ex Ange-
lis illis, qui in destructione Sodome
assuerunt, vnum ex communis He-
bræorum sententia, particulariter
detestinatum fuisse ad liberationem
Loth, ut ex Sacro textu colligas, ubi
scribitur, Loth conuersum ad vnum
illorum, eundem Protectore ac Do-
minum suum agnouisse. Nihilomin⁹
ramen si hic benevolū se feret. Loth
præbuit, alter ultricē ostendit in de-
structione cœnitatis iracundiam,

Exo. 14. Quintò. Cum Angelus Israelitici
ductor populi, de noctu lumen illi-
mi-

ministravit, & interdiu umbrosam
nubem, aliudnè quām amorem in-
nuit? At quando extinxit omnia pri-
mogenita Aegypti, timorem incus-
sit. Imò verò docet Lyranus, eandē *ibid. Lyr.*
columnam, quæ inter filios Israel,
& hostes Aegyptios interponebatur
illis quidem lumen præstítisse; his
verò ad instar opacæ nubis impedi-
mēto fuisse, quo min' vestigia præce-
dētiū dicti persecutores agnoscerēt.

Sextò Legimus duos Angelos cō- *Exod. 25°*
stitisse in duab. extremitatib. Propri-
tatorij, quā ex parte benignos se
mortalibus exhibebāt. Sed ex altera
describitur Angelus terribilis, & irā
succēsus contra nos, quando coram
diuina Maiestate effudit super pec-
catorum capita ardentes prunas.

Septimò si representaretur alicui
Angelus eā specie, quā Ioannes in A- *Apoc. 14°*
poc delineauit, Euangelium sc. ma-
nu tenens, nonnè vt lētum nuntium,
& diuinæ gratiæ ministrum eū sere-
nâ fronte exciperet? At si deinde in
alia formâ prodiret, & cerneret eū
dem, vti Dauid *cædentem populum,* *2. Reg. 24*

H. 5 ita

176 DE ANGELO

ira ut quinquaginta hominū millia
perimerentur, dic, si sufficiat, quantus te p̄tinūs adeo seueri diuinæ iu-

Bar. T. 3. stitiae ministri timor inuaderet?

Ann.

190.

Octauio. Refertur etiā in Añal. Ec-
cles. Card. Baro. Romæ visum fuisse
Angelū supra molem Adriani Cæsa-
ris strictū ensem placidissimo vultu
in vaginam recondentem, vt popul⁹
intelligeret, lethalem morbum, quo
vrbs ab aliquo tempore afflita fue-
rat, attētis S Gregor. Papæ precibus
cessaturū. Et in perpetuam iucūdissimi
huius spectaculi memoriā, de-
inceps idē Castellū ab Angelo deno-
minatū est. In contrariū tamē in ijs-
dē historijs videre licet, visum fuisse
Angelū supra Altare vibrantē eua-
ginatum gladium, quo extremam
Angliæ ruinam interminaretur.

Bar. T.

2. Ann.

1601.

18.12.

Vltimo tandem, Angelus erat, quē-
admodū ex Actibus Apostolicis ha-
betur, qui percussit Herodē, dū pur-
puratus in solio suo consideret. Sed
ō prodigiosum ac tremendum faci-
nus, quando in Castris Assyriorum
vnā nocte trucidata fuerunt per aliū

An-

Angelum 185. millia hominum, &
omnes in cinerem redacti, absq; eo ^{4. Reg. 19.}
velut Hebræi tradunt, quod contin- ^{Lyr. ibid.}
gerentur vestimenta eorum, ut ita
Israeliticus populus citra vllū mali
odoris impedimētū hostiū spolia in
potestatē suam redigeret. Quamob-
rem nō iucundum duntaxat vultum
amantissimi huius custodis nostri
& ministri misericordię, eiusq; con-
tinua beneficia contemplari debe-
mus; verum etiam iratum, & pote-
statem, quā pollet, vlciscēdi se sicubi
clementissimum ipsi erga nos affe-
ctum læserimus.

Sed obijciat; aliquis, quo pacto i- ^{Quonoda}
gitur Angelum aliquando fortassis ^{Angelus}
à me offendit, placabo? Respon- ^{offensus}
deo insistendum esse vestigijs Ma- ^{placarà}
nue & vxoris illius, qui, vt in Libro ^{Iud. 19,}
Iudicum notatur, apparenti sibi
Angelo obtulerunt sacrificium: ac
deinde cognito quod Angelus esset,
pleni pauore corruerūt proni in ter-
ram, & dixit Manue Vxori suæ, Mo-
riemur, quia vidimus Dominum, id est
Angelum; hunc enim, nec immeritò

H 6 nun-

178 DE ANGELO

nuncupabat Dominū suū. Respon-
dit autem sagacissima mulier, si nos
vellet occidere, de manibus nostris ho-
locausta & libamina non suscepisset.
Si itaque Iesum Angelicum Custo-
dem tuum placare cupis, ad altare
confugiens sacrificium in honorem
ipsius Deo offer; quin erige ei p̄pri-
um altare in templo cordis tui, in
quo quotidie non vñū, sed aliquot
deuotionis & sanctarum orationum
hostiæ consecrentur.

CAPVT. XX.

QVOT MODIS IN IRIS
poſſit sancta quedam cum An-
gelo custode familia-
ritas.

CV M Custode Angelo non-
nunquam familiariter con-
uerſari, & licet & expedit, vt hāc ra-
tione nostra erga ipsum cofidentia
augeatur; istud absque dubitatione
Sanctus Bernardus voluit, cum Au-
ditores suos taliter hortaretur:
*Hebetote familiares Angelos, Fra-
tres mei, & frequentate eos sedula
& de Ang. cogitatione, & deuota oratione, quia
sem-*

Der. ser.

semper nobis adsunt ad custodiam & consolationē. Et alibi, ut ampliorem,
inquit, de cetero erga beatos Angelos
fiduciam habeatis, familiarius in om-
ni necessitate vestra eorum inuocetis
auxilium. Cæterum in doctrina e-
iusdem Bernardi, talem oportet esse
hanc familiaritatem, vt Angeli ali-
quam ex eā voluptatem percipient,
neque enim vniuscuiusque conuer-
satione delectantur, sed eorum dun-
taxat, qui sobrietati, castitati & pa-
ci addicti sunt. Si tam necessariam,
inquit ille, habemus familiaritatem
dignationis Angelicæ, cauenda nobis
illorum offensa, & in his maxime ex-
ercendū, quibus eos nouimus oblectari.
Sunt enim plurima quæ his placent, &
que in nobis inuenire delectat, vt est
sobrietas, castitas; attamē super omnia
hec unitate & pacem à nobis exigunt,
Angeli pacis. Videamus itaque cu-
jusmodi conditionibus familia-
ritas hæc nostra affecta
esse debeat..

180 DE ANGELO
TRES MODI FAMILIARI-
tatem ineundi & exercendi

cum Angelis.

*Primus
modus
familia-
riter con-
uersandi
cum An-
gelis.*

Deuotus quidam Religiosus tres modos annotat, quibus homines subinde cum Angelis cōuersamur. Primus est, quando plures Angeli Custodes in vnum coeunt, vt accidit, cum nostrum aliquis tractat cum alijs hominibus. Tunc enim non aliter sese vnisquisque habere debet, quam si aulicus coram Domino suo, & alijs ipsi adstantibus optimatib⁹ loqueretur, id est, humillimè modestissimeque. Deinde specialem reverentiam exhibere decet Angelis sodalium nostrorum, quia in sententia Christi Domini, *Angeli eorum semper vident faciem Patris.*

Secundus. Secundò modo cū Angelo agim⁹, quando tractam⁹ cū Deo, actūcū instar Mediatoris causam nostrā promouet, *Quando orabas, inquit Angelus ad Tobiam, cum lacrymis, ego obtuli orationem tuam Domino, &c.* Proinde quotiescunque à Deo beneficiū aliquod petimus, ad Angelum

con-

cōuertamur humiliter eum implorantes, quaten⁹ preces nostras diuino cōspectui prēsentare velit, & suā impetrare intercessione, quod nostræ oratio humilitatis nequaquam præsumit.

Recogita ergò, inquit S. Bernardus, quantà reuerentiâ ad orationem te accedere deceat. Quantæ
reueren-
tia oran-
dum sit.
Bernard
serm.3. in
Cantic. Nam profecto maximè dolendum est, videre aliquos in sacris vigilijs somno vinci, nec vllā vti Reuerentia ergâ Angelos, à quibus tamen omnes, vitæ ipsorum actiones notantur. Sed quam timendum illis, nè ab Angelis deserantur? Longè fecisti notos meos à me. Optimè huic loco quadrat sententia Domini Bernardi, elegantissima solidissimaque, quam præterea genuinis Authoris verbis impræsentiarum repetendam duxi: Doleo proinde, inquit ille, aliquos vestrum graui in sacris vigiljs deprimi somno, nec cœli ciues reuereri, sed in præsentia Principum tanquam mortuos apparere, cum vestra ipsi alacritate permeti

moti vestris interesse solennijs delectentur, vereor ne vestram desidiam quandoque abominantes cum indignatione recedant, & vniusquisque vestrum sero cum gemitu dicere Deo, longè fecisti notos meos à me, posuerunt me abominationem sibi. Et illud, Elongasti à me amicum & proximum, & notos meos à miseria. Item, qui iuxta me erant de longe steterunt, & vim faciebant qui querabant animam meam. Pro certo enim si se à nobis boni spiritus elongauerint, impetus malignorum quis sustinebit? Dico ergo ijs qui eiusmodi sunt, Maledictus qui facit opus Dei negligenter. Dicit quoque non ego, sed Dominus, utinam te calidum aut frigidum, inuenissem, sed quia tepidus es incipiam te euomere ex ore meo. Quapropter attendite Principes vestros cum statim ad orandum vel psallendum state cum reverentia & disciplina & gloriamini, quia Angeli vestri quotidie vident faciem Patris, nimirum missi in ministerium propter nos, qui hereditatem capimus salutis,

de 110-

deuotionem nostram in superna ferunt
referunt gratiam: usurpemus officium
quorum sortimur consortium, vt in
ore infantum & laetentium perficiatur laus. Dicamus eis, psallite Deo
nostro psallite, laudem ergo cum cœli
cantoribus in commune ducetes, ut po-
tè ciues sanctorum & domestici Dei
psallite sapienter.

Sed potissimum in Ecclesijs mo- Réueren-
destiam ac deuotionem exercere tia Eccle-
conuenit, quia Angeli quidam spe- sijs ha-
cialiter ad earum custodiam depu- benda.
tantur, vt superius exemplis & te-
stimonij S. Scripturæ ostensum est.

Quibus adiungo, particulari reue- Item Al-
rentia honoranda esse Deo conse- taribus.
crata altaria, nam singula altaria à
singulis custodiuntur Angelis; de
quo neminē dubitare sinit, imprimis Prat. spi-
deuotus & humilis eorum affectus rit. Att.
quo iuxta Deum omnia etiam ipsi 4.
dedicata, ædificia venerātur, deinde Vid. Lip.
id, quod traditur in Prato spiritua- pomā in
li, cuius libri authoritas etiam in præfat.
secundâ Synodo Nicenâ multum ad pratā
valuit, sp̄iritual.

Prin.

Appari- Principio enim in illo cōmemo-
tio Ange- ratur, Eremitam quendam, cum in-
li supra gressus fuisset in speluncam Abbatis
Altare. Barnabæ, vidisse supra altare, quod
 idem Abbas cōsecraverat, cœlestem
 Angelum, qui rogatus ab Eremita,
 quidnam ibi sibi vellet, respondit,
 præsentem locum, ex quo consecra-
 tus fuerat, custodiæ suæ à Deo com-
 mendatum esse.

Pratum Idem ibidem accidisse legimus
spiritual. Abbatii Leontio, qui dominica die
 Ecclesiam iutroiens, conspicatus fu-
 it Angelū erecto corpore supra dex-
 terā partem altaris stantem, & spe-
 ctaculo terrefactus ad Cellam redi-
 it; huic igitur cum appropinquaret,
 audiuit vocem de cœlo dicentem si-
 bi: Altare illud usque à die cōsecre-
 tionis commissum fuisse protectio-
 ni Angeli, qui in eo visibili forma se-
 spectandum præbuerat.

Tertius Tertio modo contrahitur fami-
modus lioritas & sancta quædam consue-
cōtrahen- tudo cum Angelo Custode, quando
di fami- soli cum solo loquimur; & hæc or-
liaritatē dinariè duplex est, prima timida &
cum An-
gelo. humi-

humilis, ut cum Angelum iustitiae & vltionis diuinę ministrū reueremur: secūda amabilis et fiduciæ plena secundum quam eū velut Misericordiæ dispensatorem agnoscimus. de quibus superius vberius tractatum est.

CAPUT XXI.

QVALES SINT CONDI-
tiones familiaritatis initæ cum An-
gelo, tanquam ministro iusti-
tiae, ut cum reue-
reantur.

TRIBVS conditionibus affe-
cta esse debet familiaritas no-
stra cum custode Angelo, dum reue-
remur eum vti ministrum diuinæ iu-
stitiae, alioquin tā ab ingenuo timore
quam Christiana modestia procud a-
berit. Primò itaque cauendum, ne in
præsentia ipsius ad indecentiam ali-
quam effundas te, vel solum pedem
nudando, nam idcirco voluit S. Pau-
lus fœminas in Ecclesijs etiam capi-
ta velare, cuius præcepti occasione
hortatur ynūquemq; nostrū S. Ber-
nardus,

*prima
conclusio*

ad Cor.

z.

S Bern.

ser. 12. in

Psal. 99.

nardus, In quouis diuersorio, in quouis angulo Angelo tuo reverentiam habere audeas illo praesente, quod vident me non auderes. Et sicut puer non audit inciuilitatem vel insolentiam aliquam exercere coram Pædagogo suo, ita nec tu coram oculis Angeli Angelum, inquit S. Chrysostomus, habet unusquisque credentium; si ergo Angelum habemus, sobrij simus tanquam si pædagogi quidam nobis adessent.

*Chryso.
hom. 3. in
epist. ad
Coloss.*

*Altera
conditio.*

Psal. 90.

Secundò eriges altare in corde tuo, & omnia quamvis minimabeneftia tanti pendes, ut nec ista, non dicam maiora, te recompensare posse existimes. Et quandoquidem singulis prope momentis noua per Angelos dona in nos collocantur, saepissimè etiā aut ad minus quoties horam sonat, gratiarum actio repetenda foret, maximum pro illis, quae recenter accepiimus, cum incessabili solicitudine commendatos sibi fideles defendant ac dirigant, In manibus portabunt te, nē forte offendas ad lapidem pedem iuum. Alioquin timen-

timendum, nè leſi ingratitudine noſtra conſuetum benefaciendi mo-
rem abrumpant. Illuſtre exemplum
reuerentiæ erga Angelos dictatur
in libro Iofue. Cum enim genero-
fiffimo huic bellatori, priuſquam *Iof. 5.*
Iericho deſtruueret, Angelus Domi-
ni viſibiliter apparens opem ſe la-
turum polliceretur, ille beneficij
magnitudine ſuperatus in terram
proſtrauit ſe, & adorant cœleſtem
ſpiritum, omnia quæ ſibi impera-
rentur præſtare promiſit, Cecidit
Iofue pronus in terram & adorans
ait, quid Dominus meus loquitur ad
ſeruum ſuum? Nec Angelus hoc
contentus præcepit Iofue, calcea-
menta ſolueret in ſignum profundæ
reuerentiæ, Solue, inquit, calceamen-
ta de pedibus tuis, locus enim in quo *Lyran.*
Stas sanctus est. Sanctus habebatur Io- *ibid.*
cus, inquit glossa & Lyranus, quia
Angelica dignitas ibi ſe ſpectandam
obtulerat.

Tertiò cauebis Angelum tuum
offendere, idque tantò ſollicitius,
quanto facilius cōtra puritatem &
con-

continuam eius munificentiam peccatur. Atque hunc respectum acve-

Bernard. serm 1 de Angelis. nerationem inculcat nobis D. Bernardus subiunctis verbis: Pensate

quanta etiam nobis sollicitudo opus est, ut dignos nos exhibeamus eorum frequentia, & eo modo conuersemus in conspectu Angelorum, ne forte san-

Psal. 37. ctos offendamus obtutus: V& enim nobis, si quando Angeli prouocati peccatis & negligentijs nostris indignos nos iudicauerint presentia & visita-
tione sua, vt iam necesse habemus cum propheta plangere, & dicere:
Amici mei & proximi mei aduersum me appropinquauerunt & steterunt,
& qui iuxta me erant de longe ste-
runt, & vim faciebant qui quere-
bant animam meam, elongatis nimi-
rum eis, quorum presentia protegere,
& propulsare poterat inimicum.

CAPUT XXII.

QVALEM O P O R T E A T E S S E
familiaritatem nostram cum Angelo
custode, tanquam ministro misericordia ut eum amemus?

Amor

AMOR hic erga Angelum cu- Amor ex-
stodem ex tribus capitibus ga Ange-
nascitur, primò ex pulchri- los ex tri-
tudine Angelicā, quæ quām eximia bus capi-
sit ex eo cognosci potest, quod Moy- tibus na-
ses eā explicare noluit, nè populus scitur.
degeneraret ad idololatriam: ita
Chrysost cum Diuo Thoma sentiūt.
Secundò ex angelica bonitate, quan-
doquidem Angeli semper Deo pla-
cuerūt, & nè leuissima quidē præua-
ricationis macula illis adhēsit. Ter-
tiò ex incóparabili, quod de manu
eorum recipemus, emolumento, de
quo in superiorib. tractatum est. An-
geli, inquit S. August. ambulant no-
biscum in omnibus vijs nostris, intrant
& exeunt nobiscum attentè conside-
rantes, quam piè quamque honestè
conuersemur, &c.

Itaque amabilis hæc cum Angelo Prima
nostro conuersatio quatuor condi- conditio
tionibus ornari debet. Quarum pri- familia-
ma est, ut sit verecūda propter pec- ritatis cū
cata p̄terita, p̄sentia, & fortassis fu- angelo.
tura. Altera, ut dolorosa sit, ppter
offensā scilicet ipſi⁹ maiestatē; hoc
enim

enim postulat partim debitum amicitiae, quam cum eo contraximus, (vnde comitem se nobis ac ducem præbet) partim lex iustitiae, quia multifarijs muneribus cumulauit nos, & partim denique Christiana pietas, quia profuit nobis ad instar patris & matris. Tertia ut cum sancta quadam confusione ac pudore coniuncta sit, qui ex eo nascitur, quod vitiorum excæcati tenebris nec venustatem Angelicam, nec splendorem benevolentiae, nec lucem charitatis aduertimus, & tam magnifica ipsius promissa ac præmia minoris æquo æstimamus.

Quarta.

Quarta, ut grata sit, & confirmata proposito hanc ingratitudinem in seipso castigandi, imò verò sponte Angelicæ correctioni te submittere deberes, & gloriari, quod dignus habitus sis, quem tantæ potestatis flagella à vitiorum torpore ad Christi obsequium excitarent. Nascitur autem hæc gratitudo ex multis beneficijs ab Angelo in te collatis, quorum aliqua quidem obser-

uasti,

Tertia?

uasti, alia verò minimè; & quædam
præstata tibi sunt etiam nolenti,
ac repugnanti, ut cum violentâ quo-
dammodo manu attraheris ad in-
star Loth, quem Sodomis exire re-
cusantem Angeli coegisse leguntur,
& dissimulante illo apprehenderunt
manum eius &c. eduxeruntqz eum,
& posuerunt extra ciuitatem. Por-
rò tanto maiorem esse decet hanc
gratitudinem, quanto celsior est per-
sona, quæ beneficia supradicta com-
municat, nimirum Angelus, qui in
diuinis paginis *altitudo cœli* nomi-
natur, recipiente id est homine
omnis vanitatis ac vilitatis sen-
tinâ.

Quod autem ex dignitate do-
nantis potius, quam secundum se-
donum æstimare deceat, manifestum
est non tantum in doctrina Theo-
logorum, verum etiam ex commu-
ni more gentilium. Vnde narratur
ad hoc propositum in gestis vete-
rum Romanorum, Scipionem A-
fricanum, cum nescio quam re-
bellionem compescuisse*it.* diuisio-

*S. Tho. 3.
P. Schola-
stici in 3.
sent.*

I ne spo-

ne spoliorum iussisse incredibilem
auri summam tradi gregario cui-
dam militi, ut ne is queri posset,
parcius sibi proemium obtigisse,
quam virtus sua & infracta animi
magnitudo meruerat. Miles indi-
gnabundus mox acceptum aurum
tanquam vile munus in terram ab-
iucere, quod ubi ad Scipionem dela-
tum esset, agnouit generositatem
militis, eumque accersitum dona-
uit monili argenteo ita, dicens, Im-
perator exercitus hoc tibi monile
dono dat. Itaque miles abunde sati-
fici essem, sibi factum existimans laetus ad ca-
stra rediit, & eo nomine solum plu-
ris pependit monile argenteum
quam massam auream, quia illud si-
bi à Ducem; hæc à Ducis ministro

De grati porrigebatur. Tobias iunior, post
tudine quam beneficia quæ per Angelum
Tobiae acceperat maxima, sedulo conside-
Tob. 12. rasset, talibus verbis decrepito Pa-
tri locutus est: *Pater, quam mer-
dem dabimus viro huic?* (hominem
quippe illum esse suspicabantur)
aut qd ui dignum poterit esse benef-

CVSTODE. CAP. XXII. 139

cūs eius? &c. sed peto te Pater mi,
vt roges eum, si forte dignabitur me-
diciatē de omnibꝫ que allata sunt,
sibi assumere, summa reputans bene-
ficia ab eo profecta, quem hominem
esse sibi persuaserat. Cum verò a-
gnosceret, negotium se habere cum
Raphael Archangelo, tantum eius-
dem beneficij æstimationi accessit,
vt modum ac medium ignorans il-
lud recompensandi, per tres horas
se se in terram prosterneret, ac de-
inde in se reuersus omnes propin-
quos recentis prodigijs nar-
ratione ad laudandam Dei
potentiam exci-
taret.

* * *

CAP.

2 I

194 DE ANGELO

CAPUT XXIII.

DE TENTATORE
Diabolo.

Vnumquemq; hominem, vti hinc à
proprio cœlesti Angelo custoditur,
ita inde per designatum aliquem
diabolum impugnari.

NVLLVM cœlestium auxi-
liorum ac stratagematum
genus est, quin sicut à Deo ordinan-
tur ad salutem nostram; ita diabo-
lus qui irreconciliabili vbiq; odio
animam humanam persequitur, no-
uas semper technas & impedimenta
illis obijciat. Vnde animaduertens
vnicuiq; mortalium assignari bea-
tum aliquem Angelum ad custo-
diam, voluit è contrario, vt sui fa-
tellites permittente Deo obsideret
& conuellerent eos ad æternā rui-
nam, atq; hinc nemo nostrum glo-
riari potest, se à tartareo illo hoste
securum esse, quia quotquot in ter-
râ vi-

ra viuimus, ad peccata temptationis
ipsius stimulis incitamus, id quod
colligere est ex diuersis Scripturæ
locis. Genesi, persuasit primis
parentibus esum interdicti pomi
sub formâ serpentis. In euangelio
Ioannis, in cor Iudæ illapsus est, vt
vrigeret eum ad prodictionem Chri-
sti magistri sui, *Cùm diabolus iam
misisset in cor Iude, vt traderet
eum.*

Paulus Apostolus integras episto-
las conscripsit & præcipue ad ephe-
sios de continuo bello, quo morta-
les cum malignis spiritibus id est
mundi huius principibus dimica-
mus. *Non est nobis collectatio aduer-*
sus carnem & sanguinem, sed aduer-
sus Principes & potestates, aduersus
Mundi Rectores tenebrarum harum.
Diuus Petrus quasi in specula con-
stitutus diu noctuque monet, *sobrig*
estote, vigilate, quia aduersarius ve-
ster tanquam leo rugiens circuit qua-
rens quem deuoret. Licet autem ex
recitatis textibus perspicue non
colligatur, quemlibet à peculiari

cap. 6.

I 3

dæmo-

Sed in c. dæmone exerceri ac molestari, Ve-
 Att 12. risimile tamen est, si consideremus
 Aug. Vi nō minus inexpiable odium, quam
 &or. c. 6. inexplicabilem astutiam inimici
 Sum sent nostri, ordinem hunc inuisibilibus
 Magister armis homines adoriendi, ut nimi-
 a. 2. dist. rum singuli cum singulis dæmo-
 12. nibus congregantur, præscribi à
 S. Thom. superiore aliquo diabolo: atque ita
 ib. sacri Doctores sentiunt. Sed paoco-
 Ales. 3. rum duntaxat sententijs contentus
 q. 41.
 Abul q. ero. Sanctus Gregorius Nyssenus,
 6. in. c. Occultior ait, quædam traditio est,
 18. Matt. verus sermo ad nos usque descendit,
 Perer. in Angelorum aliquem in adminiculum
 e. 12. Dā. cuique constitutum fuisse, naturaq;
 Maldon. nostræ corruptorem in omnibus contra-
 in c. 18. annitentem. prauum aliquem at-
 Matth. que maleficum dæmonem ad malè vi-
 Nyssen. uendum homines impellentem ad sin-
 in vita Moysis. gulos destinasse. Accedit Tertullia-
 Tertull. nus, Cui hominum non adhæret spiritu
 & alij. ritus nequam ab ipsa etiam ianuana-
 2. Cor. 12. tuitatis animam aucupabundus; A-
 postolus, nè dissentire videatur,
 omnia hæc testimonio suo confir-
 mat: Datus est mihi stimulus car-
 na.

V
e
m
i
n
i
b
i
m
o
b
e
i
c
o
n
n
e
f
i
d
l
r
n
t
a
v
f
i
l
i
f
n
A
t
f
i
r
a
n
UNIVERSITÄT
BIBLIOTHEK
PADERBORN

CUSTODE. CAP. XXIII 172
nis mea Angelus Sathanæ, ut me colaphizet.

Commemoratur denique in vitis *Exemplum*
sanctorum Patrum, quendam ex illis
vidisse forte fortunā conglome-
ratos omnes diabolos; unum autem
quasi ducem ac principem ex ceteris
inquisuisse de peccatis, quæ
quisque malitia sua in mundo eâ die
procurasset: mox miris laudibus
extulisse victores; alios verò qui
sanctorum hominum constantia vi-
eti cesserant severissimis supplicijs
castigasse.

Nihilominus ad consolatio- s. Tho. I.
nem nostram notandum est, id p. q 114,
quod à Diuo Thomâ affirmatur, art. 5:
dæmonem in certamine supera-
tum victorem relinquere, & ali-
quo saltem temporis spacio à con-
sueta tentandi licentia sibi tem-
perare, dicente Beato Luca, con- Lnc. 4:
summata omni tentatione dia-
bolus recessit ab illo usque ad
tempus. Paulò post verò eum
vires resumere, ac prælium re-

I. 4. dinte.

198 DE ANGELO

dintegrare, probat idem Angelicus
Doctor ex verbis Matthæi, Reuerterat

Matt. 12.

in domum meam unde exiui. Ange-

Vid cap. 6

l^o Custos autem propter nullū quan-
tumuis enorme peccatum sic omni-
nō deserit nos, quin semper aliquam,
ut supra docui, salutis nostræ curam
retineat.

CAPVT. XXIV.

DE LAQVEIS AC FALLA-

cij, quibus dæmon ad tentan-
dum accedit.

Cap. 6.

TO tamq; variæ deceptions
sunt, quibus dæmon quantum
est in se animas nostras illaqueat,
vsque adeò etiam vigilanter mini-
mam quamque occasionem victoriz
aucupatur, ut quamprimum à custo-
dia cordis desistimus, adoriantur nos
& sæpè supplantet; Vnde non im-
merito scribebat ad Ephesios suos
Apostolus, cū discrimen pugnæ no-
stræ quadantenus adumbrare vel-
let, quæ sane tanto periculosior est,
quanto infernalis hostis si naturam
eius

CYSTODE CAP. XXIV. 199

eius spectemus potentior, & si ar-
tem callidior. Non est nobis col-
luctatio aduersus carnem & sangu-
inem, sed aduersus Principes, & po-
testates tenebrarum harum.. Celebris
visio ad hoc propositum vt narra-
tur in libris Regum, Micheæ de- 3. Reg. 22.
monstrata fuit. Vedit namque Domi-
num sedentem super solium suum, &
omnem exercitum cœli assistentem ei
à dextris & à sinistris, quorum eos Greg. 10
qui dexteram stipabant existimat 1. in ea. b.
Gregorius fuisse Angelos bonos, a-
lios qui sinistram malignos.. Cum
autem sinistris hisce à Deo permit-
teretur, vt Achab deciperent, com-
meruerat enim, inquit Gregorius,
vt diabolicis fraudibus ad occultū
peccatum induceretur, quia sæpè in
manifesta ceciderat, postquam unus
hunc, alius alium decipiendi mo-
dum proposuisset, demum qui om-
nium erat cordatissimus, obœlit se
sedicens, Ego decipiam Achab. Et
mandante Deo, vt idem diabolus
artem quam inuenierat eum circum-
ueniendi aperiret, respondit ille,

Ego

Ero spiritus mendax in ore omnium
Prophetarum eius. Hanc visionem
prolixo sermone explicans D. Gre-
gorius. Quid est inquit, quod à dex-
tris, & sinistris stare perhibetur?
Deus enim qui ita est intra omnia, ut
etiam sit extra omnia, nec dextera
nec sinistra concluditur. Sed dextera
Dei Angelorum pars electa; sinistra
autem Dei pars Angelorum reproba-
designatur. Vnde & mox fallax spi-
ritus in medio profluisse describitur,
per quem Achab Rex exigentibus,
suis meritis decipiatur, qui ex prae-
cedentibus peccatis dignus erat, ut
tali debuisset deceptione damnari, ut
quatenus qui sép̄ volens ceciderat in
culpam, quandoque nolens caperetur,
ad pœnam. Cæterum ad huius rei
confirmationem cum Saul opera-

*Reg. 281.. Pythonissæ Samuelem suscitare ni-
lyran teretur, vt eum de modo aliquo
abid Philisthæos comprimendi consule-
ret, permisit Deus, quem admodum
libr. 8. Lyranus & Augustinus notant, ap-
parere illi sub forma Samuelis dæ-
monem dicentem, Crastu & filij tui
mecum.*

mecum eritis, quæ verba proficisci *Dæmon*,
non potuerunt ex ore Samuelis, quo *assumpta*
niam manifestè falsa erant; neque *specie Sa-*
Saul ad Limbum Electorum vbi Sa- *muelis*
muel detinebatur admissus fuit, sed Saulens
præcipitatus ad inferos, & iuxta A-
braham ingenti chao alter ab altero
separatur.

At quanto deceptions dæmo- *Deceptio-*
num, sicuti formam exteriorē An- *nones dæ-*
geli lucis præ se ferunt, terribiliores *monis*
sunt, tanto minus officiunt; & è con- *quo ce-*
trario minor est formido & ampli⁹ *cultiors* *eo perni-*
damnum quando accinguntur do- *ciosiores*
lis occultis, & malum aliquod nobis *sunt.*
persuadent sub prætextu bonitatis.
Genus hoc inuisibilium deceptionū
accuratè detegit demonstratq; exer-
citatissimus spiritualis militiæ du-
ctor Greg. ad textū illum B. Iob 10. *Iob. 39.*
quentis de equo, vbi audierit bucci- *Greg. ib.*
nam, dicit Vah: non timebit exhorta-
tionem ducum & vulatum exercitus.
Intelligit. n. per vulatum exercitus
tentationē manifestam siue iræ, siue
sensualitatis, qua ordinariè impe-
cuntur peccatores, & subinde etiam.

viri sancti, quemadmodum Paulo
accidit. *Datus est mihi stimulus car-*
nis meæ Angelus Sathanæ, &c. Per
exhortationem ducum; tentationes
occultas quæ sub specie boni insi-
nuantur, quia dux hortatur exerci-
tum subtilitate argumentorum, &
efficaciâ rationum; sine strepitu
aut tumultu aliquo, vt animum
addat militibus eosque ad rem præ-
clarè gerendam inflammet. *vlula-*
tus verò, *Exercitus* idcirco dun-
taxat excitatur, vt hostibus in-
notescat, æmulos suos iam ad
conflictum se sc. armasse & ani-
massæ. His præmissis arbitratur. Gre-
gor. verba Iob in eundē equum qua-
drare, quem postmodum descripsit
Ioannes in Apocalypsi, cui inside-
bat Angelus gladio pariter & coro-
nâ conspicuus. Et per equum per-
sonam iusti designari, qui directus
ac protectus ab Angelo custode nec
vlulatum exercitus. id est tentatio-
nem manifestam timet: nec exhor-
tationem ducum, id est occultas sub-
vmbra bonitatis insidias. Nam quo
pacto,

2.Cor.12

Apoc.19,

pacto imperator militiae accedit,
vt supra docui, acies suas ad præliū
proponendo rationes, quibus com-
muniter homines ad ardua audēda
facinora incitamur; sic Diabolus
boni specie permouet subinde ani-
mam ad opus aliquod, cuius si dein
de principium ac finem attentè re-
spicim⁹, manifestum fit, processisse
illud non ex zelo sed passione, & di-
uinam maiestatem illamet actio-
ne quā placare debebat, fuisse offen-
sam. Circa hanc deceptionem idem
Gregorius explicans alterum textū
Iob: *Siue nobiles fuerint filiæ eius, si ue ignobiles nō intelliget, affirmat, nō posse à nobis cognosci, vtrum opera quæ patramus & nominare consue- uimus partus siue filios animæ, Deo placeant an verò displiceant, quia scire non possumus, ex bonâ nè, an zobis ba- ex pestilenti radice oriuntur, etiam no.*

*Operæ
mala alii
quando*

si, subiungit ille, subili examine dis- cutiantur, siue approbentur, siue re- probentur ignoratur. Ratio autem cur cogi- hui⁹ rei à Theologis ac philosophis ratione& moralibus hæc assignatur. Quia vo- pat,

I 7 luntas.

lienter
ali quan-
do specie
boni.

Cap. 20.

Saul sub
prætextu
pietatis
Deo refi-
git.

luntas circumuentā passione aliquā
delectabili, attrahere potest veluti
cæterarum regina potentiarum etiā
Intellectū, & lumen rectā rationis
extinguere, quō minūs inordinata
passio vnde reuera nascitur cogita-
tio illa bono zelo astutē palliata,
deprehēdatur: atq; horsū pertinere
videtur s̄pedic̄to Greg. alterū locū
Iob, Cum enim dulce fuerit in ore eius
malū, id est palato volūtas sapuerit,
abscondet illud sub lingua sua, id est,
sub intellectu, & propterea, parcat
illi, non derelinquet illud & celabit in
guttura suo.

Multa in hanc partē exempla re-
censem̄t in sacris literis. Nā impri-
mis præceperat Deus Sauli, Amale-
citas adoriretur ac deleret, eosque,
vt nec homo nec bestia aliqua
ibidem relinqueretur, ad vindictam
scilicet intolerandæ crudelitatis,
qua ipsi aliquando Israelitis op-
preſſerant.

Egreditur ergo Saul, vincit ac
necat homines & animalia, vt
Deus mandauerat. At multis par-
cit,

CYSTODE. CAP. XXVI. 205
cit, viuum relinquens imprimis ip-
sum Agag, deinde ex armentis, quæ
meliora erant. Neque hac dissimu-
latione reputabat aliquid se pecca-
tum admittere: quia viuum conser-
uare Regem, pietatis videbatur; bo-
ues autem & pecora religionis, vt
his in sacrificium cæsis Iesa aliquan-
do diuina patientia placaretur. Un-
de cum Propheta Samuel propter
transgressionem mandati Domini
eum increparerat, Respondit Saul:
Immo audiui vocem Domini, & am-
bulauit via, per quam misit me Do-
minus, abduxo Agag, & interfeci A-
malech. Tulit autem de præda populus
oves & boves, primicias eorum quæ
cesa sunt, vt immolet Domino Deo-
suo. Non credidit ergo Saul, aliquâ
parte se præceptum Domini violas-
se. Et nihilominus apertæ ab eo in-
obedientiæ argutus, ideoque casti-
gatus est, permittente Deo, vt regnum
pariter & vitâ amitteret; quia totū
illud facinus proficiscebatur ex oc-
culto inordinato affectu dominan-
di & cupiditate præde, tametsi Saul
hang.

hanc intentionis suæ iniuitaté ne-
quaquam aduerteret, cum prætextu
pietatis & cultus diuini à cacodœ-
mone deciperetur.

*Documē-
S. Gr. Na-
circs di-
ctum ex-
emplum*

Discamus ex hoc exemplo, inquit S. Grego. Nazianzenus vbi interpre-
tatur præsentem locum, quanti pe-
riculi sit, laborare immodicā cupi-
ditate honoris, diuinitarum aut alte-
ri⁹ id gēn⁹ perituri boni, licet enim
morbus exiguis generetur. initijs;
tandem tamen accedente occasione
totam animam inextinguibili siti
conficit. Quis inquit dūbitet ille,
Saulē principiō aliqua etiam ratio-
ne spiritualē fuisse; At quia nō se to-
tum spiritui præbuit, retinendo im-
moderatum quoddā desiderium do-
minandi, hinc Deo extitit inobedi-
ens, deceptus nimirum zelo religio-
nis diuinæ, eousq; vt mortem deniq;
ac æternam damnationem propria-
fibi dexterā conficeret.

*Secundū-
documen-
tum.*

Discant insuper ex eodem exem-
plo (addit aliis) Magnates & Prin-
cipes, & qui officijs publicis fungū-
tur, quanti momenti sit, vt obliga-
tionem

tionem ac debita officiorum suorum
probe intelligent; quia non semper
excusari eos per ignorantiam, liqui-
dum sit ex historia Saulis iam rela-
ta.

Sed multo terribilis apparebat ex-
emplum Prophetæ illius, qui missus ^{3 Reg.}
^{c. 13.} à Deo ad Ieroboam in Bethel; & verū à
prohibitum ibidem cibum gustare, falso pro-
cum eō peruenisset, & inuitaretur à pheta de-
Rege, *Veni mecum domum, ut pran-* ^{ceptus}
deas, & dabo tibi munera, intrepidè ^{moxie}
respondit, *si dederis mihi medium* ^{multas}
partem domus tuæ, non veniam te-
cum, nec comedam panem, neq;_z bi-
bam aquam in loco isto. Reuertenti
autem illi per aliam viam, prout
Deus indixerat, occurrit Senex qui-
dam pseudopropheta, qui inuitans
eum, ut non nihil refocillaret, in do-
mum suam, se quoque Prophetam
esse asseuerauit, neque ullo nomine
eiusmodi refectionem Deo disipli-
cere posse. Cum igitur ille partim
etiam fame, & sitis vehementia cru-
ciaetur, facilè inductus est, maximè
insti-

instigate occulta passione famis, n
persuaderet sibi quod alioquin non
nisi difficillimè credidisset sed per-
spicuè ostēdit De° quantum sibi hic
error displiceret, tametsi induct° in
eū esset, su° Propheta per Prophetā
incognitū, q̄a ille domū repetēs in
itinere à Leone suffocatus fuit; ac nē
dubitaretur, vindictā hanc diuinit̄
ei accidisse° Leo cadaver ipsi° inta-
ctum aliquādiu custodijt. Cauent
tā atroci docti exēplo, qui ad ieiani-
um aut abstinentiā adstringūtur, nē
facilē sensualitati sūmæ, quantumuis
Documē
ta circa i
dem Ex-
emplum.

V. Arist. nonnulla appareat species excusa-
tionis, consentiant. Discant etiam,
qui vocatos se agnoscent ad statum
aliquem Christianæ perfectionis,
non cedere teneris affectibus paren-
tum, qui filios subinde aut præten-
sa pietate, aut umbrā maioris bo-
ni à cruce Christi auellunt ; sed
grauissimæ vltionis recordentur,
qua antedictus Propheta à Deo per-
culsus fuit propter illāmet actionē,
quā iudicabat diuinæ se iufioni ob-
temperare.

Porrè

Porrò non omittam ad vberiorēm instructionem & cautelam nostrā stram, historiam quae recitatur in *dam de* formula bene viuendi, annexa *Conceptus* cilio Coloniēsi, de pauperculo quo *specie pie-*
Anachoreta, cui simili deceprio-
tatis in
hetā
és in
ac nē
init'
nta-
ecant
iani-
r, nē
muis
culā-
iam,
atum
onis,
aren-
eten-
bo-
; sed,
ntur,
per-
onē,
ii ob-
quirē

reta qui-
fornica
tionem
cadit.

Virginem; quae viarū ignara, à recto itinere aberraret, posteaquam igitur sciscitanti, quò tenderet, ab illa responsum esset, Peregrinationem sibi incumbere ad Aedem Deiparæ Laurentanam, hic pio vt videbatur zelo, sed reuera naturali propensione ac tenera sympathiâ excitatutus, comitem se illi adiunxit, vñè tutorem aliquem tot exposita periculis puellæ pudicitia desideraret.

Verum exiguo post temporis spatio, ex occultâ radice manifestum peccatum pullulare cœpit, eosque donec quotidiana cōuersatio in obscenum amorem degeneraret.

Hec

Defuga Hæc ijs dicta sint, qui facilè se per-
malarum uerti sinunt à Dœmone, neque occa-
occasio- sionem peccandi fugiunt, aut quia
nun. leuiorem reputant, quam ut fugâ
 aut discussione indigeat; aut quia
 speciem aliquam pietatis in eâ ima-
 ginantur. Nam magni effectus initij
 subinde admodum tenuibus oriri so-
 lent. Exilis equidem lapillus erat (si
 literâ sequimur) qui de monte nullâ
 manuū operâ excidebatur, sed in-
 gens Colosius quem contactu suo
 prostrauit. Quicunque igitur ad vi-
 ctoriā anhelat, circumspectus sit,
 & minimam quamuis mali occasio-
 nem deuitet; hac enim de causâ Eu-
 indicabat, Deum sibi non esum dun-
 taxat verum etiam tactū pomi pro-
 hibuisse. Identidem retuit Deus in
 libro Numerorum Nazaræis, nē vi-
 num biberent; at occasionis tollen-
 dæ gratia etiam vuas interdixit, nē
 harum gustu desiderium vini accen-
 deretur. Adhæc cum Templum mun-
 dari vellet, idola non tantum pra-
 cepit ex eo eliminari, sed quo omne
 insuper vestigium aut memoria co-

Dan. 2.**Gen. 3.**

C
 run
 Qu
 ner
 esse
 par
 ide
 dic
 bra
 tis
 te
 Io
 cu
 ci
 te
 si
 n
 o
 t
 r
 r
 ruim

CvSTODE. C A P. XXIV. 183
rum aboleretur, in cineres redigi.
Quocirca considerandum, occasio-
nem, cum vicina est, peccati vmbra
esse: quo pacto autem vbi vmbra ap-
paret, non propinquum sit corpus?
ideoque qui non fugit occasionem
dici potest consistere, *in regione vmb-
re mortis*, id est in confinibus mor-
tis ac vitæ vbi consequēter de salu-
te hominis ambiguè litigatur. Vnde
Job, Sanctissimus licet, ac diuinus
cultus Zelosissimus propagator, adeò
circumspectum tamen se fuisse ipse
testatur, vt nunquam eleuare præ-
sumeret oculos ad plenam Lunam,
nè qua illi de idolatriâ cogitatio
oboriretur, & similis euaderet cœco
temporis sui vulgo, quod dictū pla-
netam diuinis frequentatis hono-
ribus adorabat.

Quę cum ita sint ex casu miseri il-
lius Eremitę, quā supra specie pie-
tatis deceptum docui, infertur in
supracitato Concilio Colonensi
horribilis, sed communis Sanctorū
Patrum sententia: *Nihil periculosius
est bona voluntate, ac proinde nece-
se est,*

N.B.

212 DE ANGELO
se est, omnes potius spirituales apostolicas perscrutari, quā defectu remedijs patiamur diabolicā nobis calliditate imponi.

CAPVT XXV. ET VLT.

DE REMEDIIS CONTRA OCCULTAS SATANÆ FRAUDES.

TRIA præ cæteris assignari solent à sacris Doctoribus efficacissima remedia ad deprehendendum vincendumq; secretas diaboli astutias, quibus ut plurimum bona voluntatis homines illaqueantur.

Primum
remedium

Primum postulare à Deo Cœleste lumen, ita ut secundum Psalmistam, *abyssus abyssum inuocet, abys-*

sus humanæ ignorantiae abyssum incomprehensibilis sapientiæ, eoque lumine quotquot à nobis pa-

trantur opera accuratissimè in-

spiciamus. Tale remedium Iob

adhucuisse scribitur, qui ad Deum

lo-

CUSTODE. CAP. XXV. 213
loquens, Verebar, ait, omnia opera ^{1ob. 9.}
mea, sciens quod non parceres delin-
quenti.

Eodem usus fuit Propheta Da-
uid, qui eousque in perscrutatio-
ne cordis sui perseverabat, donec
deprehederet imperfectionum sua-
rum radicem: *Meditatus sum nocte Psal. 76.*
cum corde meo, excitabar & sco-
pebam spiritum meum. Vbi alia le-
cio habet, perfodiebam: ut signifi-
cetur, eum quasi quodam medita-
tionis sarculo penetrasse tandem ad
inordinatam passionem, vnde om-
nes illius imperfectiones scaturie-
bant.

Ad idem meditationis studium
hortatur nos Propheta Aggæus di-
cens, *Ponite corda vestra super vias* ^{Cap. 4.}
vestras, comedistis & non estis satu-
rati. cuius rei rationem afferens
Sanctus Gregorius in lib. mor. *Quia*
aliud comedit inquit, aliud mandit:
mandit zelum iustitiae, & come-
dit tamen atrocitatem vindictæ,
atque

212 DE ANGELO

atq; ita passio non æquitate, sed ira-
cundia saturatur. Mandit zelum Dei
ac pietatis erga proximum, & nihil
ominis comedit cōmoditatē ac
honorem proprium, adeoq; amo-
rem sui ipsius nutrit, non dilectio-
nem personæ alienæ, vt copiosius
in exemplis hactenūs recitatis vide-
re est.

Secundū
remediū.

Alt̄erum multò efficacissimum
remedium sit, peracto examine eli-
gere Confessarium, discretum, in-
telligentem & practicum, cui om-
nia interiora tua, omnesque passio-
nes & occasionses verecundē ape-
rias: obsequaris etiam illi tanquam
ducī animæ tuæ, nec vñquam con-
silia ipsius impunē abs te negligi
posse existimes; quia non permittet
Deus, tantam humilitatem & con-
fidentiam tuam eā quam querit, gra-
tia defraudari. Quod si Princeps es &
curam subditorū gerere teneris, Cō-
fessarium consule, qui optimam tibi
gubernationis normam præscribet:
Similiter si opulentus es; ille enim
& modum docebit diuitias congre-
gandi,

gandi, & regulam disp̄sandi, ne per ignorantiam aut iniuriam aliquam in peccatum incurras à quo liberari desiderabat qui precabatur, *Ab oculis meis munda me Domine.*

Approbant aut̄ hoc consilium siue remedium vnā cum D. Bonau. omnes SS. Patres & Ecclesiæ Doctores, qui quidem præsentem materiā aggressū sunt, ut fusus liquet ex Formula viuēdi superius allegata, in qua leguntur ad literā ista verba: *Est igitur consilium omnium Sanct. Patrum, qui hac tres ibidem re scripserunt, quod bona voluntatis eligere debet sibi virum piūm, & infra pagina benè doctum, cui omne corpus suum reuelet; à cuius consiliis non discedat, nisi ipso licentiante, aut certe Spiritu S. reuelante.* Imo etiam apriendæ sunt Confessario, sententiâ Cassiano. Dorothœi & aliorum SS. deuotiones, coll. 2. 6. pœnitentia & qualescunque confutationes spirituales, q̄a sub his quoque Diabolicæ aliquando deceptio- nis laquei absconduntur.

Et quia discutere conscientiam & cor suum Confessario reuelare

K

scrut-

216 DE A N G E L O
scrupulosis nonnullam molestiam ac
periculum creare solet, requiritur
etiam in Confessario oportuna dis-
cretio; vnde scrupulosus hāc quo-
que parte se illi credere & resignare
debet, quia pacē & quietem animi,
quam exemerat scrupuli, spiritualis
Patris salutari admitione recupe-
rat. Verum est interim, quemadmo-
dum Richardus in explanatione Cá-
ticorum notat, decere poenitentem
ad Confessionem accedere, non cu-
riositatis studio, siue ut Confessarii
ad desiderium suum inclinet; sed pu-
ra ac rectâ intentione discendi ab eo
quod diuinę Maiestati grati' accedit;
sibiq; utilius, tametsi appetitui sen-
situo contrarium foret, nec nisi dif-
fici illimè executioni mandaretur.

Quod tertij remedij locum obti-
net, recurread Angelum custodē ac
precare, vt mentem tuam illumines;
quia procul omni dubitatione pró-
ptū experieris, dicetq; tibi tanquam
alteri Danieli, *Ego veni ut docerem*
te. Vnde Propheta Dauid, quod de-
prehenderit radicem peccati sui, &

Fr Ari.
Tract.
de mor-
tif p 3.
c. 12.
Rich c.
.9 in
Cantic.

Tertium
remedij

pristinam vitam in melius commutari, Angelo Custodi acceptum refert; Et dixi, nunc cœpi, hæc mutatio dexteræ excelsi.

Per dexteram autem Dei notari Angelos, perspicuè ostendit, ut supra memini, Sanctus Gregorius in explicatione morali Beati Job, Hic custos deteget tibi stratagemata dæmonis, qui id circò in tenebris ambulare dicitur, quia transfigurat se in Angelum lucis: nisi falso promiserit Propheta Psalmo nonagesimo, *v. sup 24*

Scuto circundabit te veritas eius, non timebis à timore nocturno, à sagitta volante in die, à negotio perambulante in tenebris, ab incursu & dæmonio meridiano. Sed ex quo capite, dices, certus ero de consequendâ victoria? audi quæ subiicit: *Quoniam Angelis suis mandauit de te, vt custodiant te in omnibus vijs tuis, in manibus portabunt te nè forte offendas ad lapidem pedē tuum.* Et nū aliud quæso denotant tam frequenter visæ in terris Angelorum legiones, quam cœlesti præsidiū, quo muniti vel contra

K 2

infer-

infernalium, portarum potentiam
Chrys. b. præualemus? id quod Ioannes Chry-
 40. im- softomus elegantissimâ comparatio-
 perf. in ne, ita explicat: Nam sicut Impera-
Maith. toris optimi prouisione yrbes omnes,
vel alius Castell i singula manu militari aduer-
Author sùs hostilem muniuntur aduētum &c.
illius Ita & Deus quoniam barbara & agre-
 sti mente rabientes dæmones ad paci-
 euersionem ubiqꝫ versantur, ad tute-
 lam nostram constituit exercitus An-
 gelorum; quorum præsentia quidem
 retunderentur impetus atrocissimo-
 rum hostium; intercessione verò be-
 atæ pacis ac gratiæ abundantiam co-
 sequeremur.

AD MAIOREM DEL
Deipara, & Angelo-
rum gloriam.

MEDI.

MEDITATIO,
DE BENEFICIIS
Angeli Custodis.

ORATIO PRAEPA-
ratoria.

IMAGINABERIS confistere te
coram Deo, Sanctis Angelis, ac
principiè Custode tuo, qui omnes a-
ctiones tuas considerat, eumq; ora-
bis, vt impetret tibi abs Deo gratiā,
fructuose conficiendi præsentem
meditationem, & omnia illius diei V.P. Lud.
tam corporis quām animæ pericula de Panie
euadendi.

Primam puntum.

Perpende primò. Deum affinas-
fe tibi proprium Angelum, id est, De Pro-
prietate Dei
ducem ac Tutorem, qui promptissi-
mè tibi adsit ita in corporalibus ad Ange-
spiritualibus necessitatibus, & vires los custo-
dium tuorum siue visibilium des. Parte
siue imvisibilium cælestibus armis 6. med-
debilitet.

K 3

Secun-

34.

Secundum.

Considera secundò, Angelum Custodem præsentare Deo omnia operatua bona, ac salutem tuam promouere utique maiore diligentia, quam tu ipse in proprijs temporalibus aut spiritualibus negotijs adhiberes. Singulariter etiam tibi assistere in sumptione Venerabilis Eucharistie, ut quod profundiore reverentia ad illum omnium gratiarum fontem accesseris, eò copiosiora dona exhauias.

Tertium punctum.

Tertiò. Considera Sancti huius Angeli Maiestatem; & imprimis potentiam; quia gubernare & immutare sufficit omnes creaturas corporeas, in ijsque effectus producere, quos nullæ naturæ vires attingerent. Secundò excellentem scientiam, cum nihil in Mundo hoc agatur, quin ipse intimè perfectissimeque perspiciat. Tertiò incredibilem puritatem; nam creatus fuit in gratiâ, nec ullo unquam actu diuinam Maiestatem offendit. Et nihilominus Angelus

hic

hic tam potens sanctus ac sapiens,
ministravit usque ab articulo nativitatis tue, & seruiet ad mortem usque tibi vilissimo peccatori, qui toties ac tam indignè non ipsum duntaxat, sed ipsius omniumque Angelorum Dominum exacerbasti. Considera postremò, Angelum, qui ad tui custodiam destinatus est, de nullo alio peculiarem curam gerere, quam de te: abs te solo igitur reuerentiam, & grati animi significationem expectat.

COLLOQVIVM AD AN-
gelum Custodem.

SANCTISSIME Angele co-
mes & Custos meus, ex intimo
corde gratias tibi ago, qui post
Deum ac beatissimam ipsius Matrem, summo animi affectu mihi amandus es, gratias inquam tibi dico,
pro omnibus beneficj̄s in me collatis
usque ab eo momento, quo corporis
& animae meae custodiam suscepisti.
L 4 Simul

222 DE ANGELO

Simul etiam præteritæ vite veniam
flagito, quia abscondere non possum
innumera ac pudenda scelera, que
hactenus coram tuis & Dei nostri pu-
rissimis oculis perpetraui; humillimè
supplicans, ut ex Thesauro diuinæ bo-
nitatis impetrare mihi digneris prom-
ptitudinem ac feruorem in rebus spi-
ritualibus. Sic enim illuminatus no-
uam auspicabor vitam, & conuersatio-
ne Deo grata, & tua præsentia non in-
digna perseverabo. Amen.

EXPEDITO COLLOQVIO
recitabis sequentem hymnum,
cum annexis oratio-
nibus.

HYMNVS.

ANGELVS nobis datus est pa-
tronus
Dux viæ nostræ, medius salutis
Tutor, & recti monitor, magister,
semper, & equi.
Noster est custos, socius minister,
Præses adiutor, columenq; tutum,
Et decus magnum, volucer parentis
Nuntius alti.

Erigit

Erigit lapsos, releuat dolentes,
Sanat agrotos, recreat iacentes,
Dirigit cœcos, timidasq; firmat
robore mentes.

Corripit lapsus hominum benignè,
Eripit magnis animos periclis
Hostis immitis valide sagittas,
telaq; frangens.

Gloriam Patri tribuamus omnes,
Filiū nomen celebrent, & hymni
Spiritus sancti resonent perennes
carmine laudes.

Vers. Angeli eorū semper vident, allel.
Resp. Faciem Patris mei qui in cœlis
est, alleluia.

OREMVS.

OMNIPOTENS sempiternus Deus, qui me licet indignum ad imaginem tuam creasti, & Angelum tuum sanctum ad mei custodiad deputasti, da mihi seruo tuo illius custodia malorum omnium tamen animæ quam corporis pericula fœliciter pertransire, & post huius vitæ curricula ad gaudia sempiterna facias peruenire per Dominum nostrum

K. 5

Iesum

224 DE ANGELO

Iesum Christum Filium tuū qui tecum
vniuit, & regnat in vnitate spiritus S.
Deus, per omnia secula seculorum.
Resp. Amen.

Angele Dei, qui custos es mei, me i-
bi commissum pietate superna hodie il-
lumina, custodi, rege, & guberna.

Pater noster, &c. Ave Maria. &c.

LITANIAE ET ORATIO-
nes de Sanctis Angelis.

I Litania ad SS. Angelos.

Kyrie eleison.

Christeeleison.

Kyrie eleison.

Christe audi nos. Christe exaudi nos.
Pater de cælis Deus, omnium condi-
tor spirituum, Miserere nobis.

Fili redemptor mundi Deus, in quem
desiderant angelorum ordines
prospicere, Miserere nobis.

Spiritus sancte Deus felicitas super-
narum mentium, Miserere nobis.

Sancta Trinitas unus Deus, gloria
sanctorum angelorum. Mis-

anca

- Sancta Maria Regina angelorum, ora.
 S. Maria Archangelorum dulcedo, ora.
 S. Maria Virtutum suavitatis, ora.
 S. Maria Thronorum laetitia, ora.
 S. Maria Dominationum fragran-
 tia, ora.
 S. Maria Potestatum gaudium, ora.
 S. Maria principatum decus, ora.
 S. Maria Cherubin Dominæ, ora.
 S. Maria Seraphin Princeps, ora.
 S. Michael princeps Angelorum pa-
 cis, ora.
 S. Michael princeps Ecclesiæ, ora.
 S. Michael præliator fortissime, ora.
 S. Michael victor draconis anti-
 qui, ora.
 S. Michael, qui populo Dei semper
 defensor fuisti, ora.
 S. Michael, qui luciferum cum com-
 plicibus rebellibus de celo detur-
 basti, ora.
 S. Michael, qui accusatorem fratrum
 nostrorum in profundum inferni
 deiecisti, ora.
 S. Michael animarum susceptor, ora.
 S. Michael inductor in paradisum
 exultationis, ora.
S. Michael

726 LITAN. ET ORAT.

- S. Michael solarium fidelium, ora.
 S. Michael protector te colenti-
 um, ora.
 S. Gabriel, qui Danieli diuinam visi-
 onem patefecisti, ora.
 S. Gabriel, qui Ioannis Baptiste or-
 tum & ministerium prænuncia-
 sti, ora.
 S. Gabriel, qui incarnationis Verbi
 diuini nuncius extitisti, ora.
 S. Gabriel Custos B. Virginis Ma-
 riæ, ora.
 S. Gabriel Comes infantiae Salua-
 toris, & minister Christi fide-
 lis, ora.
 S. Raphael angele salutis. ora.
 S. Raphael unus ex septem Angelis,
 qui assistunt ante Dominum. ora.
 S. Raphael, Ananiæ Magni filii, ora.
 S. Raphael Tobiæ ductor & reductor
 fidelissime, ora.
 S. Raphael dæmonis fugator sapien-
 tissime, ora.
 S. Raphael oblator orationum ante
 Dominum, ora.
 S. Raphael adiutor in tribulacioni-
 bus, ora.
 S. Raphael

- S. Raphael cōsolator in angustijs, ora.
S. Raphael Tobiae senioris illuminator optime, ora.
S. Raphael gaudium faciens deuotē tibi seruientibus. ora.
S. Angeli, electos Dei conseruantes, orat.
S. Angeli dignissimi munera cælestia deferentes, orat.
S. Angeli præclarissimi regna terræ custodientes, orat.
S. Angeli nobilissimi principatus protegentes, orat.
S. Angeli prudentissimi, dominos & reges peculiari cura regētes, orat.
S. Angeli fortissimi, dēmonis potentiam comprimentes, orat.
S. Angeli fidelissimi Dei ministri, homines custodientes, orat.
S. Angeli dulcissimi hominum malitias temperantes, orat.
S. Angeli benignissimi, in conuersione peccatorum lātantes, orat.
S. Angeli piissimi, bona omniū mortaliū Deo præsentantes, orat.
S. Angeli humanissimi prophetas erudientes, orat.
S. Angeli

228. LITAN. ET ORAT.

S. Angeli nuncij præstantissimi A-
postolis occurrentes, orat.

Sancti Angeli potentissimi, Ecclesi-
am Dei defendantes, orat.

Omnes sancti Angeli, ante thronum
Dei seruientes, Custodite nos.

Per nobilissima naturæ vestre diuinæ
manera; Illuminate nos.

Per virtutem vestram nobis ineffabi-
lem, Protegite nos.

Per voluntatē vestrarū ardentissimā
charitatem, Defendite nos.

Per gloriam & beatitudinem ve-
stram, Dirigite nos.

Christe beatitudo angelou, te rog.

Christe dec^o cœlestiū spirituū, te rog.

Christe splendor supernorum exer-
cituum, ter rog.

Per Cherubin lignum vitæ custodi-
entem, ter rog.

Per angelum benedictionem tuam
Abrahæ denunciantem, ter rog.

Per Angelos ortum Isaac prædicens,
ter rog.

Per angelum immolationem Isaac
prohibentem, ter rog.

Per angelos ascendentis & descen-
dentes

dentes super scalā Iacob, te rog.
Per angelos Lothē medio peccato-
rum eduentes, te rog.
Per angelos diuinam legem Moyſi
tradentes, te rog.
Per sanctos Angelos, iugiter Deo Sā-
ctus, Sanct⁹, Sanct⁹ cōciētes, te rog.
Per angelum ortum Ioannis Baptiste
prædicentem, te rog.
Per angelos natiuitatem tuam pa-
storibus nunciantes, te rog.
Per angelorum multitudinem simul
laudantium te & dicentium
Gloria in excelsis Deo. te rog.
Per angelos tibi in deserto mini-
strates, te rog.
Per angelū te in agonia confortan-
tem, te rog.
Per angelos iuxta sepulchrum tuum
in albis sedentes, te rog.
Per angelos te in cælum ascendentē
discipulis apparentes, te rog.
Per angelum Lazari animam in finū
Abrahæ deportantem, te rog.
Per angelos hostium exercitus fre-
quenter dissipantes, te rog.
Per Angelos sanctos martyres in tor-
mentis consolantes, te rog.

230 LITAN. ET ORAT.

Per omnes angelos tuos, vt nobis
parcas, ad eorumque societatem
perducas, Te rog.

Ut Angelis tuis mandes de nobis, vt
custodiant nos in omnibus vijs
nostris, te rog.

Fili Dei, te rog.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi;
Parce nobis Domine.

Agnus Dei, qui tollis peccata mundi;
Exaudi nos Domine.

Agnus Dei qui tollis peccata mundi;
Miserere nobis.

Christe audi nos; Christi exaudi
nos.

Kyrie eleison. Christe eleison Kyrie
eleison Paternoster. Et ne nos in
ducas. Sed libera nos.

Psalmus ad SS. Angelos ex varijs Psal.
LAudate Dominum de cælis: lau-
date eum in excelsis.

Laudate eum omnes angeli eius: lau-
date eum omnes virtutes eius.

Benedicite Domino omnes angeli,
potentes virtute, facientes verbū
illius: ad audiendam vocem ser-
monum eius.

Benedi-

Benedicite Domino omnes virtutes eius; ministri eius, qui facitis voluntatem eius.

Benedic anima mea Domino: & noli obliuisci öes retributiones eius.

Qui redimit de interitu vitam tuam: qui coronat te in misericordia & miserationibus.

Quoniam angelis suis mandauit de te, vt custodiant te in omnibus vijs tuis.

In manibus portabunt te; ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. Super aspidem & basiliscum ambulabis; & conculcabis leonem & draconem.

Immittet angelus Domini in circu-
tu timentium eum: & eripiet eos.
Gloria Patri & Filio, & Spiritui san-
cto. &c.

Preces:

In conspectu angelorum, psallam
tibi Deus meus.

Adorabo ad templum sanctum tuum
& confitebor nominis tuo Domine.

Domine exaudi orationem meam.
Et clamor meus ad te veniat.

Oremus:

Oremus.

Deus qui miro ordine angelorum ministeria hominumq; dispensas, concede propitius, ut à quibus tibi ministrantibus in cælo semper assistitur, ab his intera vita nostra muniatur. Per Christum Dominum nostrum.

Ver. Diuinum auxilium maneat semper nobiscum.

Resp. Amen.

II. Oratio ad omnes sanctos Angelos.

O boni angeli curam hominum continiam habentes, attendite ministerium vestrum ad custodiam nostram, dirigentes cogitatus, verba & actus nostros in viam salutis & prosperitatis, vt mandatorum Dei voluntarij cultores numerum vestrorum ordinum (qui casu Luciferi diminutus est) valeamus diuina largiente misericordia adimplere feliciter.

III. Alia

III. *Alia ex Antidotario Nic. Saliceti.*

OMnes sancti Angeli, & Archangeli, Throni, & Dominationes, Principatus, & Potestates, virtutes, Cherubin, & Seraphin, omnia agmina beatorum Spirituum, fundite pro me preces ad Dominum, ut me liberet a peccatorum vinculis, & illustrare dignetur virtutum studijs, & defendat ab aduersitatibus cunctis, & postremo iungat me vestris sanctis consortijs, Amen.

IV. *Alia P. Canisi.*

LAudemus Dominum, quem sine fine laudant cælestis curiae ciues, Michael, Gabriel, Raphael, Seraphin, Cherubin Throni, Dominationes, Principatus, Potestates, Virtutes, Archangeli, & Angeli omnes innumerabiles; qui in nouem ordines inde ab initio pulchre distributi, summa cum gloria in cælo sanctissimæ Trinitati semper assistunt, diuinæ illæ laudes noctes ac dies indefesse concinunt, ac nobis etiā non minus fideliter quā amanter in terris ministrant, nostrique curam assiduam gerunt.

V. *Alia*

¶. Alia eiusdem ad beatos Angelos
propriumq; Custodem

Precatio.

Quoniam superbi, inuidi, perui-
caces, callidi, & in perniciem
nostram coniurati hostes sunt dæ-
mones, qui bonam hominum par-
tem decipiunt, depravant, atq; per-
dunt, vestram imploramus opem cę-
lestes & angelici spiritus, administri
Dei, ut in vita & morte nobis infir-
mis non præualeant tam multi fero-
ces, versipelles, ac potentes aduersa-
rij, sed contra illorum insidias die ac
nocte nobis assistatis, nosque in hac
afflida pugna propugnetis fidel-
ter.

Peculiariter autem tuæ tutelæ
commendo me sancte Angele, cui
me vsque custodiendum diuina bo-
nitas commendauit; Duc, quæ so, cx-
cum, ignorantem instrue, imbecil-
ium conforta, pupillum tuere, erra-
tem reduc, pigrum impelle, dormi-
entem excita, gradientem promoue,
& extremam illam difficilemq; lu-
ctam, quæ cum dæmonibus & morte
ipsa

D E S S. A N G E L I S. 235
ipsa futura est, mihi felicē esse pro-
cura, ut in vestrum consortium mi-
grans anima mea, cūm vicerit, lātē
decantet: laqueus contritus est, &
nos liberati sumus.

V I. Hymnus de SS. Angelis.

Tibi Christe splendor Patris,

Vita, virtus cordium

In conspectu Angelorum

Votis voce psallimus?

Alternantes concrepando

Melos damus vocibus.

Collaudamus venerantes

Omnes celi milites,

Sed præcipue primatem

Cœlestis exercitus

Michaelem in virtute

Conferentem Zabulon.

Quo custode procul pelle,

Rex Christe piissime,

Omnem nefas inimici

Mundo corde & corpore,

Paradiso reddre tuo

Nos sola clementia.

Gloriam Patri melodis

Personemus vocibus,

Gloriam Christo canamus,

Gloriam

236 DE SS. ANGELIS.

Gloriam paraclito,
Qui trinus & unus Deus
Exstat ante secula.

Amen.

VII. Alius Hymnus.

Christe sanctorum decus Angelorum,

Rector humani generis & auctor,
Nobis aeternum tribue benignus

Scandere celum.

Angelum pacis Michael ad istam
Caelitus mitti rogitamus aulam:
Nobis ut crebro veniente crescant

Prospera cuncta.

Angelus fortis Gabriel ut hostem
Pellat antiquum, volitet ab alto
Sæpius templum veniens ad istud

Visere nostrum

Angelum nobis medicum salutis
Mitte de celis Raphael, ut omnes
Sanet agrotos pariterq; nostros

Dirigat actus.

Hinc Dei nostri genitrix Maria,
Totus & nobis chorus Angelorum
Semper assistat, simul & beata

Concio tota.

Præstet hoc nobis Dietas beata
Patris

LITAN. ET ORAT. 237
Patris ac Nati, pariterque sancti
Spiritus, cuius reboat in omni
Gloria mundo.
Amen.

VIII. Alius Hymnus.

A Vete mentes lucidae,
Nostræ salutis vindices,
Cælestis oræ nuncij
Regis superni milites.
Intra Tonantis regiam
Chorus agentes psallitis,
Lyris, melodis, organis,
Tribunal ante iudicis,
Vos in Dracones Tartari
Bellum cietis perpetuum
Et nos ab orci faucibus
Manu potenti tollitis.
Adeste cœtus inclyti,
Adestet tot periculis,
Et nos volatu perpetu
Inferte cælifedibus.
Summo parenti cælitum,
Magnaq[ue] proli Virginis
Sancto simul Paraclito,
Sit summa laus & gloria,
Amen.

IX. L

238 LITAN. ET ORAT.
IX. LITANIAE AD SANCTVM
Michaelem Archangelum.

Kyrie eleison.

Kriste eleison.

Kyrieeleison.

Christe audi nos.

Christe exaudi nos.

Pater de cælis Deus, miserere nobis

Fili Redemptor mundi Deus, mis.

Spiritus sancte Deus, mis.

Sancta Trinitas vñus Deus, mis.

Sancta Maria Regina Archangelo-
rum, ora pro nobis

S. Michael Archangele, ora,

S. Michael Princeps gloriofissime, ora

S. Michael vñus de principibus pri-
mis, qui astant corā Domino, ora,

S. Michael Preposito Paradisi, ora,

S. Michael Princeps militiæ celestis,
qui prælium cum dracone com-

misisti, ora

S. Michael, qui fortis in prælio vi-
ctoriam fecisti, ora

S. Michael, qui draconem cum An-
gelis apostaticis de cælo detur-
asti, ora

S. Michael, qui Luciferum cum

com

LITAN. ET ORAT. 25

- complicibus rebellibus in profundum Tartari demersisti, ora.
S. Michael, qui accusatorem fratrum nostrorum in abyssum inferni diecisti, ora.
S. Michael, Dei nuncius pro animabus iustis, ora.
S. Michael, qui gloriosus apparuisti in conspectu Domini, ora.
S. Michael, qui decore induitus es à Domino, ora.
S. Michael, qui stas pro filiis Dei ora.
S. Michael, qui constitutus es Princeps super omnes animas suspicendas, ora.
S. Michael, qui stas in auxilium pro animabus iustis,
S. Michael, qui missus es in adiutorium populo Dei, ora.
S. Michael, cui traditæ sunt omnes animæ sanctorum, ora.
S. Michael, qui animas sanctorum perducis in paradisum exultationis. ora.
S. Michael, qui populo Dei defensor semper extitisti, ora.
S. Michael, qui hostes populi Dei sacerdotum expellisti, ora.

L

pè dis-

216 LITAN. ET ORAT.

- dissipasti & contriuiisti, ora.
S. Michael, qui sanctis Patribus saepè apparuisti. ora.
S. Michael qui Prophetis arcana & mysteria reuelasti, ora.
S. Michael, qui pro populo Dei magna & mirabilia es operatus, ora.
S. Michael, qui stas iuxta aram templi, habenst haribulum aureum in manu tua, ora.
S. Michael, cui data sunt incēsa multa adolēda ante altare aureū, ora.
S. Michael, de cuius manu ascendit fumus aromatum in conspectu Domini. ora.
S. Michael, cuius honor præstat beneficia populorum, ora.
S. Michael, cuius oratio perducit ad regna cælorum, ora.
S. Michael Archangele, ora.
Agnus Dei, qui tollis peccata mūdi; Parce nobis Domine. ora.
Agnus Dei, qui tollis peccata mūdi; Exaudi nos Domine. ora.
Agnus Dei, qui tollis peccata mūdi; Miserere nobis. ora.
Christe audi nos. Christe exaudi nos. Kyrie

DE SS. ANGELIS.

217

Kyrie eleison. Christe eleison.

Kyrie eleison. Pater noster.

Vers. Et ne nos, &c.

Resp. Sed libera nos, &c.

Vers. Sancte Michael Archangeli,
defende nos in prælio.

Resp. Ut non pereamus in tremendo
iudicio.

Vers. Domine exaudi orationē meā.

Resp. Et clamor meus ad te veniat.

Oratio.

Beati Michaelis Archangeli tui,
quæsumus Domine, intercessio
gloriosa semper & ubique nos pro-
tegat, & ad vitam perducat æternā.

Beati Archangeli tui Michaelis
commemoratione lœtantes, supplices
te Domine deprecamur, ut quod no-
stris meritis non valeamus, eius in-
tercessione consequamur. Per Do-
minum nostrum, &c.

X. Pia oratio Ad Archangelū Michae-
lem, ex Missa D. Ioh. Chryso-
stomi.

Cælestis militiæ Princeps Mi-
chael, rogamus te nunc indigni,

L. 2 vt tu-

218 LITAN. ET ORAT.

vt tuis intercessionibus munias nos
vmbra immateriatae naturae tuæ cu-
stodiens nos, procidimus, & sine in-
termissione ad te clamamus, à peri-
culis erue nos, vt virtutum Princeps
cælestium, Amen.

XI. Alia Nic. Saliceti in Antid.
animæ.

Sancte Michael Archægele Domini nostri Iesu Christi, qui venisti in adiutorium populo Dei: subueni mihi apud altissimum iudicem, vt mihi peccatori donet remissionem omniū peccatorum meorū, propter magnam miserationum suarum clementiam. Exaudi me clamantem, sancte Michaël, atque invocantem te, & adiuua me maiestatem Domini deprecantem; & interpella proxime gemiscente; & fac me castum ab omnibus peccatis meis. Insuper obsecro te præclarum atque decorum summæ diuinitatis ministrum, vt in nouissimo die benigne suscipias animam meam in sinu tuo sanctissimo; & perducas eam in locum refrigerij, pacis, & quietis, vbi sanctorum an-

mz

In æcum lætitia & inenarrabili gau-
dio futurum iudicium, & gloriæ bea-
tæ resurrectionis expectant. Amen.

XII. Alia ad S. Michaelem eiusdem.

Suumæ sedis minister, Princeps
militiæ cœlestis, & signifer curiæ
supernorum, sancte Michael, Angele
piissime, Archangele placidissime, ti-
bi corpus & animam meæ tota inten-
tione tuendam committo, tibi speci-
aliter post Deum, Deique genitri-
cem vitæ & mortis meæ euram com-
mendo. Adesto quæso mihi dñm vi-
uo, vt omnes actus meos ad Dei vo-
luntatem faciendam dirigas, vt me
ab infidjjs inimici, & ab omnibus
malis visibilibus & inuisibilibus li-
beres. Succurre mihi quæso, in hora
mortis meæ, & festina in auxilium
meum cum Angelorum multitudine
vt brachium peccatoris & maligni
aduersarij mei conteras apprehen-
de arma & scutum, & exurge in ad-
iutorium mihi, vt animam meam de
faucibus impij draconis eripias, &
eam comitantibus angelis lucis in
finum Abrahæ in requiem sempiter-

L 3

nam

230 ORATIONES.

nam cum exultatione perducas.

XIII. Ex prosa de S. Michael.

Sintende quæsumus nostris preci-
bus; te namque profitemur esse su-
pernorum ciuiū Principem. Tu De-
um obsecra pro nobis, ut mittat au-
xilium miseris.* Audi nos Michael,
Archangelè summe, tu palam des-
cende de poli sede, nobis ferendo o-
penem Domini, atq; leuamen indul-
gentiæ. Tu nostros, Gabriel, hostes
prosterne. Tu Raphael ægris adfer
medelam, morbos absterge, noxas
dilue, nosque fac interesse gaudijs
beatorum.

XIV. Alia ad S. Michaelem Archang.

P. Canisii.

CAElestis militiæ Princeps qui
gloriose de hostibus maximis
triumphasti, & Ecclesiam Dei forti-
ter vsque propugnans, sanctissime
Michael, per quem diuina virtus
multa & præclara præstitit atq; pre-
stat veni in adiutorium populo Dei,
& militanti Ecclesiæ contra impios
procura victoriam, nosque simul ad
uersus

uersus diabolicos insultus in vita & morte patrocinio tuo defende, & subleua. Princeps gloriofissime Michael Archangele, esto memor nostri ut hic & ubique semper Filium dei pro nobis preceris.

XV. De S. Raphaele.

Deus qui ex tua ineffabili bonitate beatum Raphaelem fidelibus tuis viatoribus ductorem, maleque habentibus medicū ab initio constituisti: te suppliciter rogamus, ut nobis implorantibus opē dicti principis adstantis, patefacias semitam salutis, & ægritudinum tam animæ quam corporis salutarem medelam concedas.

Deus qui per Angelum Raphaëlem utrumque Tobiam à cunctis liberasti periculis, præsta quæsumus vœodem pro nobis intercedente angelico suffragio ab omnibus nos mentis & corporis hostibus tuearis & ad patriam perducas æternam, Per Dominum nostrum.

L 4

XVI. 73

XVI. Ut Dominus mittat suum sanctum Angelum in tuis custodiam.

Ea Iesu Princeps pacis, magni Cō filij Angele, tu ipse sis mihi semper Dux à dextris, & custos huius mēx peregrinationis, ne commouear & errem abs te. Et mittere dignare sanctum Angelum tuum de coelis, qui sub tua pia protectione solicitus fit de me, & in tuo beneplacito dirigat me, atque in via tua perfectum ad te ipsum reducat me.

XVII. Alia ad Dominum, ut dignè obseruare valeas S. Angelum Custodem.

Omnipotens & misericors Deus, qui hominē ad imaginem tuam formasti, & ei Angelum corporis & animæ custodem tribuisti; concede propitius Angelo mihi deputato tantum honorem impendere, ut me sua protectione visitet, & defendat ab omni incursione diaboli, vigilante, dormientem, orantem, ac diuinis officijs tibi seruientem, omnibus horis ac momentis; nec non in hora discen-

DE SS. ANGELIS. 223

discessionis meæ Angelos malos à
me depellat, bonosque mihi associet
& animam meam ad te, qui verè Pa-
radisus es, feliciter perducat.

Omnipotens & misericors Deus,
qui nos angelica custodia munire
dignatus es, concede quæsumus, ut
tanta protectione securi & à prauis
cogitationibus liberemur in mente,
& ab omnibus aduersitatibus erua-
mur in corpore.

Cornelij Musii.

Omnipotens & misericors Deus,
qui singulari amore erga me tuo
etiam Angelum peculiarem, Verbo-
rum & actuum meorum inspectorem
& testem, custodem & tutorem ad-
didisti; Da ut illum meum, te ordi-
nante, ministrum, & vitæ meæ mo-
deratorem ita obseruem ita reuerear,
ut nihil vñquā illius præsentia indi-
gnū cōmittens, rectis virtutū semitis
eius ductu diligenter insitā, & ab ob-
liquis vitiorum itineribus sapienter
deflectam.

XVIII, Ad S. Angelum Custodem

Oratio.

L. 5

Salve:

224 ORATIONES

Salue Angele Dei sancte custos a nimæ & corporis mei; per dulcissimum cor Iesu Christi salue. Pro amore eius, qui te & me creauit; pro amore eius, qui me tibi commendauit in baptismate, in curam tuæ fidelissimæ paternitatis, suscipe me ut adiutus a te immaculato calle transeam huius vitæ torrentem, quo usque tecum latus perueniam ad videndam illam mellifluam, quam tu vides, faciem, & illam incundissimam diuinitatis specie, quæ exuperat omnis suavitatis dulcedinem. O sancte Angele, gratias tibi ago pro pietatis tua cura fidelissima, quam erga me indignum demonstrare non cessas: custodi quæso semper animam meam, & corpus meum. Adiuua me etiam in hora mortis meæ, A men.

XIX. Alia ad S. Angelum Custodem,
ex Hort. B. M.V.

Custos mi Angele gloriose, qui ex cælesti hierarchia fuisti diuinitus ab ortu natinitatis meæ ex uxore, ad mei custodiæ deputatus: te deprecor humiliter & deuotè, ut me tibi
com-

commissum sit illumines, munias, & defendas, propulso maligno hoste, ut non solum à malis compescas operibus, sed etiam ad bonum tua virtute sollices & inducas, ac tuo demum opitulante patrocino me tuum conciuem facias & super-norum. Per Dominum nostrum.

XX. Alia antiqua oratio ad Ang. Cust.

O Bsecro te, angelice spiritus, cui ego indignus peccator ad prouidendum commissus sum, ut indeſi- nenter protegas, defendas, mundes, munias me ab omni incursu diaboli, vigilantem, dormientem, ac vbi- cunque fuero. Repelle à me per virtutē sancte crucis omnem tentationem Sathanæ, & quod mea non exigunt merita, tuis precibus obtine apud altissimum iudicem, ut nihil loci in me habeat. Cumque per abrupta vi-arū me deniasse videris, per semitas iustitiae ad saluatorem, meum reducere me fatagas. Et in quacunq; tribulatione vel angustia me esse per-spexeris, auxilium Dei omnipotētis

L. 6

tuo

2.6 LITAN. ET ORAT.

tuo obtentu & precamine mihi ad-
esse sentiam.. Precor te, mi custos, si
fieri potest, notum mihi facies finem
meum, diemque obitus mei ; & cum
de corpore eductus fvero , non per-
mittas me à maligno spiritu terner,
neque in soueam desperationis de-
duci; Non dimittas me , angelice
spiritus , donec ad visionem ipsius
conditoris mei perducas me, vbi si-
mulego pro opere, tu pro custodia,
una cum beatissima Dei genitrix
Maria, & omnibus sanctis , Domino
adiuvante lætemur.

X X I. Alia Petri Michaelis, in pre-

cationibus, orat. 63.

O cœlestis Custos meus, ex nume-
ro administratorum spirituum ,
qui missi sunt in ministerium eorum
qui hæreditatem capiunt salutis, ex
quo sanctissimo & purissimo cœtu
conspexit Dei adstantium, Dei pro-
videntia te mihi donauit, ut me du-
cas; dirigas ab eo; quod saluti meæ
officit, ad id, quod ad eam mihi ad-
miniculo esse potest. Quamquam au-
tem,

rem, o sacer minister, & fidelissime
Custos meus, in obedientia mea, qua
deo & tibi me obstreperum saepe
exhibui, teque in ministerio tuocon-
tristau, crebro meruerim, ut solicita
mia cura & custodia destituar: nihil
omnis tamen propter communis
domini & regis nostri Christi, qui
non vult mortem peccatoris, sed
magis ut conuertatur & viuat, miser-
icordiam infinitam te oro, ut pro
me ante thronum gratiae Dei fidelis
intercessor assistas, atq; obtineas, ne
me tua custodia vñquam deserat, ut
ne in lapidem offensionis, & petram
scandali offendam pedem meum, ne
ne super me cadens, grauissimo iudi-
cij sui pondere me conterat; sed
potius, ut sit ipse Salvator meus gra-
tia doctrina, & exemplo, petra refu-
gij, in quo semper exaedificatus
cito crescam in sanctum
templum eius.

Amen.

SIN.

228 AD BEATAM
SINGVLARE EXERCITI-
um deuotionis erga B. Mariam Virgi-
nem quod magno cum fructu spri-
tuali per integrum annum ad-
hiberi potest.

Singulis annis. Die Annuntiationis,
aut alia quapiam B. Virginis festi-
uitate (quā singulari animi deuotio-
ne celebrare cupis) eleemosynā ali-
quam (veluti pensionē annuam, ei-
dem beatissimæ Virginis debitam,) pauperibus distribuere: sicutque in
in perpetuum eius seruum temetip-
sum offerre, consecrare, ac mancipa-
re debes.

Singulis mensibus visites, vel
tuo nomine visitari cures Xenodo-
chia, Nosocomia, aliave loca, in qui-
bus pauperes, aut infirmi degunt; il-
losq; eleemosyna aliqua corporali
aut spirituali, ob D. Virginis amo-
rem, adiuues.

Singulis septimanis sanctissimis
Confessionis, & Eucharistiæ Sacra-
mentis vtere, minimum saltem con-
fessionem non negligē, cum hoc sit
remedium præsentissimum eradi-
candi

MARIAM VIRGINEM. 229
candi omnia peccata, conseruandi &
augendi gratiā & amorem Dei, ac B.
Mariæ Virginis. Præterea singulis di-
eb. Sabbathinis, (qui specialiter ho-
nori hui⁹ Virginis sūt cōsecrati) sin-
gulare aliquid in honorem eiusdem
gloriosæ Dei Genitricis peragere
studeas, v.g. iejunare, corpus disci-
plina aut cilicio castigare, simile
mortificationis genus exercere.

Singulis diebus coronam integrā,
aut tertiam partem Rosarij, aut Lita-
nias B. Virginis, aut minimum quin-
decies Angelicā salutationem in ho-
norem & memoriam 15. præcipuorū
mysteriorū vitæ & Passionis Christi
Domini, eidē B. Virgini offeras, pro
exaltatione S. Catholicæ Ecclesiae,
conuersione infideliū & hæreticorū
& pro animabus fidelium defunctorū
in purgatorio. qui legere sciunt
singulis diebus vnum Capitulum ex
libro, de contemptu mundi, aut ex
alio quopiam libro legant.

Singulis horis cor ad B. Mariam
Virginem eleuādo, dicas Maria Ma-
ter gratiæ, &c.

FOR.

230 COMMEND. AD B.V.
FORMULA OFFERENDI
se beatæ Virgini.

SANCTISSIMA Virgo Ma-
ter DEI MARIA, ego N. li-
cet vndecūq; qui recipiar in numerum
tuorum seruorum, indignissimus, fre-
tus tamen pietate tua mirabili, & im-
pulsus tibi seruiendo desiderio; eligo
te hodie coram Angelo meo Custode,
& curia cœlesti vniuersa, in me im-
peculiarem Dominam, Patronam, Pa-
rentem, ac firmiter prepono te in po-
sterum sequi, tibi famuliari, atq; cu-
rare, vt ab alijs quoq; tibi seruitum
exhibeatur.

A te ergo, Mater clementissima per
sacratissimum, quem pro me I E S V S
CHRISTVS filius tuus sanguinem
fudit, peto suppliciter, vt me in co-
rum, qui se tibi deuouerunt, numerum
admittere digneris in seruitu perpetuum
& mihi à Deo gratiam impctres vt in
eundis, meis cogitationibus, verbis, ope-
ribus ita me habeam vt nil il vñquam
ex me neq; Dei, neq; tuis oculis discli-
ceat, sisq; memor mei in hora mortis
mea Amen.

FORM V-

FORMVLA EXERCENDI
actum Contritionis.

D OMINE mi IESV CHRI-
STE, fili Dei viui, qui verus
ipse DEV S es, verus homo, Creator
& Redemptor meus, quia amo te su-
per omnia, doteo sume ac ex toto corde
pœnitet me, quod te offenderim sum-
me sanctum, fontem omnis bonævolun-
tatis, auctorem gratiae. Statuo firmi-
ter nunquam me amplius peccaturum
& ab omnibus peccandi occasionibus
me remoturum, ac omnia peccata ritè
confessario detecturum omnemq;
quam ille mihi pœnam iniunxit, obli-
turum. omnia quoque mea opera, &
libores, ac totam vitam tibi offero ad
satisfaciendum pro delictis meis. A tua
ergo infinita bonitate, & clemetia peto
suppliciter (quam & mespero per tu-
um pretiosum sanguinem, & merita
impeetraturum) peccatorum veniam
& gratiam ad vitam rectè instituen-
dam, & ad perseverandum in bone
psq; ad mortem.

Aduer-

232 INDVLGENTIAE

Aduerte actum contritionis non solum ore, sed etiam attento corde perficiendum esse. Et si ita fiat, sufficere diuino fauore ad quemuis enormē peccatorem in gratiam restitendum. Sed quia credimus aliquādo nos debite contritos esse, nec tamen reuera sumus, operæ pietum est pro maiore certitudine adiungere actu contritionis Sacramentū Confessionis, quo vt merita sanguinis Christi nobis applicantur, ita imperfectus dolor siue attritio perficitur, ac mutatur in veram contritionem.

INDVLGENTIAE MILLE
dierum, concessæ recitantibus ad sonum horologij Salutati-
nem Angelicam.

Quo magis antiqua erga Deipara Virginem, deuotio excitetur, Leo foel. record. Papa X. & post eum Sanctiss. D.N. Paulus V. confirmauit indulgentias mille dierum omnibus fidelibus, qui ad sonum horologij dixerint semel salutationem Angelicam, ut refertur latius in meditati-

APPARIT. ANGEL. 233
tionibus Reuerend. Domini Domini-
nici Florelli S. Domus Lauretanæ
beneficiati, Bononiæ impressis.

Ad memoratum horologij sonum
prodest etiam meminisse Angeli Cu-
stodis, qui eadem horâ non aliter at-
que nutrix infantem in manib' por-
tauit te. Vide quæ præmisimus c. 2L

APPARITIO-
NES ANGELORVM
COLLECTAE EX SACRA
Scriptura, & sanctorum Patrum
expositione obiter elu-
cidata.

Cap 16.

APPARET Angelus Agar an-
cillæ Abrahæ, eamque incre-
pat, quod fugam inierit. fol. 142. 160
Tres Angeli apparent Abrahæ. Gen. 18.
fol. 49.

Angelus apparent Agar, eiq; fon- Gen. 21.
tem ostendit quo infantulum suū pre-
fici moribundum reficiat. fol. 264. Gen. 22.

Angelus prohibet Abrahæ, nè fi-
lium suum sacrificet. fol. 173

Apparet

234 APPARITIONES

- Gen. 31.** Apparet Angelus in somnis Iacob, eumque docet quam arte consequi possit, ut oves nascantur maculose. 165.
- Gen. 32.** Ad defensionem Iacob integræ Angleorum legiones se exhibent. 10:
- Ibidem.** Apparet Iacob Angeli ascendentis & descendentes per scalam. 57. 107.
- Exod. 4.** Apparuit Angelus Moysi in itinere eumque occidere voluit. 161
- Exod. 14.** Apparet populo Israelitico in deserto sub formâ nubis & ignis 174. 175.
- Exod. 19.** DUO Angeli apparent Lot, quorum unus destinatus erat, ut hunc ab incendio liberaret, alter ut ciuitatem destrueret. 174
- Exod. 20.** Apparens Angelus Deum representat, & tabulas tradit legislatori Moysi. 7
- Exod. 25.** Angeli cooperiunt Propitiatorium, vultibus mutuo in se conuer- sis. 1. 9.
- Exod. 26.**
- Num. 22.** Apparet Angelus & euaginato gladio vindictam interminatur. 138. Appa-

ANGELORVM.

235

Apparet Angelus Iosue, & non *Iosue* sed
contentus ab eo adorari, præcipit
etiam calceamenta exui. 187

Reprehendit Angelus Israelitas, *Judic.* 2.
quia præcepto suo parere neglexer-
rant. 142

Apparet Manue eiusque vxori, & *Judic.* 13.
amborum sacrificium suscipit. 177

Ministerio Angelorum dirigitur 3 *Reg.* 13.
coruus, ut cibum deferat Heliæ. 64.

Angelus subcineritio pane Eliam 3 *Reg.* 19.
refecit. 146

Angelorum exercitus Eliseo ap- 4 *Reg.* 6.
paret. 314

Interficit Angelus vnâ nocte in 4. *Reg.* 19.
castris Affyriorum centū octoginta
quinq; virorum millia. 177

Adiungit se Raphael itineris comi *Tob.* 12.
tem iuniori Tobiae. fol. 40. 129. Eum-
que à dæmone liberat. 159

Ministerio Angelorum descendit *Psal.* 97.
de cælo manna. 165

Apparet Esaiæ Angeli sub spe- *Esa.* 66.
cie exercitus instructi equis & qua-
drigis. 5

Apparet Angelus Ezechieli vasa *Ezech.* 9.
mortis

236 APPARITIONES

mortis ostentans & signum Thau.¹⁷³

Dan. 3.

Angelus transfert Prophetam A-
bacuc cum prandio messoribus præ-
parato ad Danielem. ¹⁶⁴

Ibidem.

Refrigerat Angelus tres pueros
in fornace Babylonica, & sex illis
beneficia præstat. ^{65.66.}

Dan. 6.

Defendit Danielem à Leonibus. ⁶⁶

Dan. 10.

Apparens Danieli dicit Principé
Persiæ perlongasse captiuitatem po-
puli Israel, eumq; fuisse vnum de nu-

Dan. 10.

mero spirituum Beatorum. ^{74.75}

Zach. 3.

Apparet Danieli. ⁵⁷

Angeli apparentes Iesu summo
Sacerdoti, defendunt eum à dæmo-
ne, qui dexterā ipsius tenens, de gr-
uissimis eū criminibus accusabat. ¹⁷³

Ibidem.

Videt Zacharias Angelum sub fi-
gura septem oculorum. ¹⁷⁴

Ibidem.

Apparet Angelus Iudæ Macha-

z. Mach.

bæo ad instar equitis armati lorica
& casside aureâ, qui exercitum præ-
eudebat. ¹¹

z. Mach.

Duo Angeli Iudam Machabæum
medium tenentes ab inimicis defen-
dunt. ⁷¹

Matt. 4.

Angeli ad Christum accedunt, vi-

gi

173
A-
rr-
164
eros
illis
66.
5.66
cipé
po-
nu-
.75
57
omo
mo-
gra-
t.71
b fi-
174
cha-
orica
præ-
II
oxum
efen-
71
nt, vi
simi

ANGELORVM. 237

qui ministrent, non opem ferant. 29

Angelus Christum confortat, & *Luc. 23.*
quidnam hæc confortatio sibi velit.

30. 41.

Angelus de cœlo descendens pi- *Ioan. 5.*
scinam commouet. 166

Angelus apparens Apostolis, eos *Aet. 5.*
de carcere liberat. 100

Idem beneficium B. Petro præ- *Ibid. c. 12.*
stat. 154

Vidit Ioannes Angelos, refræna- *Apoc. 3.*
re ventos. 15

Apparet Angeli B. Ioanni sub *Apoc. 5.*
imagine septem cornuum. 174

Apparet alius eidem Ioanni caput *Apoc. 10.*
præ se ferēs circumfusum Iride. *Ibid.*

Videt Ioannes prælium iniri inter *Apoc. 4.1.*
Angelos bonos & malos. 87

Apparet Angelus Ioanni ge- *Apoc. 14.*
stans in manu librum Euangelij.

175

Omnes apparitiones, quæ Deo in
sacris literis ascribuntur, factas fuis-
se ministerio Angelorum vide fol.

6

APP A-

APPARITIONES COLLE-
cta ex historijs Ecclesiasticis.

Apparet Angelus incredenda
pulchritudine Theophilæ Virgini,
eiusq; castitatem propugnat. fol. 45

Numerosus Angelorum exerci-
tus videtur supra Palatum Con-
stantinopolitanum, & in fugam
coniicit castra Gainæ tyranni.
10

Apparet Angelus inter duodecim
pauperes accumbentes cum S. Gre-
gorio. 44

Romæ cernitur Angelus supra
molem Adriani Cæsaris, & preci-
bus eiusdem Papæ Gregorij miti-
gatus gladium in vaginam recon-
dit. 376

Angelus prænuntiare volens rui-
nam Angliæ supra altare omnibus
conspicentibus nudumensem vi-
brat. ibid.

Angelus ad instar ducis apparet
Balduino, & exercitum ipsius inco-
lumem dirigit Ierosolymam. 11

Exclamabant Angeli ante exci-
dium

A N G E L O R V M .

dium Ierosolymitanum , migremus
hinc.

Apparet Archangelus Michael in
monte Gargano

¹³ ibid.

Gertrudis aliquot Angelos vidit
tueri templum.

¹⁴

Apparens alius supra altare testa-
tur eum locum sibi fuisse datum in
custodiam.

¹⁸⁴

Conspicit Abbas Leontius Ange-
lū custodē certi cuiusdā altaris. ibi.

Angelus deuoto cūdam Christi-
ano alapam impingit quia non vita-
uerat occasionem peccati.

^{47.48}

Apparet Angelus, & iuuuenem quē-
dam à cēde quam animo designaue-
rat dehortatur.

^{142.143}

Infiniti Angeli sole clariores vi-
sibiliter accelerant ad defensionem
Abbatis Moysis.

⁹¹

Apparet Angelus B. Onuphrio,
dicens, se vsque ab articulo nativi-
tatis eum peculiari custodia prote-
xisse.

¹¹⁵

Angelus mirâ luce indutus appa-
ret infirmo, eumq; solatur.

¹¹⁷

Cur Angeli alati pingantur se-

M

cun-

240 APPARITIONES

cundūm pedes, vide fol.

96

Petrus Cœlestinus castigatur ab
Angelo ob nescio quas leuitates pu-
eriles

150

Apparet dæmon Sauli sub specie
Samuelis.

101

Dæmon coram Deo prodiens
promittit se decepturum Achab.

199

ELENCHVS EXEMPLI-
rum, aliarumq; memorabilium re-
rum, quæ per Angelos con-
fecta sunt.

Deuotio Emanuelis Portugallie
Regis erga Angelos.

11

Duo Angeli quasi totidem primo-
res ciuitatis foeminam quandam e
baptismo suscipiunt.

50.5.51

Angelus Eremitæ cuidam ægro-
tanti usque ad mortem seruit.

18

Angelus Monachi cuiusdam
quam de longe afferētis omnes pa-
sus dinumerat.

19

Angelus quolibet diē mane ac ve-
speri cum Guthlaco monacho col-
loquitur.

60

Angelus Laphardum Monachum

ad eos

ad cemiterium deducit, & monstrando illi putrefacta cadavera, cogitationem de deferendo monasterio eximit.

62

Videt sanctus quidam senex Angelos appropinquates vbi monachi sermonem miscebant de reb^o spiritualib. abeentes autem, & eorum loco succedentes dæmones si tractarent de inutilibus & impuris.

64

S. Agatha in Angelo confisa flam-
mam irridet.

66

S. Franciscæ viduæ Romane ad-
hæsit ad custodiam Archangeli, &
præter hunc alias insuper ex quarto
choro.

72

Abbas Theodosius in arenam de-
scendens contra Sathanam ab Ange-
lo defenditur & coronatur.

88

Abbas Moyses, cum graui percel-
leretur tentatione, visione Angelicâ
corroboratus vicit.

90.91

Angelus B. Onuphrium in solitu-
dine deambulantem consolatur, di-
rigit, & illuminat.

115

Repræsentat Angelus ægrotō cui-
dam, quo animum resumeret, mon-

M. a tes.

242 APPARITIONES
tes margaritis & auro coopertos.
117.

Diuus Ioannes ex ordine Canonico-
rum Regul. tribus ante mortem
diebus Angelos videt & iucundissi-
mè salutat. ¹¹⁸

Sanctus Nicolaus Tolentinus
sex ante mortem mensibus re-
creatur concentu Angelico. ibi-
dem.

Anima B. VVilhelmi Abbatis du-
rum Angelorum manibus in cœlum
eleuatur. ¹¹⁹

Paulus Eremita ad Paradisum mi-
grat inter Angelorum choros, vi-
dente Antonio. ^{ibid.}

S. Benedictus animam Germani
Episcopi inter Angelos conspicatus
est. ^{ibid.}

S. Fulgentius vidit per Angelos tol-
li in cœlum duos lectos in quibus to-
tidem sancti recumberent. ¹²⁰

Beata Ioanna Vrbeuetana puellu-
la vtroque orbata parente ostendit
Angelum in pariete delineatum di-
cens, hunc sibi in matrem esse.
138

Ange

ANGELORVM. 248

Angelusapparens B. Iacobo Germano, mirè à dæmonibus diuexato suauissimè eum consolatur.

148

Angelus Isaac filio Abrahæ de uxore prospicit. 49. & 158. 159

Liberat Angelus S. Felicem è carcere. 162

Videt eximus quidam Pater in usitatæ statuæ dæmonem ab alijs diabolis rationem exigere, de malis quæ eadem die procurauerant.

197

Decipit dæmon Saulem specie pietatis, dum Regi Achab vitam donat. 199

Idem diabolus Achab illudit operâ falsorum Prophetarum. 200

Decipit tandem Anachoretam quendam specie pietatis, cum hic peregrinationis comitem se adiungeret ignotæ puellæ. 209

Duo exempla recentia de Angelo Custode. fol. 117. 143

FINIS.

M 3

INDEX

INDEX CAPI- TVM HOC LIBELLO contentorum.

- CAP. 1. *Quo pacto homines defen-*
dantur & custodiantur ab Angelis fol. 1.
CAP. 2. *Omnibus prouincijs, regnis, ac re-*
gionibus præcipuis vniuersi orbis assi-
gnantur a Deo ad eorundem custodiam
certi Angelii. 7
CAP. 3. *Vnicuique nostrum assignatur ad*
custodiam aliquis Angelus. 16
CAP. 4. *Vnicuique iusto quantumvis ex-*
traordinariis donibus prædicto, solo Christo
excepto, assignari Angelum custodem. 24
CAP. 5. *Ad quam Hierarchiam pertine-*
nt Angelii, qui destinantur ad custodiam
bominum. 31
CAP. 6. *Quinam maiora auxilia, & locu-*
pletiorem gratiam ab Angelo custode
percipient. & quomodo Virgines & co-
fæ personæ singulariter ab Angelis gu-
bernantur. 44
Quibus favoribus augeantur Eleemosina-
vij. 49
Religiose & qui mundum despiciunt sin-
*gularibus Angelorum auxiliis & presidi-*57**
is custodiuntur.
Quam Angelis charifint qui grave aliquid
patti.

I.
0
fen.
gl. l.
re-
iss-
liam
7
er ad
16
ex-
risto
1,24
ine-
liam
31
locu-
tode
'ca-
gh.
44
fina-
49
fidi-
57
quid
ati-
UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

C A P I T V M .

- patiuntur amore Dei. 65
CAP. 7. Angelus eti non deserat nos
vbi delinquimus, liberalior tamen est erga Iustos quam peccatores. 67
CAP. 8. Gentilibus, paganis & cuiuscun-
que religionis aut superstitionis cultori-
bus singulis assignari à Deo ad custodiam
aliquem Angelum. 73
Antichristus etiam suum habebit Ange-
lum custodem. ibid.
CAP. 9. Quam necessaria nobis sit custodia
Angelorum. 75
CAP. 10. De viribus ac desiderio quo An-
geli homines custodiunt, & quam conne-
niens sit eos vita nostræ & actionibus
praesidere, 92
Angeli potentia. 93
Velocitas. 95
Sapientia. 101
Angeli naturaliter non agnoscunt cogita-
tiones nostras. 103
Solum Deus cogitationes nostras cognoscit.
ibid.
Angelis detegit Deus cogitationes no-
stras. 105
Angelorum voluntas & desiderium no-
bris subueniendi. 107
CAP. 11. Custodiam Angelii incipere in pur-
ificatioinitatis nostræ, & si vñquā alias,
maxime utile esse in articulo mortis. 113

M. 4.

C A P .

I N D E X

- CAP. 12. Angelum custodem neque post mortem hominem deserere, 120
Dæmones etiam in Purgatorio assistunt beatis animabus, ut rabiem suam exat-
rent. 121
Angelii in die Iudicij colligent cineres. 122
Separabunt iustos ab impijs. ibid.
CAP. 13. Angelus custos descendit de ce-
lo, & nobiscum, ut sollicitudinem suam demonstret, versatur in terra. 124
Angelii licet cælum deserant, vident hi bilominum Deum. 125
CAP. 14. Concluduntur quæ in præ-
dictib[us] capitulis docta sunt duobus ex-
emplis sive figuris Veteris Testamenti.
de visione Zachariae. ibid.
& pietatis officijs Angelii Raphaeli erga
iuxtiorem Tobiam. 126
CAP. 15. De Angelis custodis in animam
nostram beneficijs spiritualibus, quorum
septem enumerantur. 127
CAP. 16. Omnia beneficia spiritualia,
quæ animabus per Angelos præstari so-
lent, figurantur in nostro Testamento. 128
CAP. 17. De beneficijs Angelorum con-
cernentibus corpus & bona temporalia
129
Primo beneficio, liberat hominem à per-
iculis, quæ saluti officerent. 130
2. Matrimonia ut è honeste fæliciterq[ue]
finisq[ue]

120
121
122
123
ibid.
de ce.
suam
124
ut n.
125
irat-
us ex-
nenti-
ibi
is erga
129
imam
uorum
133
ualis
ari so-
134
m con-
ralis
aper-
159
iterfi
suic
160

C A P I T V M .

2. Matrimonia ut honeste fæliciterque; succedent procuras. 158
3. Rixas & contentiones domesticas sedat & pacem conciliat. 158
4. Proles coniugibus à Deo impetrat. 160
5. Liberi ut piè educentur ad uigilat ibi. 160
6. Captiuos è carcere educit. 161
7. Itinerum pericula tollit. 162
8. Pauperes contra potentes defendit. ib.
9. inopiam, famem, fitim subleuat 162
10. Ab infirmitatibus & alijs malis nos liberat. 166

C A P . 18. De varijs Angelorum nomine
bus, quibus diuersa eorum in nos beneficia
explicantur. 168
1. Cur angeli vocentur Spiritus. ib. 2. Flan-
me videntes. 3. Ministri. 4. Milites. 5.
Oculi Christi. 6. Fabri. 7. Exercitus. 8. Ad-
iutoria Dei.
9. Aquæ supra firmamentum.
10. Sacerdotes. 11. Amici fideles
12. Consolatores. 13. Consiliarij.
14. Censores. 15. Pædagogi & custodes.

C A P . 19. Quot nominibus Angelo cu-
stodi obstricti simus & præcipue quaratu-
one mereatur non tantum amari ut custos
verum etiam timeri ut minister diuine
Iustitiae. 172

C A P . 20. Quot modis iniri possit sancta que-
dam cum Angelo custode familiaritas. 178.

M. S. Tres:

I N D E X

- Tres modi familiaritatem ineundi &
conuersanci cum Angelis. 180
- CAP. 21. Quales oporteat esse conditiones
familiaritatis initiae cum Angelo, tan-
quam ministro Iustitiae, ut eum reveres-
mur. 185
- CAP. 22. Qualem oporteat esse familiarita-
tem nostram cum Angelo custode, tan-
quam ministro misericordiae, ut eum a-
memus. 188
- DE TENTATORE
Diabolo.**
- CAP. 23. Numquemque hominem ut hinc
a proprio celesti Angelo custoditur, ita
inde per designatum aliquem diabolum
impugnari. 194
- CAP. 24. De laqueis ac fallacibus quibus
demon ad tentandum accedit. 198
- CAP. 25. De remediis contra occultas Sa-
thanæ fraudes. 212
- Meditatio de beneficiis Angeli Custodis. 219
- Colloquium ad Angelum Custodem. 221
- Colloquio expedito orationes. 222
- Litanie & orationes de SS. Angelis. 224
- Psalmus ad SS. Angelos ex variis psal. 230
- Orationes ad eosdem. 233
- Litanie & orat. ad S. Michaelem Archang-
elum. 238
- Singulare exercitium deuotionis erga B.
Mariam Virg. cum fructu Spir. loco anno
adibi.

C A P I T U M .

adhibendum.	228
Formula offerendi se B. Virginē	230
Formula exercendi actum contritionis	231
Indulgentiae mille dierum, concessae recipi- tantibus ad sonum horologij Salutatio- nem angelicam.	232
Apparitiones Angelorum collectæ ex S. scri- pturis, & SS. Pat. expositione lucidata.	233
Apparitiones collectæ ex historijs Ecclesiasti- cis	238.

Impri-

Imprimatur.

Petrus Ant. Ghiber-
tus Locum t.

M. Cornelius Tiro-
boscus Præd. Ord.
Curiæ Archiep.
Theol. Neapol.

OFFICIVM
ANGELI
CVSTODIS.

DE MANDATO S. D. N.
PAVLI DIVINA PROVI-
DENTIA PAPAE V. A SACRA
Rituum Congregatione recogni-
tum, & emendatum,

AC A SANCTITATE SVA AP-
probatum, & concessum omnibus Ecclesiis.
Et utriusque sexiss Ecclesiasticis, qui il-
lud d. uotionis causa recita-
re voluerint.

COLONIÆ

Apud Ioannem Kinckium sub
Monocerote.

ANNO M. DC. XIV.

A D H E B R . C A P . I .

*Omnis sunt administratorij spiritus,
in ministerium missi propter eos,
qui hereditatem capient salutis.*

OFFICIVM SAN-
CTI ANGELI CVSTODIS
RECITANDVM PRIMA DIE
non impedita alio Officio nouem le-
ctionum post Festum dedicatio-
nis B. Michaelis Archan-
geli.

AD VESPERAS.

Pater noster. Aue Maria. *Vers.*
Deus in adiutorium meum intende.
Reſp. Domine ad adiuuandum me
festina. Gloria Patri, & Filio, &c.

Antiph. Angelis suis Deus manda-
uit de te: vt custodiant te in omni-
bus vijs tuis.

Psalmus 109.

 *I X I T Dominus Domi-
no meo: sede à dextris
meis.*

*Donec ponam inimi-
cos tuos scabellum pedum tuorum:*

*Virgam virtutis tuæ emitte Do-
minus ex Sion: dominare in medio
inimicorum tuorum.*

A 2

Te-

OFFICIVM SANCTI

Tecum principium in die virtutis
tuæ in splendoribus Sanctorum: ex
vtero ante Luciferum genui te.

Iurauit Dominus, & non poenite-
bit eum: tu es sacerdos in æternum
secundùm ordinem Melchisedech.

Dominus à dextris tuis: congre-
git in die iræ suæ reges.

Iudicabit in nationibus, implebit
ruinas: conquassabit capita in ter-
ra multorum.

De torrente in via bibet: propte-
rea exaltabit caput.

Gloria Patri & Filio, &c.

Antiph. Angelis suis Deus manda-
uit de te: vt custodiant te in omni-
bus vijs tuis.

Antiph. Laudemus Dominum,
quem laudant Angeli, quem Cheru-
bim & Seraphim, Sanctus, Sanctus,
Sanctus proclaimant.

Psalmus 110.

Confitebor tibi Domine in to-
to corde meo: in consilio iu-
storum & congregatione.

Magn-

ANGELI CVSTODIS. 5

Magna opera Domini: exquisita
in omnes voluntates eius.

Confessio & magnificentia opus
eius: & iustitia eius manet in sacer-
tum sacerdotalium.

Memoriam fecit mirabilem suo-
rum, misericors & miserator Do-
minus escam dedit timentibus se.

Memor erit in seculum testamen-
ti sui: virtutem oporum suorum an-
nunciabit populo suo.

Vt det illis hereditatem gentium:
opera manuum eius veritas & iudi-
cium.

Fidelia omnia iuxta mandata eius, con-
firmata in seculum sacerdotalium: facta in
veritate & aequitate.

Redemptionem misit Dominus
populo suo: mandauit in eternum
testamentum suum.

Sanctum & terribile nomen eius:
initium sapientiae timor Domini.

Intellectus bonus omnibus faci-
entibus eum: laudatio eius manet in
seculum sacerdotalium.

Gloria Patri, & Filio, &c.

Antiph. Laudemus Dominum

A. ♫ quicquid

6 OFFICIVM SANCTI
quem laudant Angeli, quem Cheru-
bim & Seraphim, Sanctus, Sanctus,
Sanctus proclamat.

Antiph. Angeli eorum semper vi-
dent faciem Patris mei, qui in coe-
lis est.

Psalmus III.

Beat us vir qui timet Dominum:
in mandatis eius volet nimis.

Potens in terra erit semen eius:
generatio rectorum benedicetur.

Gloria & diuitiae in domo eius:
& iustitia eius manet in seculum
seculi.

Exortum est in tenebris lumen re-
ctis: misericors, & miserator, &
iustus.

Iucundus homo, qui miseretur &
commodat, disponet sermones suos
in iudicio: quia in aeternum non
commouebitur.

In memoria aeterna erit iustus: ab
auditione mala non timebit.

Paratum cor eius sperare in Do-
mino, confirmatum est cor eius; non
com-

ANGELI CUSTODIS. ?
commouebitur, donec despiciat i-
nimicos suos.

Dispersit, dedit pauperibus, iusti-
tia eius manet in sæculum sæculis;
cornu eius exaltabitur in gloria.

Peccator videbit, & irascetur, dë-
tibus suis fremet & tabescet: deside-
rium peccatorum peribit.

Gloria Patri & Filio, &c.

Antiph. Angelieorum semper vi-
dēt faciē Patris mei, qui in cœlis est.

Antiph. Benedictus Deus, qui mi-
sit Angelum suum, & eruit seruos
suos, qui crediderunt in eum.

Psalmus 118.

Laudate pueri dominum: lauda-
te nomen Domini.

Sit nomen Domini benedictum:
ex hoc nunc & usque in sæculum.

A solis ortu usque ad occasum:
laudabile nomen Domini.

Excelsus super omnes gentes Do-
minus: & super cœlos gloria eius.

Quis sicut Dominus Deus noster,
qui in altis habitat: & humilia re-
spicit in cœlo & in terra.

A 4

Suscī-

OFFICIVM SANCTI

Suscitans à terra inopem : & de
stercore erigens pauperem.

Vt collocet eum cum principibus:
cum principibus populi sui.

Qui habitare facit sterilem in do-
mo: matrem filiorum latantem.

Gloria Patri, &c.

Antiph. Benedictus Deus, qui mi-
fit Angelum suum, & eruit seruos
suos, qui crediderunt in eum.

Antiph. Laudate Deum omnes
Angeli eius, laudate eum omnes vir-
tutes eius.

Psalmus 116.

LAUDATE DOMINUM OMNES GEN-
TES: laudate eum omnes populi.
Quoniam confirmata est superna
misericordia eius: & veritas Domi-
ni manet in æternum.

Gloria Patri, & Filio, &c.

Antiph. Laudate Deum omnes
Angeli eius, laudate eum omnes vir-
tutes eius.

CAPITVLVM. Exod. cap. 23.
Ecce ego mitto Angelū meū, qui
præcedat te, & custodiat in via,
& in-

ANGELI CVSTODIS
& introducat ad locum, quem p̄ræ-
paraui: obserua eum, & audi vocem
eius.

Hymnus.

CVstodes hominum psallimus:
Angelos,
Naturæ fragili, quos Pater addidit
Cœlestis comites; insidianibus
Ne succumberet hostibus.

Nam quod corruerit proditor
Angelus,
Concessis meritò pulsus honoribus.
Ardens inuidia, pellere nititur,
Quos cœlo Deus aduocat.

Huc cūtis igitur per uigil aduolat,
Auertens patria de tibi credita
Tā morbos animi, quām requiesterit
Quicquid non finit incolas.

Sanctæ sit Triadi laus pia iugiter,
Cuius perpetuo numine machina
Triplex hęc regitur, cuius in omnia
Regnat gloria sœcula, Amen.

Vers. In conspectu Angelorum
psallam tibi Deus meus.

Resp. Adorabo ad Templum sanctum tuū: & cōfitebor nomini tuo.

Antiph. Omnes sunt administrati.

A

corijs.

OFFICIVM SANCTI
torij spiritus, in ministerium missi
propter eos, qui hæreditatem capi-
ent salutis.

CANTICVM B. MARIAE VIRG.
LUCÆ. 1.

MAgnificat anima mea Domini
num.

Et exultauit spiritus meus: in Deo
salutari meo.

Quia respexit humilitatem an-
cillæ suæ: ecce enim ex hoc beatam
me dicent omnes generationes.

Quia fecit mihi magna qui potens
est: & sanctum nomen eius.

Et misericordia eius à progenie in
progenies: timentibus eum.

Fecit potentiam in brachio suo:
dispersit superbos mente cordis sui.

Deposuit potentes de sede: & ex-
altauit humiles.

Esurientes impleuit bonis: & di-
uines dimisit inanes.

Suscepit Israël puerum suum: re-
cordatus misericordiæ sue:

Sicut locutus est ad patres nostros:
Abraham & semini eius in secula.

Gloria Patri, &c.

Antriph.

ANGELI C VSTODIS.

Antiph. Omnes sunt administratores spiritus, in ministerium missi propter eos, qui haereditatem capient salutis.

Vers. Dominus vobiscum. *Resp.* Ec cum spiritu tuo.

O R E M V S.

Deus, qui ineffabili prouidentia sanctos Angelos tuos ad nostram custodiam mittere dignaris, largire supplicib. tuis, & eorum semper protectione defendi, & æterna societate gaudere. Per Dominum nostrum Iesum Christum Filium tuum, qui tecum viuit & regnat in unitate Spiritus sancti Deus, per omnia sæcula sæculorum. *Resp.* Amen.

Pro commemoratione Dominicæ ad vesperas, *Antiph.* Cognoverunt omnes à Dan usq; Bersabee, quod fidelis Samuel Propheta esset Domini.

Vers. Vespertina oratio ascendat ad te Domine. *Resp.* Et descendat super nos misericordia tua. O R E M V S.

Protector in te speratiū Deus, sine quo nihil est validū, nihil sanctū, multiplica super nos misericordiā

A 6 tuam,

12 OFFICIVM SANCTI
tuam, vt te rectore, te duce, sic trans-
eamus per bona temporalia, vt no-
mittamus æterna. Per D'ominum no-
strum Iesum Christum, &c.

Vers. Dominus vobiscum. Resp. Et
cum spiritu tuo. Vers. Benedicamus
Domino. Resp. Deo gratias. Vers. Fi-
delium animæ per misericordiam
Dei requiescant in pace. Resp. Amen.
deinde secretò, Pater noster, &c.

AD COMPLETORIVM.

Lector incipit.

Vers. Iube Domine benedicere.
Benedictio. Noctem quietam, & fi-
nem perfectum, concedat nobis Do-
minus omnipotens. Resp. Amen.

Lectio brevis. 1. Pet. 5.

Fratres: Sobrii estote & vigila-
te: quia aduersarius vester dia-
bolus tanquam leo rugiens, circuit
quærens quem deuoret: cui resistite
fortes in fide. Tu autem D'ominus mi-
serere nobis.

Resp. Deo gratias.

vers

ANGELI CUSTODIS:

Vers. Adiutorium nostrum in nomine domini. *Reff.* Qui fecit cælum & terram. Pater noster, &c. dicitur totum secretum. Deinde fit confessio communis alternatim.

Confiteor Deo omnipotenti, beatæ Mariæ semper Virgini, beato Michaëli Archangelo, beato Ioanni Baptistar, sanctis Apostolis Petro & Paulo, & beato N. omnibus sanctis, & vobis fratres, quia peccavi nimis cogitatione, verbo, & opere: mea culpa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor beatam Mariam semper Virginem, beatum Michaëlem Archangelum, beatam Iohannem Baptistam, sanctos Apostolos Petrum & Paulum, beatum N. omnes Santos, & vos fratres, orare pro me ad Dominum Deum nostrum.

Chorus respondet:

Misereatur tui omnipotens Deus, & dimissis peccatis tuis, perducat te ad vitam æternam.

Reff. Amen.

A 7

Deinde

¶ OFFICIVM SANCTI

Deinde repetit confessionem,
& vbi dicitur, vobis fratres, & vos
fratres, dicitur, tibi pater, & te pa-
ter.

Facta confessione à Choro Hebdo-
madarius dicit.

Misereatur vestri omnipotens
Deus, & dimissis peccatis vestris,
perducat vos ad vitam æternam.
Resp. Amen.

Indulgentiam, absolutionem, &
remissionem omnium peccatorum
nostrorum tribuat nobis omni-
potens & misericors Dominus.
Resp. Amen.

Et facta absolutione dicitur
Versus.

Conuerte nos Deus salutaris no-
strer. Resp. Et auerte iram tuam à no-
bis. Vers. Deus in adiutorium meum
intende. Resp. Domine ad adiuuan-
dum me festina.

Gloria Patri, & Filio, &c.

Antiph. Miserere. Tempore pascha-
li, Antiph. Alleluia.

Psal.

ANGELI Cystodis. 15

Psalmus. 4.

Cum inuocarem, exaudiuit me:
Deus iustitiae meæ: in tribula-
tione dilatasti mihi.

Miserere mei: & exaudi oratio-
nem meam.

Filij hominum usquequò graui-
corde? ut quid diligitis vanitatem,
& queritis mendacium?

Et scitote, quoniam mirificauit
Dominus sanctum suum: Dominus
exaudiens me, cum clamauero ad
eum.

Irascimini & nolite peccare: que-
dicitis in cordibus vestris, & in cu-
bilibus vestris compungimini.

Sacrificate sacrificium iustitiae, &
sperate in Domino: multi dicunt,
quis offendit nobis bona?

Signatum est super nos lumen vul-
tus tui Domine: dedisti iustitiam in
corde meo.

A fructu frumenti, vini & olei
sui: multiplicati sunt.

In pace in idipsum: dormiam &
requiescam.

Quod.

16 OFFICIVM SANCTI

Quoniam tu Domine singulariter
in spe: constituisti me.

Gloria Patri, & Filio, &c.

Psalms 30.

IN te Domine speravi, non con-
fundar in æternum: in iustitia tua
libera me.

Inclina ad me aurem tuam: acce-
lera, ut eruas me.

Esto mihi in Deum protectorem,
& in domum refugij: ut saluum me
facias.

Quoniam fortitudo mea, & refu-
gium meum es tu, & propter no-
men tuum deduces me, & enutries
me.

Educes me de laqueo hoc, quem
absconderunt mihi: quoniam tu es
protector meus.

In manus tuas commendabo spiri-
tum meum: redemisti me Domine
Deus veritatis.

Gloria Patri, & Filio, &c.

Psalms 90.

Qui habitat in adiutorio altissi-
mi

ANGELI CUSTODIS. 17
mi: in protectione Dei cœli com-
morabitur.

Dicet Dominus, susceptor meus es
tu, & refugium meum: Deus meus,
sperabo in eum.

Quoniam ipse liberabit me de la-
queo venantium: & à verbo aspero.

Scapulis suis obumbrabit tibi: &
sub pennis eius sperabis.

Scuto circumdabit te veritas eius:
non timebis à timore nocturno.

A sagitta volâte in die, à negotio
perambulante in tenebris: ab incur-
su, & dæmonio meridiano.

Cadent à latere tuom ille, & de-
cem millia à dextris tuis: ad reu-
tem non appropinquabit.

Veruntamen oculis tuis conside-
rabis: & retributionem peccato-
rum videbis.

Quoniam tu es Domine spes mea:
altissimum posuisti refugium tuum.

Non accederet ad te malum: & fla-
gellum non appropinquabit taber-
naculo tuo.

Quoniam Angelis suis mandauit
de:

38 OFFICIVM SANCTI
de te: vt custodiant te in oīnibus
viis tuis.

In manibꝫ portabunt te: ne forte
offendas ad lapidem pedem tuum.

Super aspidem & basiliscum am-
bulabis: & conculcabis leonem &
draconem.

Quoniam in me sperauit, libera-
bo eum: protegam eum, quoniam
cognouit nōmen meum.

Clamauit ad me, & ego exaudiam
eum, cum ipso sum in tribulatione:
eripiam eum, & glorificabo eum.

Longitudine dierum replebo e-
um: & ostendam illi salutare meum.

Gloria Patri, & Filio, &c.

Psalmus 133.

Ecce nūne benedicte Domi-
num: omnes serui Domini.

Qui statis in domo Domini: in-
triis domus Dei nostri.

In noctibus extollite manus vo-
stras in sancta: & benedicte Domi-
num.

Benedicat te dominus ex Sion:
qui fecit cōclum & terram.

Gloria Patri, & Filio, &c.

Antiph.

ANGELI CUSTODIS. 19
Antiph. Miserere mihi Domine, &
exaudi orationem meam. Tempore
paschali, Antiph. Alleluia, Alleluia,
Alleluia.

Hymnus D. Ambrosij.

Te lucis ante terminum
Rerum creator poscimus,
Ut solita clementia.
Sis præfus ad custodiam.
Procul recedant somnia,
Et noctium phantasmatæ,
Hostemq; nostrum comprime,
Ne polluantur corpora.
Præsta Pater omnipotens
Per Iesum Christum Dominum,
Qui tecum in perpetuum,
Regnat cum S. Spiritu. Amen.

Capitulum, Hierem. 14.

Tu autem in nobis es Domine,
& nomen sanctum tuum inueni-
catum est super nos: ne derelinquas
nos Domine Deus noster.
Resp. Deo gratias.
Resp. breue. In manus tuas Domine
★ Commendo spiritum meum. In
manus.

20 OFFICIVM SANCTI
manus. *Vers.* Redemisti nos Domine
Deus veritatis , *Resp.* Commendo.
Vers. Gloria Patri. *Resp.* In manus.
Vers. Custodi nos Domine ut pupil-
lam oculi. *Resp.* Sub umbra alarum
tuarum protege nos.
Antiph. Salua nos.

CANTICVM SIMEONIS.

Luca 2.

Nunc dimittis feruum tuum
Domine: secundum verbum
tuum in pace.

Quia viderunt oculi mei: saluta-
re tuum.

Quod parasti: ante faciem omni-
um populorum.

Lumen ad reuelationem genti-
um: & gloriam plebis tuæ Israël.

Gloria Patri & Filio, &c.

Antiph. Salua nos Domine vigilä-
tes, custodi nos dormientes, vt vigi-
lemus cum Christo, & requiesca-
mus in pace. *Vers.* Domine exaudi
orationem meam. *Resp.* Et clamor
mens ad te veniat. *Vers.* Dominus
vobiscum. *Resp.* Et cum spiritu tuo.

016

Oremus.

Visita, quæsumus Domine, habitationem istam, & omnes infidias inimici ab ea lôgè repelle: Angelitui sancti habitet in ea, qui nos in pace custodiant: & benedictio tua sit super nos semper. Per Dominum nostrum Iesum Christum, &c.

Vers. Dominus vobiscum. *Resp.* Ec cum spiritu tuo. *Vers.* Benedicamus Domino. *Resp.* Deo gratias. *Benedic-*
dio. Benedicat & custodiat nos omnipotens & misericors Dominus, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus, *Resp.* Amien. Et non dicitur Fidelium animæ, sed immediatè dicitur sequens

Antiphona.

Salue Regina, mater misericordiæ. Vita, dulcedo, & spes nostra salutē. Ad te clamamus exules filij Euæ. Ad te suspiramus gementes & flentes in hac lachrymarum valle. Eia ergo aduocata nostra, illos tuos misericordes oculos ad nos conuerte. Et Iesum benedictū fructum ventris tui, nobis post hoc exilium osten-

22 OFFICIVM SANCTI
Aende. O clemens, ô pia, ô dulcis
virgo Maria.

Vers. Ora pro nobis sancta Dei
genitrix. Ref. Ut digni efficiamur
promissionibus Christi.

Oremus.

O Mnipotens semperne Deus,
qui gloriose virginis matris
Marię corpus & animam, ut dignum
Filij tui habitaculum effici merere-
tur, Spiritu sancto cooperante, præ-
parasti:da, ut cuius cōmemoratione
lætamur, eius pia intercessione ab
instantibus malis, & à morte perpe-
tual liberemur. Per eundem Christū
Dominum nostrum, Ref. Amen.

Vers. Diuinum auxilium maneat
semper nobiscum. Ref. Amen. Deinde
dicitur secretò, Pater noster. Aue
Maria. Credo.

AD MATVTINVM.

Pater noster. Aue Maria, Credo.
Vers. Domine labia mea aperies. Ref.
Et os meum annunciat laudētudo
Vers. Deus in adiutorium meum in-
cende.

tende. Resp. Domine ad adiuuandum
me festina. Gloria Patri, &c.

*In uitatorium. Regem Angelorum
Dominum: * Venite adoremus. &
repetitur, Regem Angelorum Domi-
num: * Venite adoremus.*

Venite exultemus Domino, iu-
bilemus Deo salutari nostro:
præoccupemus faciem eius in con-
fessione, & in psalmis iubilemus ei.
Regem Angelorum Dominum: Ve-
nite adoremus.

Quoniam Deus magnus Domi-
nus, & Rex magnus super omnes
Deos, quoniam non repellit Domi-
nus plebem suam, quia in manu e-
ius sunt omnes fines terræ, & alti-
tudines montium ipse conspicit.
Venite adoremus.

Quoniam ipsius est mare, & ipse
fecit illud, & aridā fundauerunt ma-
nus eius: venite adoremus, & proci-
damus ante Deum: ploremus coram
Domino, qui fecit nos, quia ipse est
Dominus Deus noster, nos autem
populus eius, & oves pascuæ eius.

Regem

24 OFFICIVM SANCTI
Regem Angelorum Dominum: Ve-
nite adoremus.

Hodie si vocem eius audieritis,
nolite obdurare corda vestra, sicut
in exacerbatione secundum
tentationes in deserto: ubi tentau-
runt me patres vestri, probauerunt,
& viderunt opera mea. Venite ado-
remus.

Quadraginta annis proximus
fui generationi huic, & dixi semper,
hi errat corde: ipsi vero non cognos-
uerunt vias meas, quibus iurauit
ira mea, si introibunt in requiem
meam. Regem Angelorum Domi-
num: Venite adoremus.

Gloria Patri, & Filio, & Spiritui
sancto: Sicut erat in principio, &
nunc, & semper, & in secula se-
lorum, Amen. Venite adoremus. Re-
gem Angelorum Dominum. Venite
adoremus.

Hymnus.

Custodes hominum psallimus
Angelos, &c. ut in primis respe-
ctu, fol. 9.

IN

IN I. NOCTVRNO.

Antiph. Dñs Deus cæli & terræ, i-
pse mittet Angelum suum coram te.

Psalmus 8.

Domine Dominus noster: quām
admirabile est nomen tuum in
vniuersa terra?

Quoniam eleuata est magnificen-
tia tua: super cælos.

Ex ore infantium & lactentium
perfecisti laudem propter inimicos
tuos: ut destruas inimicum & vtlo-
rem.

Quoniam videbo cælos tuos, o-
pera dicatorum tuorum: lunam &
stellas, quæ tu fundasti.

Quid est homo, quod memor es
eius: aut filius hominis, quoniam
visitas eum?

Minuisti eum paulò minus ab
Angelis, gloria & honore coronasti
eum: & constituisti eum super ope-
ra manuum tuarum.

Omnia subiecisti sub pedibus e-
ius: oves & boues vniuersas, insuper
& pecora campi.

B

Volu-

26 OFFICITM SANCTI

Volucres cæli & pisces maris: qui
perambulant semitas maris.

Domine Dominus noster: quām
admirabile est nomen tuum in vni-
uersa terra?

Gloria P̄tri & Filio, &c.

Antiph. Domine Deus cæli & ter-
ræ, ipse mittet Angelum suum co-
ram te

Antiph. Deus meus misit Ange-
lum suum, & conclusit ora-leonum,
& non nocuerunt mihi.

Psalmus. 10.

IN Domino confido, quomodo
dicitis animæ meæ: transmigra
in montem sicut passer?

Quoniam ecce peccatores inten-
derunt arcum, parauerunt sagittas
in pharetra: ut sagittent in obscu-
ro rectos corde.

Quoniam quæ perfecisti destru-
xerunt; iustus autem quid fecit?

Dominus in templo sancto suo:
Dominus in cælo sedes eius.

Oculi eius in pauperem respici-
unt: palpebræ eius interrogant fi-
lios hominum.

Domi-

ANGELI CUSTODIS. 27

Dominus interrogat iustum &
impium: qui autem diligit iniquita-
tem odit animam suam.

Pluet super peccatores laqueos:
ignis & sulphur, & spiritus procel-
larum, pars calicis eorum.

Quoniam iustus Dominus & in-
stitas dilexit: aequitatem vidit vul-
tus eius.

Gloria Pat. &c.

Antiph. Deus meus misit Ange-
lam suum, & conclusit ora leonum,
& non nocuerunt mihi.

Antiph. Benè ambuletis, & Domi-
nus sit in itinere vestro, & Angelus
eius comitetur vobiscum.

Psalmus 14.

D Omine quis habitabit in ra-
bernaculo tuo? aut quis re-
quiescat in monte sancto tuo?

Qui ingreditur sine macula: &
operatur iustitiam.

Qui loquitur veritatem in corde
suo: qui non egit dolum in lingua
sua.

Nec fecit proximo suo malum:

B 2

XX

28 OFFICIVM SANCTI
& opprobrium non accepit aduersus proximos suos.

Ad nihilum deductus est in conspectu eius malignus: timentes autem Dominum glorificat.

Qui iurat proximo suo, & non decipit: qui pecuniam suam non dedit ad usuram, & munera super innocentem non accepit.

Qui facit hæc, non mouebitur in æternum.

Gloria Pat. &c.

Antiphon Benè ambuletis, & Dominus sit in itinere vestro, & Angelus eius comitetur vobiscum.

Vers. Stetit Angelus iuxta aram templi:

Resp. Habens thuribulum aureum in manu sua. Post versum in quilibet nocturno dicitur Pater noster. secretò, usq; ad Vers. Et ne nos inducas in tentationem. Resp. Sed libera nos à malo. Amen.

Absolutio.

Exaudi Domine Iesu Christe precies seruorum tuorum, & miserere nobis, qui cù Patre, & Spiritu S. vi-

vis

ANGELI CVSTODIS. 29
uis & regnas in sœcula sœculorum.
Resp. Amen.

Vers. Iube Domine benedicere. Be-
nedictio. Benedictione perpetua be-
nedicat nos Pater ætern⁹. Resp. Amē.

LECTIO PRIMA.

De libro Exodi. Cap. 23.

ECCE ego mittam Angelum me-
um, qui præcedat te, & custodiat
in via; & introducat in locum, quem
præparaui. Obserua eum, & audi vo-
cem eius, nec contemnendum pu-
tes, quia non dimittet cum peccau-
ris; & est nomen meum in illo. Quod
si audieris vocem eius, & feceris o-
mnia, quæ loquor, inimicus ero ini-
micis tuis, & affligam affligen-
tes te, præcedetque te Angelus meus. Tu
autem Domine miserere nobis.
Resp. Deo gratias.

Resp. Angelis suis Deus mandavit
dete, ut custodiant te in omnib. viis
tuis. * In manibus portabunt te, ne
vnquam offendas ad lapidem pedem
tuum. Vers. Millia millium mini-
strabant ei: & decies millies centena
millia assistebat ei. deinde repetitur,

B 3

In

30 OFFICIVM SANCTI
In manibus. usque ad Vers. Millia.
Vers. Iube Domine benedicere,
Benedictio. Unigenitus Dei Filius nos
benedicere & adiuuare dignetur.
Resp. Amen.

LECTIO SECUND A.

Ex Zacharia Prophetā. Cap. I.

FACTUM est verbū Domini ad Z̄
chariā, filiū Barachiæ filij Addo
Prophetā, dicens: Vidi per nocte, &
ecce vir ascendēs super equū rufum,
& ipse stabat inter myrteta, quæ erat
in profundo: & post eum equi rufi,
varii, & albi: & dixi: Qui sūt isti Do-
mine mi? Et dixit ad me Angel⁹ Do-
mini, qui loquebatur in me. Ego o-
stendā tibi, quid sint hæc. Et respōdit
vir, qui stabat inter myrteta, & dixit:
Isti sunt, quos mittit Domin⁹ ut per-
ambulēt terrā. Et respōderūt Ange-
lo Domini, qui stabat inter myrteta,
& dixerunt: Perambulauimus ter-
ram, & ecce omnis terra habitatur
& quiescit. Tu autem Domine, &c.

Resp. Respondit Angelus Domini,
& dixit: Domine exercituū. * Usque-
quo tu nō misereberis Hierusalē &
urbium

ANGELI C V S T O D I S . 31
vrbium Iuda, quibus iratus es? Vers.
Iste enim septuagesimus annus est.
* Usquequo.

Vers. Iube Domine Benedicere. Be-
nedictio, Spiritus S. gratia illuminet
sensus & corda nostra. Resp. Amen.

LECTIO TERTIA.

Ex Zachar. Cap. 2.

E T leuaui oculos meos, & vidi, &
Ecce vir, & in manu eius funicu-
lus mesorū, & dixi: Quò tu vadis? Ec-
dixit ad me: Ut metiar Hierusalē, &
videā quāta sit latitudo eius, & quā-
ta lōgitudo eius. Et ecce Angel⁹, qui
loquebatur in me, egrediebatur. Et
Angelus alias egrediebatur in oc-
cursum eius, & dixit ad eū: curre, lo-
quere ad puerū istū, dicēs: Absq; mu-
ro habitabitur Hierusalē, præ mul-
titudine hominū, & iumentorum in
medio eius. Et ego ero, ait Dominus,
murus ignis in circuitu; & in gloria
ero in medio eius. Tu autem Dom.

Resp. In conspectu gentium nolite
timere, vos enim in cordibus vestris
adorate & timete Dominū. * Angel⁹
enim eius vobiscum est. Vers. Stetit

B. 4

Ang-

31 OFFICIVM SANCTI

Angelus iuxta aram templi, habens
thuribulum aureum in manu sua.*

Angelus enim. *Vers.* Gloria Patri, &

Filio, & Spiritui S.* Angelus enim.

sic semper dicitur, Gloria Patri.

in fine ultimi Responsorij cuiuslibet

Nocturni.

IN II. NOCTVRNO.

Antiph. Cùm essem vobiscum,
per voluntatem Dei eram: ipsum
benedicite, & cantate ei.

Psalmus 18.

Coeli enarrant gloriam Dei: &
Opera manuum eius annunciant
firmamentum.

Dies diei eructat verbum: & nox
nocti indicat scientiam.

Non sunt loquelæ, neque sermo-
nes: quorum non audiantur voces
eorum.

In omnem terram exiuit sonus
eorum: & in fines orbis terræ verba
eorum.

In sole posuit tabernaculū suum:
&

ANGELI CVSTODIS: 33
& ipse tanquam sponsus procedens
de thalamo suo.

Exultauit ut gigas ad currendum
viam: à summo cælo egressio eius.

Et occursus eius usque ad sum-
mum eius nec est, qui se abscondat à
calore eius.

Lex Domini immaculata cōuer-
tēt animas: testimonium Domini
fidele, sapientiam præstās paruulis.

Iustitiæ Domini rectæ lætifican-
tes corda: præceptum Domini luci-
dum illuminans oculos.

Timor Domini sanctus permanēs
in sæculum sæculi: iudicia Domini
vera iustificata in semetipsa.

Desiderabilia super aurum & la-
pidem pretiosum multum: & dulci-
ora super mel & fauum.

Etenim seruus tuus custodit ea: in
custodiendis illis retributio multa.

Delicta quis intelligit? ab occul-
tis meis munda me: & ab alienis
parce feruo tuo.

Si mei non fuerint dominati,
tunc immaculatus ero, & emunda-
bor à delicto meo.

B 5

Et

34 OFFICIVM SANCTI

Et erunt, ut complaceant eloquias
oris mei: & meditatio cordis mei in
conspictu tuo semper.

Domine adiutor meus: & redem-
ptor meus.

Gloria Patri & Filio, &c.

Antiph. Cum essem vobiscum, per
voluntatem Dei eram: ipsum bene-
dicite, & cantate ei.

Antiph. Tollens se Angelus do-
mini, qui præcedebat castra Israël,
abiit post eos.

Psalmus 23.

D Omini est terra, & plenitudo
eius: orbis terrarum & uni-
uersi, qui habitant in eo.

Quia ipse super maria fundauit eum:
& super flumina præparauit eum.

Quis ascendet in montem Domini:
aut quis stabit in loco sancto eius?

Innocēs manibus & mūdo corde,
qui non accepit invano animam suā:
nec iurauit in dolo proximo suo.

Hic accipiet benedictionem à
domino: & misericordiam à deo
salutari suo.

Hec

ANGELI CUSTODIS. 35

Hæc est generatio quærentium eum: quærentium faciem Dei Iacobi.

Attollite portas principes vestras, & eleuamini portæ aeternales, & introibit Rex gloriæ.

Quis est iste Rex gloriæ? Dominus fortis & potens: Dominus potens in prælio.

Attollite portas principes vestras, & eleuamini portæ aeternales, & introibit Rex gloriæ.

Quis est iste Rex gloriæ? Dominus virtutum ipse est Rex gloriæ.

Gloria Patri, &c.

Antiph. Tollens se Angelus domini, qui præcedebat castra Israël, abiit post eos.

Antiph. Immittet Angelus domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos.

Psalmus 33.

Benedicam dominum in omni tempore: semper laus eius in ore meo.

In domino laudabitur anima mea: audiant mansueti, & lætentur.

B 6

- Ma-

36 OFFICIVM SANCTI

Magnificare Dominaum mecum:
& exultemus nomē eius in idipsum.

Exquisiui Dominum, & exaudiuit
me: & ex omnibus tribulationibus
meis eripuit me.

Accedite ad eū, & illuminamini:
& facies vestræ non confundentur.

Iste pauper clamauit, & Domi-
nus exaudiuit eum: & ex omnibus
tribulationibus eius salvabit eum.

Immittet Angelus Domini in cir-
citu timentis eum: & eripiet eos.

Gustate & videte, quoniam suavis
est Dominus: beatus vir, qui sperat
in eo.

Timete Dominum omnes Sancti
eius: quoniam non est inopia ti-
mentibus eum.

Divites eguerunt & esfurierunt:
inquirentes autem Dominam non
minuantur omni bono.

Venite filij, audite me: timorem
Domini docebo vos.

Quis est homo, qui vult vitam? di-
ligit dies videre bonos?

Prohibe linguam tuam à malo: &
labia tua ne loquantur dolum.

Diver-

ANGELI CVSTODIS. 37

Diuerte à malo, & fac bonum: inquire pacem, & persequere eam.

Oculi Domini super iustos: & aures eius in preces eorum.

Vultus autem Domini super facientes mala: ut perdat de terra memoriam eorum.

Clamauerunt iusti, & Dominus exaudiuit eos: & ex omnibus tribulationibus eorum liberauit eos.

Iuxta est Dominus his, qui tribulato sunt corde: & humiles spiritu saluabit.

Multa tribulationes iustorum: & de omnibus his liberabit eos Dominus.

Custodit Dominus omnia offa eorum: unum ex his non contetur.

Mors peccatorum pessima: & qui oderunt iustum, delinquent.

Redimet Dominus animas servorum suorum: & non delinquent omnes, qui sperant in eo.

Gloria patri & Filio, &c.

Antiph. Immittet Angelus Domini in circuitu timentium eum, & eripiet eos.

B 7 Verso

38 OFFICIVM SANCTI

Vers. Ascendit fumus aromatum in
conspicatu Dei. Resp. De manu Au-
geli.

Pater noster, &c.

Absolutio.

I Pius pietas & misericordia nos
adiuuet, qui cum Patre & Spiritu
Sancto viuit & regnat in secula sae-
culorum, Amen.

Vers. Iube domine benedicere.
Benedictio. Deus Pater omnipotens
sit nobis propitius & clemens. Resp.
Amen.

LECTIO QVARTA.

Sermo S. Bernardi Abbatis in Psal-

Qui habitat. serm. 12.

A ngelis suis mandauit de te.
Mira dignatio, & verè magna
dilectio charitatis. Quis enim? Qui
bus? De quo? Quid mandauit? Studi-
osè cōsideremus fratres, diligenter
commendemus memoriae hoc tam
grande mandatū. Quis enim manda-
uit? Cuius sunt Angelī? Cuius māda-
tis obtēperant? Cuius obediunt vo-
luntati nempe Angelis suis manda-
uit de

uitdete, vt custodiant te in omnibus viis tuis. Nec cunctantes, quin etiam in manibus tollant te. Summa ergo maiestas mandauit Angelis, & Angelis suis mandauit. Illis utique subliminibus tam beatissimis proximis sibi coherentibus, & verè domesticis mandauit de te. Tu quises? Quid est homo, quod memor esse ius? aut filius hominis, quoniam reputas eum? Quasi vero non sit putredo, & filius hominis vermis. Sed quid putas mandauit de te? ut custodiant te. Tu autem Domine misere re nobis.

Resp. Vixit ipse dominus. *Quoniam custodiuit me Angelus eius, & hinc euntem, & ibi commorantem, & inde hoc reuertentem. *Vers.* Et non permisit me dominus ancillam suam coinquinari. *Quoniam.

Vers. Iube domine benedicere. *Benedictio.* Christus perpetuæ de nos gaudia vita. *Resp.* Amen.

LECTIO QVINTA.

Quantam tibi debet hoc verbū inferre reuerentiā, afferre de uotio-

40 OFFICIVM SANCTI
uotionem, conferre fiduciam? reue-
rentiam pro præsentia, deuotionem
pro benevolentia, fiduciam pro cu-
stodia. Cautè ambula, vt videlicet
cui adsunt Angeli (sicut eius manda-
tum est) in omnibus viis tuis. In quo-
uis diuersorio, in quouis angulo,
Angelo tuo reuerentiam habe Tune
audeas illo præsente, quod vidente
me non auderes? An præsentem esse
dubitas, quem non vides? Quid si au-
diрес? Quid si tangeres? Quid si olsa-
ceres? Vide, quia non solo visure
rum præsentia comprobetur. Tu au-
tem Domine miserere nobis.

Reſp. Angelus Domini descendit
cum Azaria & sociis eius in forna-
cem, & excussum flammam ignis de
fornace.* Et non retigit eos omnino
ignis, neq; contrastauit. *Verſ.* Benedi-
ctus Deus eorum, qui misit Ange-
lum suum, & eruit seruos, qui cre-
diderunt in eum. * Et non retigit.

Verſ. Iube Domine benedicere.
Benedictio. Ignem sui amoris ac-
cendat Deus in cordibus nostris.
Reſp. Amen.

Lectio

LECTIO SEXTA.

IN ipso itaque fratres, affectuosè diligamus Angelos eius, tanquam futuros aliquando cohæredes nostros, interim verò actores & tutores à Patre præpositos & præpositos nobis. Quid sub tantis custodibus timeamus? nec superari, nec seduci, minus autem seducere possunt, qui custodiunt nos in omnibus vijs nostris. Fideles sunt: prudentes sunt: potentes sunt, quid trepidamus? Tantum sequamur eos, adhæreamus eis; & in protectione Dei coeli commoremur. Quoties ergò gravissima cernitur vrgere tentatio, & tribulatio vehemens imminere, invoca custodem tuum, ductorem tuum, adiutorem tuum in opportunitatibus, in tribulatione: inclama eum, & dic: Domine, salua nos, perimus. Tu autem Domine &c.

Resp. In omni tribulazione eorum non est tribulatus. * Et Angelus faciei eius saluavit eos. *Vers.* In dilectione sua, & indulgentia sua ipse redemit

42 OFFICIVM SANCTI
demit eos, & portauit eos, & ele-
nit eos cunctis diebus sœculi. * Et
Angelus. *Vers.* Gloria Patri. * Et An-
gelus.

IN III. NOCTVRNO.

Antiph. Misit Dominus Angelum
suum, qui percussit omnem virum
robustum, & bellatorem, & princi-
pem exercitus Regis Assyriorum.

Psalmus 95.

Cantate Domino canticum no-
uum: cantate Domino omnis
terra.

Cantate Domino, & benedicite
nomini eius: annunciate de die in
diem salutare eius.

Annunciate inter gentes gloriam
eius: in omnibus populis mirabilia
eius.

Quoniam magnus Dominus &
laudabilis nimis: terribilis est su-
per omnes Deos.

Quoniam omnes dij gentium de-
monia: Dominus autē cœlos fecit.

Confessio & pulchritudo in con-
spectu

ANGELI CUSTODIS. 43
spectus eius: sanctimonia & magnificientia in sanctificatione eius.

Afferte Domino patriæ gentium,
afferte Domino gloriam & honorem:
afferte Domino gloriam nominis eius.

Tollite hostias, & introite in atria eius: adorate dominum in atrio sancto eius.

Commoueatur à facie eius uersa terra: dicite in gentibus, quia dominus regnauit.

Etenim correxit orbem terræ, qui non commouebitur: iudicabit populos in æquitate.

Lætentur coeli, & exultet terra,
commoueatur mare, & plenitudo eius: gaudebunt campi, & omnia, quæ in eis sunt.

Tunc exultabunt omnia ligna silvarum à facie domini, quia venit: quoniam venit iudicare terram.

Iudicabit orbem terræ in æquitate: & populos in veritate sua.

Gloria Patri & Filio, &c.

Antiph. Misit dominus Angelum suum, qui percussit omnem virum: robu-

44 OFFICIVM SANCTI
robustum & bellatorem & princi-
pem exercitus Regis Assyriorum.

Antiph. Adorate Dominum o-
mnes Angeli eius, audiuit, & lætata
est Sion.

Psalmus 96.

DO M I N V S regnauit exultet
terra: lætentur Insulae multæ.

Nubes & caligo in circuitu eius:
iustitia & iudicium correctio sedis
eius.

Ignis ante ipsum præcedet: & in-
flammabit in circuitu inimicos eius.

Illuxerunt fulgura eius orbiter-
ez: vidit & commota est terra.

Montes sicut cera fluxerunt à fa-
cie Domini: à facie Domini omnis
terra.

Annunciauerunt cœli iustitiam
eius: & viderunt omnes populi glo-
riam eius.

Confundantur omnes, qui ado-
rant sculptilia: & qui gloriantur in
simulacris suis.

Adorate eum omnes Angeli eius:
audiuit & lætata est Sion.

Et exultaueunt filiae Iudæ: pro-
pter

ANGELI CUSTODIS. 49
pter iudicia tua Domine.

Quoniam tu Dominus altissimus
super omnem terram: nimis exalta-
tus es super omnes Deos.

Qui diligitis Dominum , odite
malum : custodit Dominus animas
Sanctorum suorum, de manu pecca-
toris liberabit eos.

Lux orta est iusto : & rectis corde
lætitia.

Lætamini iusti in Domino : &
confitemini memorie sanctificatio-
nis eius.

Gloria Patri & Filio, &c.

Antiph. Adorate Dominum om-
nes Angeli eius, audiuit, & lætata
est Sion.

Antiph. Benedicite Domino om-
nes Angeli eius , potentes virtute,
facientes verbum illius, ad audien-
dam vocem sermonis eius.

Psalmus 102.

BENEDIC anima mea Domino:
& omnia, quæ intra me sunt no-
mini sancto eius.

Benedic anima mea Domino : &
noli

46 OFFICIVM SANCTI
noli obliuisci omnes retributio[n]es
eius.

Qui propitiatur omnibus iniqui-
tibus tuis: qui sanat omnes infir-
mitates tuas.

Qui redimit de interitu vitam tu-
am: qui coronat te in misericordia
& miserationibus.

Qui replet in bonis desiderium
tuum: renouabitur ut aquilæ iuuen-
tus tua.

Faciens misericordias Dominus:
& iudicium omnibus iniuriam pa-
cientibus.

Notas fecit vias suas Moysi: filiis
Israel voluntates suas.

Miserator & misericors Dominus:
longanimes & multum misericors.

Non in perpetuum irascetur: ne-
que in æternum comminabitur.

Non secundum peccata nostra fe-
cit nobis: neque secundum iniquita-
tes nostras retribuit nobis.

Quoniam secundum altitudinem
cæli à terra: corroborauit miseri-
cordiam suam super timentes se.

Quantum distat Ortus ab Occi-
dente:

denti: longè fecit à nobis iniquitates nostras

Quomodo miseretur pater filiorum, misertus est Dominus timentibus se: quoniam ipse cognovit figmentum nostrum.

Recordatus est, quoniam puluis sumus: homo sicut fœnum dies eius: tanquam flos agri sic effloreat.

Quoniam spiritus pertransibit in illo, & non subsistet: & non cognoscet amplius locum suum.

Et iustitia illius in filios filiorum: his, qui seruant testamentum eius.

Et memores sunt mandatorum ipsius: ad faciendum ea.

Dominus in cœlo paravit sedem suam: & regnum ipsius omnibus dominabitur.

Benedicite Domino omnes Angeli eius potentes virtute: facientes verbum illius, ad audiendam vocem sermonum eius.

Benedicite Domino omnes virtutes eius: ministri eius, qui facitis voluntatem eius.

Benedicite Domino omnia opera eius:

48 OFFICIVM SANCTI
eius: in omni loco dominationis-
ius, benedic anima mea Domino.

Gloria Patri & Filio, &c.

Antiph. Benedicte Domino om-
nes Angeli eius, potentes virtute,
facientes verbum illius, ad audi-
dam vocem sermonis eius.

Vers. In conspectu Angelorum
psallam tibi Deus meus.

Resp. Adorabo ad templum san-
ctum tuum: & confitebor nomini
tuo.

Pater noster, &c.

Absolutio.

AVINCULIS peccatorum nostrorum
absoluat nos omnipotens &
misericors Dominus. *Resp.* Amen.

Vers. Iube Domine benedicere.
Benedictio. Euangelica lectio sit no-
bis salus & protectio. *Resp.* Amen.

LECTIO SEPTIMA.

Lectio S. Euangely secundum,
Matthaeum, Cap. 15.

IN illo tempore; Accesserunt di-
scipuli ad Iesum, dicentes: Quis
putas

I
ise-
10.
0 0°
rutes-
ien-
rum
san-
nini

orū
s &
en.
ere.
no-
n.

di-
gis
tas

ANGELI CUSTODIS. 49
putas maior est in regno cœlorum?
Et reliqua.

Homilia S. Hilarij Episcopi in
Cap. 18.

H umilitas passionis scandalum
nundo est. In hoc enim maximè
ignorantia detinetur humana, quod
sub deformitate crucis, æternæ glo-
riæ Dominū noluit accipere. Et quid
mundo tam periculosum, quam non
recepisse Christum? Verum tamē sub
hominis nuncupatione auctorem
scandali huius Iudaicum populum
designat; per quem onine hoc mun-
do periculum comparatur, ut Chri-
stum in passione abnegent, quæ Lex
& Prophetæ passibilem prædicauen-
runt. Ideo enim necesse ait venire
scandala; quia ad Sacramentum red-
dendæ nobis æternitatis, omnis in eo
passionis humilitas esset explenda.

Resp. Machabæus, & qui cum eo
erant, cognouerunt expugnari præ-
sidia.* Cum fletu & lachrymis roga-
bant Dominum, & omnis turba si-
mul, ut bonū Angelū mitteret ad sa-
lutē Israël. Vers. Cum pariter prom-

C pro

50 OFFICIVM SANCTI
pto animo procederent Hierosoly-
mis, apparuit præcedens eos eques
in veste candida.* Cum fletu.

Vers. Iube Domine benedicere.
Benedictio. Diuinum auxiliū maneat
semper nobiscum, *Reſp.* Amen.

LECTIO OCTAVA.

Videte ne cōtemnatis vnum de
pusillis istis, qui credūt in me.
Aptissimum vinculum mutui amo-
ris imposuit ad eos præcipue, qui
verè in Domino credidissent: pusil-
lorum enim Angeli quotidie Deum
vident. Quia Filius hominis saluat
quæ perditæ sunt. Ergo Filius homi-
nis saluat, & Deum Angeli vident,
& Angeli pusillorum præsunt fide-
lium orationibus. Præesse Angelos
absoluta auctoritas est. Saluatorum
igitur per Christum orationes, An-
geli quotidie Deo offerunt. Ergo pe-
riculosè ille contemnitur, cuius de-
sideria ac postulationes, ad æter-
num, ac inuisibilem Deum, ambiti-
oso Angelorum famulatu & mini-
sterio peruehantur.

Reſp. Tu Domine, qui misisti An-
gelum

ANGELI CVSTODIS. si
gelum tuum sub Ezechia Rege Iuda,
& interfecisti de castris Senacherib
centum octuaginta quinq; millia.
*Et nunc dominator cœlorum, mit-
te Angelum tuum bonum ante nos
in timore & tremore magnitudinis
brachij tui. *Vers.* Ut metuant, qui cū
blasphemia veniunt aduersus san-
ctum populum tuum! * Et nunc.}

Vers. Gloria Patri. * Et nunc.

LECTIO NONA.

ATque ut ingentem esse in cœ-
lis lætitiam reditu humanæ
salutis ostenderet, comparationis
posuit exemplum, eius, qui oues no-
naginta nouem in montibus reli-
quisset, & errantem vnam requisis-
set, quâ inuentâ plus gaudijs sit,
quam habebatur in nonaginta no-
uem conseruatione, lætitiae. Ovis v-
na, homo intelligendus est, & sub ho-
mine uno vniuersitas sentienda est.
Sed in vnius Adæ errore omne ho-
minū genus aberrauit. Ergo nona-
ginta nouē non errantes, multitudo
Angelorū cœlestiū opināda est, qui-
bus in cœlo est lætitia, & cura salutis

C 2 huma-

52 OFFICIVM SANCTI
humanæ. Igitur & quærens homi-
nem, Christus est; & nonaginta no-
uem relicti, cœlestis gloriæ multi-
tudo est, cui cum maximo gaudio,
errans homo in Domini corpore
est relatus. Tu autem Domine, &c.

Hymnus SS. Ambrosij &
Augustini.

TE Deum laudamus: te Domi-
num confitemur, &c. ut fol. seq.

*Si quis extra hunc diem, qui Officium
S. Angeli Custodis consecratus est i-
dem Officium alio die recitare vellet,
pro modo dicta Lectione de Homilia
Dominica dicere deberet sequentem.*

Vers. Iube Domine benedicere.
Benedictio. Ad societatem ciuium
superiorum, perducat nos Rex An-
gelorum. **Resp.** Amen.

LECTIO NONA

CVM imminentे morte animæ à
corpore separantur, Angelos ibi
adesse fatendum est: qui exeunte à
corporib⁹ animas iutorū suscipiat,
& pio-

ANGELI CVSTODIS 53

& piorum receptaculis introducāt.
Vnde cum in Euangelio mentio di-
nitis & Lazari pauperis ageretur, sic
scriptum est: Contigit mori in opem
illum, & deferri ab Angelis in sinum
Abrahæ; qua sententia verissimè
confirmamus, quod in separatione
sanctorum animarum, & egressu à
corpore, Anglorum semper habe-
antur excubiae, Tu autem Domine,
&c.

Hymnus SS. Ambrosij & Au-
gustini.

TE Deum laudamus: te Domi-
num confitemur.

Te æternum Patrem: omnister-
ra veneratur.

Tibi omnes Angeli: tibi cœli &
vniuersæ Potestates.

Tibi Cherubim & Seraphim: in-
cessabili voce preclamant.

Sanctus, Sanctus, Sanctus: Domi-
nus Deus Sabaoth.

Pleni sunt cœli & terra maiesta-
tis gloriæ tuæ.

Te gloriosus Apostolorum cho-
rus.

C 3

Te Pro-

94 OFFICIVM SANCTI

Te Prophetarum laudabilis numeras.

Te martyrum candidatus laudat exercitus.

Te per orbem terrarum sancta confitetur Ecclesia.

Patrem immensæ maiestatis.

Venerandum tuum verum: & unicum Filium.

Sanctum quoque paraclitum Spiritum.

Tu Rex gloriæ Christe.

Tu patris sempiternus es Filius.

Tu ad liberandum suscepturus hominem: non horruisti Virginis uterum.

Tu deuicto mortis aculeo: aperuisti credentibus regna cœlorum.

Tu ad dexteram Dei sedes: in gloria Patris.

Iudex crederis esse venturus.

Te ergo quæsumus, tuis famulis subueni: quos pretioso sanguine redemisti.

Aeterna fac cum Sanctis tuis: in gloria munerari.

Saluum fac populum tuum Domine: &

ANGELI CUSTODIS. 55
ne:& benedic hereditati tuae.

Et regere eos, & extolle illos: usque
in aeternum.

Per singulos dies benedicimus te.

Et laudamus nomen tuum in seculum: & in seculum seculi.

Dignare Domine die isto : sine
peccato nos custodire.

Miserere nostri Domine: misere-
re nostri.

Fiat misericordia tua Domine super nos: quemadmodum sperauimus in te.

In te Domine speravi non confundar in aeternum.

AD LAUDES.

Verf. Deus in adiutorium meum
intende. *Reſp.* Domine ad adiuuandū
me festina.

Gloria Patri & Filio, &c.

Antiph. Angelis suis Deus manda-
uit de te: ut custodiant te in omnibus
vix tuis.

Psalms 92.

Domin' regnauit, decoré induit
est : induitus est Domin' fortitu-

C 4 dineum

36 OFFICIVM SANCTI
dinem, & præcinxit se.

Etenim firmavit orbem terræ: qui
non commouebitur.

Parata sedes tua ex tunc: à sèculo
tu es.

Eleuauerunt flumina Domine, e-
leuauerunt flumina vocem suam.

Eleuauerunt flumina fluëtus suos:
à vocibus aquarum multarum.

Mirabiles elationes maris: mira-
bilis in altis Dominus.

Testimonia tua credibilia facta
sunt nimis: domum tuam decet san-
ctitudo Domine in longitudine die-
rum.

Gloria Patri & Filio, &c.

Antiph. Angelis suis Deus manda-
uit de te: ut custodiant te in omni-
bus viis tuis.

Antiph. Laudemus Dominum,
quem laudant Angeli, quem Cheru-
bitim & Seraphim, Sanctus, Sanctus,
Sanctus proclamant.

Psalmus 99.

Ilbilate Deo omnis terra: seruite
Domino in lætitia.

Introite in conspectu eius: in ex-
ultatione.

Scito-

ANGELI CUSTODIS. 57

Scitote, quoniam Dominus ipse
est Deus: ipse fecit nos, & non ipsi
nos.

Populus eius, & oves pascuae eius,
introite portas eius in confessione:
atria eius in hymnis **confitemini**
illi.

Laudate nomen eius, quoniam sua-
nis est Dominus: in eternum mis-
ericordia eius, & usq; in generatio-
nem & generationem veritas eius.

Gloria Patri & Filio, &c.

Antiph. Laudemus Dominum,
quem laudant Angeli, quem Cheru-
bim & Seraphim, Sanctus, Sanctus,
Sanctus proclamant.

Ant p'. Angeli eorum semper
vident faciem Patris mei, qui in
caelis est.

Psalmus 63.

Deus Deus meus: ad te de luce
vigilo,

bituit in te anima mea: quam
multipliciter tibi caro mea.

In terra deserta, inuisa, & inaquosa,
sic in sancto aparui tibi: ut vide-
re virtutem tuam, & gloriam tuam.

C,

Quo-

58 OFFICIVM SANCTI

Quoniam melior est misericordia tua super vitas: labia mea laudabunt te.

Sic benedicam te in vita mea: & in nomine tuo leuabo manus meas.

Sicut adipe & pinguedine repletur anima mea: & labijs exultationis laudabit os meum.

Sic menor fui tui super stratum meum: in matutinis meditabor in te: quia fuisti adiutor meus.

Et in velamento alarum tuarum exultabo, adhuc sit anima mea post te: me suscepit dextera tua.

Ipsi verò in vanum quæsierunt animam meam, introibunt in inferiora terræ: tradentur in manus gladij, partes vulpium erunt:

Rex verò lætabitur in Deo, laudabuntur omnes, qui iurant in eo: quia obstructum est os loquentium in qua.

Psalmus 66.

Deus misereatur nostri, & benedic nobis: illuminet vulnus suum super nos, & misereatur nostri.

Vt co-

ANGELI CUSTODIS.

Vt cognoscamus in terra viā tuā:
in omnibus gentibus salutare tuū:

Confiteantur tibi populi Deus:
confiteantur tibi populi omnes.

Lætentur, & exultent gentes, quo-
niā iudicas populos in æquitate:
& gentes in terra dirigis.

Confiteantur tibi populi Deus,
confiteantur tibi populi omnes: ter-
ra dedit fructum suum.

Benedicat nos Deus, Deus noster,
Benedicat nos Deus: & metuant e-
um omnes fines terræ.

Gloria Patri & Filio, &c.

Antiph. Angeli eorū semper vidēt
faciem Patris mei, qui in cœlis est.

Antiph. Benedictus Deus, qui misit
Angelum suum, & eruit seruos suos,
qui crediderunt in eum.

Canticum trium puerorum:

Daniel. 3.

Benedicite omnia opera Domini
nī Domino: laudate, & superex-
altate eum in sœcula.

Benedicite Angeli Domini Do-
mino: benedicte cœli Domino.

Benedicite aquæ omnes, quæ super-

G & coelos

60 OFFICIVM SANCTI
cœlos sunt Domino: benedicite o-
mnes virtutes Domini domini.

Benedicite Sol & Luna domino:
Benedicite stellæ cœli domino.

Benedicite imber & ros domi-
no: benedicite omnes spiritus dei
domino.

Benedicite ignis & æstus domino:
Benedicite frigus & æstas domino.

Benedicite rores & pruina do-
mino: benedicite gelu & frigus do-
mino.

Benedicite glacies & niues do-
mino: benedicite noctes & dies do-
mino.

Benedicite lux & tenebrae domi-
no: benedicite fulgura & nubes domi-
no.

Benedicat terra dominum: lau-
det & superexaltet eum in secula.

Benedicite montes & colles do-
mino: benedicite vniuersa germin-
tantia in terra domino.

Benedicite fontes domino: be-
nedicite maria & flumina domi-
no.

Benedicite cere, & omnia quæ
mo-

ANGELI CVSTODIS. 6
mouentur in aquis, Domino: benedicte omnes volucres cœli Domino.

Benedicte omnes bestiæ, & pecora Domino: benedicte filij homini tuum Domino.

Be nedicat Israel Dominum: laudet & superexalte eum in sœcula.

Benedicte Sacerdotes Domini: Domino: benedicte servi Domini: Domino.

Benedicite spiritus & animæ iustorum Domino: benedicte sancti & humiles corde Domino.

Benedicite Anania, Azaria, Misaël: Domino: laudate & superexaltate eum in sœcula.

Benedicamus Parrem & Filium: cum S. Spiritu: laudemus & superexalte eum in sœcula.

Benedictus es Domine in firmamento cœli: & laudabilis, & gloriōsus, & superexaltatus in sœcula.

Hic non dicitur. Gloria Patri, neq; Amen.

Antiph. Benedictus Deus, qui misit Angelum suum, & eruit ser-

C 7 uos

62 OFFICIVM SANCTI
uos suos, qui crediderunt in eum.

Antiph. Laudate Deum omnes
Angeli eius, laudate eum omnes
virtutes eius.

Psalms 148.

LAUDATE Dominum de cælis: lau-
date eum in excelsis.

Laudate eum omnes Angeli eius:
laudate eum omnes virtutes eius.

Laudate eum Sol & Luna: laudate
eum omnes stellæ & lumen.

Laudate eum cæli cælorum: & a-
quæ omnes, quæ super cœlos sunt,
laudent nomen Domini.

Quia ipse dixit, & facta sunt: ipse
mandauit, & creata sunt.

Statuit ea in æternum, & in sæcu-
lum sæculi: præceptum posuit, &
non præteribit.

Laudate Dominum de terra: dra-
cones & omnes abyssi.

Ignis, grando, nix, glacies, spiri-
tus procellarum; quæ faciunt ver-
bum eius.

Mōtes, & omnes colles, ligna fra-
ctifera.

ANGELI CUSTODIS. 631
etifera, & omnes cedri.

Bestiae, & vniuersa pecora: fer-
gentes & volucres pennatae.

Reges terræ, & omnes populi:
principes, & omnes iudices terræ.

Iuuenes & virgines, senes cum iu-
nioribus laudent nomen Domini:
quia exaltatum est nomé eius solius.

Confessio eius super cœlum & ter-
ram: & exaltauit cornu populisui..

Hymnus omnibus sanctis eius, fi-
lijs Israël: populo appropinquantii
sibi.

Psalmus 149.

CAntate Domino canticum no-
uum: laus eius in Ecclesia
Sanctorum.

Lectetur Israël in eo, qui fecit eum:
& filiae Sion exultent in Rege suo.

Laudent nomen eius in choro: in
tympano, & psalterio psallant ei.

Quia beneplacitum est Domino
in populo suo: & exaltauit mansue-
tos in salutem.

Exultabunt Sancti in gloria: læta-
buntur in cubilibus suis.

Exult-

64 OFFICIVM SANCTI

Exultationes Dei in gutture eorū:
& gladij anticipites in manibus eorū.

Ad faciendam vīnū lictam in nati-
onibus: increpationes in populis.

Ad alligandos Reges eorum in
compedibus: & nobiles eorum in
manicis ferreis.

Vt faciant in eis iudicium con-
scriptum: gloria hæc est omnibus
sanctis eius.

Psalmus 150.

LAUDATE Dominum in sanctis e-
ius: laudate eum in firmamen-
to virtutis eius.

Laudate eum in virtutibus eius:
laudate cum secundum multitudi-
nem magnitudinis eius.

Laudate eum in sono tubæ: lauda-
te eum in psalterio & cithara.

Laudate eum in tympano & cho-
ro: laudate eum in chordis & or-
gano.

Laudate eum in cymbalis bene-
sonantibus, laudate eum in cym-
balis iubilationis: omnis spiritus lau-
det Dominum.

Gloria Patri, & Filio, &c.

An-

ANGELI CUSTODIS. 65

Ant ph. Laudate Deum omnes Angeli eius, laudate eum omnes virtutes eius.

Capitulum. Exod. Cap. 23.

Ecce ego mitto Angelum meum, qui præcedat te, & custodiat in via, & introducat ad locum, quem præparauit obserua eum, & audi vocem eius.

Hymnus.

Orbis patrator optime
Qui quidquid est, potentia
Magna creasti, nec Regis
Minore prouidentia.
Adesto supplicantium
Tibi reorum cetui,
Lucisque sub crepusculum
Lucem nouam da mentibus.
Tuusque nobis Angelus
Signatus ad custodiam
Hic adhuc, à contagio
Qui criminum nos protegat.
Serpentis nobis æmuli
Calumnias exterminet,
Ne rete fraudulentiae
Incauta necat pectora.

Me-

66 OFFICIVM SANCTI

Metum propellat hostium
Nostris procul de finibus,
Pacem procuret ciuium
Fugetque pestilentiam.

Deo Patri sit gloria,
Qui quos redemit Filius,
Et sanctus vnxit Spiritus,
Per Angelos custodiat,

Amen.

Vers. In conspectu Angelorum
psallam tibi Deus meus.

Reff. Adorabo ad templum san-
ctum tuum : & confitebor nomini
tuo.

Antiph. Reuersus est Angelus, qui
loquebatur in me, & suscitauit me,
quasi virum, qui suscitatur à somno
suo.

Canticum Zach. Luc. I.

Benedictus Dominus Deus Isra-
el: quia visitauit & fecit redem-
ptionem plebis suæ.

Et erexit cornu salutis nobis: in
domo Dauid pueri sui.

Sicut locutus est per os Sancto-
rum: qui à sèculo sunt Propheta-
rum eius.

Salu-

Salutem ex inimicis nostris: &
de manu omnium, qui oderunt nos.

Ad faciendam misericordiam
cum patribus nostris: & memorari
testamenti sui sancti.

Iusurandum, quod iuravit ad A-
braham patrem nostrum: daturum
se nobis.

Vt sine timore de manu inimi-
corum nostrorum liberati: seruia-
mus illi.

In sanctitate & iustitia coram i-
ps:o: omnibus diebus nostris.

Et tu puer propheta altissimi vo-
caberis: præbis enim ante faciem
Domini, parare vias eius.

Ad dandam scientiam salutis ple-
bi eius: in remissionem peccatorum
eorum.

Perviscera misericordiæ Dei no-
stri: in quibus visitauit nos oriens
exalto.

Illuminare his, qui in tenebris &
in umbra mortis sedent: ad dirigen-
dos pedes nostros in viam pacis.

Gloria Patri, &c..

Antiph.

68 OFFICIVM SANCTI

Antiph. Reuersus est Angelus, qui
Iocnebatur in me, & suscitauit me,
quasi virū qui suscitatur à sōno suo.

Vers. Dominus vobiscum. R. Et
cum spiritu tuo.

Oremus.

DEVS, qui ineffabili prouiden-
tia &c. vt supra fol. 11.

*Pro commemoratione Domini cæ ad
Laudes Antiph.* Quis ex vobis homo,
qui habet centum oves, & si per-
diderit unam ex illis, nonne dimit-
tit nonaginta nouem in deserto, &
vadit ad illam, quæ perierat, donec
inueniat eam? Allel.

Vers. Dominus regnauit deca-
rem induit. R. Induit Dominus
fortitudinem, & præcinxit se.

Oremus.

PROTECTOR in te sperantium De-
us, &c. vt supra fol. 12.

Deinde si nulla alia sequatur hora,
dicitur una ex Antiphonis B. Mariae,
pro temporum varietate, vt habentur
insue Completorij Breviarij Romani.

AD PRIMAM.

Pater noster. Ave Maria. Credo.

Vers.

ANGELI CUSTODIS. 64
Vers. Deus in adiutorium meum in-
tende. Ref. Domine ad adiuandum
me festina. Gloria Patri, &c.

Hymnus.

I Am lucis orto sidere,
Deum precemur supplices,
Ut in diuiniis aetibus
Nos seruet a nocentibus.

Linguam refrænans temperet,
Ne litis horror infonet:
Visum fouendo contegat,
Ne vanitates hauriat.

Sint pura cordis intima,
Absistat & recordia:
Carnis terat superbiam
Potus cibique parcitas.

Vt cum dies abscesserit,
Noctemq; sors reduxerit,
Mundi per abstinentiam,
Ipsi canamus gloriam.

Deo Patri sit gloria,
Qui quos redemit Filius,
Et sanctus vnxit Spiritus,
Per Angelos custodiat, Amen.

Antiph. Angelis suis.

Psalmus 63.

D Eus in nomine tuo saluum me fac:
& in

70 OFFICIVM SANCTI
& in virtute tua iudica me.

Deus exaudi orationem meam
auribus percipe verba oris mei.

Quoniam alieni insurrexerunt
aduersum me, & fortes quæsierunt
animam meam: & non proposie-
runt Deum ante conspectum suum.

Ecce enim Deus adiuuat me: &
Dominus suscepтор est animæ meæ.

Auerte mala inimicis meis: & in
veritate tua disperde illos.

Voluntariè sacrificabo tibi: &
confitebor nomini tuo Domine,
quoniam bonum est.

Quoniam ex omni tribulatione
eripuisti me: & super inimicos me-
os despexit oculus meus.

Gloria Patri & Filio, &c.

Psalmus 118.

Beati immaculati in via: qui am-
bulant in lege Domini.

Beati qui scrutantur testimonii
eius: in toto corde exquirunt eum.

Non enim qui operantur iniqui-
tatem: in vijs eius ambulauerunt.

Tu mandasti mandata tua custo-
dir inimis.

Vti-

ANGELI CVSTODIS. 73

Vtinam dirigantur viæ meæ: ad
custodiendas iustificationes tuas.

Tunc non confundar: cum per-
spexero in omnibus mandatis tuis.

Cōfitebō tibi in directiōe cordis:
in eo quod dīdici iudicia iustitiæ tuæ

Iustificationes tuas custodiam: nō
me derelinquas usquequaquè.

In quo corrigit adolescentior viâ
suam i in custodiēdo sermones tuos.

In toto corde meo exquisui te:
ne repellas me à mandatis tuis.

In corde meo abscondi eloquā
tua: ut non peccem tibi.

Benedictus es Domine: doc me
iustificationes tuas.

In labiis meis pronunciaui: om-
nia iudicia oris tui.

In via testimoniorum tuorū dele-
ctatus sum: sicut in omnibus diuitiis.

In mandatis tuis exercebor: &
considerabo vias tuas.

In iustificationibus tuis medita-
bor: non obliuiscar sermones tuos.

Gloria Patri & Filio, &c.

Rertribue seruo tuo, viuifica me:
& custodiam sermones tuos.

Reue-

72 OFFICIVM SANCTI

Reuelo oculos meos: & considerabo mirabilia de lege tua.

Incola ego sum in terra: non abscondas à me mandata tua.

Concupiuit anima mea desiderare iustificationes tuas in omni tempore.

Increpasti superbos: maledicti, qui declinant à mandatis tuis.

Aufer à me opprobrium & contemptum: quia testimonia tua exquisui.

Etenim sederunt Principes, & aduersum me loquendantur: seruos autem tuos exercebatur in iustificationibus tuis.

Nam & testimonia tua meditatio mea est: & consilium meum iustificationes tuæ.

Adhæsit pauimēto anima mea: vñifica me secundum verbum tuum.

Vias meas enunciaui, & exaudisti me: doce me iustificationes tuas.

Viam iustificationum tuarum instrue me: & exercebor in mirabilibus tuis.

Dormitauit anima mea præ tempore: confirma me in verbis tuis.

Via iniqutatis amoue à me: & de lege tua miserere mei. Viam

ANGELI CVSTODIS 73

Viam veritatis elegi: iudicia tua
non sum oblitus.

Adhæsi testimonijs tuis Domine:
noli me confundere.

Viam mandatorum tuorum cu-
curri: cum dilatasti cor meum.

Gloria Patri & Filio, &c.

Antiph. Angelis suis Deus manda-
vit de te: vt custodiāt te in omnibus
vijs tuis. *Capitulum.*

REgis sæculorum immortali, &
inuisibili, soli Deo honor, &
gloria in sæcula sæculorum, Amen.

Resp. Deo gratias.

Resp. breue. Christe Fili Dei viui,
miserere nobis. *& repetitur,* Christe.
Vers. Qui sedes ad dexterā Patris.
Resp. Miserere nobis. *Vers.* Gloria
Patri. *Resp.* Christe Fili. *Vers.* Exurge
Christe adiuua nos. *Resp.* Et libera
nos propter nomen tuū. *Vers.* Domi-
nus vobiscū. *Resp.* Et cū spiritu tuo.

Oremus.

Domine Deus omnipotens, qui
ad principium huius diei nos
peruenire fecisti: tua nos hodie sa-
lua virtute, vt in hac die ad nullum

D decli-

74 OFFICIVM SANCTI
declinemus peccatum, sed semper
ad tuam iustitiam faciendam nostra
procedant eloquia, dirigantur co-
gitationes & opera. Per Dominum
nostrum, &c.

Vers. Dominus vobiscum, *Resp.* Et
cum spiritu tuo. *Vers.* Benedicamus
Domino. *Resp.* Deo gratias. *Vers.* Pre-
tiosa in cōspectu Domini. *Resp.* Mors
Sanctorum eius, *absolutē sine Ora-*
mus.

Oratio.

Sancta Maria, & omnes Sancti in-
stercedant pro nobis ad Dominū:
ut nos mereamur ab eo adiuuari &
saluari, qui viuit & regnat in sācu-
la sāculorum. *Resp.* Amen.

Vers. Deus in adiutorium meum
intende. *Resp.* Domine ad adiuuan-
dum me festina. & dicitur ter: *ulti-*
mo additur Gloria Patri. Sicut erat.
Kyrie eleison. Christe eleison. Kyrie
eleison. Pater noster. Vers. Et ne nos.
Resp. Sed libera. *Vers.* Respice in ser-
uos tuos Domine, & in opera tua, &
dilige filios eorum. *Resp.* Et sit splen-
dor Domini Dei nostri super nos, &
opera

ANGELI CUSTODIS. 75
opera manuum nostrarum dirige
super nos, & opus manuum nostra-
rum dirige. *Vers.* Gloria Patri. *Reſp.*
Sicut erat.

Oremus.

Dirigere, & sanctificare, regere &
gubernare, dignare Domine De-
us Rex cæli & terræ, hodie corda &
corpora nostra, sensus, sermones &
actus nostros, in lege tua, & in ope-
ribus mandatorum tuorum: ut hic,
& in æternum, te auxiliante, salui &
liberi esse mereamur, Saluator muri-
di. Qui viuis & regnas in sæcula sæ-
culorum. *Reſp.* Amen.

Vers. Iube Domine benedicere. Be-
neditio. Dies & actus nostros in sua
pace disponat Dominus omnipotens. *Reſp.* Amen.

Ad absolutionem Capituli. Exod. 23.

Quod si audieris vocem eius & fe-
ceris omnia, quæ loquor, inimi-
cus ero inimicis tuis, & affligam af-
fligentes te, precedetque te Angelus
meus. Tu autem Domine, miserere
nobis. *Reſp.* Deo gratias.

D 2

Vers.

76 OFFICIVM SANCTI
Vers. Adiutorium nostrum in no-
mine Domini. Resp. Qui fecit cælum
& terram. Vers. Benedicite. Resp. De-
us. Benedictio. Dominus nos benedi-
cat, & ab omni malo defendat, & ad
vitam perducat æternam. Et fidelis-
um animæ per misericordiam dei
requiescant in pace. Resp. Amen.

AD TERTIAM.

Pater noster. Ave Maria. Vers. Deus
in adiutorium meum intende, &c.

Hymnus D. Ambrosij.

Nunc sancte nobis Spiritus,
Vnum Patri cum Filio,
Dignare promptus ingeri
Nostro refusus pectori.

Os, lingua, mens, sensus, vigor,
Confessionem personent,
Flammescat igne charitas,
Accendat ardor proximos.

Deo Patri sit gloria,
Qui quos redemit Filius,
Et sanctus vnxit Spiritus,
Per Angelos custodiat, Amen.

Antiph. Laudeamus Dominum.

Psal.

LEgem pone mihi Domine viam
Iustificationum tuarum: & ex-
quiram eam semper.

Da mihi intellectum, & scruta-
bor legem tuam: & custodiam illam
in toto cordemeo.

Deduc me in semitam mandato-
rum tuorum: quia ipsam volui.

Inclina cor meum in testimonia
tua: & non in auaritiam.

Auerte oculos meos, ne videant
vanitatem: in via tua viuifica me.

Statue seruo tuo eloquium tu-
um: in timore tuo.

Amputa opprobrium meum, quod
suspicatus sum: quia iudicia tua iu-
cunda.

Ecce concupiui mandata tua: in
equitate tua viuifica me.

Et veniat super me misericordia
tua Domine: salutare tuum secun-
dum eloquium tuum.

Et respondebo exhortantibus
mihi verbum: quia speraui in ser-
monibus tuis.

Et ne auferas de ore meo verbum

D 3

VCR

78 OFFICIVM SANCTI
veritatis vsquequaque: quia in iudi-
ciis tuis supersperauit.

Et custodiam legem tuam semper:
in sæculum & in sæculum sæculi.

Et ambulabam in latitudine: quia
mandata tua exquisiui.

Et loquebar de testimoniis tuis
in conspectu Regum: & non confun-
debar.

Et meditabar in mandatis tuis:
quæ dilexi.

Et leuaui manus meas ad manda-
ta tua, quæ dilexi: & exercebar in iu-
stificationibus tuis.

Gloria Patri, & Filio, &c.

MEmor esto verbi tui seruotuo:
in quo mihi spem dedisti.

Hæc me consolata est in humili-
tate mea: quia eloquium tuum viui-
ficauit me.

Superbi iniquè agebât vsquequa-
que: à lege autem tua non declinaui.

Memor fui iudiciorum tuorum à sæ-
culo Domine: & consolatus sum.

Defectio tenuit me: pro peccato-
ribus derelictis legem tuam.

Cantabiles mihi erant iustifica-
tiones

ANGELI CVSTODIS. 79
tiones tuae: in loco peregrinationis
meæ.

Memor fui nocte nominis tui Do-
mine: & custodiui legem tuam.

Hæc facta est mihi: quia iustifica-
tiones tuas exquisiui.

Portio mea Domine: dixi custo-
dire legem tuam.

Deprecatus sum faciem tuam in
toto corde meo: miserere mei se-
cundum eloquium tuum.

Cogitavi vias meas: & conuersti
pedes meos in testimonia tua.

Paratus sum, & non sum turbatus:
ut custodiam mandata tua.

Funes peccatorum circumplexi
sunt me: & legem tuam non sum ob-
litus.

Media nocte surgebam ad confi-
tendum tibi: super iudicia iustifica-
tionis tuae.

Particeps ego sum omnium ti-
mentium te: & custodientium man-
data tua.

Misericordia tua Domine plena est
terra, iustificationes tuas doce me.

Gloria Patri & Filio, &c.

D + Boni-

80 OFFICIVM SANCTI

B Onitatem fecisti cum seruo tuo
Domine: secundum verbum tuum.

Bonitatem & disciplinam, & scientiam doce me: quia mandatis tuis credidi.

Priusquam humiliarer ego, deliqueris: propterea eloquium tuum custodiui.

Bonas es tu: & in bonitate tua doce me iustificationes tuas.

Multiplicata est super me iniquitas superborum: ego autem in toto corde meo scrutabor iuramenta tua.

Coagulatum est sicut lac cor eorum: ego vero legem tuam meditatus sum.

Bonum mihi, quia humiliasti me: ubi discam iustificationes tuas.

Bonum mihi lex oris tui: super millia auri & argenti.

Manus tuae fecerunt me, & plasmaverunt me: da mihi intellectum, ut discam iuramenta tua.

Qui timent te, videbunt me, & laetabuntur: quia in verba tua superesperauit.

Cognoui Domine, quia aequitas iudicia tua: & in veritate tua humiliasti me.

Fiat

ANGELI CUSTODIS. 80

Fiat misericordia tua , vt confo-
letur me: secundum eloquium tuum
seruo tuo.

Veniant mihi miserations tuæ,
& viuam : quia lex tua meditatio
mea est.

Confundantur superbi, quia iniu-
stè iniquitatem fecerunt in me: ego
autem exercebor in mandatis tuis.

Conuertantur mihi timentes te:
& qui nouerunt testimonia tua.

Fiat cor meum immaculatum in
iustificationibus tuis: vt non con-
fundar.

Gloria Patri, & Filio, &c.

Antiph. Laudemus Dominum, quē
laudant Angeli, quem Cherubim &
Seraphim, Sanctus, Sanctus, Sanctus,
proclamat.

Capitulum, Exod. Cap. 23.

Ecce ego mitto Angelum meum,
qui præcedat te , & custodiat in
via, & introducat ad locum , quem
præparauis: obserua eum, & audi vo-
cem eius.

Resp. bre. Stetit Angelus iuxta arā
templi. & repetitur, Stetit. *Vers.* Ha-

D 5 bens

32 OFFICIVM SANCTI
bens thuribulum aureū in manu suis
*Iuxta aram. Gloria Patri; &c. Sternit
Angel. Vers. Ascendit fumus aroma-
tum in conspectu Domini. Resp. De
manu Angeli.

Oremus.

Deus, qui ineffabili prouiden-
tia, &c. vt supra fol. ii.

AD SEXTAM.

Pater noster. Ave Maria. Vers. De
us in adiutorium, &c.

Hymnus D. Ambrosij..

Rector potens verax Deus,
Qui temperas rerum vices,
Splendore mane instruis,
Et ignibus meridiem.

Extingue flamas litium:
Aufer calorem noxium:
Confer salutem corporum,
Veramque pacem cordium,
Deo Patri sit gloria,
Qui quos redemit Filius,
Et sanctus vnxit spiritus,
Per Angelos custodiat.

Amen.

Antiph. Angeli eorum:

p[er]f[ac]

Defecit in salutare tuum anima
mea: & in verbum tuum su-
persperauì.

Defecerunt oculi mei in eloquiū
tuum: dicentes, quando consolabe-
ris me.

Quia factus sum sicut vter in prui-
na: iustificationes tuas non sum ob-
litus.

Quot sunt dies serui tui: quādo fa-
cies de persequētibus me iudicium.

Narrauerunt mihi iniqui fabula-
tiones: sed non ut lex tua.

Omnia mandata tua veritas: in-
qui persecuti sunt me, adiuua me.

Paulò minus consummauerunt me
in terra: ego autem non dereliqui
mandata tua.

Secundūm misericordiam tuam
viuifica me: & custodiam testimo-
nia oris tui.

In æternum Domine: verbum tu-
um permanet in cælo.

In generatione & generationem
veritas tua: fundasti terram, & per-
manet,

84 OFFICIVM SANCTI

Ordinatione tua perseuerat dies
quoniam omnia seruiunt tibi.

Nisi quod lex tua meditatio mea
est: tunc forte perirem in humili-
tate mea.

In æternum non obliuiscar iusti-
ficationes tuas: quia in ipsis vivi-
castime.

Tuus sum ego, saluum me fac: quo-
niam iustificationes tuas exquisiri.

Me expectauerunt peccatores, ut
perderent me: testimonia tua intel-
lexi.

Omnis consummationis vidi fi-
nem: latum mandatum tuum nimis.

Gloria Patri, &c.

Quomodo dilexi legem tuam
Domine: tota die meditatio
mea est.

Super inimicos meos prudentem
me fecisti mandato tuo: quia in æ-
ternum mihi est.

Super omnes docentes me intel-
lexi: quia testimonia tua meditatio
mea est.

Super senes intellexi: quia man-
data tua quæsumi.

Ab

Ab omni via mala prohibui pedes
meos: ut custodiam verba tua.

A iudicijs tuis non declinaui: quia
tu legem posuisti mihi.

Quam dulcia faucibus meis elo-
quia tua: super mel ori meo.

A mandatis tuis intellexi: pro-
pterea odiui omnem viam iniqui-
tatis.

Lucerna pedibus meis verbum
tuum: & lumen semitis meis.

Iuraui & statui: custodire iudicia
iustitiae tuae.

Humiliatus sum usque quaque Do-
mine: vivifica me secundum ver-
bum tuum.

Voluntaria oris mei beneplacita
fac Domine: & iudicia tua doce
me.

Anima mea in manibus meis sem-
per: & legem tuam non sum oblitus.

Posuerunt peccatores laqueum
mihi: & de mandatis tuis non er-
raui.

Hæreditate acquisiui testimonia
tua in æternum: quia exultatio cor-
dis mei sunt.

36 OFFICIVM SANCTI

Inclinaui cor meum ad faciendas
iustificationes tuas in æternum: pro-
pter retributionem.

Gloria Patri & Filio, &c.

INiquos odio habui: & legem tu-
am dilexi.

Adiutor & susceptor meus es tu:
& in verbum tuum supersperavi.

Declinate à me maligni: & scruta-
tabor mandata Dei mei.

Suscipe me secundūm eloquium
tuum, & viuam: & non confundas
me ab exspectatione mea.

Adiuua me, & saluus ero: & me-
ditabor in iustificationibus tuis
semper.

Spreuisti omnes discedentes à iu-
dicijs tuis: quia iniusta cogitatio eo-
rum.

Præuaricantes reputauit omnes
peccatores terræ: ideo dilexit te i-
monia tua.

Configi timore tuo carnes meas:
à iudicijs enim tuis timui.

Feci iudicium & iustitiam: non
tradas me calumniantibus me.

Suscipe seruum tuum in bonum:
non

non calumnientur me superbi.

Oculi mei defecerunt in salutare tuum: & in eloquium iustitiae tuae.

Fac cum seruo tuo secundum misericordiam tuam: & iustificationes tuas doce me.

Seruus tuus sum ego: da mihi intellectum, ut sciam testimonia tua.

Tempus faciendi domine: dissipauerunt legem tuam.

Ideò dilexi mandata tua: super aurum & topazion.

Propterea ad omnia mandata tua dirigebar: omnem viam iniquam odio habui.

Gloria Patri & Filio, &c.

Antiph. Angeli eorum semper vident faciem Patris mei, qui in celis est.

Capitulum. Exod. 23..

Nec contemnendum putas, qui non dimittet, cum peccaveris: & est nomen meum in illo. Resp. Deo gratias.

Resp. bre. Ascendit fumus aromatum. In conspectu Domini, ascedit.

Vers.

88 OFFICIVM SANCTI

Vers. De manu Angeli. In conspectu
Domini. Gloria Patri, &c. Ascendit.
Vers. In conspectu Angelorum psal-
lam tibi Deus meus. Resp. Adorabo
ad templum sanctum tuum, & con-
fitebor nomini tuo.

Oremus.

Deus, qui ineffabili prouiden-
tia, &c. vt supra fo. i i.

AD NONAM.

Pater noster. Ave Maria. Vers.
Deus in adiutorium, &c.

Hymnus D. Ambrosij.

Rerum Deus tenax vigor,
Immotus in te permanens,
Lucis diurnæ tempora
Successibus determinans.

Largire clarum vespere,
Quo vita nusquam decidat,
Sed præmium mortis sacræ
Perennis instet gloria.

Deo Patri sit gloria,
Qui quos redemit Filius,
Et sanctus vnxit Spiritus,
Per Angelos custodiat, Amen.

Antiph. Laudate Deum.

Psal-

Mirabilia testimonia tua: ideo
scrutata est anima mea.

Declaratio sermonum tuorum il-
luminat: & intellectu dat paruulis.

Os meum aperui, Se atraxi spiri-
tum: quia mandata tua desiderabam.

Aspice in me, & miserere mei: se-
cundum iudicium diligentium no-
men tuum.

Gressus meos dirige secundum e-
loquium tuum: & non dominetur
mei omnis iniustitia.

Redime me à calumnijs homi-
num: & custodiam mandata tua.

Faciem tuam illumina super ser-
uum tuum: & doce me iustificatio-
nes tuas.

Exodus aquarum deduxerunt ocu-
li mei: quia non custodierunt legem
tuam.

Iustus es Domine: & rectum iu-
dicum tuum.

Mandasti iustitiam, testimonia
tua: & veritatem tuam nimis.

Tabescere me fecit zel' meus: quia
obliti sunt verba tua inimici mei.

Igni-

90 OFFICITM SANCTI

Ignitum eloquiū tuum vehemen-
ter: & seruus tuus dilexit illud.

Adolescentulus sum ego & con-
temptus: iustificationes tuas non
sum oblitus.

Iudicia tua iustitia in æternum:
& lex tua veritas.

Tribulatio & angustia inuenie-
runt me: mandata tua meditatio
mea est.

Aequitas testimonia tua in æter-
num: intellectum da mihi, & viuam.

Gloria Patri & Filio, &c.

Clamaui in toto corde meo, ex-
audi me Domine, iustifica-
nes tuas requiram.

Clamaui ad te, saluum me fac, &
custodiam mandata tua.

Præueni in maturitate, & clama-
ui: quia in verba tua supersperauit.

Præuenierunt oculi mei ad te di-
luculo: ut meditarer eloquia tua.

Vocem meam audi secundum mi-
sericordiam tuam Domine: & secú-
dum iudicium tuum viuifica me.

Appropinquauerunt persequen-
tes me iniuitati: à lege autem tua
longè facti sunt.

Pro-

ANGELI CUSTODIS. 97

Propè es tu Domine: & omnes
vix tua veritas.

Initio cognoui de testimoniis tu-
is: quia in æternum fundasti ea.

Vide humilitatem meam, & eri-
pe me: quia legem tuam non sum ob-
litus.

Iudica iudicium meum, & redi-
me me: propter eloquium tuum vi-
uifica me.

Longè à peccatoribus salus: quia
iustificationes tuas non exquise-
runt.

Misericordia tua multæ Domine:
secundùm iudicium tuū viuifica me.

Multi qui persequuntur me, &
tribulant me: à testimoniosis tuis non
declinaui.

Vidi præuaricantes, & tabescen-
tibam: quia eloquia tua non custodie-
runt.

Vide quoniam mandata tua dile-
xi Domine: in misericordia tua vi-
uifica me.

Principium verborum tuorum ve-
ritas: in æternum omnia iudicia in-
stitia tuae.

Gloria Patri, &c.

Prin-

P Rincipes persecuti sunt me grā-
tis: & à verbis tuis formidauit
cor meum.

Lætabor ego super eloquia tua:
sicut qui inuenit spolia multā.

Iniquitatem odio habui, & abo-
minatus sum: legem autem tuam di-
lexi.

Septies in die laudem dixi tibi: su-
per iudicia iustitiae tuæ.

Pax multa diligentibus legem tu-
am: & non est illis scandalum.

Expectabam salutare tuum Do-
mine: & mandata tua dilexi.

Custodiat anima mea testimonia
tua: & dilexit ea vehementer.

Seruavi mandata tua, & testimo-
nia tua: quia omnes viæ meæ in con-
spectu tuo.

Appropinquet deprecatio mea in
conspicere tuo Domine: iuxta elo-
quium tuum da mihi intellectum.

Intret postulatio mea in conspic-
ere tuo: secundum eloquium tuum
eripeme.

Eructabunt labia mea hymnum:
cū docueris me iustificationes tuas.

Pro-

ANGELI CUSTODIS. 93

Pronunciabit lingua mea eloquium
tuum: quia omnia mādata tua èquitas.

Fiat manus tua, ut saluet me: quo-
niam mandata tua elegi.

Concupiui salutare tuum domi-
ne: & lex tua meditatio mea est.

Vivat anima mea, & laudabit te:
& iudicia tua adiuuabunt me.

Errauit sicut ouis, quæ periit: quæ-
re seruum tuum, quia mandata
tua non sum oblitus.

Gloria Patri & Filio, &c.

Antiph. Laudate Deum oēs Angeli
eius: laudate eum oēs virtutes eius.

Capitulum. Exod. 23.

Quod si audieris vocem eius, &
feceris omnia, quæ loquor, ini-
mici ero inimicis tuis, & affligam
affligerentes te, præcederetque te Ange-
lus meus. *Resp.* Deo gratias.

Ver. In conspectu Angelorum
psallam tibi Deus meus. * In conspe-
ctu. *Verf.* Adorabo ad templum san-
ctum tuum, & confitebor nomini tuo.
* Psallam. Gloria Patri. * In conspe-
ctu. *Verf.* Adorate Deum. *Resp.* Om-
nes Angelie eius.

Ore-

94 OFFICIVM SANCTI
Oremus.

D Eus, qui ineffabili prouiden-
tia, &c. vt supra fol. 11.

In secundis vesperis omnia dicuntur,
vt in primis excepto ultimo Psalmo,
cuius loco dicitur sequens Psalmus.

Psalmus 137.

C onfitebor tibi domine in toto
corde meo: quoniam audisti
verba oris mei.

In conspectu Angelorum psallā
tibi: adorabo ad templum sanctum
tuum, & confitebor nomini tuo.

Super misericordia tua, & veri-
tate tua: quoniam magnificasti su-
per omne nomen sanctum tuum.

In quaunque die inuocauerō te,
exaudi me: multiplicabis in anima
mea virtutem.

Confiteantur tibi domine om-
nes Reges terræ: quia audierunt om-
nia verba oris tui.

Et cantent in viis domini: quo-
niā magna est gloria domini.

Quoniam excelsus Dominus, &
humilia respicit: & alta à longè co-
gnoscit. Si am-

ANGELI CVSTODIS. 95

Si ambulauero in medio tribulationis, viuiscabis me: & super iram inimicorum meorum extēdisti mānum tuam, & saluum me fecit dextera tua.

Dominus retribuet pro me, Domine misericordia tua in s̄eculum: opera manū tuarum ne despicias.

Gloria Patri & Filio, &c.

Ad Magnificat. Antiph. Sancti Angeli Custodes nostri, defendite nos in prælio, ut non pereamus, in tremendo Dei iudicio.

Oratio.

Deus, qui ineffabili prouiden-
tia &c. *et supra fol. II.*

Pro commemoratione Dominicæ.

Antiph. Quæ mulier habens drachmas decē, & si perdidit drachmam vnam, nonne accedit lucernam, & euertit domum, & quærit diligēter, donec inueniat, Vers. Dirigatur Domine oratio mea. Resp. Sicut incepsum in conspectu tuo.

Oratio.

Protector in te sperantium, &c.
et supra fol. II.

In Ado-

96 OFFIC. S. ANGEL. CVST.

In Aduentu vsque ad festum Purificat. B.V. dicitur Antiphona.

Alma redemptoris mater &c.

A Purificat. vsque ad Completorium
Sabbati Sancti, & ipso die Purificationis B.V.

Aue Regina cœlorum &c.

A Completorio Sabbati Sancti vsque
ad Complet. Sabbati post Pentecost.

Regina cœli lætare &c.

A Completorio Sabbati post Pentecosten
vsque ad Aduent.

Salve regina &c.

Coll. Soc. Jesu Paderborn

FINIS OFFICII SANCTI
Angeli Custodis.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Th
2764